

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΛΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

Ο ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ
ΚΑΙ Ο ΠΕΡΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

Μετὰ ποικίλων βοηθημάτων

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Κ. Λ. Π.

ΥΠΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΚΑΘΑΡΕΙΟΥ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΑΝΟΥ ΤΖΑΒΕΛΛΑ

1—'Εν δδφ. 'Αριστέιδου—1

1911

1) ΡΗΤΟΡΙΚΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ
-- ΣΠΟΥΔΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑ-
ΛΙΑ ΣΜΕΞΗ

885.3

ΛΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

Ο ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ
ΚΑΙ Ο ΠΕΡΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

Μετὰ ποικίλων βοηθημάτων

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Κ. Α. Π.

ΥΠΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΚΑΘΑΡΕΙΟΥ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΑΝΟΥ ΤΖΑΒΕΛΛΑ

1— Έν ὁδοῦ Ἀριστοτέλους—1

1911

ΛΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΥΠΕΡ ΚΑΡΤΙΣΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΥΡΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ

Μεταφρασθέντες ἀπὸ τοῦ κ. Π. Α. Α.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν μου εἶναι προϊόν κλεψιτυπίας καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Μεταφραστής

ΕΠΙ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
1891

τάτης, ἀλλ' ὁμως ἐπηνέγκαμεν μεταβολάς τινας ἑνδεικνυμένας ὑπὸ τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ μάλιστα περὶ τὴν στίξιν. Καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ τῶν **Ἑλληνικῶν** τοῦ Ξενοφῶντος, οὐδεμίαν ἐπὶ τοῦ κειμένου ἐθεμεν ἐπιγραφήν, δηλοῦσαν μείζονα ἢ ἐλάσσονα μεθοδικὴν ἐνότητα, ἵνα μὴ διὰ τούτων προλαμβάνηται ὁ νοῦς τοῦ μαθητοῦ καὶ ἀφαιρηθῆται ἢ αὐτενεργίᾳ ἐπὶ βλάβῃ αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῇ ἐρμηνευτικῇ ἐργασίᾳ τῆς παρούσης ἐκδόσεως ἠκολούθησαμεν τὸν αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς **Ἑλληνικοῖς** ἴδιον τρόπον ὑπ' ὄψει ἔχοντες τὰς **Ὀδηγίας** τοῦ Ὑπουργείου, τὰς νεωτέρας παιδαγωγικὰς θεωρίας καὶ τὴν καθημερινὴν πείραν (*).

Καὶ προετάξαμεν μὲν σύντομον εἰσαγωγὴν ὡς ἀναγκαίαν προπαρασκευὴν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐρμηνευομένων λόγων, ἀπεχωρίσαμεν δὲ τοῦ κειμένου ὅλην τὴν ἄλλην ἐρμηνευτικὴν ἐργασίαν ἵνα γίνηται ἰδιαίτερα λελογισμένη καὶ οὐχὶ ἐπιβλαβὴς χρήσις αὐτῆς. Ἐν τῇ διαπραγματεύσει δὲ τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας ἠκολούθησαμεν τὴν εἰς § § διαίρεσιν τοῦ κειμένου διαπραγματευθέντες ἐκάστην § ἐν ἰδιαίτερα μεθοδικῇ ἐνότητι πρὸς εὐκολίαν ἐν τε τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἐν τῇ κατανόησει τῶν διδασκομένων. Ἐν δὲ τῇ διαπραγματεύσει τῆς ὕλης ἐκάστης § ἀπεχωρίσαμεν τὰς κυρίως γραμματικὰς παρατηρήσεις ἀπὸ τῶν καθαρῶς συντακτικῶν καὶ ἀπὸ τῶν πραγματικῶν.

Καὶ τὰς μὲν κυρίως γραμματικὰς παρατηρήσεις περιωρίσαμεν, διότι αὐταὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ Γυμνασίῳ ἐρμηνείαν τῶν συγγραφέων πρέπει διὰ βραχυτάτων νὰ ἐξετάζωνται καὶ ἐφ' ὅσον μόνον συμβάλλονται εἰς τὴν κατανόησιν τῶν συγγραφέων. Ὅπερ δὲ σπουδαιότερον θεωροῦμεν ἐνταῦθα εἶναι νὰ κατανοῆται ἡ σημασία ἐκάστης νέας ἀγνώστου λέξεως, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν, διὰ τῆς ἐτυμολογίας καὶ συγκρίσεως πρὸς ἄλλας συνωνύμους ἢ ἀντιθέτους λέξεις τῆς ἀρχαίας ἢ τῆς νέας, ὅπερ εἶναι καὶ μορφωτικόν.

Ἐν δὲ ταῖς καθαρῶς συντακτικαῖς παρατηρήσεσιν ἐπεμείναμεν περισσότερον, διότι αὐταὶ καὶ κάλλιον πρέπει νὰ ἐμπεδῶνται, ἅτε τὸ πρῶτον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐμφανιζομένων τῶν συντακτικῶν κανό-

(*) Παιδαγωγικὴ Lindner - Παπαδοπούλου. Conrad - Σακελλαρίου. «Διδάσκαλος» Ν. Ἐξαρχοπούλου. «Ὑπόδ. Διδασκαλίαι» Δάμψα. «Παιδαγωγ. Δελτίον» Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου. «Παιδαγωγικ. Ὁμιλίαι» Γρατσιάτου κ.λ.π.

νων, και εις την ευχερεστεραν και τελειοτεραν κατανοησιν των συγγραφεων ουκ ολιγον συμβαλλονται και το καλαισθητικον των μαθητων συναίσθημα αναπτύσσουσι δια της βαθυτερας παρατηρήσεως του κάλλους του "Ελληνος λόγου και τέλος ἀκαλλάσσουν την μαθητην ασκόπου πολλάκις δε και ἀπελπιστικῆς κατ' οἶκον ἐργασίας.

Ὡσαύτως ἐπεμείναμεν ἔτι μᾶλλον και ἐν τοῖς πραγματικοῖς γεγονόσι, διότι ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸν κυριώτερον σκοπὸν τῆς τῶν συγγραφεων διδασκαλίας ἄτε πλουτίζοντα τὸν νοῦν τοῦ μαθητοῦ διὰ νέων γνώσεων, δι' ὧν διαμορφοῦσι και διαπλάττουσιν αὐτὸν εὐρύτερον. Διὸ και παραβάλλομεν σχεδὸν πανταχοῦ τὰ ἀρχαῖα πραγματικά γεγονότα πρὸς τὰ νέα και συνδέομεν στενωῶς τὰ σχετικὰ διὰ συχῶν παραπομπῶν και διὰ συγκεντρωτικῶν ἐρωτήσεων ἵνα ἐπιτύχωμεν καλύτεραν ἐμπέδωσιν και ἐφαρμογὴν τῶν γνώσεων τούτων.

Πρὸς τούτοις ἐσημειώσαμεν τὸ περιεχόμενον τῶν κυρίων προτάσεων ἵνα ὑπὸ τούτου ὀδηγούμενος ὁ μαθητῆς και διὰ τοῦ τῶν δευτερευουσῶν συμπληρῶν αὐτὸ κατασκευάζῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ πλήρες νόημα τῆς αἰε ἐρμηνευομένης παραγράφου διηγούμενος αὐτὸ ἐν τέλει ὡς ἐκθεσιν πρὸς ἀσκησιν ἅμα και εἰς τὸ συνθέτειν τὰς ἰδέας αὐτοῦ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐργασίας θεωροῦμεν σπουδαῖον διὰ τὴν εὐκολωτέραν σύλληψιν τῶν τε σπουδαιωτέρων νοημάτων ἰδίᾳ και τοῦ ὅλου τῆς § νοήματος. Δύναται δ' ὁ μαθητῆς αὐτενεργῶν νὰ μετατρέπῃ τὰ οὕτως ἐξηγημένα κύρια νοήματα τῆς § μεταβάλλων τὰ οὐσιαστικὰ εἰς ῥήματα ἢ εἰς ἐμπροθέτους προσδιορισμούς, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν· οἷον **Πεποιθήσεις τοῦ Μαντιθέου εἰς ἑαυτὸν—Ὁ Μαντίθεος ἔχει πεποιθήσιν εἰς ἑαυτὸν ἢ Περὶ τῆς πεποιθήσεως τοῦ Μ. εἰς ἑαυτὸν κ.λ.π.**

Διὰ διαφόρων δὲ συγκεντρωτικῶν ἐρωτήσεων, πολλαχοῦ ἐγκατεσπαρμένων, οὐ μόνον τὴν **συγκέντρωσιν και ἐφαρμογὴν** τῶν δεδιδασκαμένων ἐπεδιώξαμεν ἀλλὰ και τὴν **διαλογικὴν μορφήν** τῆς διδασκαλίας, δι' ἧς τὰ μάλιστα κατορθοῦνται ἢ **αὐτενεργὸς ἀφομοίωσις** τῆς ὕλης ὑπὸ τῶν μαθητῶν, εἴαν γίνηται καλὴ χρῆσις τῶν ἐρωτήσεων τούτων.

Προκειμένου δὲ περὶ ῥητορικῶν λόγων ἐθεωρήσαμεν ἐπάναγκες νὰ δώσωμεν τῷ μαθητῇ και τύπον βαθυτερας ῥητορικῆς και καλλιλογικῆς καθόλου ἐπεξεργασίας, ἀλλαχοῦ μὲν περισσότερον ἀλλαχοῦ

δ' ὀλιγώτερον ἐμβαδύναντες, ἴνα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης ἐξετάσεως τοῦ ἐρμηνευομένου τμήματος ἀναπτύσση ὁ μαθητὴς τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ προσθέτων νέας ἢ μεταβάλλων τὰς ὑπαρχούσας. Ὅτι καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας εἶναι ὠφελιμώτατον, ἅτε ἀναπτύσσον σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν παρατηρητικὴν τῶν μαθητῶν καὶ προάγον καθόλου τὸ καλαισθητικὸν αὐτῶν συναίσθημα, εἶναι αὐτόδηλον.

Τέλος ἐνιαχοῦ μὲν ἐξηγάγομεν ἠθικὰ διδάγματα, ἀλλαχοῦ δὲ ἐδώκαμεν νύξιν πρὸς ἐξαγωγήν τοιούτων, ὅπερ θεωροῦμεν ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ὅλης τῶν ἀρχαίων συγγραφέων διδασκαλίας, διότι διὰ τούτων ὁ μαθητὴς συνάγει ὁλοκλήρως τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

Πρὸς στενωτέραν δὲ σύνδεσιν τῶν δεδιδαγμένων καὶ πρὸς καλύτεραν ἐπιμέδωσιν αὐτῶν ἐσημειώσαμεν καὶ μείζονας μεθοδικὰς ἐνόησας, ὅπου εὑρομεν τοιαύτας, ὅπερ καὶ εἰς τὸ διηγηματικὸν σπουδαίως ἀσκεῖ τὸν μαθητὴν. Τὰς ἐκασταχοῦ μεθοδικὰς ταύτας ἐνόησας ἐσημειώσαμεν ἐν τέλει τῆς σχετικῆς ὕλης, διότι μετὰ τὴν ἐπὶ μέρους ἐξέτασιν πρέπει νὰ γίνηται ἡ καθόλου τοιαύτη κατὰ λόγον φυσικόν. Ἐν ἀρχῇ δὲ ἐκάστης § κατ' ἀνάγκην ἔθεμεν βραχυτάτην μόνον ἐπιγραφήν δηλοῦσαν τὸ γενικώτατον μόνον νόημα πρὸς ἀπλήν ὁδηγίαν τοῦ μαθητοῦ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ (Ὁδηγ. σελ. 111). Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ πρὸ ἐκατέρου τῶν ἐρμηνευομένων λόγων προετάξαμεν βραχυτάτην μόνον ὑπόθεσιν καὶ οὐχὶ ἀνάλυσιν, ἥτις πρέπει νὰ γίνη ἐν τέλει συμφώνως ταῖς ἐκεῖ ποικίλαις ὁδηγίαις, αἵτινες πρὸς τοῦτο ἐγένοντο. Ἐκεῖ ὁ μαθητὴς αὐτενεργῶν θὰ ἐπαναλάβῃ καὶ θὰ συγκεντρώσῃ τὰ ἐπὶ μέρους νοήματα τοῦ λόγου, θὰ συστηματοποιήσῃ τὰς κεκτημένας ἤδη γνώσεις καὶ θὰ ἐκθέσῃ ἐκτενέστερον καὶ λεπτομερέστερον τὴν ὅλην ὑπόθεσιν τοῦ ἐρμηνευομένου λόγου ἀσκούμενος οὕτως εὐρύτερον καὶ εἰς τὸ συνθέτειν τὰς ἰδέας αὐτοῦ.

Κατὰ ταῦτα ὁ ἐπιμελής μαθητὴς δύναται ἐν συνειδήσει νὰ ἀκολουθῇ τὴν φυσικὴν τοῦ εἰδέναι ὁδὸν ἥτοι τὰ ἐξῆς 7 στάδια τῆς ἐρμηνείας.

α' Ἄρσιν πάσης γραμματικῆς εἴτε λεξιλογικῆς δυσχερείας, ἥτοι ἐκκάθαρσιν τοῦ ἐδάφους τοῦ ἐρμηνευομένου τεμαχίου ἀπὸ παντὸς

ἀγνώστου τύπου ἢ πάσης ἀγνώστου σημασίας μετὰ βραχυτάτης ἀναμνήσεως τῶν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου γνωστών.

β' Ἄρσιν πάσης συντακτικῆς δυσχερείας, ἧτοι ἐκκάθαρσιν τοῦ ἐρμηνευομένου ἐδάφους ἀπὸ παντὸς ἀγνώστου συντακτικοῦ φαινομένου.

γ' Ἐρμηνεῖαν κατὰ λέξιν ἐκάστης περιόδου γινομένην εὐθὺς μετὰ τὴν συντακτικὴν ἐξομάλυνσιν.

δ' Πρόσκτησιν νέων πραγματικῶν γνώσεων ἐξαγομένων ἐκ τοῦ ἐρμηνευθέντος τεμαχίου, ἧτις πρόσκτησις θὰ γίνηται ἀσφαλεστέρα καὶ μᾶλλον ἔμπεδος διὰ τῶν ἐν τέλει σχετικῶν συγκεντρωτικῶν ἐρωτήσεων².

ε' Ἐρμηνεῖαν ἐλευθέραν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τοῦ ὄλου ἐρμηνευτέου τεμαχίου, ἧτις γίνεται μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἐργασίαν εἰς γλώσσαν γλαφυράν καὶ ἀρμονικὴν ἐπαναλαμβανομένη μάλιστα πολλάκις ἐν τε τῇ τάξει καὶ ἐν τῇ κατ' ἰδίαν μελέτῃ, ὅπως οὕτως ὁ μαθητὴς ἐξοικειωθῆ σὺν τῇ κατανοήσει καὶ εἰς τὴν κεκαλλιεπημένην καὶ ἐλευθέραν μετάφρασιν τῶν ἀρχαίων κειμένων καὶ εἰς τὴν χρῆσιν καλαισθητικῆς καὶ ἐπαγωγῆς γραφομένης καὶ ὀμιλουμένης γλώσσης.

ς' Πρόσκτησιν καλλιλογικῶν γνώσεων καὶ ῥητορικῶν τρόπων, ἐξαγομένην ἐκ τοῦ θαυμασίου καὶ καλλιτεχνικοῦ τῶν ἀρχαίων λόγου καὶ ἐκ τοῦ δαιμονίου ἐκείνων πνεύματος, πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας καὶ ἰδίᾳ τοῦ καλαισθητικοῦ συναισθήματος τοῦ μαθητοῦ καὶ

ζ' Ἐξαγωγήν καὶ κάρπωσιν τῶν ἐν τῇ ἐρμηνευθέντι τεμαχίῳ διδαγμάτων πρὸς διάπλασιν καὶ διαμόρφωσιν ἅμα καὶ τῆς καρδίας τοῦ μαθητοῦ καὶ πρὸς ἠθικὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ. Τῶν διδαγμάτων τούτων θὰ γίνηται βεβαίως καὶ ἐφαρμογὴ ἐπὶ τοῦ βίου ἡμῶν.

(¹) Πρὸς τελειότεραν ἐμπέδωσιν τῶν γραμματικῶν τύπων καὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων δύναται ὁ διδάσκων μετὰ τὸ τέλος ἐκάστου μαθήματος νάσκη τοὺς μαθητὰς ὑποβάλλων αὐτοῖς γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς ἐρωτήσεις καὶ κατὰ τὰς δύο διευθύνσεις (ὑποδ. Διδασκαλ. Λάμψα σελ. 242-243). Πρὸς τοῦτο δύναται νὰ διδῆ καθ' ἑβδομάδα καὶ θέμα συντεθειμένον ἐκ τῶν λέξεων καὶ φράσεων τῶν δεδιδαγμένων τεμαχίων, προσηκόντως ὑπ' αὐτοῦ μεταβδλημένων. Ἀλλὰ καὶ ἄφ' ἑαυτοῦ ὁ μαθητὴς δύναται νάσκηται εἰς τοῦτο.

(²) Εἰς τοῦτο βοηθεῖται πολὺ ὁ μαθητὴς ἂν τῇ ὑποδείξει τοῦ διδάσκοντος διαιρῆ τὸ τετράδιον ἐρμηνείας εἰς διαφόρους ἐπιγραφάς (Ὁδηγ. σελ. 98 ἢ καὶ περιληπτικώτερον).

Διὰ τῆς τοιαύτης πῶν συγγραφέων ἐκδόσεως παρέχονται τῶν μαθητῇ ἀφθονα τὰ μέσα πρὸς ταχύτεραν καὶ τελειότεραν κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου πνεύματος, καταργεῖται ἡ ἀσκοπος κατανάλωσις πολυτίμου χρόνου, διεγείρεται ἡ αὐτενεργία τοῦ μαθητοῦ καὶ ὁ πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἔρωσ αὐτοῦ καὶ τέλος παρέχεται ἡ εὐκαιρία ὅπως ὁ μαθητὴς διεξέλθῃ πλείονα ὕλην, διότι ἀποκαθαιρομένου τελείως τοῦ ἐδάφους εὐχαρίστως χωρεῖ οὗτος ἐπὶ τὰ πρόσω οὐχὶ τυφλῶς καὶ μηχανικῶς ἀκολουθῶν ἐπιβλαβῆ βοηθήματα, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς καὶ αὐτενεργίας φύσει διεγειρομένης ἐξετάζων βαθύτερον τὰ πράγματα. Οὕτω δ' ἐκπληροῦται, φρονοῦμεν, τελείως ὁ σκοπὸς τῆς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐρμηνείας, ὅστις εἶναι ἡ **βαθεῖα ἀλλ' εὐχερὴς κατανόησις** αὐτῶν, τὸ μὲν πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ γλωσσικοῦ συναισθήματος τῶν μαθητῶν, τὸ δὲ πρὸς πορισμὸν τῶν ἐν τοῖς συγγράμμασι ποικίλων γνώσεων καὶ σπουδαίων διδαγμάτων, δι' ὧν τὰ μέγιστα ἀναπτύσσεται καὶ τελειοποιεῖται ὁ ἄνθρωπος.

Παρὰ πᾶσαν ὁμῶς τὴν ὠμολογημένην ὠφέλειαν καὶ χρησιμότητα τῶν τοιούτων βιβλίων, ὑπάρχει ἀνάγκη καὶ εὐμεθόδου διδασκαλίας. Δι' αὐτῆς ὁ διδάσκων ζωοποιῶν τὸ βιβλίον τοῦτο θέλει καταστήσει αὐτὸ ὠφελιμώτερον. Αὐτὸς διὰ ζώσης παιδαγωγικῆς διδασκαλίας θέλει ἐμφυσησθεῖν εἰς τὴν ἀπειρον ἔτι διάνοιαν καὶ εἰς τὰς ἀπαλὰς τῶν μαθητῶν ψυχὰς τὸ ἐν τοῖς τοιούτοις βιβλίοις ἐγκατεσπαρμένον γάλλος καὶ τὸν ἀφθονον πλοῦτον ὡς πραγματικὴν ζωὴν.

Εἶθε καὶ τὸ ἔργον τοῦτο νάποθῃ ὠφέλιμον τῇ σπουδαζούσῃ νεολαίᾳ ἐπ' ἀγαθῶ αὐτῆς τε καὶ τῆς Πατρίδος, ἣτις ἔσται εὐτυχῆς κυβερνωμένη ποτὲ ὑπ' ἀνδρῶν ἐμβεβαπτισμένων εἰς τὰ θεῖα ταῦτα νάματα τῆς ἀρχαίας σοφίας, ἐξ ἧς ἐπήγασεν ὁ πολιτισμὸς συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1911.

ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ Δ. ΚΑΘΑΡΕΙΟΣ

Δ. Φ. Καθηγητῆς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟΝ

ΑΣΙΑΝ

Α' Περὶ λόγου.

1. Ο γραπτός λόγος (ἢ γλῶσσα) διαιρεῖται εἰς τὸν *πεζὸν λόγον* καὶ εἰς τὸν *ποιητικὸν λόγον* (τὴν ποίησιν). Καὶ ὁ μὲν πεζὸς λόγος διαιρεῖται εἰς τὴν Ἱστορίαν, Φιλοσοφίαν καὶ Ρητορείαν, ὁ δὲ ποιητικὸς εἰς τὸ Ἔπος, τὸ Μέλος (λυρικήν ποίησιν) καὶ τὸ Δράμα (*). Ἐκαστον δὲ τῶν 3 εἰδῶν τῆς ποιήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰς ἓν τῶν 3 εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου, ἴητοι τὸ Ἔπος εἰς τὴν Ἱστορίαν, τὸ Μέλος εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ τὸ Δράμα εἰς τὴν Ρητορείαν (μετέχον ὅμως καὶ φιλοσοφίας). Καὶ ἡ μὲν Ἱστορία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Ἔπος διὰ τὴν διηγηματικὴν μορφήν· ὅπως δηλ. ἡ Ἱστορία εἶναι διήγησις γεγονότων ἐν πεζῷ λόγῳ οὕτω καὶ τὸ Ἔπος εἶναι διήγησις γεγονότων ἐν ποιητικῷ λόγῳ. Ἡ δὲ Φιλοσοφία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Μέλος διὰ τὸ ὑποκειμενικὸν τῆς σκέψεως ἀμφοτέρων· ὅπως δηλ. ἡ Φιλοσοφία ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἐξετάζει τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον (τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν) οὕτω καὶ τὸ Μέλος ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, ἴητοι ἐκφράζει συναισθημάτων. Ἡ δὲ Ρητορεία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Δράμα διὰ τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὸν ἐναγώνιον (σφοδρὸν) λόγον ἀμφοτέρων· ὅπως δηλ. ἡ Ρητορεία ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ εἶναι ζωηρὰ παράστασις τῶν σκέψεων τινος οὕτω καὶ τὸ Δράμα ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ εἶναι παραστατικὴ ἐκτέλεσις τῶν διανοημάτων τινός.

2. Καὶ τὰ ἕξ ταῦτα εἶδη τοῦ λόγου ἐκαλλιέργησαν καὶ ἀνέπτυξαν θαυμασίως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὅσον οὐδεὶς ἄλλος λαὸς ἐν τῇ ὑψηλῇ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον κατέλιπον δ' οὕτω ἡμῖν τὰ ἀθάνατα ἐκεῖνα ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ συγγράμματα, ἅτινα πάντες οἱ νεώτεροι λαοὶ πολὺ δικαίως ἔχουσιν ὡς πρότυπα ἐν πάσις αὐτῶν ταῖς πράξεσιν ὡς ἀκένωτον πηγὴν πάσης γνώσεως.

3. Διακεκριμέναι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς τοιοῦτων ἔργων σοφισμένων ἔτι καὶ σήμερον (διότι πλεῖστα συγγράμματα ἀπόλωντο καὶ ἄλλως κατα...

(*) Τὰ τρία εἶδη τοῦ πεζοῦ λόγου εἶναι γεγραμμένα εἰς λόγον καταλογέδην δηλ. κατὰ σειρᾶν, τὰ δὲ τρία εἶδη τοῦ ποιητικοῦ λόγου εἰς λόγον ἔμμετρον δηλ. εἰς οἴχους.

στραφέντα) είναι **Ἱστορικοί** μὲν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν κ.λ.π. **Φιλόσοφοι** δὲ ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης κ.λ.π., **Ῥήτορες** δὲ ὁ Ἴσοκράτης, ὁ Λυσίας, ὁ Δημοσθένης κ.λ.π. **Ἐπικοί** δὲ ποιηταὶ ὁ κορυφαῖος Ὅμηρος, ὁ Ἡσίοδος κ.λ.π. **Δυρικοί** δὲ ὁ Σόλων, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Ἀρχίλοχος, ἡ Σαπφώ, ὁ Πίνδαρος κ.λ.π. καὶ **Δραματικοί** ὁ Αἰσχύλος, ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Σοφοκλῆς.

Β' Περὶ Ῥητορείας.

Ἡ Ῥητορεία εἴτε ῥητορικὴ (τέχνη) ἀνήκει εἰς τὸν πεζὸν λόγον. Εἶναι δὲ Ῥητορεία ἡ ζωηρὰ καὶ ἔντεχνος παράστασις τῶν σκέψεων τινος. Φύσει δ' αὕτη ἀναπτύσσεται παρὰ τοῖς φιλελευθέροις καὶ, δὴ παρὰ τοῖς δημοκρατούμενοις λαοῖς, παρ' οἷς ὑπάρχει καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ Ῥητορεία. Παρ' Ἑλλήσι κατ' ἔξοχὴν ἀνεπτύχθη καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ λόγου ἀρξάμενον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ῥητορείας εὐρίσκονται ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ἐπὶ τῆς μοναρχικῆς βασιλείας καὶ εἶτα ἐπὶ τῆς τυραννίδος. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τοῦτους χρόνους ἡ Ῥητορεία εἶναι κτῆμα ὀλίγων μόνον ἀνθρώπων ἐχόντων ἔμφυτον τὸ χάρισμα τοῦ λόγου (εὐγλωττίαν). Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Ὀμηρικοὶ ῥήτορες Νέστωρ, Ὀδυσσεὺς κ.λ.π., βραδύτερον δ' ἐν Ἀθήναις ὁ Σόλων, ὁ Πεισίστρατος, ὁ Κλεισθένης καὶ ἰδίᾳ ὁ Περικλῆς. Ἀπὸ δὲ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους ἡ Ῥητορεία ἐν Ἀθήναις ἀναπτύσσεται ἔτι μᾶλλον. Βραδύτερον δέ, διὰ τῆς ἐκ τῆς Σικελίας (ἐνθα τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Τισίου καὶ Γοργίου εἶχε διαμορφωθῆ ἡ ἔντεχνος ῥητορικὴ) εἰσχωθείσης εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου διδασκαλίας τῆς ἐντέχνου Ῥητορείας, ἀνεπτύχθη αὕτη ἔτι μᾶλλον καὶ διεμορφώθη.

Κυρίως ὅμως ἡ Ῥητορεία διεμορφώθη τελείως καὶ ἀνήχθη εἰς ἐπιστημονικὴν περιωπὴν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, ἐνθα συνετέλεσαν πολὺ εἰς τὴν τελειοτέραν διαμόρφωσιν αὐτῆς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἡ ἔμφυτος εὐγλωττία τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῶν σοφιστῶν, τὸ φιλόδοκον τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ καθόλου πνευματικὴ ἀκμὴ τῆς πόλεως.

Γ' Περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ ῥητορικοῦ λόγου.

Τὸ πολιτικὸν βῆμα, τὰ δικαστήρια καὶ αἱ πανηγύρεις ἦσαν τὸ στάδιον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήτορος. Διὸ 3 εἶδη ῥητορικοῦ λόγου ἐμορφώθησαν 1) τὸ **συμβουλευτικόν**, περιλαμβάνον δημοσίας πολιτικὰς ἀγορεύσεις, ἐπιδιῶκον τὸ συμφέρον καὶ ἀφορῶν τὸν μέλλοντα χρόνον 2) τὸ **δικαικόν**, περιλαμβά-

νον λόγους ἐν δικαστηρίῳ, ἐπιδιώκον τὸ δίκαιον καὶ ἀφορῶν τὸν παρελθόντα χρόνον καὶ 3) τὸ *πανηγυρικὸν* (ἢ ἐπιδεικτικὸν), περιλαμβάνον ἐγκωμιαστικούς ἐν πανηγύρεσι λόγους, ἐπιδιώκον τὸ ἠθικὸν καλὸν καὶ ἀφορῶν τὸ παρὸν, ἀναμνησκόμενον δ' ὁμοῦ καὶ τοῦ παρελθόντος καὶ προεικάζον καὶ τὸ μέλλον.

Καὶ τὸ μὲν πολιτικὸν βῆμα ἐν Ἀθήναις ἦτο κυρίως τὸ βῆμα τῆς *Ἐκκλησίας τοῦ δήμου* συνερχομένης τετράκις μὲν τακτικῶς, πολλάκις δὲ καὶ ἐκτόκως κατ' ἀρχάς μὲν εἰς τὴν ἀγορὰν εἶτα δ' εἰς τὴν Πνύκα καὶ βραδύτερον εἰς τὸ θέατρον. Τὰ σπουδαιότερα δὲ ἔργα τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν ἡ ψήφισις νόμων, ἡ ἐκλογή ἀρχόντων, ἡ κήρυξις πολέμου, αἱ συμβάσεις, αἱ συμμαχίαι κλπ. Κατ' ἐξαιρέσειν δὲ ἐδίκαζεν ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰς εἰσαγγελίας (μηνύσεις διὰ σπουδαῖα δημόσια ἀδικήματα). Ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Ἐκκλησίας, τῇ ἀδείᾳ τοῦ προεδρεύοντος αὐτῆς Πρυτάνεως, ἠγόρευον περὶ παντὸς σπουδαίου ζητήματος οἱ ῥήτορες (προτιμωμένων τῶν πρεσβυτέρων) φέροντες στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὁ δὲ λαὸς ἀτεφαινέτο διὰ χειροτονίας (ἀνατίσεως τῶν χειρῶν)¹. Ἡ ἀποζημίωσις ἐκάστου τῶν ἐκκλησιαζόντων ἦτο κατ' ἀρχάς μὲν ὀβολὸς εἶτα δὲ διώβολον καὶ βραδύτερον τριώβολον. Ἐτι δὲ καὶ ἐν τῇ *Βουλῇ* ἐγίνοντο σπουδαῖαι ἀγορεύσεις καὶ μάλιστα κατὰ τὰς δοκιμασίας, ἤτοι τὴν ἐξελεγεῖν τῶν ἀρχόντων (Μαντιθ. § 1).

Τὰ δὲ *δικαστήρια* ἦσαν πολλὰ καὶ διάφορα ἐν Ἀθήναις, ὧν σπουδαιότερον τὸ ἐξ 6 μιλ. δικαστῶν ἀποτελούμενον τῆς *Ἡλιαίας*, διηρημένον εἰς 10 τμήματα (ἀνὰ 500 ἕκαστον τῶν 1000 ὄντων ἀναπληρωματικῶν) καλούμενα καὶ ταῦτα *δικαστήρια*. Δι' ἰδιαιτέρας κληρώσεως κατὰ τὴν πρωίαν τῆς δικασίμου ἡμέρας ὠρίζετο ποῖον τμήμα καὶ τίνας δικασταὶ ἔμελλον νὰ δικάσωσι τὰς κληρωθείσας δίκας. Ἐνώπιον τούτων ἠγόρευεν ὁ δίκων (*=κατήγορος ἢ ἐνάγων*) καὶ ὁ φεύγων (*=κατηγορούμενος ἢ ἐναγόμενος*) ἐφ' ὠρισμένον χρόνον ὀριζόμενον δι' ὑδραυλικοῦ ὠρολογίου καλουμένου *κλεψύδρας*, ἧς ἐπελαμβάνετο (ἐκρατεῖτο) τὸ ὕδωρ κατὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνάγνωσιν τῶν μαρτυριῶν, νόμων, ἀπογραφῶν κλπ. Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν ἐγίνετο ἡ ψηφοφορία καὶ ἐξεδίδετο ἡ ἀπόφασις τῶν Ἡλιαστῶν, ἧτις ἦτο ὀριστική. Ὁ ἐρήμην ὁμοῦ δικασθεὶς ἠδύνατο ἐντὸς δύο μηνῶν νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δίκην· ἂν δ' ὁ ἐνάγων δὲν ἐνεφανίζετο ἡ δίκη ἐξηλείφετο. Ἐκαστος δικαστῆς ἐλάμβανεν ὡς ἀποζημίωσιν ἐν ἀρχῇ ὀβολὸν, εἶτα διώβολον καὶ μετὰ ταῦτα τριώβολον. Πλήν τῶν Ἡλιαστῶν ἦσαν καὶ οἱ καλούμενοι *διαίτη-*

(¹) Ἡ δὲ *κρύβδη* (*=μυστική*) ψηφοφορία ἐγίνετο μόνον ἐν ἐκτάκτοις περιπτώσεσιν, ἐν ἐν τῷ ὀστρακισμῷ, ἐν τῇ ἀπονομῇ πολιτικοῦ δικαίωματος πρὸς ξένους κλπ. ἐν γένει δὲ ἐπὶ προσωπικῶν ζητημάτων.

ταί (δημόσιοι ἢ ἰδιωτικοί) δικασταί, ὧν ἡ ἐξουσία ἐξηρτάτο ἐκ τῆς βουλῆ-
σεως τῶν διαδίκων. Ἐτι δὲ ἦσαν καὶ οἱ κατὰ δῆμους δικασταί, οἵ-
τινες περιερχόμενοι τοὺς δῆμους ἐδίκαζον τὰς μικρὰς δίκας (εἰρηνοδικοί).

Αἱ δὲ *πανηγύρεις* ἦσαν διάφοροι καὶ ποικίλοι, οἷον πολιτικά, θεησκευ-
τικαὶ κλπ. ἔτι δὲ αἱ κηδεταὶ κλπ.

Δ' Ῥήτορες λογογράφοι.

Οἱ διάδικοι ἐν Ἀθήναις ὄφειλον νὰ ἀγορεύσιν αὐτοπροσώπως πλὴν
τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν ὑπὲρ ὧν ἠγορευθῶν συγγενεῖς ἢ ἐπίτροποι αὐτῶν.
Ἐπετρέπετο ὅμως μετὰ τὸν διάδικον νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἕτερός τις συγγενῆς ἢ
φίλος, ὁ καλούμενος ὅπως καὶ σήμερον *συνήγορος*. Ἐλεῖδιθ ὅμως πολλα-
πλασιασθέντων τῶν νόμων οἱ διάδικοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἠδυνάτων νὰ ὑποστη-
ρίξωσιν ἑαυτοὺς νομικῶς, ἀνεφάνησαν οἱ καλούμενοι *λογογράφοι*, ἤτοι συγ-
γραφεῖς λόγων, οἵτινες ἔμπειροι ὄντες τῶν νόμων καὶ τῆς ῥητορικῆς τέχνης
ἔγραφον ἐπὶ χρέμασι λόγους διὰ τοὺς πελάτας αὐτῶν, οἵτινες ἐκμανθάνοντες
ἀπήγγελλον αὐτοὺς πρὸ τῶν δικαστῶν (1).

Εἰσαχθείσης δὲ τῆς διδασκαλίας τῆς ῥητορικῆς τέχνης ἐν Ἀθήναις ὑπὸ
τοῦ Γοργίου ἐγένοντο ῥητορικαὶ σχολαί, ἐν αἷς οἱ λογογράφοι οὗτοι ῥήτορες
ἐμορφοῦντο τεχνικῶς. Ἐκ τῶν σπουδαιότερων δὲ τοιούτων ἐν Ἀθήναις ῥητό-
ρων ἀνερχομένων εἰς δέκα εἶναι καὶ ὁ Ἰσοκράτης, Λυσίας, Δημοσθένης κ.λ.π.

Ε' Βίος καὶ ἔργα τοῦ Λυσίου.

Ὁ Λυσίας ἐγεννήθη τῷ 444 ἐν Ἀθήναις, ἐνθα ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κέφαλος
μετόικησεν ἐκ Συρακουσῶν τῇ προτροπῇ τοῦ φίλου του Περικλέους. Κατα-
γόμενος ἐκ καλῆς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας² ἐξεπαιδεύθη μετὰ τῶν ἐπιφα-

(1) Καὶ πολιτικούς καὶ πανηγυρικούς λόγους ἔγραφον οἱ τοιοῦτοι λογογρά-
φοι ἐπὶ χρέμασιν.

(2) Ὁ πατὴρ τοῦ Λυσίου Κέφαλος εἶχεν ἐν Πιριαιεῖ ἐργοστάσιον ἀπιδῶν.
Διὰ δὲ τὴν ἐν ταῖς δημοσίαις λειτουργίαις ἐλευθεριότητα καὶ τὴν ἐν τῇ βιομη-
χανίᾳ δραστηριότητά του ἀπέλαυσε τῆς ἀτελείας τεῦ μτοικίου, ὅπερ ἦτο φόρος
12 δρχ. ἕς ὁ μέτοικος προέφερε τῇ πόλει ἕνα τυγχάνη τῆς τῶν νόμων προσια-
σίας. Πρὸς τοῦτοις ἐκτήραστο καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, οἷον νὰ ἐνεργῇ ἀνι-
προστάτου Ἀθηναίου τὰς ὑποθέσεις του, νὰ ἔχῃ ἀγρούς, οἰκίας, γῆπεδα κ.λ.π.
ἤτοι ἐγένετο ἰσοτελής μέτοικος, μόνον τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως μὴ δυνάμενος νὰ
μετάσχη. Ἦτις δ' εὐποληπτότατος συνδεδόμενος στενῶς μετὰ τοῦ Σοφοκλέους,
Σωκράτους, Πλάτωνος κ.λ.π. καὶ εἶχε μεγάλην δύναμιν ἐν Ἀθήναις.

νεστέρων Ἀθηναίων. Δεκαπενταετής δὲ περίου μετέβη ὡς ἄποικος μετὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ ἄλλων Ἀθηναίων εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἔνθα ἐσπούδασε καὶ τὴν ῥητορικὴν τέχνην παρὰ τῷ σοφιστῇ Τισίᾳ. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ὁμοῦς τῶν Ἀθηναίων ἐν Σικελίᾳ (τῷ 413 γενομένην) κατηγορηθεὶς μετ' ἄλλων ὡς Ἀττικιστῆς ἔφυγεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἔζησε τὸν ὑπόλοιπον βίον του. Ἐπὶ δὲ τῶν Τριάκοντα συνελήφθη ἐπὶ θανάτῳ ὡς δημοκρατικός, ἀλλὰ διαφυγὼν ἐσώθη εἰς Μέγαρα, ὁπόθεν βραδύτερον συγκατήλθεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ Θρασυβούλου, ὃν ἐβοήθησε διὰ πολλῶν χρημάτων καὶ δπλων πρὸς ἐκδιώξιν τῶν τυράννων. Μετὰ τοῦτο ἀνακηρυχθεὶς διὰ τοῦτο ἰσοτελής μέτοικος ἴδρυσε ῥητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐδίδασκε τὴν Ῥητορικὴν γράφων ἅμα ἐπ' ἀμοιβῇ καὶ λόγους ὡς λογογράφος μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 378 π. Χ. ἐν Ἀθήναις.

Ἔργα Λυσίου. Ὁ Λυσίας ὡς ῥήτωρ λογογράφος ὑπῆρξε πολυγραφώτατος γράψας περὶ τοὺς 230 λόγους, ὧν ὁμοῦς μόνον 34 σφύζονται ἀνήκοντες καὶ εἰς τὰ 3 εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὸ δικανικόν. Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων μόνον τὸν κατ' Ἐρατοσθένους ἐξεφώνησεν ὁ ἴδιος ἐν δικαστηρίῳ, τοὺς δ' ἄλλους ἔγραψεν ὑπὲρ ἄλλων ἐπὶ χρήμασιν. Εἰ καὶ ἔγραψεν ὁ Λυσίας λόγους πρὸς χρῆσιν διαφόρων προσώπων, ἀλλ' ὁμοῦς κατῳρθοῦ νὰ εἰσδύῃ βαθέως εἰς τὸ θέμα τοῦ λόγου, εἰς τὸν χαρακτήρα τῶν λεγόντων εἰς τὴν κοινωνικὴν θέσιν αὐτῶν, εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν καὶ νὰ μεταχειρίζηται τὸ κατάλληλον λεκτικόν καὶ τὸ ἀκριβοῦς ὕφος, ἧτοι εἶχε μεγάλην ἡθοποιίαν. Τὸ δὲ λεκτικόν αὐτοῦ εἶναι ἀκριβές, χαρίεν καὶ ἀπλοῦν καὶ δὲν στενοχωρεῖ τὸν ἀκροατὴν ἀλλ' ἐξαπατᾷ αὐτόν. Ἐχει συνήθως μικρὰς περιόδους ἀλλὰ πυκνά νοήματα. Αἱ φράσεις αὐτοῦ εἶναι κοιναὶ καὶ ἀπέριττοι (ισχνὸς λόγος), μόνον δ' ἐν ἀνάγκῃ μεταχειρίζεται ἔντεχον περιουολογίαν, σπανιώτερον δὲ σχήματα διανοίας ἢ λέξεως. Ἐν γένει δὲ τὸ λεκτικόν τοῦ Λυσίου διὰ τὰς ἀρετάς του εἶναι τὸ ἀριστον δεῖγμα τοῦ ἀττικοῦ λόγου ἐν τῇ Ῥητορείᾳ, ὅπως τὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ.

5' Διαίρεσις τοῦ ῥητορικοῦ λόγου.

Πᾶς ῥητορικὸς λόγος, εἴτε συμβουλευτικός, εἴτε δικανικός, εἴτε πανηγυρικός εἶναι, διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὸ προοίμιον, τὴν διήγησιν καὶ τὸν ἐπίλογον. Ἐν μὲν τῷ προοίμιῳ ὁ ῥήτωρ δηλοῖ τὸν τρόπον τῆς ὁμιλίας του καὶ προδιαθέτει εὐμεινῶς τοὺς δικαστὰς ἢ ἀκροατάς, ἐν δὲ τῇ διηγῆσει ἐκθέτει τοὺς ἀποδεικτικὸς λόγους ἢ τὰ πράγματα καὶ ἐν τῷ ἐπιλόγῳ συγκεφαλαιῶν τὰ εἰρημένα ἐπικαλεῖται τὴν εὐμεινίαν τῶν δικαστῶν ἢ ἀκροατῶν. Τὸ προοίμιον καὶ ὁ ἐπίλογος συνήθως εἶναι βραχέα, ἢ δὲ διήγησις

μακρά. Ὁ Λυσίας ἔχει μεγάλην δεξιότητα ἐν τοῖς προομιαῖς, ζωηρότητα καὶ ῥοδότητα ἐν ταῖς διηγήσεσι, σαφήνειαν ἐν ταῖς ἀποδείξεσι καὶ συντομίαν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, δι' ὧν πείθει πάντοτε. Διὸ πάντοτε σχεδὸν ἐνίκα.

Ζ' Περὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων.

1. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρχον πολλοὶ ἄρχοντες, ὧν σπουδαιότεροι ἦσαν οἱ ἑξῆς:

Α' Στρατιωτικοὶ ἄρχοντες ἦσαν 1) οἱ 10 στρατηγοί, εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς¹ ἐκλεγόμενοι διὰ χειροτονίας ἐκ τῆς τάξεως τῶν πλουσίων μόνον καὶ διὰ τῶν ἐχόντων εἰδικὰς γνώσεις. Ἦσαν ἰσοῦτοι πρὸς ἀλλήλους, ἄρχοντες ἐκ περιτροπῆς ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἕκαστος, ἀπετέλουν δὲ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν Ἀθῆναις ἔχοντες καὶ τὸ δικαίωμα νὰ συνάγωσι τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν πρυτάνεων. Κυρίως εἶχον τὴν ἀνωτάτην στρατιωτικὴν διοίκησιν ἐν τε πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, παρασκευάζοντες τὰ τοῦ πολέμου, κηρύσσοντες αὐτὸν ἢ συνομολογοῦντες εἰρήνην κ.λ.π. 2) οἱ ταξίαρχοι, 10 ἕξ ἐκάστης φυλῆς ἐκλεγόμενοι ἐνιαυσίως διὰ κλήρου καὶ ὄντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν, μεθ' ὧν συμβουλευόντο περὶ τῶν πολεμικῶν καὶ οὐδ' ἀνεπλήρουν ἐν ἀνάγκῃ. 3) οἱ λοχαγοί, διοριζόμενοι ὑπὸ τῶν ταξίαρχων καὶ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διαταγὰς αὐτῶν. 4) οἱ ἱππάρχοι, δύο ὄντες καὶ χειροτονοῦμενοι ἕξ ἀπάντων τῶν Ἀθηναίων ἠγοῦντο τῶν ἱππέων (5 φυλῶν ἑκάτερος) καὶ ἦσαν ἰσοῦτοι τοῖς στρατηγοῖς. 5) οἱ φύλαρχοι, ἄρχοντες τῶν ἱππέων ἐκάστης φυλῆς, ὑπαγόμενοι εἰς τοὺς ἱππάρχους καὶ χειροτονοῦμενοι ὑπὸ τῶν φυλετῶν αὐτῶν. 6) οἱ δεκάδαρχοι, βοηθοὶ τῶν φυλάρχων διοριζόμενοι ὑπ' αὐτῶν.

Β' Διοικητικοὶ ἄρχοντες ἦσαν 1) οἱ 9 ἄρχοντες, ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν καὶ τάξεων καὶ ἔχοντες εἰδικὴν ὑπηρεσίαν ἕκαστος, ἦτοι ὁ Ἄρχων (ἐπώνυμος) ἐποπτεύων τὴν οἰκογένειαν καθόλου (προστατεύων τοὺς γονεῖς, τὸς χήρας, τὰ ὄρφανὰ κ.λ.π.) καὶ ἐπιμελούμενος πῶν διαφορῶν θρησκευτικῶν παγνύσεων (Διονυσίων, Θωρηγῶν) καὶ θεωριῶν κ.λ. ὁ Βασίλευς ἐποπτεύων τοὺς ἱερούς τόπους καὶ ἐπιμελούμενος τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων ἐν γένει καὶ τῶν μυστηρίων, ὁ Πολέμαρχος τελῶν τὰς θυσίας καὶ δικαίων τὰ ἐπιτάφια καὶ ἐναγίσματα, ἔχων δὲ δικαιοδοσίαν καὶ ἐπὶ τῶν

(¹) Αἱ φυλαὶ ἦσαν 10, ἡ Ἐρεχθίδης, Αἰγιῆς, Πανδιονίς, Λεονίς, Ἀκαμανίς, Οἰνηίς, Κεκροπίς, Ἰπποθωνίς, Αἰανίς καὶ Ἀντιοχίς. Τῷ 306 π. Χ. προσετέθη καὶ ἡ Ἀντιγορίς καὶ ἡ Δημηριάς, βραδύτερον δὲ καὶ ἡ Πτολεμαίς. Τῷ δὲ 200 π. Χ. προσετέθη καὶ ἡ Ἀτταλίς καταργηθείσης τῆς Ἀντιγορίδος καὶ Δημηρείδος.

μετοίκων και ἀπελευθέρων, και οἱ Θεσμοθέται, ὅντες και ἐπιμελούμενοι τῶν νόμων ἐν γένει, ὧν τὴν λύσιν ἢ μεταρρυθμίαν εἰσηγούντο, ὀρίζοντες δὲ τὰς ἡμέρας τῆς συνεδριάσεως τῶν δικαστηρίων και τῆς ἐκδικάσεως τῶν δικῶν. 2) οἱ ἔνδεκα, 10 μεθ' ἑνὸς γραμματεῦς, κληρούμενοι ἀφ' ἐκάστης φυλῆς και ἀποτελοῦντες τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τῆς πολιτείας (δεσποτηριον, σωματικαὶ ἢ θανατικαὶ ποιναὶ κλπ.); εἰσπράττοντες δὲ πολλάκις και τὰ ὀφειλόμενα τῷ δημοσίῳ και ἀπυγράφοντες τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀμφισβητούμενα κτήματα τὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν κατεχόμενα, και 3) οἱ ἀστυνόμοι, ἀγορανόμοι, μέτρονόμοι (μέτρα και σταθμὰ), σιτοφυλάκες, ἐπιμεληταὶ (ἐμπορίου, νεωρίων, κρηνῶν), ὁδοποιοὶ, ἱεροποιοὶ, ἀθλοθέται, βοῶναί, σιτῶναί, ζητηταί, ἐξετασταί, πορισταί, ἐπιστάται κλπ., μετὰ εἰδικῆς ὑπηρεσίας ἕκαστος.

Γ' **Οἰκονομικοὶ ἄρχοντες** (διαχειρίσται χρημάτων). Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ διάφοροι ταμίαι, οἷον οἱ τῶν ἱερῶν χρημάτων τῶν διαφόρων Θεῶν, οἱ ἐλληνοταμίαι, οἱ ταμίαι τοῦ δήμου, οἱ ἐπὶ τῶν θεωρικῶν, τῶν στρατιωτικῶν, τῆς διοικήσεως κλπ.

2. **Ἀρχαιρέσται.** Πλὴν τῶν ὑπὸ τῶν φυλῶν χειροτονομένων ἀρχόντων ἐχειροτονοῦντο και πάντες οἱ πρὸς πόλεμον ἐκλεγόμενοι και οἱ ταμίαι τῶν στρατιωτικῶν, τῶν θεωρικῶν, τῶν κρηνῶν και τῆς διοικήσεως. Πάντες δ' οἱ λοιποὶ ἄρχοντες ἦσαν κληρωτοί.

3. **Δοκιμασία ἀρχόντων.** Ἐν Ἀθήναις πάντες οἱ ἄρχοντες, κληρωτοὶ και αἰρετοί, πρὶν ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ὀφειλὸν νὰ δοκιμασθῶσι δηλ. νὰ ἐξετασθῶσι καθ' ὅλον τὸν δημόσιον και τὸν ἰδιωτικὸν βίον αὐτῶν. Τοῦτο ἐγένετο ἐν τῇ Βουλῇ τῶν 500 κατ' ἀρχάς μὲν ἀνεκκλήτως εἶτα δὲ μετὰ δικαιώματος ἐφέσεως εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον. Τὸν δοκιμαζόμενον ἡδύνατο νὰ κατηγορήσῃ ὁ βουλόμενος τῶν Ἀθηναίων. (Πρβλ. και ἐν Μαντιφ. § 1).

4. **Ἀρχαὶ τῆς βουλῆς.** Ἡ βουλὴ εἶχεν ἰδίους ἄρχοντας και ὑπηρετας. τοιοῦτοι δ' ἦσαν 1) οἱ Πρυτάνεις, ἦτοι οἱ 50 βουλευταὶ ἐκάστης πρυτανευούσης (ἐπὶ 36 ἡμέρας) φυλῆς, οἱ διοικοῦντες τὰ τῆς βουλῆς διὰ τοῦ ἀνά 24 ὥρας κληρουμένον (λαγχάνοντες) προισταμένου αὐτῶν, ἕστις ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης ἢ πρόεδρος. 2) οἱ γραμματεῖς, 3 τὸν ἀριθμὸν, ἐκτελοῦντες σπουδαίαν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ βουλῇ (φυλάττοντες νόμους, γράμματα κλπ.). Τοῦτων ὁ γ' γραμματεὺς ἀγεγίωσκεν ἐν τῇ βουλῇ, ὅσα γράμματα ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἀναγνῶσθῶσιν. 3) Οἱ διάφοροι ὑπερήταί (νῦν κλητήρες) κλπ.

5. **Ἔργα τῆς βουλῆς.** Ἡ βουλὴ ἐκτὸς τῆς προβουλευτικῆς ἐργασίας τῆς εἶχε και διοικητικὴν ἀποασίζουσα περὶ διοικητικῶν μεταβολῶν, κρίνουσα τοὺς ἄρχοντας, ἐπιβλέπουσα τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν κλπ. και δι-

καστικήν διαίξουσα τὰς εἰσαγγελίας ἀνεκκλήτως μέχρι ποινῆς 500 δραχ.,
ἐξελέγουσα τὴν κληρωσιν τῶν βουλευτῶν κλπ.

Η' Ῥπόθεσις τοῦ ὑπὲρ Μαντιθέου λόγου.

Ὁ Μαντίθεος, νέος ἀριστοκρατικὸς ἐν Ἀθήναις, αἰρεθεὶς διὰ κλήρου βουλευτῆς περὶ τὸ 394—390 π. Χ. κατηγορήθη ἐν τῇ βουλῇ ὅτι δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ βουλευσῆ, διότι ἦτο ἐχθρὸς τῆς Πατριδος ἅτε ὑπηρετήσας ὡς ἱππεὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς, τοὺς Τριάκοντα, κατὰ τὸν χρόνον τῆς τυραννίας αὐτῶν (404—403 π. Χ.). Τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἀπολογούμενος ὁ Μαντίθεος ἐνώπιον τῶν βουλευτῶν ὡς δικαστῶν, ἀποκρούει ἀποδεικνύων πρῶτῃ διὰ τε τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ διὰ τῆς τοῦ βίου του χρηστότητος καὶ διὰ τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν ὑπηρεσιῶν του. Ἡ ἀπολογία αὕτη ἐγένετο περὶ τὸ 394—390 π. Χ. ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις βουλῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μαντιθέου, ἐγράφη ὁμως ὑπὸ τοῦ Λυσίου καὶ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: Ἐν τῇ βουλῇ Μαντιθέου δοκιμαζομένη ἀπολογία.

Θ' Ῥπόθεσις τοῦ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων λόγου.

Ἐν Ἀθήναις πολλάκις τὸ δημόσιον ἐδήμιευσεν, ὅπως καὶ νῦν, τὴν περιουσίαν πολιτῶν διὰ διαφόρους λόγους (δι' ὀφειλὴν, δι' ἔγκλημα κλπ.). Ἄν δὲ κατὰ τῶν τοιούτων πολιτῶν εἶχε προτέραν ἀπαίτησιν ἰδιώτης τις οὗτος ζημιούμενος διεοικάζετο ἅμα πρὸς τε τὸν ὀφειλέτην καὶ πρὸς τὸ δημόσιον. Ἡ τοιαύτη δίκη ὀνομάζετο δίκη δημοσίων ἀδικημάτων, διότι ἡ δήμευσις ἦτο δημόσιον ἀδίκημα κατὰ τοῦ ἰδιώτου πιστωτοῦ. Περὶ τοιαύτης δίκης πρόκειται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ τοῦ Λυσίου. Ὅθεν ἡ δίκη ἐνταῦθα εἶναι ἰδιωτικὴ ἅμα καὶ δημοσία, ἀλλὰ μείζονα σημασίαν ἔχει ἡ δημοσία, διὸ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τοῦ λόγου: Ἐνταῦθα ὁ ἐνάγων (διώκων), ὅστις δὲν ὀνομάζεται, δὲν εἶναι ἀρχικὸς πιστωτής, ἀλλ' ἔγγονος αὐτοῦ καὶ κληρονόμος. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὀφειλέτης Ἐράτων δὲν ζῆ ἤδη ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐνήχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρασιστρατος, οὗ τὴν περιουσίαν ἐδήμιευσεν τὸ δημόσιον. Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ δήμευσεως παρακάθηνται κατὰ τὴν δίκην ταύτην μετὰ τῶν ἄλλων δικαστῶν τῆς Ἡλιαίας καὶ οἱ ἐπὶ τῶν δήμευσεῶν εἰδικοί δικασταὶ οἱ καλούμενοι σύνδικοι. (1) Ὁ ἐνάγων ἐνταῦθα, ἀνὴρ εὖπορος, ὑπερασπίζει ἐκὺτὸν μόνος, τὸν λόγον ὁμοῦ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας. Ὁ λόγος οὗτος ἀπηγγέλθη περὶ τὸ 397 π. Χ., ὁπότε ἐγένετο ἡ δίκη αὕτη, ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ ἐν Ἀθήναις καὶ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν (Περὶ) δημοσίων ἀδικημάτων, ἢ εἰδικώτερον Περὶ δημοσίου διαδικάσματος. (Πρβλ. § 1 διαδικασία καὶ § 10 διαδικασμα, ἔτι δὲ καὶ Ζάκα Τόμ. Α'. σελ. 447).

(1) Οἱ σύνδικοι ἦσαν ἀντιπρόσωποι τοῦ δήμου, ὅσους ἐξέλεγεν αὐτοὺς ἕνα φρονιζῶσι περὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ. Εἰσῆχθη δὲ αὕτη ἡ ἀρχὴ ἐν Ἀθήναις πιθανῶς μετὰ τὴν τῶν 30 ἐκδίωξιν.

ΛΥΣΙΟΥ

ΕΝ Τῃ ΒΟΥΛῃ

ΜΑΝΤΙΘΕΩ, ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

1. Εἰ μὴ συνήδειν, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῦσι βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι.

2. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω, καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς ἢ κακῶς διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεται.

3. Ἄξιόν δέ, ὦ βουλή, εἰάν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἀποδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλεον εἶναι· εἰάν δὲ φαίνωμαι καὶ περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ' ἵππευσεν οὐδ' ἐπεδήμου ἐπὶ τῶν τριάκοντα οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

4. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων ἐπεδημοῦμεν οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.

5. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφι-

γμένους ἐπιθυμῆν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων οὐτ' ἐκείνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἔξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

6. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἱππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἱππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἱππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

7. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν πραχθέντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἱππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

8. Ἐτι δέ, ὦ βουλή, εἶπερ ἱππευσα, οὐκ ἂν ἦν ἔξαρονος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱππευσάντων βουλεύοντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιῆσθαι τὴν ἀπολογίαν ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9. Περι μὲν τοίνυν ταύτης τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλειῶ λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

10. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδούς· τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκείνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτω βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.

11. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτω διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθαι μοι διαφόρους ὄντας καὶ πλείστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

12. Ἐτι δ', ὦ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύνατο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἑτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας.

13. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἑμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει· πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς

Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὁρθοβούλου κατειλεγμένος ἰππεύειν, ἐπειδὴ πάντας ἑώρων τοῖς μὲν ἰππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοὺς δ' ὀπλίτας διακινδυνεύειν ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμέστων παρὰ τὸν νόμον, ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὁρθοβούλῳ ἔξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι, τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν, ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὁρθόβουλε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14. Συλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξόδου, εἰδὼς αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ προθύμους, ἐφοδίων δὲ ἀποροῦντας, εἶπον ὅτι χρὴ τοὺς ἔχοντας παρέχειν τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διακειμένοις. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ, οὐχ ὡς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. Καί μοι ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ.

15. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ βουλή, εἰς Κόρινθον ἐξόδου γενομένης καὶ πάντων προειδόντων ὅτι δεήσει κινδυνεύειν, ἐτέρων ἀναδυομένων ἐγὼ διεπραξάμην ὥστε τῆς πρώτης τεταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις· καὶ μάλιστα τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυστυχησάσης καὶ πλείστων ἐναποθανόντων, ὕστερος ἀνεχώρησα τοῦ σεμνοῦ Στειριῶς τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις δειλίαν ὠνειδικότος.

16. Καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ δύνασθαι παριέναι, Ἀγησιλάου δ' εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντος, ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων ἀποχωρίσαι τάξεις

αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων πάντων (εικότως, ὡς βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν ἀγαπητῶς ὀλίγω πρότερον σέσωσμένους ἐφ' ἕτερον κίνδυνον ἰέναι) προσελθὼν ἐγὼ τὸν ταξιαρχὸν ἐκέλευον ἀκληρωτὶ τὴν ἡμετέραν τάξιν πέμπειν.

17. Ὡστε, εἴ τινες ὑμῶν ὀργίζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιοῦσι πράττειν, ἐκ δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν· οὐ γὰρ μόνον τὰ προσταττόμενα ἐποιοῦν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν ἐτόλμων. Καὶ ταῦτ' ἐποιοῦν οὐχ ὡς οὐδὲν δεινὸν ἡγούμενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ' ἵνα, εἴ ποτε ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζόμενος πάντων τῶν δικαίων τυγχάνοιμι. Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ. ΔΙΚΟΜΗ

18. Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμίας ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρὴ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε.

19. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὡς βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἵτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ καγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

20. Ἦδη δὲ τινῶν ἡσθόμην, ὡς βουλή, καὶ διὰ ταῦτα

ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ τῶ
 δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ
 τοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῶν
 δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν
 προγόνων ἐνθυμούμενος ὅτι οὐδὲν πέπαυνται τὰ τῆς πόλεως
 πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν)
 τοὺς τοιούτους μόνους ἀξιούς τινος νομίζοντας εἶναι, ὥστε
 ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖ
 εἰς
 πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἐπι δὲ τί ἂν τοῖς
 τοιοῦτοις ἀχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν,
 ἀλλ' ὑμεῖς.

ΛΥΣΙΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

1. Ἴσως τινὲς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ βούλε-
 σθαί με ἀξίον εἶναι τινος ἡγούνται καὶ εἰπεῖν ἂν μᾶλλον
 ἐτέρου δύνασθαι ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω περὶ τῶν μὴ προ-
 σηκόντων ἱκανὸς εἶναι λέγειν, ὥστε δέδοικα μὴ, καὶ περὶ ὧν
 ἀναγκαῖόν μοι ἐστὶ λέγειν, ἀδύνατος ὦ τὰ δέοντα εἰπεῖν.
 Οἶομαι μὲν οὖν, ἂν πάντα διηγῆσωμαι τὰ πεπραγμένα ἡμῖν
 πρὸς Ἐράτωνα καὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας, ῥαδίως ἐξ αὐτῶν
 ὑμᾶς εὐρήσειν ἃ προσήκει σκέψασθαι περὶ ταύτης τῆς δια-
 δικασίας. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ἀκούσατε.

2. Ἐράτων ὁ Ἐρασιφῶντος πατὴρ ἐδανείσατο παρὰ τοῦ
 ἐμοῦ πάππου τάλαντα δύο. Ὅτι μὲν οὖν ἔλαβε τὰ γύριον
 καὶ ὡς τοσοῦτόν γε ἐδεήθη δανείσασθαι, ὧν ἐναντίον ἐδόθη,
 μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι ἃ δ' ἐχρήσατο αὐτῷ καὶ ὅσα
 ὠφελήθη, οἱ μᾶλλον τε ἐμοῦ εἰδότες καὶ παραγεγεννημένοι
 οἷς ἐκεῖνος ἔπραττε διηγῆσονται ὑμῖν καὶ μαρτυρήσουσι.
 Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ.

3. Ἔως τοίνυν ὁ Ἐράτων ἔζη, τοὺς τε τόκους ἀπελαμβάνομεν καὶ τὰλλα τὰ συγκείμενα· ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησε καταλιπὼν υἱοὺς τρεῖς, Ἐρασιφῶντα καὶ Ἐράτωνα καὶ Ερασίστρατον, οὗτοι οὐδὲν ἔτι ἡμῖν τῶν δικαίων ἐποίουν. Ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἅ ὄφειλον πράξασθαι· ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, ὅτε περὶ πρῶτον αἱ ἀστικάι δίκαι ἐδικάζοντο, λαχὼν ὁ πατὴρ παντὸς τοῦ συμβολαίου Ἐρασιστράτῳ, ὅσπερ μόνος τῶν ἀδελφῶν ἐπεδήμει, κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναιέτου ἄρχοντος. Μάρτυρας δὲ καὶ τούτων παρέξομαι ὑμῖν. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ.

4. Ὅτι μὲν τὰ Ἐράτωνος δικαίως ἂν ἡμέτερα εἴη ἐκ τούτων ῥάδιον εἰδέναι, ὅτι δὲ πάντα δεδήμευται ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν· τρεῖς γὰρ καὶ τετράκις ἕκαστα ἀπογεγραμμένα· Καίτοι τοῦτό γε παντὶ εὐγνωστον, ὅτι οὐκ ἂν καταλιπόντες, εἴ τι ἄλλο τῶν Ἐράτωνος οἶόν τε ἦν δημεύειν, ἵνα πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀλέγραφον καὶ ἅ ἐγὼ πολὺν ἤδη χρόνον κέκτημαι. Ὡς μὲν οὖν ἡμῖν οὐδ' ἐτέρωθεν εἰσπράξασθαι οἶόν τε, ἂν ὑμεῖς ταῦτα δημεύσητε, εὐγνωστόν μοι δοκεῖ εἶναι.

5. Ὡς δὲ τὴν ἀμφισβήτησιν ἐποιησάμην πρὸς τε ὑμᾶς καὶ τοὺς ιδιώτας ἔτι ἀκούσατε. Ἔως μὲν γὰρ ἡμῖν οἱ Ἐρασιφῶντος οἰκεῖοι τούτων τῶν χρημάτων ἡμφεσβήτουν, ἅπαντα ἠξιοῦν ἑμὰ εἶναι, διότι ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ χρέως ἀντιδικῶν πρὸς τὸν πατέρα ὁ Ἐρασίστρατος ἠττήθη· καὶ τὰ μὲν Σφηττοὶ ἤδη τρία ἔτη μεμίσθωκα, τῶν δὲ Κικυννοὶ καὶ τῆς οἰκίας ἐδικάζομένη τοῖς ἔχουσι. Πέρουσι μὲν οὖν διεγράψαντό μου τὰς δίκας, ἔμποροι φάσκοντες εἶναι· νυνὶ δὲ λαχόντος ἐν τῷ Γαμηλιῶνι μηνὶ οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν.

6. Ἐπειδὴ δ' ὑμῖν τὰ Ἐρασιφῶντος δημεύειν ἔδοξεν, ἀφείς τῇ πόλει τὰ δύο μέρη τὰ Ἐρασιστράτου ἀξιῶ μοι ψηφισθῆναι, διότι ταῦτά γε ἤδη καὶ πρότερον ἐγνώκατε

ἡμέτερα εἶναι. Ὁρισάμην οὖν ἑμαυτῷ τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐκείνων οὐσίας οὐ τὴν ἀκρίβειαν ἐπισχεψάμενος, ἀλλὰ πολλῷ πλείον ἢ τὰ δύο μέρη τῷ δημοσίῳ ὑπολιπῶν.

7. Ῥάδιον δὲ γινῶναι ἐκ τοῦ τιμήματος τοῦ ἐπιγεγραμμένου τοῖς χρήμασιν. Ἄπαντα μὲν γὰρ πλείονος ἢ ταλάντου τετίμηνται, ὧν δ' ἐγὼ ἀμφισβητῶ τῷ μὲν πέντε μνᾶς τῷ δὲ χιλίας δραχμὰς ἐπεγραψάμην· καὶ εἰ πλείονος ἄξιά ἐστίν ἢ τοσοῦτου, ἀποκηρυχθέντων, τὸ περιττὸν ἢ πόλις λήψεται.

8. Ἴνα οὖν εἰδῆτε ὅτι ταῦτα ἀληθῆ ἐστὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι πρῶτον μὲν τοὺς μεμισθωμένους παρ' ἐμοῦ τὸ Σφηττοῖ χωρίον, ἔπειτα τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας, οἳ ἴσασιν ἡμᾶς ἤδη τρία ἔτη ἀμφισβητοῦντας, ἔτι δὲ τοὺς τε πέρυσιν ἄρξαντας, πρὸς οὓς αἱ δίκαι ἐλήχθησαν, καὶ τοὺς νῦν ναυτοδίκας.

9. Ἀναγνωσθήσονται δὲ ὑμῖν καὶ αὐταὶ αἱ ἀπογραφαί· ἐκ τούτων γὰρ μάλιστα γνώσεσθε ὅτι οὔτε νεωστὶ ταῦτα τὰ χρήματα ἀξιούμεν ἡμέτερα εἶναι, οὔτε νυνὶ τῷ δημοσίῳ πλειόνων ἀμφισβητοῦμεν ἢ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῖς ἰδιώταις. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ.

Καί μοι ἀνάγνωθι τὰς ἀπογραφάς.

ΑΠΟΓΡΑΦΑΙ.

10. Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ παρὰ τὸ δίκαιον ἀξιῶ μοι ψηφίσασθαι τὸ διαδίκασμα, ἀλλ' αὐτὸς τῇ πόλει πολλὰ τῶν ἑμαυτοῦ ἀφείς τοῦτο ἀξιῶ μοι ἀποδοθῆναι, ἀποδέδεικται. Ἦδη δέ μοι δοκεῖ δίκαιον εἶναι καὶ δεηθῆναι ὑμῶν τε καὶ τῶν συνδίκων ἐναντίον ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΝ Τῃ ΒΟΥΛῃ, ΜΑΝΤΙΘΕΩ, ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

§ 1, Γνώμη τοῦ Μαντιθέου περὶ τῶν κατηγορῶν του.

ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. *Βουλῇ* = οἱ βουλευταί. *δοκιμάζομαι* = ἐξελέγχομαι καὶ *δοκιμασία* = ἔλεγχος, ἐξέλεξις. *σύννοια* (συνίδειν) = ἔχω συνείδησιν, γνωρίζω καλῶς. *βούλομαι* = διανοοῦμαι, μέλλω. *κακῶς ποιῶ τινα* = βλάπτω τινά. τὸ παθητικόν; *χάρις* = χάρις, εὐγνωμοσύνη, ὑποχρέωσις (ἐπὶ μὲν τοῦ Ἰδιδοντος = εὐεργεσίῃ, ἐπὶ δὲ τοῦ λαμβάνοντος = εὐγνωμοσύνη). *χάριν ἔχω τινί* = ἔχω ἢ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην εἰς τινα. *ἡγοῦμαι* = νομίζω. *καθίσταμαι εἰς ἔλεγχον τινος* (= δοκιμάζομαι) = ὑποβάλλω ἑμαυτὸν εἰς ἐξέλεξιν διὰ τινα πράξιν μου. *τὰ βεβαιωμένα τινί* = τὰ ἐν τῷ βίῳ πεπραγμένα ὑπὸ τινος, αἱ πράξεις τινός.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑ. *εἰ μὴ συνίδειν-ποιεῖν ἐμὲ* = ἐὰν δὲν ἐγνωρίζον, ὃ βουλευταί, ὅτι οἱ κατήγοροί (μου) παντοιοτρόπως διανοοῦνται (ἐν συνειδήσει) νὰ μὲ βλάπτωσιν. *εἶχον ἂν αὐτοῖς πολ. χάρι.* = θὰ ὄφειλον (εἶχον) πρὸς αὐτοὺς πολλὴν εὐγνωμοσύνην (μεγάλην ὑποχρέωσιν). *ταύτης τῆς κατηγορίας* γεν. τῆς αἰτίας = ἐνεκα τῆς κατηγορίας ταύτης (δὲ ἦν νῦν μὲ κατηγοροῦσιν). Ἡ ὑπόθετ. πρῶτασις *εἰ μὴ συνίδειν-εἶχον ἂν* σημαίνει τὸ ἀπραγματοποίητον. Τὸ πραγματικὸν εἶναι: νῦν γνωρίζω ὅτι διανοοῦνται νὰ μὲ βλάπτωσιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὀφείλω αὐτοῖς χάριν. Τὸ βουλομένους κατηγορημ. μετοχὴ ἐκ τοῦ *σύννοια*, τεθείσα κατὰ δοτ. ὡς καὶ τὸ ὑποκ. αὐτῆς *κατηγόροις ἐνεκα τῆς προθέσεως* σὺν σημαίνουσης ἐνταῦθα = γνωρίζω καλῶς ὅτι καὶ σεῖς γνωρίζετε καλῶς ὅτι εἶναι ψευδὴς ἡ κατηγορία σας (ξέρετε ὅτι οὐκ ἔρω). *αὐτοῖς* = δηλ. τοῖς κατηγόροις. δοτ. προσωπ. *ἡγοῦμαι... τούτους εἶναι αἰτίου; μεγ. ἀγαθ. τοῖς ἀδίκ. διαβ.βλ. οἵτινες ἀναγκάζωσιν ἂν αὐτοὺς (τοὺς ἀδίκ. διαβεβλ.) καταστήναι εἰς ἔλεγχον τῶν βεβαιωμένων αὐτοῖς* = νομίζω ὅτι αἰτίου μεγ. ἀγαθ. εἰς τοὺς ἀδίκους διαβεβλ. εἶναι ἐκεῖνοι (ἐν γένει), οἵτινες ἤθελον ἀναγκάσει αὐτοὺς νὰ υποβληθῶσιν εἰς ἔλεγχον τῶν ἐν τῷ βίῳ πράξεων των (= διὰ τὰς πράξεις των). Αἰτιολογία τοῦ διατὶ θὰ ὄφειλεν ὁ κατηγορούμενος Μαντίθεος πολλὴν χάριν τοῖς κατηγόροις αὐτοῦ. Ἡ ἀναφορ. πρῶτ. οἵτινες ἀναγκάζωσιν ἂν προσδιορίζει τὸ ἀορίστως τεθειμένον *δεικτικ. τοῦτο υς* (= οἰοιδήποτε εἶναι). Τὸ δὲ ἀναγκάζωσιν ἂν δηλοῖ ὅτι ἡ ἀπολογία δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ ἀνάγκης, ἀλλ' ἵνα τις ἀπολογηθῆ ἔπρεπε νὰ ὑπόρξῃ τοιαύτῃ ἀνάγκῃ οἷα ἡ

παρούσα τοῖς ἀδίκως διαβεβλ. δοτ. προσωπικ. εἰς τὸ εἶναι. *μεγίστων ἀγαθῶν* πόθεν ἐξαρτᾶται ἡ γενική; *καταστήναι εἰς ἔλεγχον*—ἐλθεῖν (ὑποβαλεῖν ἑαυτοὺς) εἰς ἐξέλεξιν—δοκιμασθῆναι, ἐξελεγχθῆναι. *τῶν βεβιωμένων*—γεν. συντακτ. εἰς τὸ ἔλεγχος—ἐξέλεξις τῶν ἐν τῷ βίῳ πράξεων (πεπραγμένων § 2).—*αὐτοῖς* δηλ. τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις. Τί δοτ. εἶναι εἰς τὸ βεβιωμένων; Ἰδὲ Σ. 160 (!). [*Συμπλήρωσον διὰ τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων τὰς κυρίας ὡδε*: Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν εἶχον ἂν χάριν; Τί συνήδειν; Τί βουλομένοις τοῖς κατηγοροῖς; Ποίους τοῦ τοῦ εἶναι αἰτίους; Τί ἀναγκάζωσιν ἂν οὗτοι;]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὑποτιθεμένη (ἀπραγματοποίητος) ἔκφρασις εὐγνωμοσύνης τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τοὺς κατηγοροὺς του. Γνώμη τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι οἱ κατήγοροί προξενοῦσιν ἀγαθὰ τῷ ἀδίκως κατηγορουμένῳ, αἰτιολογοῦσα τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης του.

ΠΡΟΣΩΠΑ-ΠΡΑΓΜΑΤΑ. *Βουλὴ δοκιμάζομαι ἔλεγχος.* Ἡ ἐν Ἀθῆναις Βουλὴ ἀποτελουμένη ἐκ 500 βουλευτῶν κληρουμένων κατ' ἔτος ἐκ τῶν συμπληρωσάντων τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας ἐξήλεγε τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων βουλευτῶν ἂν ἐγένετο νομίμως, ἂν δηλ. ὁ ἐκλεγείς ἦτο γνήσιος πολίτης, ἂν εἶχε τὴν νόμιμον ἡλικίαν, ἂν δὲν εἶχεν ὑποπέσει εἰς ἐγκλημά τι, ἂν εἶχεν ἐκτελέσει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, τοὺς γονεῖς, τοὺς πολίτας καὶ τὴν πολιτείαν καθήκοντα κλπ. καὶ τοῦ μὲν νομίμως ἐκλεγέντος ἐπεκέρου, τοῦ δὲ παρανόμως ἡκέρου τὴν ἐκλογὴν ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν βουλὴ πράττει νῦν. Παρόμοιον ἔλεγχον ὑφίσταντο παρ' Ἀθηναίοις τότε καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, στρατηγοί, ῥήτορες κλπ. δηλ. οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐν γένει ἐξεταζομένης καὶ τῆς καταγωγῆς καὶ περιουσίας αὐτῶν κλπ. Ὡσαύτως ἐξηλέγοντο καὶ οἱ νέοι ἂν ἡλικιωθήσαν πρὸς ἀπόκτησιν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Ὁ ἔλεγχος οὗτος ἐκαλεῖτο *δοκιμασία* (πρβλ. καὶ *δοκιμάζομαι, ἔλεγχος, εἰς ἔλεγχον καθίσταμαι* κλπ.) καὶ ἐγένετο ἐν τῇ βουλῇ, βραδύτερον ὅμως, πολὺ μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν 30 καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας, ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν *Ἡλιαστῶν* ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν θεσμοθετῶν. Ὡ *βουλῇ.* Ὁ κατηγορηθεὶς Μαντιθεὸς ἀπολογεῖται ἐν τῇ βουλῇ πρὸς τοὺς βουλευτὰς περὶ τὸ 394—390. Εἶναι καὶ οὗτος βουλευτὴς ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀριστοκρατικῶν, κατηγορήθη δὲ ὑπὸ τιναν ὅτι δῆθεν ἐπὶ τῶν 30 ὑπηρετήσεν ὡς ἱπτεὺς καὶ ἄρα ὑπῆρξεν ὁπαδὸς τῶν τυράννων καὶ πολέμιος τῆς δημοκρατίας. *τοῖς κατηγοροῖς.* Ἄγνωστοι οἱ κατήγοροι τοῦ Μαντιθεοῦ. Πᾶς τις

(1) Αἱ μὲν συντακτικαὶ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὸ μόνον ἐγκεικλιμένον τοῦ Κράτους συντακτικῶν Κατεβαίνῃ (1910), αἱ δὲ γραμματικαὶ εἰς τὴν μόνον ἐγκεικλιμένην τοῦ Κράτους Γραμματικὴν Ζαγγογιάννη-Φιλικού.

ἡδύνατο νὰ ὑποβάλῃ τοιαύτην κατηγορίαν (ἐνστασιν κατὰ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς βουλευτου) ἐπὶ διαφόροις λόγοις, ὅπως καὶ σήμερον γίνεται. *εἶχον ἂν χάριν — αἰτίους μεν. ἀγαθῶν*· διότι ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ φανῶσιν αἱ ἀρεταὶ του. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι παρουσιάζεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁ Μ. μετὰ πολλῆς πεποιθήσεως εἰς ἑαυτὸν· δὲν ἐκφράζει ὅμως τὴν εὐγνωμοσύνην του διότι διαβάλλεται ὑπὸ τῶν κατηγορῶν του. *τῆ· κατηγορίας*. Ἡ κατὰ τοῦ Μαντιθέου κατηγορία ἦτο ὅτι οὗτος πρὸ 10ετίας ὅλης! (404—403) ὑπηρετήσας δῆθεν ὡς ἱππεὺς ἐν Ἀθήναις ὑπέρξεν ὁπαδὸς τῶν 30, ἐχθρῶν τῆς πατρίδος. Ὡς τοιοῦτος δὲ δὲν ἡδύνατο νὰ εἶναι βουλευτής. *τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοι*.. Ὁ Μαντίθεος θεωρεῖ ἑαυτὸν διαβεβλημένον ὑπὸ τῶν κατηγορῶν του, οἵτινες κατηγοροῦσαν αὐτὸν, ὡς φαίνεται, μόνον καὶ μόνον διὰ τὸν σκαιόν, αὐστηρὸν καὶ ἀρχαιοτρόπον τρόπον του, μεθ' οὗ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμπολίτας του. (πρβλ. καὶ § 18). — *τῶν βεβιωμένων*. Ἐν τῷ ἐλέγχῳ ὁ κατηγορούμενος ἐλάμβανεν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσῃ διεξοδικῶς πάσας τὰς καλὰς πράξεις του, διότι ὄφειλε νάποδεῖξῃ ἑαυτὸν οὐ μόνον εὖνεν τῇ πόλει ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον ἀνεπίληπτον. [*Ἐρωτ. Τί ἦτο ὁ Μαντίθεος, ποῦ καὶ πότε ὤμίλησε καὶ διατὶ κατηγορήθη; Τί γνώριζεις περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς καὶ περὶ τοῦ ἔργου αὐτῆς; Τίνες κατηγοροῦσαν τὸν Μαντίθεον καὶ διατὶ; Διατὶ ὁ κατηγορούμενος Μ. θέλει νὰ ἐκφρῶσιν τὴν εὐγνωμοσύνην του τοῖς κατηγοροῖς καὶ διατὶ δὲν ἐκφράζει αὐτὴν; Τίνα γνώμην ἔχει ὁ Μαντίθεος; περὶ τῶν κατηγορῶν του καὶ πῶς χασοακηρίζει τὴν κατηγορίαν;*]

ΚΑΛΛΙΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐντεχνος ῥητορικὴ ἐναρξίς. Ὁ κατηγορούμενος ἐπίτηδες παρουσιάζεται χαίρων καὶ μετὰ θάρρους. Ὡσαύτως διὰ τοῦ ἐκ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἀπραγματοποιήτου ἐννοουμένου πραγματικοῦ «ἄρα δὲν ἐκφράζω τοῖς κατηγοροῖς τὰς εὐχαριστίας μου, διότι αὐτοὶ οὐχὶ ὑπὸ συμφέροντος τῆς πολιτείας ἢ ἄλλου ἀγαθοῦ ἐλατηρίου ἀγόμενοι, ἀλλ' ἐκ κακοβουλίας καὶ ἐμπαθείας κινούμενοι μὲ κατήγγειλαν» προκαταλαμβάνει τοὺς δικαστὰς ὅτι πρόκειται περὶ ἐμπαθείας τῶν κατηγορῶν καὶ διαθέτει αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὡς καὶ διὰ τῆς τεχνικῶς ὑποβαλλομένης ἰδέας ὅτι ἔχει διαβληθῆ ὑπὸ τῶν κατηγορῶν. Τοιούτων ῥητορικῶν τεχνασμάτων βρῖθουσιν οἱ ῥητορικοὶ λόγοι· τοιαῦτα δὲ μεταχειρίζονται καὶ σήμερον οἱ ῥήτορες.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Κακὸν ἢ διαβολή. [*Εἶπε τὸ νόημα τῆς § ταύτης*].

§ 2. Πεποιθήσις Μαντιθέου πρὸς ἑαυτὸν.

ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. = Πιστεύω ἐμαντῶ = ἔχω πεποιθήσιν εἰς ἑμαυτὸν. *διάκειμαι* = εἶμαι διατεθειμένος. *ἐπειδὴν* = ὅταν. *λέγω* = ὁμιλῶ. *τὰ πεπραγμένα* = αἱ πράξεις (= τὰ βεβαιωμένα § 1). *μεταμέλει* τινί (τινος) = μεταμέλεια

γίνεται τινι (περί τινος)=μεταμελείται (μετανοεῖ) τις διὰ τινὰ πράξιν του. *βελτίων*=καλύτερος, ἀνώτερος.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. *Ἐγὼ γάρ*· αἰτιολογεῖ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἀνώτερω γνώμην τοῦ Μαντιθ. = *λέγω* δὲ τοῦτο, διότι ἐγώ... *Οὕτω... ὥστε ἐλπίζω μεταμειλ. καὶ ἡγήσεσθαι*=τόσον πολὺ... ὥστε ἐλπίζω ὅτι θὰ μεταμειληθῆ... καὶ θὰ μὲ θεωρῆ. Τί σημαίνει ἡ καθ' ὀριστικὴν συμπερασμ. πρότασις (Σ. § 415 α'); Διατι τὰ ἀπαρέμφ. ἐτέθησαν κατὰ μέλλοντα (Σ. § 446 β' σημ. α'); — *Καὶ εἴ τις τυγχάνει διακειμένος*=καὶ ἂν τις τυχαίην νὰ διακεῖται πρὸς ἐμὲ ἀηδῶς ἢ δυσμενῶς. Ἡ ὑπόθ. ἔχει ἀπόδοσιν τὸ ἐλπίζω μεταμ. καὶ ἡ γήσ... ὅπερ εἶναι ἅμα καὶ συμπέρασμα τῶν ἡγουμένων. Τὸ μὲν ἀηδῶς (ἀντίθ. ἡδέως) σημαίνει τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ (τῆς θεάς) δυσαρέσκειαν, τὸ δὲ κακῶς τὴν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ. *ἐπειδὴν ἀκούση*. Ἡ χρον. πρότ. προσδιορίζει τὸ ἐλπίζω μεταμ. καὶ ἡ γήσ. *ἐμοῦ λέγοντος* ἀντικ. τοῦ ἀκούσῃ (Σ. § 139 θ') ἢ δὲ μετοχ. κατηγορημ. (Σ. § 458 ς')=ὅταν μὲ ἀκούσῃ νὰ ὁμιλῶ περὶ τῶν πράξεών μου. *μειταμειλ.-ἡγήσεσθαι* ἀντικείμενα τοῦ ἐλπίζω. Τοῦ δ' ἡγήσεσθαι ὑποκ. μὲν ἔνν. τὸ αὐτόν, ἀντικ. δ' εἶναι τὸ με καὶ κατηγ. τὸ βελτίω. *εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον* ὁ ἐμπρόθ. προσδιορ. προσδιορίζει τὸ ἡγήσεσθαι=κατὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον=εἰς τὸ ἐξῆς. *βελτίω* ἔνν. ἡ ὅσον νῦν ἡγεῖται με. — [*Συμπλήρωσον τὰς προτάσεις ὡδε: Πιστεύω ἑμαυτῷ οὕτως ὥστε ποῖον εἶναι τὸ ἀποτελεσμα; Ὑπὸ τίνῃ προϋπόθεσιν ἐλπίζειν μεταμειλήσειν καὶ ἡγήσεσθαι αὐτόν; Τί τυγχάνει τις; Πότε ἐλπίζω μεταμειλήσειν καὶ ἡγήσεσθαι αὐτόν; Τί ἀκούσῃ (τις) ἐμοῦ;]*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Αὐτοπεποιθήσις τοῦ ἀπολογουμένου Μαντιθέου.

ΠΡ ΣΩΠΑ-ΠΡΑΓΜΑΤΑ. *Πιστεύω-ἐλπίζω.* Ὁ Μαντιθ. ἀπολογεῖται μετὰ θάρρους πεποισῶς εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸ δίκαιόν του. Φρονεῖ ὅτι οὐδεὶς ἔχει κακὴν ιδέαν περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἂν τις ἔχη τοιαύτην θὰ μεταβάλλῃ γνώμην ὅταν ἀκούσῃ τὴν ἀπολογίαν του, ἐξ ἧς θέλει φανῆ ὁ βίος του. *τῶν πεπραγμένων.* Ὁ Μαντιθ. στηρίζει τὴν περὶ ἑαυτοῦ καλὴν ιδέαν εἰς τὰς πράξεις του. *βελτίω.* Κατὰ τὰ φρονήματα, τὰς πράξεις καὶ τοὺς τρόπους, οἵτινες οὐδένα ἐνοχλοῦσι. [*Ἐρωτ. Τίνα γνώμην ἔχει ὁ Μαντ. περὶ ἑαυτοῦ; Τί ἐλπίζει ἐκ τῆς ἀπολογίας του; Ποῦ στηρίζει τὴν πεποιθήσιν του ταύτην; Διατί λέγει τὰ περὶ ἑαυτοῦ;]*

ΚΑΛΛΙΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Διὰ τῆς τεχνηέντως ἐκφραζομένης ταύτης αὐτοπεποιθήσεως κινεῖται ἡ προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν δικαστῶν ὑπὲρ τοῦ ἀπολογουμένου.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Πόθεν πρέπει νὰ σχηματίζωμεν τὴν περὶ τινος γνώμην ἡμῶν;
Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς 1 καὶ 2 § ὁμοῦ.

§ 3. Ἀξίωσις Μαντιθέου περὶ ἀπονομῆς τοῦ δικαίου.

ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. ἀξι(ό)ω=ἔχω τὴν ἀξίωσιν. εὖνον· εἰμί τι=διάκειμαι τι εὖνοικῶς, εἶμαι ἀφωσιωμένος εἰς τινα. τὰ καθεστηκότα πράγματα=ἡ ὑπάρχουσα τῆς πολιτείας κατάστασις, τὸ παρὸν πολίτευμα. πλέον=πλεονέκτημα, ὠφέλεια, κέρδος. μετρίως=κοσμίως, σωφρόνως, ἐπαινετῶς. δόξα=ἡ (κακὴ) φήμη. δοκιμάζω=ἐπιδοκιμάζω, θεωρῶ τινα νομίμως ἐκλεγέντα=ἐπικυρῶ τὴν ἐκλογὴν (§ 1). — χεῖρων=φαῦλος, κακοτήθης. ἱππεύω=ὑπηρετῶ ὡς (εἶμαι) ἱππεύς, ἐπιδημ(έ)ω=εἶμαι ἐν τῇ πατρίδι μου. ἡ πολιτεία=τὸ πολίτευμα.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. Ὡς εὖνον εἰμί—ὡς ἠνάγκασμαι. Εἰδικαὶ προτάσεις ἐπεξηγοῦσαι τὸ τ ο ὕ τ ο=εάν σὰς ἀποδείξω τοῦτο μόνον, δηλ. ὅτι εἶμαι ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ὑπάρχον πολίτευμα (τὸ δημοκρατικόν) καὶ ὅτι ἔχω ἀναγκασθῆ (τότε δηλ. ἐπὶ τῶν 30) νὰ μετέχω τῶν αὐτῶν μὲ ὑμᾶς κινδύνων (τῶν ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας γενομένων τῇ πόλει), ἤτοι νὰ συγκινδυνεύω μεθ' ὑμῶν τῶν δημοκρατικῶν τὸ καθεστηκόσι πράγμα. δοτ. συντακτ. τοῦ εὖνου, τὸ δε τῶν αὐτῶν κινδύνων ἀντικ. τοῦ μετέχειν, τὸ δὲ ὑμῖν. δοτ. συντακτικὴ εἰς τὸ τῶν αὐτῶν. μηδὲν πῶ... εἶναι. Ἐκ τοῦ ἀξιῶ μεθ' οὗ ἀποτελεῖ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὑποθέσεως=εάν ἀποδείξω... δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ ἔχω ἀκόμη (διὰ τούτου μόνου) ὠφελειάν τινα (κέρδος τι) δηλ.=μὲ αὐτὴν τὴν ἀπόδειξιν μόνον μὴ ἐπικυρώνετε ἀκόμη τὴν ἐκλογὴν μου, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὴ· πρέπει νὰποδείξω καὶ τὸ ἐπόμενον. Τὸ μηδὲν πλέον ἐοτίμοι=μηδὲν πλέον γίγνεται μοι ἢ=μηδὲν ὠφελοῦμαι, τὸ δὲ μηδὲν πω=ἀκόμη μὴ=ὄχι ἀκόμη. εἰάν φαίνωμαι...βεβιωκῶς...δέομαι=εάν εἶμαι φανερός (εἶναι φανερόν) ὅτι ἔχω ζῆσει,...παρακαλῶ. Ὑποθετ. ἡ πρότ., ἡ δὲ μετοχ. κατηγορημ. πολὺ σύνδεσον τῷ παρὰ τὴν δόξαν. παρὰ τὴν δόξαν (ἐνν. βεβιωκῶς)=παρὰ τὴν κακὴν φήμην, ἣν οἱ κατήγοροί μου προσπαθοῦσι νὰ μοὶ ἀποδώσωσιν. τῶν ἐχθρῶν=τῶν κατηγορῶν. δοκιμάζειν—ἠγγεῖσθαι ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ δέομαι=ἐμοῦ μὲν τὴν ἐκλογὴν νὰ ἐπικυρώνητε τούτους δὲ (δηλ. τοὺς κατηγόρους μου) νὰ θεωρητε φαῦλους (=νὰ νομίζητε ὅτι οὗτοι εἶναι φ.). Τὸ συγκριτ. χεῖρων ἀντιθετικοῦ. ὡς (=ὅτι) οὐχ ἱππευον οὐδὲ ἐπεδήμουον οὐδὲ μετέσχοι. εἰδ. προτάσεις ἀντικειμ. τοῦ ἀποδείξω. ἐπὶ τῶν 30=ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν (ὅτε ἦρχον οἱ) 30. οὐδὲ μετέσχοι=καὶ ἔτι δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὸ τότε (ἐπὶ τῶν 30) πολίτευμα (τὸ ὀλιγαρχικόν). Τὰ ἀξιῶ—δέομαι ἀντὶ τῶν ἀξιῶ—ἀξιῶ—[Συμπλήρωσον τὰς προτ. ὡδε: Ὑπὸ τίνα προϋπέθειν ἀξιῶ μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι; Ποῖον τοῦτο ἀποδείξω; Ὑπὸ τίνοσ προϋπέθειν δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν τοὺς οὗσ ἠγγεῖσθαι χεῖρους εἶναι; Τί ἀποδείξω;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀξιώσις τοῦ Μαντίθεου περὶ ἑαυτοῦ. Παράκλησις τοῦ Μαντίθεου περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν κατηγορῶν του. Πρώτη ἀπόδειξις τοῦ Μαντίθεου

ΠΡΟΣΩΠ. ΠΡΑΓΜ. Ἀξιῶ μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι. Ὁ Μαντίθεος νέος ἀριστοκρατικὸς καὶ τολμηρὸς, ἔχων συνείδησιν τῆς ἀξίας του καὶ διὰ τὴν ἀτομικότητά του καὶ διὰ τὴν οἰκογενειακὴν καταγωγὴν του καὶ πεποιθὼς εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸ δίκαιόν του ὑπισχνεῖται μετὰ παρρησίας εἰς τὴν βουλὴν ὅτι δὲν ἔχει ἀξίωσιν ἱκανοποιήσεως ἂν ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς του ἀποδειχθῇ μόνον ἀγαθὸς πολίτης καὶ ὑποστηρικτῆς τῆς κινδυνευσάσης πατρίδος· ἄλλ' ἂν ὁμως καὶ τοῦτο ἀποδειχθῇ καὶ πρὸς τούτοις ὅτι καὶ ὄλος ὁ βίος του ὑπῆρξεν ἄρμεπτος καὶ ὄλος ἐναντίος ἐκείνου, ὃν οἱ κατήγοροι ψευδῶς ἀποδίδουσιν αὐτῷ, τότε ζητεῖ ὡς ἱκανοποιήσιν τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς του καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν κατηγορῶν του ὡς φαύλων διαβολέων. *τοῖς καθεστ. πράγμασι.* Ἐγκατασταθέντων τῷ 404 ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου τῶν 30 (τυράννων) ἐν Ἀθήναις κατελύθη τὸ περιφημον δημοκρατικὸν πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰσήχθη τὸ ὀλιγαρχικὸν καθ' ὃ διώκουν οἱ 30 κατ' ἀρχάς μὲν ἡπίως, βραδύτερον δὲ τυραννικῶς πιέζοντες καὶ καταδιώκοντες πάντα ἀντιφρονοῦντα. Παρὰ πάντα ταῦτα ὁμως τὸ δημοκρατικὸν κόμμα ὑπῆρχε πάντοτε ἐν Ἀθήναις καίτοι ἀνίσχυρον. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Θρακυβούλου ἐκδίωξιν τῶν 30 (περὶ τὸ τέλος Ἀπριλίου 403 ἤτοι 8 μῆνας μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν των) ἐπεκράτησε πάλιν τὸ δημοκρατικὸν κόμμα ἐν Ἀθήναις καὶ πολλοὶ ἀριστοκρατικοὶ ἐξεδιώχθησαν κατηγορηθέντες ὡς ὁπαδοὶ καὶ ὑποστηρικταὶ τῶν 30. Τοσοῦτον δὲ μῖσος ἀνεπτύχθη τότε ἐν Ἀθήναις κατὰ τῶν 30 καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτῶν, ὥστε καὶ μετὰ 10 ὅλα ἔτη (περὶ τὸ 393 ἢ 392 ὅτε γίνεται ἡ προκειμένη δίκη) κατηγορήθη ὁ Μαντίθεος διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Οὗτος ὁμως ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπῆρξέ ποτε ὁπαδὸς τῶν ὀλιγαρχικῶν 30, ἀλλὰ πολέμιος αὐτῶν ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν μετρίων ἀριστοκρατικῶν. Περὶ τῶν τριάζοντα καὶ τῆς καταλύσεως αὐτῶν ἰδὲ Ξενοφ. Ἑλλην. Β' γ' 14 καὶ δ'. — *τῶν αὐτῶν κινδύνων.* Πᾶς δημοκρατικὸς ἐπὶ τῶν 30 ἐκινδύνευε νὰ ἀποβῆλῃ τὴν περιουσίαν του, τὴν τιμὴν του καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωὴν του. Τὸν κίνδυνον τοῦτον διέτρεξε καὶ ὁ φυγὼν ἐξ Ἀθηνῶν Μαντίθεος ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. *ἤμῃν.* Οἱ δικάζοντες τὸν βουλευτὴν Μαντίθεον βουλευταὶ εἶναι δημοκρατικοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν καὶ ἐπὶ τῶν 30 δημοκρατικὴν μερίδα, ἣν καὶ ὁ Μαντίθεος θὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπεστήριξε, παρὰ τὸ κατηγορητήριον. *μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι.* Ὁ Μαντίθεος δηλοῖ ὅτι δὲν θέλει νὰ ἔχῃ κέρδος ἐκ τῆς δίκης του τ. ἔ. δὲν θέλει νὰ ἐπικυρώσωσιν οἱ βουλευταὶ τὴν ἐκλογὴν του, ἂν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ὁ βίος του ὄλος, ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος, ὑπῆρξε, πολὺ ἀνώτερος καὶ ἀξίεπαίσιος. *περὶ τὰ ἄλλα.* Ὁ Μαντίθεος ἐκτὸς τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸ ὑφιστάμενον δημοκρατικὸν πολίτευμα (εὐνοῦς τοῖς καθεστῆκόσι

πραγμασι) και εκτος των κινδύνων ου διετρεξεν ενεκα της των 30 ὀλιγαρχίας (ἠνάγκασμαι μετέχειν των κινδύνων) και κατά τον ἄλλον ιδιωτικόν και δημόσιον βίον του ὑπῆρξεν ἀμεμπτος. *μετρίως βεβιωκώς*. Ὁ σὺμφρων και ἠθικὸς βίος οὐ μόνον τὸ πάλαι ἀλλὰ και σήμερον ἐπαινείται και θεωρεῖται σπουδαῖον ἐλαφροντικὸν μέσον εἰς πάντα κατηγορούμενον δι' ἔγκλημά τι (πρβλ. και § 1). — *τὴν δόξαν*. Ἐκ της κατηγορίας της ἀποδιδομένης τινὶ σχηματίζεται πάντοτε κακὴ τις φήμη μέχρις οὐ ἀποδειχθῆ τὸ ἐναντίον. *χειροῦς*. ὁ χαρακτηρισμὸς των κατηγορῶν ὡς φαύλων θὰ ἦτο μία ἐπὶ πλέον ἱκανοποίησις τοῦ ἀδίκως διαβληθέντος Μαντιθέου. *ἔπιπευον*. Οἱ εἰς τὴν τῶξιν των ἰπέων ἀνήκοντες και ὡς ἰππεῖς ὑπηρετήσαντες ἐπὶ των 30 κατηγορήθησαν πάντες ὡς ὀπαδοὶ των 30 και πολλοὶ μὲν ἐξ αὐτων ἐτιμωρήθησαν, ἀλλὰ και οἱ μὴ τιμωρηθέντες ἐθεωροῦντο κατόπιν ὡς ἐχθροὶ της δημοκρατίας και περιεφρονοῦντο. Πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' α' 4. — *τῆς τότε πολιτείας*. δηλ. της διοικήσεως των 30 και της ἐπ' αὐτων ὀλιγαρχίας. (τῷ 404-403) ἦν κατ' εὐφημισμὸν ὀνομαῖζει πολίτευμα ἐνταῦθα. [*Ἐρωτ. Τίνα ἀξίωσιν προβάλλει ὁ ἀπολογούμενο- Μαντίθεος και μετὰ ποίου τρόπου ; Πότε κατεστάθησαν οἱ 80 ἐν Ἀθήναις και πῶς διώκθησαν ; Πότε και ὑπὸ τίνος ἐξεδιώχθησαν ; Πῶς διάκειντο τότε τὰ δύο κόμματα ; Πότε γίνεται ἡ παρούσα δίκη και διατι κατηγορεῖται ὁ Μ ; Εἶναι ἀληθὴς ἡ κατηγορία ; Τί ὑπέστησαν οἱ δημοκρατικοὶ ἐπὶ των 30 ; Μοῖτον πολίτευμα εἶναι ἐν Ἀθήναις κατά τὸν χρόνον της δίκης ; Ὑπὸ ποίους ὄρους ζητεῖ ἱκανοποίησιν ὁ Μ ; Τί προτείνει πρὸς ἀπόδειξιν της ἀθώτητός του ; Ποία ἰδέα ἐσχηματίσθη περὶ τοῦ Μ. ἐκ της διαβολῆς των κατηγορῶν του ; Τίνα ἱκανοποίησιν ζητεῖ διὰ τοῦτο ; Τί θὰ δεῖξῃ πρῶτον ὁ Μαντίθεος ; Ποία ἰδέα ἐσχηματίσθη ἐν Ἀθήναις περὶ των ἰππευσάντων ἐπὶ των 30 ;]*

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ.

Ὁ Μαντίθ. δὲν δίδει σημασίαν εἰς τὴν κατηγορίαν ἵνα παραστήσῃ ταύτην ὡς ψευδῆ και πρὸς τοῦτο λέγει ὅτι δὲν θέλει ἱκανοποίησιν διὰ τοῦτο· ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῆ πρὸς τούτοις ὅτι και ὁ βίος του ὅλως ὑπῆρξεν ἀμεμπτος και ἀξίεπαινος τότε ζητεῖ ὡς ἱκανοποίησιν τὴν ἀλόρησιν της κατηγορίας (ἦτοι τὴν ἐλικύρωσιν της ἐκλογῆς του) και τὸν στιγματισμὸν των κατηγορῶν του. Διὰ της γενναιότητος ταύτης και της πεποιθήσεώς του ἐμμένει τὴν πεποίθησιν και εἰς τοὺς δικαστὰς του και προδιαθέτει αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Εἶναι και τοῦτο ῥητορικὸν τέχνασμα.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Τὸ δίκαιον ἐνθαρρύνει και ἀνδρίζει τὸν ἄνθρωπον.

Εἰπέ τὸ νόημα της § ταύτης.

§ 1-4. Α' μεθοδικὴ ἐνότης. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ τοῦ λόγου.

Προδᾶθεις τῶν δικαστῶν.

1 ΕΡΙΑΨΙΣ. Ἐὰν δὲν ἐβλεπον τὴν κακοβουλίαν των κατηγορῶν

μου (κατηγορούντων με ὡς ἐχθρὸν τῆς δημοκρατίας μετὰ δεκαετίαν ὄλην ἐξ ἔμπαθείας καὶ μόνον) θὰ ἐξέφραζον αὐτοῖς τὰς εὐχαριστίας μου διότι μοὶ δ.δουσιν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα τὸν βίον μου καὶ νὰ καταδείξω ἐκ τούτου τὴν ἀξίαν μου (§ 1). Ἔχω δὲ τόσην πεποίθησιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ὥστε, καὶ ἂν τις ἔνεκα τῆς ἀποδοθείσης μοι κατηγορίας (ἢ ἄλλως ὅπωςδῆποτε) ἔχη σχηματίσει κακὴν ἰδέαν περὶ ἐμοῦ, ὅταν ἀκούσῃ τὰς πράξεις μου θὰ μεταβάλλῃ γνώμην (§ 2). Σὰς δηλῶ δέ, κύριοι βουλευταί, ὅτι δὲν θέλω καμμίαν ἱκανοποίησιν ἐὰν ἀποδείξω μόνον ὅτι ἡ κατηγορία εἶναι ψευδής. Ἐὰν ὅμως ἀποδείξω καὶ τοῦτο ἐπὶ πλέον δὲ ἀποδείξω ὅτι καὶ ὄλος ὁ βίος μου ὑπῆρξεν ἀξίειπαινος τότε ἱκανοποιήσατέ με (§ 3).

Ἄφ' οὗ διὰ τοῦ προοιμίου προσεπάθησε νὰ προδιαθέσῃ καλῶς τοὺς δικαστὰς του δηλοῦν ὅτι θὰ ἀποδείξῃ πρῶτον ψευδεῖς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἀντιπάλων (δηλ. τὴν κατηγορίαν) ὅτι ἴ π π ε υ σ ε ν ἔ π ἔ τ ὠ ν 3 0 καὶ μ ε τ ε σ χ ε τ ῆ ς ὀ λ ι γ α ρ χ ί α ς καὶ εἶτα θὰ ἐπιφέρῃ ἄλλας ἀποδείξεις. Οὕτω εἰσέρχεται εἰς τὴν διήγησιν.

Εἰπὲ τὸ νόημα ὅλου τοῦ προοιμίου ἐν συνεχείᾳ.

§ 4. Ἀπουσία Μαντιθέου ἐξ Ἀθηνῶν.

ΛΕΞΕΙΣ·ΦΡΑΣΕΙΣ. ὡς=πρὸς. *δαιτάομαι·ῶμαι*=διάγω, τὸν βίον, ζῶν (διητώμην, διήτησα καὶ ἐδαιτήσα, διητήθην). *ἐκπέμπω*=στέλλω ἔξω, ἐξαποστέλλω. *καθαίρει(έ)ῶ* (καθεῖλον)=κατακρημνίζω. *ἐπιδημῶ*=εἶμαι ἐν τῇ πατρίδι (τῷ δήμῳ) μου. πρβλ. *ἐνδημῶ, ἀποδημῶ, φιλατόδημος*. *μεθίσταμαι* (μετέστην·μεθέστηκα)=μεταβάλλομαι, ἀλλάσσω· τὸ δὲ *μεθίστημι* (μετέστησα, μεταστήσας ἔχω)=μεταβάλλω, τὸ δὲ *μετάστασις*=μεταβολή. *κατέρχομαι*=ἐπανερχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ·ΕΡΜΗΝ. ὁ πατήρ (ἐνν. ἡμῶν) ἐξέπεμψεν ἡμᾶς ὡς Σάτυρον... *δαιτησομένους*=ἀπέστειλεν ἡμᾶς (ἐμε καὶ τὸν ἀδελφόν μου § 10) πρὸς τὸν Σ. τὸν ἐν τῷ Πόντῳ (ἄρχοντα) ἵνα διαγάγωμεν (παρ' αὐτῷ) τὸν βίον (μας). Διατί ἡ τελικὴ μετχ. κατὰ μέλλοντα (Σ. § 460 δ'); Τὸ *ἡμᾶς* προντάχθη ἐπίτηδες ἵνα τονισθῇ περισσότερον. τὸ γάρ=δηλαδὴ. *καὶ τῶν τευχ' καθαιρ.*=ὅτε ἐκρημνίζοντο τὰ τείχη. *μεθιστομέν τῆς πολιτ.* (ἐνν. ἐπεδήμουν)=οὔτε ὅτε μετεβάλλετο τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν τῇ πατρίδι μῶν (ἐν Ἀθήναις). Αἱ μειοχαί εἶναι χρόνον παρατατ. θεωρεῖ δηλ. ὁ Μαντίθ. τὰς πράξεις.

διαρκεσάσας ἐπὶ τινα χρόνον ἐν τῷ παρελθόντι. Τί γενικαί εἶναι αὐταὶ καὶ διατί (Σ. § 462 α'); καὶ οὔτε... οὔτε... ἀ' λ' ἤλθομεν = καὶ οὔτε ἐπεδήμουν... οὔτε (ἐπεδήμουν)... ἀλλ' ἤλθομεν. Ἀπὸ τοῦ ἐνικοῦ ἐπεδήμουν μετέπεσεν εἰς πληθυντικὸν ἤλθομεν διότι ἐκεῖ μὲν τὸ ἐπιδημεῖν ἀφορᾷ κυρίως αὐτὸν ὡς κατηγορούμενον, ἐνταῦθα δὲ τὸ (ἐκτα)έλθειν ἐκ τοῦ Πόντου ἀφορᾷ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν του ὡς καὶ τὸ ἀνωτέρω ἐξέπεμψεν ἡμᾶς. ἀλλ' ἤλθομεν... πρὶν καταελθεῖν = ἀλλ' ἐπανήλθομεν (εἰς Ἀθήνας ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου) πρὶν οἱ ἐν τῇ Φυλῇ ὄντες ἐπιστρέψωσιν (ἐκ τῆς Φυλῆς) εἰς τὸν Πειραιᾶ πέντε ἡμέρας πρότερον. Τὸ κρότερον ὁ ἡμέρ. προσδιορίζει, ἀκριβέστερον τὴν χρονικ. πρὸτ. πρὶν καταελθεῖν, συνάπτεται δὲ τῷ ἤλθομεν. Τὸ δὲ πέντε ἡμέρ. εἶνε δοτ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ πρότερον = προτύτερα. κατὰ ὁ ἡμέρας = ἤλθομεν ὁ ἡμέρας πρὸ τῆς καθόδου τῶν ἐν τῇ Φυλῇ τὸς ἀπὸ Φυλ. κατὰ βραχυλογία ἀντί = τοὺς ἐν τῇ Φ. ἀπὸ Φ. Ἡ αἰματικὴ αὕτη εἶναι ὑποκείμενον τοῦ καταελθεῖν. Διατί (Σ. § 449 β'); — [Συμπλήρωσον τὰς πρὸτ. ὧδε. Πρὸς τίνα σκοπὸν ὁ πατὴρ ἐξέπεμψεν ἡμᾶς...; Πότε καὶ πότε οὐκ ἐπεδήμουν; Πότε ἤλθομεν;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀποστολὴ Μαντιθέου (μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του) εἰς Πόντον· Ἀπουσία τοῦ Μαντιθέου ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ πολὺ. Ἐπάνοδος Μαντιθ. (μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ) εἰς Ἀθήνας.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. Ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορὰ. Ἡ ἀτυχία καὶ συμφορὰ, ἣν ἔλαθον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἡττης αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου τῷ 405 π. Χ. ἦτοι ἡ ἀπώλεια τοῦ στόλου, ἡ πτώσις τῆς δημοκρατίας καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν 30 παθῆματα αὐτῶν. ὁ Σάτυρος· ἄρχων τοῦ Πόντου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφῆς τῶν Ἀθηναίων, ἀπόγονος τοῦ Σπαρτόκου καὶ πολὺ φίλος τῶν Ἀθηναίων. ὁ Πόντος· χώρα παρὰ τὰ Β. παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀποτελοῦσα τότε ἴδιον βασίλειον καλούμενον βασιλείον τοῦ Πόντου ἢ βασ. τοῦ Βοσπόρου ἢ κωνόντων Βοσπορανῶν. Συνίστατο δὲ τὸ βασίλειον τοῦτο ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν (τῶν Μιλησίων) τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Κιμμερίας (τῆς Τευρικῆς) καὶ τῶν πέριξ παραλιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς ἀποικίαις ταύταις ἦσαν καὶ Ἀθηναῖοι, αὐταὶ συνεδέοντο μετὰ τῶν Ἀθηναίων φιλικῶς. Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τούτου ἦτο τότε τὸ Ποντικίαιον (νῦν Κέρς). — ἐξέπεμψεν. ὁ πατὴρ τοῦ Μαντιθέου, πλούσιος ἀριστοκρατικὸς συνδεόμενος μετὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου Σατύρου, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τοὺς υἱοὺς του κατὰ τὴν ἀναρχίαν τῶν 30 (404-403) πρὸς ἀσφάλειαν. τῶν τειχῶν. Ἡ καθαίρεσις τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου τῷ 404 ὑπὸ τὸν ἦγον τῶν αὐλῶν (Ξενοφ. Ἑλλην, Β' β' 23). μεθισταμ. τῆς πολιτείας. Ἡ μεταβολὴ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος τῶν

Ἐπιπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

Ἐπιπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 5. Ἄδύνατος ἢ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν 30 συμμετοχῇ τοῦ Μαντ.

ΛΞΞ-ΦΡΑΣ. εἰκὸς ἐσιν = εἶναι φυσικόν, εὐλογον, πιθανόν. καιροῦς = κακὴ περίστασις (κατάστασις τῶν πραγμάτων). ἀλλότριος = ξένος. ἀποδημῶ = εἶμαι ἢ διατρίβω ἐν τῇ ξένη (πρβλ. ἐ π ι δ η μ ῶ § 4) — ἐξαμαρτάνω = ἀμαρτημῶ (ἐγκλημῶ) τι πράττω, εἶμαι ἔνοχος. μεταδίδωμί τινί τινος = μεταδίδω εἰς τινά τι. ἢ πο' τεία = ἢ ἀρχή, τὸ ἀξίωμα, ἢ δικίμησις, ἢ συμμετοχὴ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων. ἀτιμάζω τινὰ = δὲν τιμῶ ἢ στερω τινά τῆς τιμῆς = μεταχειρίζομαι τινά περιφρονητικῶς. συγκαταλύω τι = μετὰ τινος ἄλλου καταλύω (= καταργῶ) τι, ἢτοι βοηθῶ τινά εἰς τὴν κατάλυσιν (πολιτευματός) τινος.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. οὔτε εἰκὸς ἦν-οὔτε φαίνονται ἔχοντες, ὥστε μεταδίδονται-ἀλλ' ἠτιμάζον. = αἱ 3 κύριαι προτάσεις. ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ ἐ π ι θ υ μ ε ἰ ν. διατὶ κατ' αἰτιατικὴν (Σ. § 449 β'); ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν. ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου εἰ κ ὸ ς ἦ ν (Σ. § 470) = τὸ ἐπιθυμεῖν ἡμᾶς οὐκ ἦν εἰκὸς = τὸ νὰ ἐπιθυμῶμεν ἡμεῖς δὲν ἦτο φυσικόν = δὲν ἦτο φυσικόν νὰ ἐπιθυμῶμεν ἡμεῖς-τὸ δὲ μετέχειν ἀντικ. τοῦ ἐ π ι θ υ μ ε ἰ ν. τῶν ἀλλοτρίων κινδ. ὄντικ. τοῦ μετέχειν. διατὶ κατὰ γενικὴν; ἀφιγμένους = σύνμικρον τῷ ἡ μ ᾶ ς. Ἡ μετοχ.

(1) Ἡ Φυλὴ ἦτο καὶ δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων εἰς τὴν Οἰνηίδα φυλῆν.

εἶναι μᾶλλον αἰτιολογ. εἰς τὸ οὐκ εἰκόσ ἦν ἐπιθυμεῖν ἡ χρονική = Καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὔτε ἡμεῖς (ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου) ἦτο φυσικόν, ἐπειδὴ εἶχομεν ἔλθει εἰς τοιαύτην κακὴν περίστασιν, νὰ ἐπιθυμῶμεν νὰ λαμβάνωμεν μέρος εἰς ξένους κινδύνους. *ἐκεῖνοι* = δηλ. οἱ 30. *φαίνονται ἔχοντες* = φανερὰ ἔχουσιν = εἶναι φανερόν ὅτι ἔχουσι = βεβαίως ἔχουσιν. *ὥστε μεταδίδοναι* ἢ κατ' ἀπαρέμφοτον συμπερασματικὴ πρότασις (Σ. § 415 β') σημαίνει τὸ δυνατόν ἐπακολούθημα = ὥστε νὰ (δύνανται νὰ) μεταδίδωσι· εἶναι δὲ σχεδὸν ἐπέξηγησις τοῦ τοιαύτην...ὥς εἰ ἔλεγεν = οὕτω διανοούμενοι ὥστε...*τοῖς ἀποδῆμ. - τοῖς μὴ ἔξαμ. τῆς πολιτείας*· ἀντικεῖμι. τοῦ μεταδιδόναι (ιδεὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ρήματος) = ὥστε καὶ εἰς τοὺς ἀπουσιάζοντας ἐξ Ἀθηνῶν (ἐπὶ τῶν 30) καὶ μηδὸλως ἐνόχους (μηδὲν ἀμάρτημα διατρέξαντας κατὰ τῆς δημοκρατίας καὶ ὑπὲρ τῶν 20) νὰ δίδωσι διοικήσιν (ἀγαθὰ τῆς διοικήσεως εἴτε ἀξιώματα ἐν τῇ διοικήσει) = ὥστε νὰ ἐπιτρέπωσι καὶ εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας τότε νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν. Τὸ α' καὶ εἶναι προσθετικόν = ὅχι μόνον εἰς τοὺς παρόντας (συνεργάτας των) νὰ δίδωσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας ἀκόμη. Τὸ β' καὶ συνδέει τὸ ἀποδημοῦσι καὶ μὴ ἔξαμαρτάνουσι. ἀλλὰ μᾶλλον = ἀλλὰ τούναντίον, δηλ. οὐ μόνον δὲν ἔδιδον ἀξιώματα εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας ἀλλὰ καὶ ἠτίμαζον (= ἐστέρου τῆς πολιτείας) καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν (τῶν 30) καταργήσαντας τὸ δημοκρατ. πολίτευμα, ἦτοι τοὺς συνεργάτας καὶ συντρόφους των εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας. [*Συμπλήρωσον τὰς προτ. ὧδε. Διὰ τί οὐκ ἦν εἰκόσ ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν; Τί οὐκ ἦν εἰκόσ ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν; Τί φαίνονται ἐκεῖνοι; *Εκεῖνοι φαίνονται ἔχοντες τοιαύτην γνώμην ὥστε ποῖον νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα;].*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Φυσικὴ ἦτο ἡ ἀπὸ ξένων κινδύνων ἀποχὴ ἡμῶν. Βεβαίως οἱ 30 δὲν θὰ ἔδιδον ἀξίωμα εἰς τοὺς ἀπόντας. Ἀλλὰ τούναντίον ἀφήρουν αὐτὰ καὶ ἀπὸ τῶν συντρόφων αὐτῶν.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. εἰς τοιαῦτον καιρόν. ὁ Μαντίθεος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὰς ἀνωμάλους καὶ κρισίμους ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ὀπαδοὶ του νικῆσαντες ἐν Φυλῇ τοὺς 30 ἠπέλουν νὰ καταλάβωσι τὸν Πειραιᾶ καὶ εἶχεν ἀρχίσει ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἐξ ἄστεως καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς. Τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς 7 βεβίου τοῦ 403. — *ἀλλοτρίων κινδύνων.* Οἱ ξένοι διὰ τὸν Μαντίθεον κίνδυνοι οὗτοι ἦσαν οἱ κίνδυνοι οὓς οἱ 30 διέτρεχον κατὰ τὴν ἐν Μοινηζία (τοῦ Πειραιῶς) μάχην πρὸς τὸν Θρασύβουλον καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του. Ἐν αὐτῇ ἔλαβον μέρος ὑπὲρ τῶν 30 καὶ οἱ τότε ἵππεις Ἀθηναῖσι. Φαίνεται δ' ὅτι οἱ κατήγοροι τοῦ Μαντιθ. διὰ τῆς α' κατηγορίας των, ὅτι ὁ Μαντίθεος ἵππευσεν ἐπὶ τῶν 30 (§ 3 καὶ 1), ἐνόουν ὅτι ἵππευε κατὰ τὴν μάχην ταύτην τῆς Μοινηζίας. *μηδὲν ἔξαμαρτάνουσι.* Οἱ 30 θὰ ἦσαν ἀνόητοι βεβαίως ἂν ἔδιδον θέσεις

καὶ ἀξιώματα εἰς ἀνθρώπους ἀπόντας καὶ μηδεμίαν ὑπηρεσίαν προσενεγκόν-
τας αὐτοῖς, ὡς ἦτο καὶ ὁ Μαντίθεος. Οὐδὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ 30 ἔσπευ-
σαν νὰ παρικοιηθῶσι τὸν Μαννίθεον μόνις ἐπανελθόντα ἐκ τοῦ Πόντου
(πένθ' ἡμέρας πρότερον § 4) καὶ νὰ δώσωσιν αὐτῷ διοίκησιν τινα, διότι ὁ
Μαντίθ., ὅστις ἐπὶ πολλοὺς μῆνας διετέλει ἐξορίστος ἐν Πόντῳ, δὲν θὰ ἐδέχετο
τοῦτο τότε ὅτε οἱ 30 ἤρχισαν νὰ νικῶνται "Ἄν ἤθελε ἡδύνατο νὰ πράξῃ
τοῦτο πολὺ πρότερον ἐπὶ τῆς ἰσχύος τῶν 30. τῆς πολιτείας. Τοῦτο κυρίως
σημαίνει ἐγγράφῃν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τρισχιλίων (ἐν ᾧ οἱ 30 εἶχον
ἐγγράψαι τοὺς ὁπαδοὺς των). ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον. Οἱ 30 τόσον ἀπληστοὶ
καὶ σκληροὶ ἦσαν ὥστε πολλάκις εἴτε ἐξ ἀπληστίας εἴτε ἐξ ἀλογίστου ἐγωϊσμοῦ
μετεχειρίζοντο σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν ὁμοφρόνων
ὁπαδῶν των, ἄλλους δὲ καὶ ἐφόνευον, ὡς τὸν συνάρχοντα αὐτῶν Θηραμένην
καὶ ἄλλους (Ξενοφ. Ἑλλην. Β' γ' 50-τέλους). τοὺς συγκαταλύσαντας ἐννοεῖ
τὸν Θηραμένην καὶ τοὺς φίλους του, οἵτινες μείναντες ἐν Ἀθήναις συνειργά-
σθησαν μετὰ τῶν 30 εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ δημοκρ. πολιτεύματος ἐν ἀντι-
θέσει πρὸς τοὺς ἀποδημοῦντας καὶ μηδὲν ἐξαμαρτάνοντας
[Ἐρωτ. Πότε ὁ Μαντίθεος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας ἐκ τοῦ Πόντου ; Ὑπὸ ποίας
περιστάσεως διετέλουν τότε οἱ 30 ; Ποῖον κίνδυνον εἰέτρεχον τότε οἱ 30 κατ'
ὑπὸ τίνων ; Ἦτο δυνατὸν νὰ λάβῃ μέρος τότε εἰς τὴν διοίκησιν τῶν 30 ὁ
Μαντ. καὶ διατῖ ; Πῶς ἐφέροντο οἱ 30 καὶ πρὸς τοὺς φίλους των ;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΕΞΕΤ ΣΙΣ. Ὁ Μαντίθεος ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐν
ἡμέραις ἀνωμόλοις καὶ κρισίμοις δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ συμμετάσχῃ τῆς διοι-
κήσεως τῶν 30. Τὸ ἀπίθανον τοῦτο ἐνισχύει ἡ ἀπληστία, φιλαρχία καὶ ὀμό-
της τῶν 30. Καὶ αἱ ἀποδείξεις αὗται εἶναι πειστικαί. Παρατήρησον ὅτι εἰ
καὶ ὑπέσχετο ὁ ρήτωρ ἐν § 3 ὅτι θὰ ἀποδείξῃ 1) ὅτι δὲν ἵππευσε καὶ 2) ὅτι
δὲν μετέσχε τῆς τότε πολιτείας, ὅμως ἀποδεικνύει πρῶτον τὸ δευτερον καὶ
εἶτα τὸ πρῶτον.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν 30 ; [Εἰπὲ τὸ νόημα].

§ 6. Μωρὰ ἢ ἀπόδειξις τῆς κατηγορίας τοῦ Μαντιθέου.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. τὸ *σανίδιον* = πίναξ μικρὸς κεχρωματισμένος. *σκο-
π(έ)ω* = παρατηρῶ, ἐξετάζω, κρίνω. *εὐήθης* = ἀπλοῦν, ἀνόητον, μωρόν. *ὁμο-
λογ(έ)ω* = ὁμολογῶ, παραδέχομαι. *ἐνεισιν* = ἐνυπάρχουσι, περιέχονται ἐν τινι.
ἀναφέρονται. *ἐνιοί* = τινές. *ἀπειδημῶ* § 5. — *ἐλεγχος* = δοκιμασία (§ 1, ἐξέλεγχις·
ἀπόδειξις, *κατέρχομαι* (κάθοδος) = ἐπανερχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας εἰς τὴν πατρίδα.
μου. Λέγεται ἐπὶ τῶν φυγάδων (ἐξορίστων). Πρβλ. καὶ *κατάγειν*, *κατιέν-
ναι*, *φεύγειν*, ἐκβάλλειν, *κάθοδος φυγάδων*. *ψιφίζομαι* = διά.

ψηφοφορίας ἀποφασίζω (δίδω τὴν ψήφον μου ἴτοι τὴν γνώμην μου)=διά-
τάσσω· τὸ δὲ ψήφίζω=ἀριθμῶ μὲ ψήφους, λογορίζω. ἀποφέρω (ἀπίνε-
γον-ἀπενήνοχα)=ὀνομάζω ἢ ὀνομαστί δηλῶ, ἀναγγέλλω ἢ ἀναφέρω τι εἰς
προϊσταμένην ἀρχήν. κατάστασις=ἐπιχορήγησις, προκαταβολή. ἀναπράττω=
εἰσπράττω πάλιν (παίρνω, πίσω).

ΣΥΝΤΑΞ.—ΕΡΜΗΝ. τοὺς ἱππεύσαντας. ἀντικ. τοῦ σκοπεῖν, οὗ
ὑποκ. ἔννοεῖται τὸ τινά σκοπεῖν. ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου εὐηθές ἐστιν=
Τὸ σκοπεῖν...ἐστὶν εὐηθές=τὸ νὰ ἐξειάζη τις (νὰ εὐρη) ἐκ τοῦ σανιδίου τοὺς
ὑπηρετήσαντας ὡς ἱππεῖς (ἐπὶ τῶν 30) εἶναι ἀνόητον πρᾶγμα. ἐν τούτῳ δηλ.
τῷ σανιδίῳ. τῶν ὁμολογούντων...=ἐκ τῶν παραδεχομένων. ἱππεύειν. παρατ.=
ὅτι ἱππεύον. ἐκεῖνος (καθ' ἑλξιν ἐκ τοῦ ἔλεγχος) ἀντὶ ἐκεῖνο δὲ τὸ σανί-
διόν ἐστιν ἔλεγχος...=ἡ ἐξῆς δὲ εἶναι ἀσφαλεστάτη ἀπόδειξις. ἐπειδὴ
γὰρ κατήλθετε. Ἡ πρότασις ἐπεξηγεῖ τὸ ἐκεῖνος...=ὅτε δηλ. ἐπανήλθετε
ἐκ τῆς ἐξορίας. τοὺς φυλάρχους ὑποκ. τοῦ ἀπενεγκεῖν, τὸ δὲ τοὺς ἱπ-
πεύσαντας ἀντικεῖμι. αὐτοῦ=ἐλάβετε τὴν ἀπόφασιν (=ἐδώσατε διαταγήν)
ὅπως οἱ φυλάρχοι ἀναφέρωσιν (εἰς τοὺς ἀρχοντας) ὀνομαστί τοὺς ὑπηρετή-
σαντας ὡς ἱππεῖς (ἐπὶ τῶν 30), ἴτοι νὰ ἀναφέρωσι τὰ ὀνόματα τῶν ὑπηρε-
τησάντων εἰς τὸ ἱππικόν. ἵνα ἀναπράξητε=ἵνα εἰσπράξητε πάλιν (πάρτε
πίσω). Τί προσδιορίζει ἡ τελικὴ πρός; [Συμπλήρωσον τὰς προτ. ὧδε. Διατί
εἶναι εὐηθές σκοπεῖν τινὰ τοὺς ἱππ. ἐκ τοῦ σανιδίου; Ποίος δηλ. εἶναι μέγιστος
ἔλεγχος; Πότε ἐψηφίσασθε; Τί ἐψηφίσασθε;].

ΠΕΡ ΕΧΟΜ. Μωρὸς ὁ ἐκ τοῦ σανιδίου ἔλεγχος τῶν ἱππευσάντων. Μέγι-
στος (τέλειος) ἔλεγχος εἶναι ὁ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων γινόμενος.

ΠΡΟΣΩΠ.—ΠΡΑΓΜ. ἐκ τοῦ σανιδίου. Τὸ σανίδιον τοῦτο ἦτο σανὶς
ἀλλημιμένη ἢ διὰ γύψου καὶ ἄρα λευκή (=λεύκωμα) ἢ διὰ μείγματος κηροῦ
καὶ πίσης· ἐχρησίμευε δὲ ἐπὶ τῶν 30, ὅπως γράφωσιν οὗτοι ἐπ' αὐτοῦ τὰ
ὀνόματα τῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὑπηρετησάντων ὡς ἱππέων. Ἦτο δηλ. τὸ
σανίδιον κατάλογος τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν 30 ὑπαρξάντων ἱππέων. Ἄλλ' ὁ
κατάλογος οὗτος ἦτο ἀμφιβόλου κύρους ἔνεκα τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς ἠδύνατό
τις ἀλλάσσειν τὰ ὀνόματα νὰ νοθεύσῃ αὐτόν. Ὅθεν οὐδεμίαν πίστιν ἠδύνατο
νὰ παρέξῃ μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν 30, διότι ἐν μέρει μὲν ἦτο ἐσφαλμένος ἐν
μέρει δὲ παραπεποιημένος. Διὸ οὐδεμία κατηγορία ἠδύνατο λογικῶς νὰ στη-
ριχθῇ ἐπ' αὐτόν. Τοιοῦτον κατάλογον εἶχον καὶ αὐτοὶ οἱ 30 τὸν τῶν τρι-
σχιλίων καλούμενον, ἐν ᾧ εἶχον ἐγγράφει τὰ ὀνόματα τῶν ὁμοφρόνων καὶ
ὑποστηρικτῶν των. ἐγγεγραμμένοι. Ἐν τῷ σανιδίῳ ἦσαν ἐγγεγραμμένα ὀνό-
ματα ἀνθρώπων ἀποδημιούντων κατὰ τὴν ἀναρχίαν (τὴν ἐποχὴν δηλ. τῶν 30)
ἀντὶ τῶν ἐξαλειφθέντων ἐπίτηδες ὀνομάτων ἄλλων ἱππευσάντων τότε πρᾶγματι.
Τοῦτο ἐγένετο βεβαίως ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. κατήλθετε. Ὁ Μαντιθ-

ἀπειθυνόμενος πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἔννοεῖ δι' αὐτῶν πάντας τοὺς δημοκρατικούς καὶ δὴ τοὺς κυρίους αὐτῶν ἀντιπροσώπους δηλ. τὸν Θρασύβουλον καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του, οἵτινες ἐπανῆλθον καὶ ἀποκατεστάθησαν ἐν τῇ ἀρχῇ μετὰ τὴν τῶν 30 ἐκδίωξιν κατὰ τὸν 7βριον τοῦ 403. *τοὺς φυλάρχους.* Ἐν Ἀθήναις ἐξελέγοντο 10 φύλαρχοι (εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς), οἵτινες ἐν καιρῷ πολέμου ἦσαν ὑποστράτηγοι τῶν 2 ἱπάρχων, ἤτοι τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἱππέων. Κύριον δ' ἔργον εἶχον οἱ φύλαρχοι νὰ καταρτίζωσι τὸν κατάλογον τῶν ἱππέων τῆς φυλῆς των καὶ νὰ παραδίδωσιν αὐτὸν εἰς τὸν δήμον ἢ εἰς ὠρισμένον ἐπιτετραμμένον αὐτοῦ. πρβλ. Εἰσαγ. Ζ' καὶ § 7 οἱ σύνδικοι). — *ἀπεινεγκεῖν.* Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας ἐν Ἀθήναις (τῷ 403) διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου ὑπεχρεώθησαν οἱ νέοι ἐκλεχθέντες τότε 10 φύλαρχοι νὰ γράψωσιν ἕκαστος ἐν ἰδίῳ καταλόγῳ πάντας τοὺς εἰς τὴν φυλὴν του ἀνήκοντας ἱππεῖς τοὺς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν τριακοντα διατελέσαντας, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς κατατάξεως αὐτῶν (τοῦ ἂν δηλ. εἶχον καταταχθῆ εἰς τὸ ἱπικὸν πρὸ τῶν 30 ἢ ἐπ' αὐτῶν). Ὁ κατάλογος οὗτος εἶχε κῆρος ἀπόλυτον, διότι ἐγένετο ὑπ' ἰδίαν ἀτομικὴν εὐθύνην τῶν φυλάρχων. *τὰς καταστάσεις.* Οἱ πλούσιοι ἀριστοκρατικοὶ ὑποχρεούμενοι νὰ τρέφωσι πολεμικὸν ἵππον κατειάσσαντο εἰς τὸ ἱπικὸν στρατεύομενοι. Εἰς ἕκαστον τοῦτον εἰσερχόμενον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἱππέων καὶ ἅμα τῇ ὀρκωμοσίᾳ αὐτοῦ ἐδίδετο χρηματικόν τι ποσὸν πρὸς ἐξοπλισμὸν τοῦ ἵππου καὶ διατήρησιν αὐτοῦ. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐκαλοῦντο *κατάστασις* (ἐπιχορήγησις προκαταβολή) ἐφάπαξ διδομένη *ἀναπαράξει.* Ἡ κατάστασις συνήθως ἀπεδίδετο ἐν τέλει τῆς ὑπηρεσίας ἐκάστου ἱππέως. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐπὶ τῶν 30 ἱππεῖς ὑπηρετήσαν τοὺς 50 ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τῆς δημοκρατίας τ. ἔ. προδοτικῶς, αὕτη μετὰ τὴν παλινόρθωσιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐκδίωξιν τῶν 30 ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἱππεῖς τούτους εὐθύς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐπιχορηγήσεως ὡς τιμωρίαν κατ' αὐτῶν διὰ τὴν διαγωγὴν των. [*Ἔρωτ. Τί γνωρίζεις περὶ σαυιδίου ; Πότε ἐγένετο ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐξορίστων (Θρασυβούλου κλπ) καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας ; Τί γνωρίζεις περὶ φυλάρχων ; Εἰς τίνα ὑποχρέωσιν ὑπεβλήθησαν οἱ φύλαρχοι μετὰ τὴν παλινόρθωσιν ; Εἶχον κῆρος οἱ κατάλογοι τῶν φυλάρχων ; Τί ἦτο ἡ κατάστασις καὶ πότε ἐπιστρέφετο αὕτη ;].*

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Τὸ νὰ χαρακτηρίσῃ ὁ κατηγορούμενος τὴν ἐκ τοῦ σαυιδίου ἐξέτασιν τῆς κατηγορίας ὡς εὐήθειαν εἶναι μὲν ζωηρὸν καὶ ἀρεπές, ἀλλ' εἶναι πολὺ τεχνικὸν καὶ πειστικόν. Ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἄκυρον τοῦ σαυιδίου ἐξάιρεται τὸ ἔγκυρον τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων. Τούτων δ' ἀποδεικνυομένων κατωτέρω προκύπτει φανερὸν τὸ δίκαιον τοῦ κατηγορουμένου καὶ ψευδῆς ἡ κατηγορία. Ἐν ᾧ περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τῆς ἀποχῆς του ἀπὸ τῆς τῆς τότε πολιτείας συντόμως ὁμίλησε (§ 4 καὶ 5), διότι τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀπλού-

στερον, περί τοῦ ὅτι δὲν ἵππευσεν ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν (§ 6-9), διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι σπουδαιότερον ἔνεκα τῆς κατὰ τῶν ἱππέων γενικῆς τότε κατακραυγῆς.

ΔΙΔΑΓΜ. Παρατήρησον μέχρι τίνος φθάνει τὸ θάρρος τοῦ κατηγορουμένου αισθανομένου τὸ δίκαιόν του. (πρβλ. καὶ § 3). Τί μᾶς διδάσκει τοῦτο;

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 7. Ὁ κατάλογος τῶν φυλάρχων εἶναι ἀξιόπιστος καὶ οὐχὶ τὸ σανίδιον.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ἀποφέρομαι (ἀπηνέχθην) ἰδ. § 6. πράττωμαι. πρᾶττω = εἰσπράττω (§ 6 ἀναπράττω) = ὑποβάλλομαι εἰς πληρωμὴν. ζημιόυμαι (ζημία = πρόστιμον) = τιμωροῦμαι διὰ προστίμου. τὰ γράμματα = ὁ κατάλογος.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. τοίνυν δηλοῖ τὸ συμπέρασμα τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ §.—ἀποδείξειεν ἄν. Τί εὐκτικ. εἶναι (Σ. § 279); ἀπενεχθέντα-παραδοθέντα-πραχθέντα (ἐμὲ) κατηγορημ. μετοχαί ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἀποδείξειεν ἄν = οὐδεις λοιπὸν δύναται νὰ ἀποδείξῃ οὔτε ὅτι ἐγὼ ἀνηγγέλθην (ἐδηλώθη τὸ ὄνομά μου) ὑπὸ τῶν φυλάρχων, οὔτε ὅτι παρεδόθην εἰς τοὺς συνδίκους, οὔτε ὅτι ὑπεβλήθην εἰς ἐπιστροφὴν τῆς καταστάσεως (ὅτι οἱ σύνδικοι εἰσπραξαν παρ' ἐμοῦ τὴν καιάστασιν), καίτοι ῥάδιον (ἔστι) = καὶ βεβαίως εἶναι. εὐκολον εἰς πάντας νὰ γνωρίσωσι τοῦτο... Τὸ γινῶναι εἶναι ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου ῥᾶδιόν ἐστι. τὸ δὲ τοῦτο ἀντικ. τοῦ γινῶναι ἢ δὲ εἰδικ. πρότ. ὅτι ἀναγκ. ἦν εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ τοῦτο. εἰ μὴ ἀποδείξειαν ὑπόθεσις ἥς ἀπόδοσις τὸ ἀναγκαῖον ἦν ζημιόυσθαι, τὸ δὲ τοῖς φυλάρχοις δοτ. προσωπ. εἰς τὸ ἀναγκαῖον ἦν. τοὺς ἔχοντας = τοὺς εἰληφότας = ἐκείνους οἵτινες εἶχον λάβει. Τὸ ἔχω = εἴληφα (Σ. § 259). αὐτοῖς. ὑποκ. τοῦ ζημιόυσθαι τεθὲν κατὰ δοτικὴν (ἀντι κατ' αἰτιατ.) ἵνα συμφωνήσῃ τῷ φυλάρχοις εἰς ὁ ἀναφέρεται, ἀντιτίθεται δὲ τῷ τοὺς ἔχοντας... τὸ δὲ ζημιόυσθαι εἶναι ὑποκ. τοῦ ἀναγκαῖον ἦν = ὅτι δηλ. ἦτο ἀναγκαῖον εἰς τοὺς φυλάρχους νὰ τιμωρῶνται αὐτοὶ διὰ πρόστιμον, ἐὰν δὲν ἤθελον παρουσιάσει (φανερῶσει) τοὺς ἔχοντας (λάβει) τὴν ἐπιχορήγησιν (τὴν χρηματικὴν προκαταβολὴν τοῦ ἱππέως) = ὅτι κατ' ἀνάγκην θὰ ἐτιμωροῦντο οἱ φυλάρχοι ἂν δὲν ἠδύναντο νὰ καταστήσωσι φανεροὺς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς λαβόντας (ἐπὶ τῶν 30) τὴν χρηματ. ἐπιχορήγησιν δηλ. τοὺς ἱππεύσαντας ἐπὶ τῶν 30.—ὥστε πιστεύετε ἂν πολὺ δικαιότερον. Τὸ δυνατόν συμπέρασμα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (ῥάδιόν ἐστι γινῶναι ὅτι...) πράξεως = ὥστε πολὺ δικαιότερον δύνασθε νὰ πιστεύητε εἰς ἐκεῖνα τὰ γράμματα (δηλ. τοὺς καταλόγους τῶν φυλάρχων) ἢ εἰς ταῦτα (ἐνν. τὰ γράμματα δηλ. τὸ σανίδιον). Λέγει ἐκεῖνοις διότι δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ βουλῇ ὁ

κατάλογος τῶν φυλάρχων εἶτε διότι ὁ κατήγορος ἀπεισιώπησεν αὐτόν, λέγει δὲ τ ο ὑ τ ο ι ς, διότι φαίνεται ὅτι τὸ σανίδιον ἦτο ἀνηρητημένον ἐκεῖ ἐν τῇ βουλῇ, εἶτε διότι περὶ τούτου ἔχει γίνεαι ἀνωτέρω ἐκτενέστερος λόγος. Πότε μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὴν ο ὑ τ ο ι ς καὶ πότε τὴν ἐκείνος. (Σ. § 297) ; ἢ τούτοις. β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἔνεκα τοῦ δ ι κ α ι ὁ τ ε ρ ο ν. ἐκ τούτων ἔνν. τῶν γραμμάτων δηλ. ἐκ τοῦ σανιδίου (καὶ ἐπὶ τοῦ σανιδίου ἦσαν γράμματα ὅπως καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ). Τὸ τ ο ὑ τ ῶ ν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐγγύτερον τούτοις (τῷ σανιδίῳ) τὸ δὲ ἐ ν ἐ κ ε ἴ ν ο ι ς εἰς τὸ ἀπωτέρω γράμμασι. *ῥάδιον ἦν τῷ βουλομ. ἐξαλειφθ.*—εὐκόλον ἦτο εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἐξαλειφθῇ εἶτε νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομά του. Ἡ δοτ. εἶναι προσωπικὴ εἰς τὸ ῥάδιον ἦν καὶ ὑποκειμ. εἰς τὸ ἐ ξ α λ ε ι φ θ ἦ ν α ι. τούτ. *ἰππεύσαντ.* ὑποκ. τοῦ ἀ π ε ν ε χ θ ἦ ν α ι, ὅπερ ὑποκ. τοῦ ἀ ν α γ κ α ἰ ο ν ἦ ν—ἐντὸς δ' ἐκείνου (τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων) ἦτο ἀναγκαῖον πάντες οἱ ὑπηρετήσαντες ὡς ἵππεις (ἐπὶ τῶν 30) νὰ καταγραφῶσιν (ὀνομασί) ὑπὸ τῶν φυλάρχων καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν νάναγγελθῶσιν εἰς τὸν δῆμον. Τὸ ἀ ν α γ κ α ἰ ο ν ἔχει πολλὴν δύναμιν ἐνταῦθα ἀντιτιθέμενον τῷ ῥάδιον. [*Σ. μπλήρωσ. τὰς προτ. ὠδε. Τί οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν ; Διατί οὐ παραδοθέντα τοῖς συνδίκους ; Ποῖον τοῦτο ῥάδιον ἐστὶ γινῶναι ; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχ. ζημιοῦσθαι ; Ῥάδιον ἐστὶ γινῶναι δι. . . οὕτως ὥστε ποῖον νὰ δύναται νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ; Διατί πιστεύετε ἂν δικαιότερον ἐκείνοις ἢ τούτοις ;]*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀδύνατος ἡ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων ἀπόδειξις ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου. Εὐἀποδείκτον τὸ κῦρος τοῦ καταλόγου τούτου ἐκ τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης τῶν φυλάρχων. Τὸ ἔγκυρον καὶ ἀσφαλές τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων καὶ τὸ ἄκυρον καὶ ἐπισφαλές τοῦ σανιδίου διὰ τὸ εὐκόλον τῆς νοθεύσεως.

ΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. ἀπενεχθέντα. ἰδὲ ἐν § 6 ἀ π ε ν ε χ ε ἶ ν. φυλαρχων § 6.—τοῖς συνδίκους. Οἱ σ ὑ ν δ ι κ ο ι ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν 30 εἶχον καθῆκον νὰ συλλέγωσι τὰ χρηματικὰ πρόστιμα τῶν τιμωρηθέντων πολιτῶν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου διὰ δὲ τοὺς μὴ πληρώνοντας ταῦτα συνελάμβανον ὡς ὑπολόγους τοὺς φυλάρχους αὐτῶν. Πρὸς τούτοις οἱ σύνδικοι ἐδίκαζον ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἡλιαστῶν καὶ πᾶσαν δίκην ἀφορῶσαν εἰς τὰς δημεύσεις, ἐν γένει δὲ ἐπέβλεπον πᾶσαν οἰκονομικὴν ἀπαίτησιν τοῦ δήμου. πρβλ. τοὺς νῦν εἰσπράκτορας, ταμίας καὶ ἐφόρους. *κατάστασιν πραχθέντα.* ἰδὲ § 6. Περὶ 3 πρόκειται ἐνταῦθα 1) δὲν ἀνηγγέλθη τὸ ὄνομά του εἰς τὸν δῆμον ὑπὸ τοῦ φυλάρχου, 2) δὲν παρεδόθη εἰς τοὺς συνδίκους καὶ 3) οἱ σύνδ. δὲν εἰσέπραξαν παρ' αὐτοῦ τὴν κατάστασιν *τοὺς ἔχοντας ζημιοῦσθαι.* Πάντας ἀνεξαίρετως ἐκείνους, οἵτινες εἶχον λάβει πρὸ τῶν 30 τὴν χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν, διετάχθησαν οἱ φύλαρχοι εὐθύς μετὰ τὴν

προτ. (δ' εἶδους) σημαίνουσα τὸ ἀπραγματοποιήτον = εἰάν ἤθελον ὑπερητίσεσθε τότε ὡς ἱππεύς δὲν θὰ ἠρνούμην τοῦτο. ὡς πεποιηκώς. = ὡς νὰ ἔχω διαπράξει φοβερόν τι (σφάλμα διὰ τὸ ὅποιον εἶμαι ἄξιος τιμωρίας) — ἀλλ' ἠξίουσθε (ἐνν. ἄν) δοκιμάζεσθαι = ἀλλὰ θὰ ἀπήτητον νὰ ἐπιδοκιμάζωμαι (νὰ ἐπικυρωθῆ ἡ ἐκλογή μου). ἀποδείξας = εἰάν (καὶ ἀφ' οὗ) ἀποδείξω. ὡς... οὐδείς κ. πέπονθε ἡ εἰδικ. προτ. ἀντικ. τοῦ ἀποδείξας = ὅτι οὐδείς ἐκ τῶν πολιτῶν ἔχει κακοποιηθῆ (πάθει κακόν) ὑπ' ἐμοῦ. ὄρω ὑμᾶς-χρωμένους = βλέπω δὲ ὅτι καὶ σεις ἔχετε (μεταχειρίζεσθε) ταύτην τὴν γνώμην (ὅτι τὸ ἱππεύειν οὐκ ἔστι δεινόν). Τί εἶναι ἡ ἐκ τοῦ ὄρω ἔξαρτωμένη αὕτη μετοχὴ (Σ. § 458 ς') καὶ τί ἡ δοτ. εἰς τὸ χρωμένους; πολλοὺς βουλευοντας-κεχειροτονημένους = καὶ ὅτι πολλοὶ μὲν εἶναι (παρακάθηται ὡς) βουλευται — πολλοὶ δέ... ἔχουσι χειροτονηθῆ στρατηγοὶ καί... Αἱ μετοχαὶ ἐκ τοῦ ὄρω ὡς καὶ ἡ χρωμένους πρὸς ἡν ἐτέθησαν κατὰ παράθεσιν ἐν ᾧ κυρίως εἶναι ἡ αἰτιολογία αὐτῆς ὡς εἰ ἦτο «καὶ γὰρ πολλοὶ μὲν βουλευούσι, πολλοὶ δὲ κεχειροτόνηται». ὥστε-ταταψεύσασθαι. Ἡ σειρὰ εἶναι : ὥστε (ὑμεῖς) ἠγείσθε (ἐ)μὲ διὰ μηδὲν ἄλλο ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν ταύτην ἢ ὅτι (διότι) ἐτόλμησαν (οἱ κατήγοροί μου) περιφανῶς καταψεύσασθαι μου. Τὸ ἠγείσθε εἶναι προστακτικὴ, ἡ δὲ συμπερ. πρότασις (Σ. § 415 α') σημαίνει τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα ὄλων τῶν ἠγουμένων ἀπὸ § 4 καὶ ἐξῆς, τὸ δὲ ἐμὲ ποιεῖσθαι τ. ἀπολ. ἀντικ. τοῦ ἠγείσθαι, τὸ δὲ ἠ ὅτι ἐτόλμησαν β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, διότι τὸ μηδὲν δι' ἄλλο (ἀντὶ διὰ μηδὲν ἄλλο) ἔχει παραθετικὴν ἔννοιαν. Τὸ δὲ περιφανῶς σύναψον τῷ καταψεύσασθαι ὁ ἀντικ. τοῦ ἐτόλμησαν, τὸ δὲ ἐμοῦ ἀντικ. τοῦ καταψεύσασθαι = ὥστε νὰ νομίζετε (= μάλιστα) ὅτι ἐγὼ δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ποιούμαι ταύτην τὴν ἀπολογίαν (τὴν περὶ τοῦ ἱππεύειν) ἢ διότι ἐτόλμησαν οἱ κατήγοροί μου φανερώς (= ἔλαβον τὸ θράσος) νὰ εἴπωσι ψεύδη ἐναντίον μου. ἀνάβηθι καὶ μαρτύρησον- ἐνν. σὺ ὦ μάρτυς. Τὸ μοι δοτ. χαριστικὴ = πρὸς χάριν μου, σὲ παρακαλῶ = ἀνάβηθι δὲ (εἰς τὸ βῆμα), ὦ μάρτυς, παρακαλῶ καὶ μαρτύρησον (περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου) εἶτε = ἄς ἔλθῃ ὁ μάρτυς καὶ ἄς μαρτυρήσῃ ἂν λέγω ἀληθῆ. [Συμπλήρωσ. τὰς προτ. ὧδε. Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐκ ἂν ἦν ἔξαργος; Διὰ τί οὐκ ἂν ἦν ἔξαργος; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν ἢ πότε ἠξίουσθε ἂν δοκιμάζεσθαι; Τί ἀποδείξας; Τί καὶ τί ὄρω; Πάντα τὰνωτέρω (§ 4-9) ἐλέχθησαν οὕτως ὥστε ποῖον νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Εἰάν ὑπερητίσθητε εἰς τὸ ἱππικόν ἐπὶ τῶν 30 δὲν θὰ ἠρνούμην τοῦτο. Καὶ ὑμεῖς τὰ αὐτὰ μετ' ἐμοῦ φρονεῖτε ὡς πρὸς τὸ ἱππεύειν. Νὰ νομίζετε ὅτι ἐγὼ ἀντικρούω τὸ ὅτι ἱππεύσα μόνον διότι θέλω νὰ διαψεύσω τοὺς ψευδῶς κατηγορήσαντάς με. — Πρόσκλησις μάρτυρος. ΜΗΘΕ-ΞΑΤΗΤΥΣ

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. εἶτι δέ. Διὰ τούτου προστίθεται εἰς τοὺς ἀνωτέρω

λόγους και ἄλλος λόγος τοῦ ψευδοῦς τῆς κατηγορίας. Οἱ λόγοι οἱ ἀναιροῦν-
 τες τὴν κατηγορίαν εἶναι 1) ὅτι διέμενον ὁ Μ. ἐν Γόντῳ και δὲν ἐπεδίημει
 ἀλλ' ἐπανήλθεν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκδιώξεως τῶν 30 (§ 4).—2) ὅτι ἦτο ἀπίθανον
 αὐτὸς μὲν νὰ ζητήσῃ νὰ ἀναμειχθῇ εἰς κινδύνους ἐν τοιαύταις ἀνωμάλοις περι-
 στάσεσιν, οἱ δὲ 30 νὰ δώσωσιν αὐτῷ ἀξιώματα ἄνευ προηγουμένης ὑπηρε-
 σίας (§ 5).—3) ὅτι ἦτο ἀνοητος ἢ ἐπὶ τοῦ νόθου σανιδίου στήριξις τῆς κατη-
 γορίας (§ 6).—4) ὅτι ἐν τῷ γνησίῳ καταλόγῳ τῶν φυλάρχων δὲν ἐφέρετο τὸ
 ὄνομά του ὡς ἱππεύσαντος (§ 7) και τέλος 5) ὅτι δὲν ἦτο λογικὸν νὰ ἀποκρύψῃ
 τὴν ὑπηρεσίαν του ἐν τῷ ἱπικῷ ἂν ὄντως ἔππευε τότε, ἀλλ' ἀντὶ τούτου θὰ
 ἐξήτει νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πράξιν του, ὡς ἔπραξαν και ἄλλοι βουλευταί,
 στρατηγοὶ κλπ. (§ 8).—**ὦ· δεῖδὸν πεποιηκῶς.** Ἡ ἐν τῷ ἱπικῷ ὑπηρεσία ἐπὶ
 τῶν 30 εἶχε χαρακτηρισθῇ μετὰ ταῦτα ὡς ἔγκλημα ἐσχάτης προδοσίας κατὰ
 τῆς πατρίδος. Ἐν τούτοις ἂν τις τῶν ἱππευσάντων τότε ἀπεδείκνυε τὴν ἀθρό-
 τητά του ἠδύνατο νὰπαλλαγῇ πάσης κατηγορίας, διότι βεβαίως πολλοὶ τῶν
 ἱππευσάντων τότε ἔπραξαν τοῦτο κατ' ἀνάγκην και οὐχὶ ἐξ ἀντιδημοκρατικοῦ
 πνεύματος. Ἴσως μάλιστα τινες ἱππευσαν τότε ἐπιτήδες ὅπως χρησιμεύσωσι
 κρυφίως τῇ πατρίδι. Δὲν ἦτο λοιπὸν ἀπολύτως ἔγκλημα ἢ τότε ἐν τῷ ἱπικῷ
 ὑπηρεσία τινὸς και μᾶλλον ἐνεκα τοῦ ἀναπτυχθέντος τότε μίσους (§ 3) ἐδόθη
 τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς. **ἤξιόν ἂν δοκιμάζεσθαι.** διότι ἤμην ἀθῶος ὡς
 μηδένα ἀδικήσας. **ταῦτη τῇ γνώμῃ χρωμένους.** Τὴν ιδεάν αὐτήν, ὅτι ἢ
 ὑπηρεσία τῶν ἱππέων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναρχίας (ἐπὶ τῶν 30) δὲν ἦτο
 ἔγκλημα ἀπολύτως, ἔχετε και ὑμεῖς οἱ ἄλλοι βουλευταὶ και δὴ πολλοὶ ἐξ
 ὑμῶν εἴσθε ἤδη βουλευταὶ και στρατηγοὶ και ἱππαρχοὶ ἂν και ὑπῆρξατε τότε
 ἱππεῖς. "Ὅ,τι λοιπὸν ἐπράξατε σεῖς (ἀποδείξαντες τὴν ἀθρότητά σας και
 ἀπαλλαγέντες) ἠδυνάμην νὰ πράξω και ἐγὼ ἂν ὄντως ἔππευον τότε. Ἀλλὰ δὲν
 ἔππευσα και κακῶς κατηγοροῦμαι. **στρατηγούς.** Οἱ μὲν βουλευταὶ ἐκληροῦντο,
 οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐχειροτονοῦντο. Ἐπὶ Κλεισθένους (500 π. Χ.) τὸ πρῶτον
 ἤρρισεν ἐν Ἀθήναις ἢ ἐκλογή τῶν 10 στρατηγῶν (ἐνὸς ἐξ ἐκάστης φυλῆς).
 Περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς και περὶ τῶν ἰ π π ἄ ρ χ ω ν (τῶν 2 ἀνω-
 τάτων ἀρχόντων τῶν ἱππέων) κλπ. ἰδ. Εἰσαγ. Ζ' πρβλ. και § 6. **ταύτην τὴν ἀπο-
 λογίαν** Ἀναγκάζομαι νὰ ἐπιμείνω ἐν τῇ ἐξελέγξει τῆς περὶ τοῦ ὅτι ἔππευσα
 κατηγορίας μόνον και μόνον ἵνα διαφεύσω τοὺς κατηγοροὺς μου και στιγμά-
 τίσω τὴν ἀναίδειαν αὐτῶν· ἄλλως ἢ ἀθρότης μου εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων
 φανερά και δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπολογίας. **Ἀνάβηθι.** Οἱ παριστάμενοι ἐν τῷ
 δικαστηρίῳ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως ἐκαλοῦντο ὑπὸ τοῦ ἀπολογουμένου
 ἵνα προσωπικῶς βεβαιώσωσι τὸ ἀληθές τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ· πρὸς τοῦτο δὲ
 ἀνέβαινον ἐφ' ὑψηλοῦ τινος παρὰ τὸ βῆμα μέρους, ὅπερ ἐκαλεῖτο π ὀ δ ι ο ν
 ἵνα γίνωνται τοῖς πᾶσιν ἀκουστοί. Ἀντὶ τούτου ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου

σήμερον διατάσσει τὸν μάρτυρα νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ὀλίγον ἵνα γίνηται ἀκουστότερος τοῖς πᾶσι καὶ ἰδία ἐν τῷ Κακουργιοδικεῖῳ ἵνα ἀκούωσι καλῶς οἱ δικάζοντες ἔνορκοι. Διὰ τοῦ ἀ ν ἄ β η θ ι ὁ ἀπολογούμενος ἀπευθύνεται πρὸς τινὰ τῶν παρισταμένων μαρτύρων, μεθ ὧν ἔρχονται βεβαίως καὶ οἱ ἄλλοι, ἂν ὑπάρχωσι πολλοὶ καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη. **μαρτύρησον.** Ἡ μαρτυρία τοῦ μάρτυρος δὲν ἀναγράφεται ἐν τῷ κειμένῳ ἀλλ' ἐννοεῖται ἐκ τοῦ μ α ρ τ ῦ ρ η σ ο ν καὶ ἐκ τοῦ ἀκολουθίου ΜΑΡΤΥΡΙΑ. (πρβλ. καὶ «δημοσ. ἀδικημάτων» § 2). Ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες θὰ μαρτυρήσωσι κυρίως μόνον περὶ τοῦ γεγονότος τῆς εἰς Ἀθήνας ἐπανόδου τοῦ Μαντιθέου ἐκ τοῦ Πόντου καὶ δὴ περὶ τοῦ χρόνου αὐτῆς, διότι τὰ λοιπὰ γεγονότα (ἀπὸ § 4—9) εἶναι ἐν μέρει μὲν ἐπακολουθήματα τοῦ γεγονότος τούτου ἐν μέρει δὲ γνωστά ἐκ τῶν δημοσίων ἐγγράφων (δηλ. τοῦ κριταλόγου τῶν φυλάρχων καὶ τοῦ σαυιδίου), ὧν ἀντίγραφα βεβαίως θὰ εἶχεν ὁ ἀπολογούμενος. πρβλ. καὶ § 7.—[*Ἐρωτ. Τίνες οἱ λόγοι, τοῦ ψευδοῦς τῆς κατηγορίας τοῦ Μαντ; Τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὁ Μ. ἂν ἔππευε καὶ τίνες ἄλλοι ἔπραξαν τοῦτο; Τί γνωρίζεις περὶ στρατηγῶν, ἱππάρχων καὶ φυλάρχων ἐν Ἀθήναις; Διατί μόνον ἀπολογεῖται ὁ Μ; Πῶς, ὑπὸ τίνος καὶ ποῦ προσεκαλοῦντο οἱ μάρτυρες τότε καὶ ποῦ νῦν; Ἡ μαρτυρία τοῦ μάρτυρος ἀναγράφεται ἐν τῷ ρητορικῷ λόγῳ; Περὶ τίνος ἐμαρτύρησαν ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες;*]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ.-ΕΞΕΤΑΣ. Τὴν ἐπὶ τῶν 30 ὑπηρεσίαν ἐν τῷ ἱπικῷ δὲν θεωρεῖ ὁ Μ. ἐπιλύτως ἔγκλημα (ὡς δεινόν τι) καὶ ἀποδεικνύει μὲν τοῦτο καὶ δι' ἄλλων παρακαθημένων βουλευτῶν κλπ. ἀλλὰ τονίζει τοῦτο ἐπίτηδες πρὸς ἄρσιν πάσης ὑπονοίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ δήλωσις ὅτι ἀναγκάζεται νὰπολογηθῇ μόνον καὶ μόνον ὅπως διαψεύσῃ τοὺς ψευδομένους κατηγοροὺς του γίνεται μετὰ τέχνης ὅπως φανῇ ἡ πεποίθησις τοῦ ἀπολογουμένου καὶ διατεθῶσιν εὐμενῶς οἱ δικασταί. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης ἀποδείξεως συμπληρῶν τὰς προηγουμένας (ἀπὸ § 4) ἀποδεικνύει τελείως ὅτι οὔτε ἔππευσε οὔτε μετέσχε τῆς τότε πολιτείας. Πρὸς τοῦτο καλεῖ ἐν τέλει καὶ τοὺς μάρτυρας.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τούτων; [*Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς §.*]

§ 4-9. Β' μεθοδικῆ ἐνότης. Α' ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ. Ἀνασκευῆτων ἰσχυρισμῶν τῶν ἀντιπάλων, ἤτοι ἀνασκευῆ τῆς κατηγορίας ὡς ἀναποδείκτου καὶ μωρῶς ὑποστηριζομένης.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Ὁ Μαντιθεὸς διὰ διαφορῶν ἐπιχειρημάτων ἀνατρέπει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν κατηγορῶν του καὶ ἀποδεικνύει, ψευδῆ τὴν κατηγορίαν ἀδιῶν τὴν διατυπωθεῖσαν διὰ τῆς ἐν § 3 προτάσεως. Διὰ δὲ τῆς ἐν τέλει συμπερασματ. προτάσεως ἐξάγει τὸ συμπέρασμα

τῆς ἀποδείξεώς του. Ἀντιᾶθα τελευτᾶ τὸ α' μέρος τῆς διηγήσεως οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν ἀντιπάλων, καὶ ἀρχεται τὸ β' μέρος, αἱ ἀποδείξεις (πρὸβλ. Ἀ' μεθοδ' ἐνότητα).

*Ανακεφαλαιώσον τὰ ἐπιχειρήματα καὶ εἰπέ τὸ νόημα τῆς μεθοδ. ἐνότητος.

§ 9. Ὁ Μαντ. θά ὀμιλήσῃ διὰ βραχυτάτων περὶ τοῦ βίου του.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. αἰτία=κατηγορία. ἀγών (δικαστικός)=δίκη. τὰ κατηγορημένα=αἱ κατηγορίαί. προσήκει=πρέπει, ἀρμόζει. δοκιμασία=ἐξελέγξις ἀρχόντων (§ 1). ἀκροῶμαι τινος=ἀκούω τινὰ ὀμιλοῦντα. ποιῶμαι τὴν ἀπολογίαν (§ 8). βραχὺς=ὀλίγος, σύντομος.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ταύτης τῆς αἰτίας=τῆς περὶ ἧς νῦν πρόκειται=τῆς παρούσης κατηγορίας (ἦν μοι ἀποδίδουσιν). οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν=δὲν γνωρίζω πρὸς τίνα σκοπὸν (=διατί) εἶναι ἀνάγκη (πρέπει) νὰ λέγω περισσότερα=ἀρκετὰ εἶπον περὶ τῆς κατηγορίας. Ἡ αἰτιατ. ὅ, τι σημαίνει τὸ τελικὸν αἷτιον ὡς καὶ παρ' ἡμῖν δὲ ν ξ ε ρ ω τ ῖ (π ρ ο ς τ ῖ) τ ᾶ θ ε λ ε ἰ ς α ὕ τ ᾶ; Ἡ δὲ πρότασις ὅ τ ῖ δ ε ἰ... λ ἔ γ ε ἰ ν εἶναι πλάγ. ἐρωτ. ἐξαρτώμενη ἐκ τοῦ ο ὕ κ ο ἰ δ α. δοκεῖ μοι προσήκειν ἀπολογεῖσθαι=νομίζω...ὅτι πρέπει κατὰ μὲν τὰς ἄλλας (ἐκτὸς τῆς δοκιμασίας) δίκας νὰ ἀπολογηταί τις (ὁ κατηγορούμενος) περὶ μόνων τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένων κατηγοριῶν. Ὅρα τὴν σύνταξιν τῶν ἀπροσώπων (Σ. § 470). Τοῦ α' ὑποκ. εἶναι τὸ β', τοῦ δὲ β' τὸ γ', τοῦ δὲ γ' ὑποκ. ἐνν. τὸ τ ῖ ν ᾶ ἦ τ ὶ ν κ α τ ῆ γ ο ρ ο ὕ μ ε ν ο ν ἐν τοῖς ἄλλοις...ἐν ταῖς δοκιμασίαις σημαίνουσι τὸν χρόνον=ὅταν διμάζηται...ὅταν δοκιμάζηται τις. δίκαιον εἶναι. Ὑποκειμ. τοῦ δ ο κ ε ἰ μ ο ἰ. Τὸ δὲ λ ὁ γ ο ν δ ῖ δ ὶ ο ν α ἰ ὑποκ. τοῦ δ ῖ κ α ἰ ο ν ε ἰ ν α ἰ, διότι πάντα εἶναι ἀπρόσωπα. Τοῦ δὲ δ ῖ δ ὶ ο ν α ἰ λ ὁ γ ο ν (=ἀπολογεῖσθαι) ὑποκ. ἐνν. τὸ τ ῖ ν ᾶ ἦ τ ὶ ν δ ο κ ἰ μ α ς ὀ μ ε ν ο ν=Κατὰ δὲ τὰς δοκιμασίας (τὰς δίκας τῆς ἐξελέγξεως οἷτι καὶ ἡ παρούσα) νομίζω ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ δίδῃ τις λόγον περὶ ὄλου τοῦ βίου του. μετ' εὐνοίας=εὐνοϊκῶς. συναπτ. τῷ ἀκροάσασθαι, οὐ ἀντιπ. τὸ μ ο ν =Σὰς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ με ἀκούσῃται εὐνοϊκῶς. Ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων=δι' ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρων=ὅσον δύνωμαι συντομώτατα. Τὸ ὡ ς ἂ ν δ ὦ ν ω μ α ἰ ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικόν (Σ. § 94 γ'). [Συμπλήρ. τὰς προτ. ὧδε. Τί οὐκ οἶδ'; Πότε δοκεῖ μοι προσήκειν ἀπολογεῖσθαι περὶ τῶν κατηγορημ. μόνον καὶ πότε δίδοναι λόγον περὶ παντός τοῦ βίου;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀρκετὰ τὰ λεχθέντα περὶ τῆς κατηγορίας. Ἐν ταῖς ἄλλαις δίκαις πρέπει νὰ περιορίζηται τις ἐν τῇ κατηγορίᾳ, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις

πρέπει νά ἀπολογῆται καὶ περὶ ὄλου τοῦ βίου του. Παράκλησις περὶ εὐμενοῦς ἀκροάσεως. Ἡ ἀπολογία ἔσται βραχυτάτη.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΑΓΜ. *περὶ ταύτης τῆς αἰτίας.* Περὶ τῆς εἰς τὸν Μαντίθ. ἀποδιδομένης νῦν κατηγορίας, ὅτι ἔπλευσε καὶ μετέσχε τῆς ὀλιγαρχίας. *πλειῶ λέγειν.* Θεωρεῖ περιττὸν ὁ Μαντ. νά μακρολογῆσῃ περισσότερον πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ψευδοῦς τῆς κατηγορίας, διότι ἀρκετὰ ἐπιχειρήματα ἔφερε περὶ τούτου.—*παντὸς τοῦ βίου.* Κατὰ τὰς δοκιμασίας ἐξητάζετο λεπτομερῶς καὶ ἅπας ὁ ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος βίος τοῦ κατηγορουμένου, διότι αὐταὶ ἦσαν ἀγῶνες θετικοὶ προκειμένου περὶ κτήσεως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Τοῦτο ἐν ταῖς ἄλλαις δίκαις δὲν ἐγίνετο. Πρβλ. καὶ § 1. Τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἰδιωτ. καὶ δημοσίου βίου του ὁ Μ. ὑπέσχετο καὶ ἐν τῷ προοίμῳ ἐὰν δὲ φ α ἰ ν ω μ α β ε β ι ο κ ὄ ς. *δέομαι...* Διὰ τούτου προκαλεῖ τὴν εὐμενῆ ἀκροάσιν τῶν δικαστῶν. Τοῦτο συνήθως γίνεται ἐν τῷ προοίμῳ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁ Μαντίθεος παρεκάλεσε τοὺς δικαστὰς γενικῶς ἐνταῦθα παρακαλεῖ αὐτοὺς εἰδικώτερον ὅπως ἀκούσωσιν εὐμενῶς τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ (§ 10-13) καὶ δημοσίου (§ 13-18) βίου του. Ὅθεν ἡ § αὕτη εἶναι τὸ προοίμιον τοῦ ὁκολούθου μέρους τῆς διηγήσεως (§ 10-20).—*ποιήσομ. τὴν ἀπολογίαν.* Μετεχειρίσθη τὴν λέξιν ταύτην διότι καὶ ἡ περὶ τοῦ βίου του λογοδοσία ἀπολογία εἶναι, ἀφ' οὗ οἱ κατηγοροὶ κατηγορήσαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ βίου του. *Διὰ βραχυτάτων.* Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τῶν ἀγορευόντων εἶναι συχνοτάτη ἐν τοῖς προοίμιοις καὶ γίνεται, ἵνα προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν καὶ εὐμενῆ ἀκροάσιν τῶν δικαστῶν ἀπαρεσκομένων εἰς μακροὺς λόγους. Τοῦτο εἶναι ῥητορικὸν σχῆμα καὶ λέγεται π ρ ο δ ι ὄ ρ θ ω σ ι ς. Οἱ ῥήτορες οὐ μόνον ὑπισχνοῦντο ἐν τοῖς προοίμιοις τὴν συντομίαν ἀλλὰ καὶ ἐπεδίωκον αὐτήν, ὡς καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν πιθανότητα, ἵνα γίνωνται μᾶλλον εὐχάριστοι τοῖς δικασταῖς καὶ κερδίζωσι τὴν δίκην. Τοῦτο πράττουσι καὶ σήμερον οἱ ἀγορευόντες ἐν δικαστηρίοις καὶ πολὺ ἐκ τούτου κερδίζουσιν.— [*Ἐρωτ. Τί ἀπέδειξεν ἕως τῶρα ὁ Μ; Εἶναι πειστικὰ τὰ ἐπιχειρήματά του; Τί ἐξητάζετο κατὰ τὰς δοκιμασίας; Τί ὑπέσχετο ὁ Μ. ἐν § 3, τί ἀπέδειξε καὶ τίνα παράκλησιν ὑποβάλλει ἤδη; Πῶς ὑπισχνῆται ὅτι θὰ ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ βίου του καὶ διὰ τί;].*

ΚΑΛΛΙΛΟΓ.-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐπίτηδες λέγει ὁ Μ. ὅτι εἶναι περιττὸν νά εἴπῃ περισσότερα περὶ τῆς κατηγορίας, ἵνα κατασπῆσῃ πιθανώτερα τὰ ἐπιχειρήματά του. Φρονῶν δ' ὅτι κατὰ τὰς δοκιμασίας πρέπει νά ἐξετάζηται ὅλος ὁ βίος τοῦ κατηγορουμένου παρακαλεῖ τοὺς δικαστὰς νάκούσωσιν εὐμενῶς τὰ τοῦ βίου του ἐκτεθησόμενα συντομώτατα. Οὕτω μετὰ τὴν ἀνασκευὴν τῶν ἰσχυρισμῶν τῆς κατηγορίας (§ 4-9) διὰ νέου ἤδη προοιμίου δηλοῖ τί θὰ εἴπῃ μετὰ ταῦτα. Παρατήρησον τὴν μέθοδον, ἣν ἀκολουθεῖ, καὶ τὴν π ρ ο δ ι ὄ ρ θ ω σ ι ν, ἣν πολὺ ἐνωρὶς μετεχειρίσθη καὶ πρὶν οἱ δικασταὶ κουρασθῶσιν.—

Ἐν ᾧ ἐν τῷ προμίῳ ὑπῆρξεν ἀλαζονικός ὁ Μ. ἐνταῦθα εἶναι εὐγενής, διότι ἐκεῖ μὲν εἶχεν ὕλην ἄφθονον καὶ οἱ δικασταὶ δὲν εἶχον κουρασθῆ ἐνταῦθα δὲ προκειμένου περὶ τοῦ ιδιωτικοῦ βίου του, δὲν θέλει νὰ εἶναι ὀχληρός.

§ 9 Γ' μεθοδικῆ ἐνότης. Ἀνακεφαλαίωσις εἰρημένων καὶ παράκλησις Μαντιθ. περὶ εὐμενοῦς ἀκροάσεως τῶν τοῦ βίου του.

Ἐπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 10. Οἰκογενειακός καὶ ιδιωτικός βίος Μαντιθείου.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. Οὐσία=περιουσία. καταλείτω=ἀφίνω (πίσω) ἐπὶ τῶν ἀποθηνησκόντων. αἱ συμφοραὶ=τὰ δυστυχήματα. ἐκδίδωμι=ὑπανδρεύω, δίδω τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφὴν μου ἔξω τῆς οἰκίας. ἐπιδίδωμι=δίδω ὡς προῖκα ἤτις ἦν δῶρον διὸ καὶ αἱ αἰτ. προῖκα καὶ δωρεὰν ὡς ἐπιρρ. ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς νύμφης λέγεται τὸ (ἐπι)φέρεσθαι=φέρειν μεθ' ἑαυτῆς προῖκα· ἐπὶ δὲ τοῦ γαμβροῦ τὸ λαμβάνειν προῖκα. νέμομαι καὶ διανέμομαι καὶ μερίζομαι (πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἢ πρὸς ἀλλήλους). Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν υἱῶν διανομῆς τῆς πατρικῆς περιουσίας. Τὸ δὲ (δια)νέμω ἐπὶ τοῦ πατρὸς μερίζοντος εἰς τοὺς υἱοὺς τὴν περιουσίαν του. Τὰ πατρῶα=τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς εἰς τοὺς υἱοὺς παραδοθέντα (ἐπὶ τῆς περιουσίας). Τὰ πατρικά ἐπὶ τῶν φίλων ἢ ξένων καὶ τὰ πατρία ἐπὶ τῶν τῆς πόλεως ἐθίμων, νόμων κλπ. μηδεπώποτε=οὐδέποτε ἕως τώρα. ἔγκλημα (ἐγκαλῶ)=αἰτία παραπόνου, ἐνοχοποίησις, κατηγορία. ἔγκλημα γίνεταί μοι πρὸς τινα (ἐν σχέσει πρὸς τινα)=γίνεται κατηγορία τις εἰς ἐμὲ ἐκ μέρους τινός, δίδω ἐγὼ εἰς τινα ἀφορμὴν κατηγορίας ἢ παραπόνου κατ' ἐμοῦ=κατηγοροῦμαι (ἐνοχοποιοῦμαι) ὑπὸ τινος.

ΣΥΝΤΑ.-ΞΕΡΜΗΝ. γαρ=διασαφητικόν. πρῶτον μὲν... ἀντιτίθεται τῷ ἐν § 11. περὶ δὲ τῶν κοινῶν... οὐ πολλῆς=ὀλίγης καταλειφθείσης=εἰ καὶ κατελείφθη=ἂν καὶ ἔμεινεν εἰς ἐμὲ ὀλίγη περιουσία ἕνεκα τῶν δυστυχημάτων καὶ τοῦ πατρὸς μου καὶ τῆς πολιτείας. ἐπιδοὺς ἐκατέρω=δώσας (ἀφ' οὗ ἔδωκα) ὡς προῖκα εἰς ἐκάστην ἐκ τῶν δύο χωριστά...—ἐνειμάμην ἐνν. τὴν οὐσίαν=μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου δὲ διεμοίρυσα τὴν περιουσίαν μας κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἐκεῖνος νὰ ὁμολογῇ ὅτι ἔχει λάβει περισσώτερα ἀπὸ ἐμὲ ἐκ τῶν πατρικῶν κτημάτων. Τί γενικ. εἶναι αἱ ἐκ τοῦ πλεον ἐξαρτώμεναι ἐμοῦ (Σ. § 91) καὶ πατρώων (Σ. § 85 ε'); Τί συμπέρασμα εἶναι τὸ ὅστε... ὁμολογεῖν (Σ. § 415 β'); Τὸ εἰλεῖν=εἰληφέναι (Σ. § 259). Τὸ πλεον=πλεῖον μέρος, τὸ δὲ ἐκείνον ἐξενεκτέον μετὰ ἐμφάσεως=ἐκεῖνος ὁ ἴδιος καὶ ὄχι ἐγώ...=ὥστε γενέσθαι μοι=ὥστε οὐδέποτε ἕως τώρα ὑπ' οὐδενὸς οὐδὲ ὡς νὰ κατηγορηθῶ. Ἰδ. Σ. §

415 β'. Περὶ δὲ τῆς συσσωρεύσεως τῶν ἀρνήσεων, μὴ δέ ποτε μὴ δέ-
 μηδὲν ἀποτελουσῶν ἰσχυρὰν ἀρνητικὴν ἔκφρασιν ἰδὲ Σ. § 242. Τὸ δέ-
 μηδεπρὸς ἔνα ἐμφαντικώτερον τοῦ πρὸς μὴ δένα. [Συμπλήρωσ-
 τὰς προτ. ἐξέδωκα 2 ἀδελφάς ἂν καὶ συνέβη τί; Διὰ τίνας λόγους... κατα-
 λειφθείσης; Πότε ἐξέδωκα 2 ἀδελφάς; **Ενευμάμην τὴν οὐσίαν... οὕτως*
ὥστε τί γὰ συμβαίη; Πρὸς τοὺς ἄλλους βεβλώκα οὕτως ὥστε τί γὰ συμβῆ;]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντιθεὸς ὑπανδρεῖ τὰς δύο ἀδελφάς του. Ὁ Μ. δια-
 νέμεται μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν πατρικὴν περιουσίαν. Ὁ Μ. διαβιοῖ μα-
 κρὰν τῶν δικαστηρίων.

ΠΡΟΣΩΠ. ΓΡΑΦΜ. *Διὰ τὰς συμφοράς.* Αἱ οἰκογενεϊκὰ συμφοραὶ
 τοῦ πατρὸς τοῦ Μαντιθεοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἐπακολουθήματα πολιτικῶν
 πράξεων του, δι' ὃ παραβάλλονται πρὸς τὰς τῆς πολιτείας. Πρβλ. καὶ § 20,
 ἐνθα φαίνεται ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ Μαντιθεοῦ δὲν εἶχε τὴν εὐνοίαν τοῦ
 δήμου. Σπουδαιότερα ἀφορμὴ τούτων φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ ἀριστοκρατικὰ
 φρονήματα τῆς οἰκογενείας καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς ξένους δυνάστας § 4.
 Πιθανώτατον δ' ὅτι ἐν ταῖς συμφοραῖς ταύταις περιλαμβάνονται καὶ ἐμπο-
 ρικαὶ ἐπιχειρήσεις (πρβλ. τὸ ἐν § 4 *διαιτησομένους*), διότι δὲν ἦτο
 δυνατόν νὰ μένωσιν ἄπρακτοι τοσοῦτον χρόνον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἐμπορίου. Αἱ
 δὲ τῆς πόλεως συμφοραὶ εἶναι ἢ καταστροφὴ τοῦ στόλου ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς,
 ἢ ὑποταγὴ τῶν Ἀθηνῶν καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι ἐπὶ τῆς ἀναρχίας συμπερι-
 λαμβανομένων καὶ τῶν τῶν ἰδιωτῶν, οἵτινες ἀναγκαζόμενοι νὰ μάχωνται ἐγί-
 νοντο πενέστεροι. **Ἐξέδωκα.* Κατὰ τὸ Ἀττικὸν δίκαιον οἱ ἀδελφοὶ εἶχον
 ὑποχρέωσιν νὰ ὑπανδρεύωσι τὰς ἀδελφάς των μὴ λαμβανούσας κληρονομίαν
 (ὅτερ δικαίωμα εἶχον μόνον οἱ υἱοί). Ἐὰν ἔπραττον τοῦτο εὐχαρίστως καὶ
 ἀξιοπρεπῶς ἐτιμῶντο, ἐὰν δ' ἐβοήθουν καὶ ἀπωτέρους συγγενεῖς εἰς τὴν ἀπο-
 κατάστασιν τῶν θυγατέρων των ἐτιμῶντο πολὺ περισσότερον. Τούναντίον
 ἀδιαφορῶν τις περὶ τῆς ἀδελφῆς του ὠνειδίζετο καὶ περιεφρονεῖτο, ὅπως
 ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ σήμερον. **Ἐπιδοῦς.* Ἡ προῖξ ἦτο ἀπαραίτητος ἢ δὲ
 μὴ προικισθεῖσα κόρη ἐθεωρεῖτο ἄνεκτος ἢτοι μὴ ἀποκαταστάσα διὸ
 οἱ ἄνευ προικὸς γάμοι ἦσαν σπάνιοι καὶ εἶχον συνήθως κακὰ ἀποτελέσματα
 διὰ τὰς γυναῖκας. Παρόμοιον συμβαίνει καὶ σήμεσον. 30 *μνᾶς.* Ἡ μνᾶ δὲν
 ἦτο νόμισμα, ἀλλ' ὀνομασία χρηματικῆς ποσοῦ 100 δραχμῶν, ὡς καὶ τὸ τάλ-
 λαντον 6 χιλ. δραχμῶν. Ἡ συνήθης προῖξ ἐν Ἀθήναις ἦτο τότε 30—40 μναί,
 σπανίως δὲ μικροτέρα. Παρὰ δὲ τοῖς πλουσίοις ἀνήρχετο καὶ εἰς 50 μνᾶς
 καὶ εἰς ἓν τάλαντον, Ἀλλὰ καὶ δεκατάλαντος προῖξ ἀναφέρεται Ἀνδοκίδης δ'
 13). Καὶ σήμερον παρὰ τῷ λαῷ τοιαύτη τις προῖξ 3—4 χιλιάδ. δραχμῶν
 δίδεται συνήθως ἐκτὸς τῶν πτωχῶν. Παρὰ τοῖς πλουσίοις ὁμως σήμερον ἡ
 προῖξ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα ἀνερχομένη οὐ μόνον εἰς 60 χιλ. ἀλλὰ καὶ εἰς

ἑκατομμύρια. Ἰστέον δ' ὅτι ἡ ἀξία τῶν χρημάτων σήμερον εἶναι ἑπταπλασία ἢ ὀκταπλασία τῆς παρ' ἀρχαίους ἕνεκα τῶν συνθηκῶν τοῦ βίου. *Ἐνευμάμην*. Ὅπως καὶ σήμερον οὕτω καὶ παρ' ἀρχαίους πᾶσα ἀπληστία ἐν τῇ διανομῇ τῆς πατρικῆς περιουσίας κατακρίνεται, ἢ δ' εἰλικρίνεια καὶ ἀφιλοκερδεια ἐξετιμᾶτο πολὺ. *Μηδὲν ἔγκλημα... γενέσθαι*. Οὔτε αὐτὸς ἐδικάζετο ἐγκαλούμενος οὔτε ἄλλους ἐνεκάλει. Καὶ παρ' ἀρχαίους καὶ σήμερον ἢ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ἀποχὴ ἐπαινείται τὸ δὲ φιλόδικον τῶν ἀνθρώπων κατακρίνεται. Μόνον ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ πρέπει νὰ καταφεύγῃ τις εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ἀφ' οὗ πρῶτον ἐξυντλήσῃ πᾶν ἄλλο μέσον. Διὸ λέγομεν «Καλύτερα ἕνας κακὸς συμβιβασμὸς παρὰ μία καλὴ δίκη». [*Ἔρωτ.* Τίνες αἱ συμφοραὶ τῆς πόλεως καὶ τίνες αἱ τοῦ Μαντιθέου; Τί καθήκον εἶχον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὰς ἀδελφάς; Πῶς ἐθεωρεῖτο ἡ προίξ καὶ παρ' ἀρχαίους; Τίς ἢ συνήθης προίξ τότε καὶ τίς τώρα; Πῶς θεωρεῖται πάντοτε ἡ ἀφιλοκερδὴς διανομὴ τῆς περιουσίας καὶ ἢ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ἀποχὴ;]

*** ΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ.** Συντομώτατα ὄντως, ὡς ὑπέσχετο ἐν § 9, ἐκθέτει ὁ Μαντίθεος ἐνταῦθα τὰ τοῦ ἰδιαιτέρου βίου του τονίζων τὰ σπουδαιότερα σημεῖα αὐτοῦ, ἤτοι πῶς πρὸς μὲν τὰς ἀδελφάς του προσηγάθη φιλανθρώπως, πρὸς δὲ τὸν ἀδελφόν του ἀφιλοκερδῶς, πρὸς δὲ τοὺς συμπολίτας του φιλικῶς. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ἦτο εἰλικρινὴς καὶ ἀφιλοκερδὴς οὐ μόνον πρὸς τοὺς συγγενεῖς του ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας ἐν γένει. Διὰ τῶν ἀρετῶν του τούτων καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν φιλανθρώπων αἰσθημάτων κινεῖ τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν, διὰ δὲ τῆς γοργότητος τοῦ λόγου συναρπάζει αὐτοὺς. Διὸ ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου του.

ΔΙΔΑΓΜ. Πῶς πρέπει νὰ ἐκκληρώμεν τὰ πρὸς τὸν πλησίον (ἰδίᾳ δὲ πρὸς τοὺς συγγενεῖς μας) καθήκοντα ἡμῶν; [*εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης*].

§ 11 καὶ 12. Κοινωνικὸς ἐν γένει βίος τοῦ Μαντιθέου.

ΛΕΞ. ΦΡΑΣ. τὰ ἴδια = αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις. *διοικῶ* = κυβερνῶ, διευθύνω (τὸν οἶκον, τὴν περιουσίαν, τὴν πόλιν). — *τεκμήριον* (τεκμαιρομαι) = σημεῖον, ἀπόδειξις πιστῆ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς μάρτυρας). — *ἐπιείκεια* = κοσμιότης, ἠθικὴ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κακοήθειαν). — *κύβος* = μικρὸν κανονικὸν ἐξάπλευρον φέρον ἐπὶ τῶν πλευρῶν ὀφθαλμούς (τὰ ζάρια), οὗ χρῆσις ἐγένετο ἐν ὁμώνυμῳ παιγνιδίῳ (νῦν τὰ βλι). Ὁ *πότος* (πίνω) = τὸ πίνειν (τὸ πιετό). — *ἀκολασία* = ἡ ἀκόλαστος πράξις. *ποιῶμαι διατριβὰς περὶ τι* = διατρίβω, ἐνασχολοῦμαι εἰς τι. *διάφορος* = ἀντίπαλος, ἐχθρός. *λογοποιῶ* = πλάττω καὶ διαδίδω λόγους (ψευδεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ δυσμενεῖς), φλυαρῶ. *δίκη* = ἐπὶ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως. *γραφή* = ἔγγραφος κατηγορία.

ἐπί δημοσίας ὑποθέσεως. *εἰσαγγελία* = σπουδαία κατηγορία ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου ἢ τῆς βουλῆς περὶ ἐγκλήματος βλάπτοντος τὴν Πολιτείαν. *ἀγών* = δίκη. *καθίσταμαι εἰς ἀγῶνας* = καταντῶ, φέρομαι εἰς δίκας = ἀναμειγνύομαι μὲ τὰ δικαστήρια,

ΣΥΝΤΑΞ. ΕΡΜΗΝ. τὰ μὲν ἴδια οὕτω διώκηκα = συγκεφαλαίωσις καὶ ἐπανάλειψις τῶν ἐν § 10 πρῶτον μὲν ἐξέδωκα, ἐνειμάμην, βεβίωκα. *περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι.* Ἡ ἀντίθεσις ἐνταῦθα γίνεται πρὸς τί; Τί δοτ. εἶναι το μοι εἰς τὸ κοινῶν; Ἡ εἰδικ. πρότασις ὅτι... ὄψεσθε... εἶναι ὑποκείμε. τοῦ ἡγοῦμαι. Τί εἶναι τὸ τεκμήριον; Ἡ σύνταξις εἶναι = ὅτι (ἐκ τῶν νεωτέρων πάντας αὐτούς, ὅσοι... τυγχάνουσι... ποιούμενοι... ὄψεσθε ὄντας διαφόρους μοι... καὶ λογοποιούντας καὶ ψευδομένους. Τί πρότασις εἶναι ἢ διὰ τοῦ ὅσοι εἰσαγομένη καὶ τίνας λέξεις προσδιορίζει (Σ. § 434); Τί εἶναι ἢ ἐκ τοῦ τυγχάνουσιν (Σ § 458 γ') ἐξαρτωμένη μετοχὴ ποιούμενοι; Τὸ συγκριτ. νετέρων ἐνταῦθα = τῶ νέων. πάντα αὐτούς μετ' ἐμφάσεως λέγεται τὸ πάντα διὸ τίθεται ἡ αὐτότος (ἀντὶ τῆς οὐτότος) πρὸς ἐπανάλειψιν τῶν ἡγουμένων. ὅσοι κ.τ.λ... ὄψεσθε ἐνν. ἄν παρακολουθήσῃτε τὸν λόγον μου. Τί δοτ. εἶναι το μοι εἰς τὸ διαφόρους! Τί μετοχαὶ εἶναι αἱ ἐκ τοῦ ὄψεσθε ἐξαρτωμέναι ὄντας, λογοποιούντας καὶ ψευδομένους (Σ. § 458 ς'); *πλείστα* σύστοιχον ἀντικ. τοῦ λογοποιούντας = Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ κοινὰ (τὰς κοινωνικὰς ὑποθέσεις μου ἢ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορὰν) μου νομίζω ὅτι μεγίστη ἀπόδειξις τῆς κοσμιότητός μου εἶναι τὸ ὅτι θὰ ἴδητε (ἐκ τοῦ λόγου μου) ὅτι πάντες ἐκεῖνοι ἐκ τῶν νέων ὅσοι τυχαίνει νὰ ἀσκολῶνται εἰς τοὺς κύβους (παιγνίδια) ἢ εἰς τοὺς πότους ἢ εἰς ἄλλας τοιαύτας ἀκολασίας, εἶναι ἐχθροὶ μου (μὲ μισοῦσι) καὶ ὅτι οὗτοι πλείστας φλυαρίας περὶ ἐμοῦ διαδίδουσιν (ἐναντίον μου) καὶ ὅτι ψεύδονται (ἐναντίον μου). — *Καί τοι δῆλον* ἐνν. ἐστὶν = καὶ ἐν τούτοις εἶναι (βεβαίως) φανερόν ὅτι... *εἰ ἐπεθυμοῦμεν* ... ἐνν. ὑποκ. ἐγὼ καὶ οἱ εἰρημένοι ἄσωτοι νέοι. *τῶν αὐτῶν* τί εἶναι εἰς τὸ ἐπεθυμοῦμεν (Σ. § 139 ς'); *οὐκ ἂν εἶχον*.. ἐνν. οἱ ἄσωτοι αὐτοί. Περὶ τῆς ὑποθετικῆς προτάσεως ἴδε Σ. § 422. = Ἐὰν εἶχομεν τὰς αὐτὰς ἐπιθυμίας ἐγὼ καὶ οἱ ἄσωτοι νέοι, ἐκεῖνοι δὲν θὰ εἶχον περὶ ἐμοῦ τοιαύτην γνώμην (δηλ. δὲν θὰ ἦσαν ἐχθροὶ μου ὅπως τώρα ἀλλὰ φίλοι μου). Ἄρα ἢ πρὸς με ἐχθρότης τῶν ἀκολάστων νέων εἶναι ἀπόδειξις ὅτι δὲν εἴμεθα ὅμοιοι ἀλλ' ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἠθικὸς διότι «ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει». *Οὐδεὶς δύναται ἂν ἀποδείξαι γεγεννημένην* = Οὐδεὶς θέλει εἶναι δυνατόν ν' ἀποδείξῃ (προκειμένου περὶ ἐμοῦ) ὅτι οὔτε δίκη αἰσχρὰ οὔτε γραφὴ οὔτε εἰσαγγελία ἔχει γίνεῖ (ἐνν. πρὸς ἐμέ). Τί μετοχὴ εἶναι ἢ γεγεννημένην (Σ. 458 ζ'); *καίτοι* = καὶ ὁμως. *καθεστηκότας* ἐκ τοῦ ὁρᾶτε = ὅτι ἄλλοι ἔχουσι περιέλ-

θει. εἰς τοιοῦτ. ἀγῶνας δηλ. εἰς δικαστικούς ἀγῶνας (δίκην, γραφήν, εἰσαγγελίαν). — [Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί ἡγοῦμι; Ποῖον εἶναι καὶ τί εἶναι; Ποῖους πάντας ὄψοσθε; Τί ὄψοσθε πάντας αὐτούς; Τί ἐστὶ δῆλον; ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐκ ἂν εἶχον...; Τί οὐ δύναίτο ἂν τις ἀποδείξαι; τί ὁράτε;].

ΠΕΡ. ΕΧΟΜ. Καλὴ διοίκησις τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων τοῦ Μαντιθεοῦ. Ἀπόδειξις τῆς κοσμιότητος τοῦ Μαντιθεοῦ εἶναι ἢ κατ' αὐτοῦ δυσμένεια πάντων τῶν διεφθαρμένων νέων τῆς ἐποχῆς του. Ἐάν ὁ Μαντίθεος ἦτο ἀκόλαστος δὲν θὰ εἶχε ἐχθροὺς καὶ ἀκολάστους νέους. Ὁ Μαντίθεος οὐδέποτε δι' οὐδὲν κατηγγέλθη εἰς τὸ δικαστήριον. Πολλοὶ ἄλλοι καθ' ἐκάστην δικάζονται.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. Ἰδία κοινά. Ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις εἶναι αἱ μνημονευθεῖσαι ἐν § 10, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μαντιθεοῦ, κοιναὶ δὲ αἱ ἔχουσαι σχέσιν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους πολίτας, ἦτοι αἱ κοινωνικαὶ συναναστροφαὶ τοῦ ἢ ἐνάσκησις τῶν δικαιωμάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ (δίκαι, γραφαὶ κλπ.), αἱ ἐκστρατεῖαι καὶ ἐγγένει ἢ συμπεριφορὰ του ἐν τῇ Κοινωνίᾳ. ἐπιεικειάς. Ἡ ἀπὸ τῶν ἀκολασιῶν (κύβων, πότων κ.τ.λ.) ἀποχὴ τῶν νέων ἐθεωρεῖτο ἢ καλυτέρα βᾶσις οὐ μόνον τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου παρ' ἀρχαίοις, διότι οἱ ἀπεχόμενοι τῶν ἀκολασιῶν τούτων καὶ καλῶς κυβερνῶντες ἑαυτοὺς θὰ ἐκυβέρνων βεβαίως καλῶς καὶ τὴν πολιτείαν. Τὰ καλὰ ἄτομα θὰ εἶναι καὶ καλοὶ πολῖται. Περὶ κύβους ἢ πότους... Τὸ παίζειν τοὺς κύβους (τὸ νῦν χαρτοπαικτεῖν) καὶ τὸ πίνειν οἶνον ἐθεωροῦντο παρ' ἀρχαίοις αἰσχίστη ἠδονὴ τῶν νέων, ὅπως καὶ σήμερον παρὰ τοῖς σωφρονοῦσιν. Παρ' ἀρχαίοις πάντες σχεδὸν οἱ νέοι τῶν καλῶν οἰκογενειῶν ἦσαν φιλόκυβοι παίζοντες κύβους (τάβλι) ἐπὶ χρήμασι. Τὸ κακὸν τοῦτο κληρονομηθὲν διατηρεῖται δυστυχῶς μέχρι σήμερον, ὅτε τὸ χαρτοπαικτεῖν ἐπὶ χρήμασιν ἀνῆλθεν εἰς ἐπιστήμην καὶ ἀπέβη φοβερὰ μᾶστιξ τῶν κοινωνιῶν διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ καθ' ἐκάστην δυστηγῆματα. Ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν τοῦ πότου (τῆς μέθης) ἐποπλασιασθῆ δυστυχῶς σήμερον καὶ εἶναι φοβερώτερον, διότι σήμερον δὲν γίνεται χρῆσις μόνον οἴνου ἀλλὰ καὶ ἄλλων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν πολὺ ἐπικινδυνότερων τοῦ οἴνου. Διὸ ὁ ἀλκολισμός σήμερον, ἄγνωστος παρ' ἀρχαίοις, πολλαπλασιασθεὶς ἐξησθένισε τὸ ἀνθρώπινον σῶμα παραλύσαν τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ ἀπειλεῖ τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην. λογοποιούντας. Ἡ λογοποιία, ἦτοι τὸ γὰ φλυαρῆ τις κατ' ἐντίμων καὶ εὐυπολήπτων προσώπων εἴτε ἐν τῇ ἀγορᾷ εἴτε ἐν τῇ ὁδῷ εἴτε ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις (νῦν ἰδίᾳ ἐν τοῖς καφενεῖοις), ἦτοι καὶ παρ' ἀρχαίοις ὡς καὶ νῦν ἐν χρήσει ἀλλ' ἐθεωρεῖτο, ὡς καὶ νῦν, μεγίστη κακία. δίκην αἰσχροάν. Αἰσχροὶ δίκαι ἦσαν αἱ ἰδιωτικαὶ αἱ ποσβάλλουσαι τὴν τιμὴν τοῦ κατηγορουμένου δι' αἰσχροάν πρᾶξιν του (οἶαι αἱ δι' ἐγκατάλειψιν ἀνυπάνδρου ἀδελφῆς, αἱ διὰ σφετερισμὸν ἀδελφικῆς περιου-

σίας, αἱ διὰ κλοπῆν κλπ.) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς γραφάς καὶ εἰσαγγελίας αὐτῆς στενωῶς συνεδέοντο πρὸς τὸ δημόσιον εἴτε βλάπτουσαι αὐτό. *πολλάκις... κἀθεστηκότας*. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὸ ἐλάττωμα τῆς φιλοδικίας, ὡς καὶ νῦν πολλοί. Διὸ καὶ παρ' ἐκεῖνοις, ὡς καὶ νῦν, τὸ νάπέχῃται τις τῶν δικαστηρίων, εἴτε ὡς κατήγορος εἴτε ὡς κατηγορούμενος, ἦτο ἐπαίνετόν. — [*Ἐρωτ. Τίνα τὰ ἴδια καὶ τίνα τὰ κοινά ; Πῶς χαρακτηρίζονται πάντοτε οἱ ἀκόλαστον βίον διάγοντες (χαρτοπαίκτηι, μέθυσοι κλπ.) ; Τίνα τὰ ἐκ τῆς χαρτοπαίξιαις καὶ τῆς μέθης κακά ; Πῶς θεωρεῖται πάντοτε ἡ λογοποιία ; Τίνες δίκαι οἶναι αἰσχραί ; Πῶς θεωρεῖται πάντοτε ἡ φιλοδικία ;*].

ΚΑΛΛΙΑ Γ. - ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Συγκεφαλαιώσας ὁ Μαντ. τὰ τοῦ οικογενειακοῦ βίου του ἐξετάζει εἴτα συντομώτατα τὸν κοινωνικὸν βίον του ἐξαιρῶν α') τὸ ἀνεπίληπτον τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορᾶς του καὶ β') τὸ μὴ φιλόδικον. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ (§ 11) ἀποδεικνύει τὴν κοινωνικὴν σεμνότητά του διὰ τοῦ ὅτι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τῆς διεφθαρμένης νεολαίας τῆς κατατριβούσης τὸν πολῦτιμον χρόνον τῆς νεότητός της εἰς τὰ σκιραφεῖα (κυβευτήρια ἢ νῦν καφενεῖα). Τεχνηέντως δὲ διὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἀπραγματοποιήτου καθιστᾷ ἐναργεστέραν καὶ πιστευτοτέραν τὴν κοινωνικὴν κοσμιότητά του. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ (§ 12) ἀποδεικνύει ὅτι οὔτε πολιτικὴν τινα ἀτιμωτικὴν δίκην εἶχεν ἐπὶ βλάβῃ ἄλλου, οὔτε ποινικὴν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δημοσίου. Οὕτω συνάγεται ὅτι ὁ ἠθικὸς καὶ σεμνὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ὁ μὴ φιλόδικος εἶναι ἀξίος πάσης τιμῆς. Καὶ διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων ἐνιοχῶνται ἡ ὑπὲρ τοῦ Μαντιθ. εὐμένεια τῶν δικτοστῶν. Καὶ ἐνταῦθα ὁ λόγος εἶναι γοργὸς ἐπίτηδες, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Λυσίου θηροῦντος τὴν συντομίαν πάντοτε.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ τιμὴ, ἣν ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Κοινωνία ἀποδίδουσι τοῖς ἠθικοῖς καὶ κοσμίους; [*Εἰπὲ τὸ νόημα τῶν §§ τούτων*].

§ 10-13. Δ' μεθοδικῆ ἐνότης. Ἰδιωτικὸς καθόλου εἴτε πολιτικὸς βίος τοῦ Μαντιθεοῦ. [*Ποῖός τις ὑπῆρξεν ὁ Μαντιθ. ἀπέναντι τῆς οικογενείας του, τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς κοινωνίας ;*]

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς μεθοδικῆς ταύτης ἐνότητος.

§ 13. Στρατιωτικὸς βίος Μαντιθεοῦ (γενναϊότης).

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *στρατεία* = ἐκστρατεία. *σκοποῦμαι* (ἐσκεπάμην) = παρατηρῶ. *ποιοῦμαι συμμαχίαν* = συμμαχῶ. *βοηθῶ* (ἀμετάβ.) = σπεύδω εἰς βοήθειαν. *καταλέγομαι* (κατείλεγμα) = καταγράφομι ἐν καταλόγῳ ὡς στρατιώτης, τὸ δὲ *καταλέγω* = συλλέγω, κατατάσσω, καταγράφω στρατιώτας ἐν καταλόγῳ. *οἱ ἐπιῖται* = οἱ πεζοὶ στρατιῶται, τὸ πεζικὸν στρατεύμα. *ἀναβαίω ἐπὶ τοὺς ἵππους* = κατατάσσομαι εἰς τὸ ἵππικόν. *ἀδοκίματος* = ἀνεξέλεγκτος, ἀνεξέ-

ταστος. *φημί* = κελεύω. τὸ *πλήθος* = οἱ πολλοὶ (στρατιῶται). — *ἄδεια* = ἀφοβία, ἀσφάλεια. *στρατεύομαι* = ἐκτελῶ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, μετέρχομαι στρατιωτικὰ ἔργα. Τὸ δὲ *στρατεύω* = ἐκστρατεύω. Πολλάκις ὁμοῦ τίθενται ἄδιαφόρως τὸ ἐνεργητ. καὶ μεσογ.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ. ΕΡΜΗΝ. *Πρὸς... τὰς στρατείας...* = ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐκστρατείας καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐνώπιον τῶν πολεμίων κινδύνους παρατηρήσατε ὁποῖον παρέχω τὸν ἑαυτὸν μου (πῶς φέρομαι) εἰς τὴν πόλιν (πατρίδα). Διὰ τοῦ *τοίνυν* (=δέ, ἔτι, ἔπειτα Σ. § 399) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς ἐξέτασιν νέου θέματος, τοῦ στρατιωτικοῦ βίου του. Ἡ πρότασις οἷον *παρέχω ἔμ...* εἶναι πλαγία ἐρωτημ. — *Πρῶτον μὲν* ἀντιτίθεται τῷ ἐν § 15 μετὰ ταῦτα *τοίνυν*, τὸ δὲ γὰρ διωσφητικόν· τὸ οἷον δύναται γὰρ συνταχθῆ καὶ μετὰ τοῦ *πρὸς... τὰς στρατείας...* ὁπότε = πόσον πρόθυμον... *τὴν συμμαχίαν* = τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν καὶ ἤδη γνωστήν. Τοῦτο σημαίνει τὸ ἄρθρον. *καὶ ἔδει βοηθεῖν* = καὶ ὅτε ἔδει βοηθεῖν (ἐνν. ὑποκ. ὑμᾶς) = καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ σπειδῆτε εἰς Ἄλιατρον πρὸς βεθήθεια. *βοηθεῖν εἰς Ἄλ...* = εἰς Ἄλ. Ἡ σύνταξις κατὰ τὸ β' συνθετικὸν μέρος τοῦ ῥήματος. *κατελεγμένος ἰππεύειν* = ἐν ᾧ ἤμην ἐγγεγραμμένος ὑπὸ τοῦ Ὁρθοβούλου ἐν τῷ καταλόγῳ ἵνα ἰππεύω (εἶμαι ἰππεύς). Τὸ ἀπαρέμφ. σημαίνει ἐνέργειαν σκοπούμενην (Σ. § 445 δ'). — *νομίζοντας* ἐκ τοῦ ἔωρων = ἐπειδὴ (ἐγὼ) ἔβλεπον ὅτι πάντες ἐνόμιζον. Τὸ *δεῖν* (=εἰκόσ, ἀναγκαῖον εἶναι = σχεδόν) ἐκ τοῦ *νομίζοντας*, τὸ δ' εἶναι ὑποκ. τοῦ *δεῖν* (Σ. § 470) = ὅτι σχεδὸν εἰς μὲν τοὺς ἰππεῖς ὑπάρχει ἀσφάλεια... *ἡγουμένους* (ἐνν. ὑποκ. πάντας) — *διακινδυνεύειν* ἢ *μετχ.* ἐκ τοῦ ἔωρων (= Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπον ἐγὼ) ὅτι πάντες ἐνόμιζον ὅτι οἱ ὀπλῖται θὰ ὑποστῶσι τὸν κίνδυνον... Τὸ *νομίζοντας* — ἡγουμένους εἶναι συνώνυμα (σχῆμα ἰσόκωλον (Σ. § 523). — *ἀναβάντων* = ἐν ᾧ ἄλλοι κατετάχθησαν εἰς τὸ ἱππικὸν ἄνευ προηγουμένης δοκιμασίας παρανόμως. *προσελθῶν* = ἐγὼ παρουσιασθεὶς εἰς τὸν Ὁρθ. ρεκάλεσα αὐτὸν νὰ μὲ ἐξαλείψῃ ἐκ τοῦ καταλόγου (τῶν ἰππέων). — *ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι (ἐμὲ) παραστ...* *στρατεύεσθαι* = διότι ἐνόμιζον ὅτι ἦτο αἰσχρὸν πρῶγμα νὰ ἐκστρατεύω ἀφ' οὗ πρῶτον παρασκευάσω ἀσφάλειαν εἰς (ἐξασφαλίσω) τὸν ἑαυτὸν μου, ἦτοι νὰ ἐκστρατεύω ἐγὼ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν ᾧ τὸ πλῆθος ἐμελλε νὰ κινδυνεύῃ. *καὶ μοι ἀνάβηθι* ἰδ. § 8. — [*εὐμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί σκέψασθε; Πότε καὶ πότε προσελθῶν ἔφην τῷ Ὁρθοβ; Ἐφην τῷ Ὁρθ. ἂν καὶ εἶχε συμβῆ, τί; Διὰ τί ἔφην τῷ Ὁρθ; Τί ἔωρων; Τί νομίζοντας πάντας; Τί καὶ τί δεῖν; Ἐφην τῷ Ὁρθ. ἂν καὶ συνέβη τί; Τί ἔφην τῷ Ὁρθ; Διὰ τί ἔφην τῷ Ὁρθ. ἐξαλείψαι με; Αἰσχρὸν εἶναι ἐμὲ στρατεύεσθαι πότε καὶ ἐν ᾧ θὰ συνέβαινε τί;]*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ.

Ὁ Μαντιῖδ. ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν ἐπὶ τοῦ

στρατιωτικοῦ βίου του.—Ζητεῖ παρὰ τοῦ φυλάρχου τοῦ Ὀρθοβούλου νὰ καταταχθῆ εἰς τὸ πεζικὸν καίτοι τοῦτο ἦτο ἐπικινδυνότερον τοῦ ἵππικου—
Προσκαλεῖ τὸν Ὀρθόβουλον μάρτυρα,

ΠΡΟΣΩΠ - ΠΡΑΓΜ. τὴν συμμαχίαν. Ἐν ἔτει 395 π. Χ. ἀρχομένου τοῦ Βοιωτικοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι τῇ ἐνεργείᾳ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Θρασυβούλου τοῦ Στειριέως καὶ Θρασυβούλου τοῦ Κολλυτέως συνεμάχησαν μετὰ τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων (Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' ε' 2 καὶ 16). Ἡ συμμαχία αὕτη διατηρεῖται ἤδη κατὰ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Μαντιθέου καὶ διαλύεται βραδύτερον, μετὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐξήτησαν τὴν ἡγεμονίαν. **Ἀλιάρτος.** Ἡ Ἀλιάρτος ἦτο πόλις τῆς Βοιωτίας παρὰ τὴν Κοπαΐδα λίμνην. (Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' ε' 6). Παρ' αὐτὴν, ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ἐγένετο κατὰ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου τοῦ 395 ἡ τὰς ἀρχάς τοῦ θέρους τοῦ 394 ἡ κατ' αὐτοῦ μάχη τῶν Ἀλιαρτίων καὶ Θηβαίων, ἐν ἣ καὶ ἔπεσεν ὁ Λύσανδρος. Εἰς τὴν μάχην ταίτην ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Πausanias δὲν ἔλαβε μέρος βραδύνας νὰ φθάσῃ καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθη (Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' ε' 25). Ἀλλὰ καὶ ὁ Θρασύβουλος δὲν ἔλαβε μέρος εἰς αὐτὴν ἐλθόντων τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς. **Ὀρθοβούλου.** Ὁ Ὀρθόβουλος ἦτο φυλάρχος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς, ἐν ἣ ἀνῆκε καὶ ὁ Μαντίθεος. Οὗτος ὡς φυλάρχος ἐκράτει τὸν κατάλογον τῶν στρατευομένων ἱππέων τῆς φυλῆς του. **ἀσφάλειαν—κίνδυνον.** Προκειμένου νὰ γίνῃ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 395 ἡ εἰς Βοιωτίαν ὑπὲρ τῶν Θηβαίων καὶ κατὰ τῶν Λακεδαιμ. ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον τὸν Στειριέα πολλοὶ Ἀθηναῖοι κατεταγμένοι ἐν τοῖς ὀπλίταις (εἰς τὸ πεζικὸν) ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι ἐκινδύνευον, διότι ἡ φάλαγξ (τὸ πεζικὸν) τῶν Λακεδ. ἦτο ἰσχυρά, κατετάχθησαν εἰς τὸ ἵππικὸν ἀδοκίμαστοι γνωρίζοντες ὅτι τὸ ἵππικὸν αὐτῶν ἦτο ἀσφαλέστερον, διότι τὸ ἵππικὸν τῶν Λακεδαιμονίων ἦτο ὀλίγον καὶ κατώτερον τοῦ τῶν Ἀθηναίων (Ξεν. Ἑλλ. Γ' ε' 23). **ἐτέρων ἀναβάντων.** Ἀναφέρεται ὁ Ἀλκιβιάδης ὁ νεώτερος ὡς καταταχθεὶς εἰς τὸ ἵππικὸν ἀδοκίμαστος παρὰ τὸν νόμον ἐκ δειλίας. **ἀδοκίμαστων.** Παρ' Ἀθηναίους οὐδεὶς κατετάσσετο ἐν τῷ ἵππικῷ ἂν πρῶτον δὲν ἐξητάζετο κατὰ τὴν καταγωγὴν, τὴν σωματικὴν ἰκανότητα, τὴν τεχνικὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν τοῦ ἵπου χρῆσιν. Παρόμοιόν τι γίνεται καὶ σήμερον ἐν τῇ κατάταξί τῶν στρατιωτῶν ἵνα εἰς ἕκαστον στρατιωτικὸν σῶμα ὑπηρετῶσιν οἱ καταλληλοτέροι. **παρὰ τὸν νόμον,** κελεύοντα «ἐάν τις ἀδοκίμαστος ἱππεὺς αἴτιμον εἶναι». **ἐκ τοῦ καταλόγου.** Ὁ Μαντίθεος ἐκ φιλοπατρίας καὶ ἀνδρείας ζητεῖ παρὰ τοῦ φυλάρχου τοῦ νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἱππέων ἐν ᾧ ἦτο ἐγγεγραμμένος ὡς πλούσιος, καὶ νὰ ἐγγράψῃ αὐτὸν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπὸ τῶν Θρασύβουλον ὀπλιτῶν ἀφ' οὗ οἱ ἄλλοι ἐφοβοῦντο ὡς δειλοὶ τοῦ πλῆθους. Εἰς μὲν τὸ ἵππικὸν κατετάσσοντο οἱ πλούσιοι. (οἱ δλί-

γοι) εἰς δὲ τὸ πεζικόν (ὄπλιτας) οἱ πολλοί. Ὡστε, τὸ π λ ἦ θ ο ς ἐγκαθὰ ἀντιτίθεται πρὸς τοὺς ἰππεῖς καὶ δὴ πρὸς τὸν ὀμιλοῦντα Μαντίθεον. [Ἐρωτ. Τί γνωρίζεις περὶ τῆς συμμαχίας Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων καὶ τί περὶ τῆς Ἀλίαςτου καὶ τῆς παρ' αὐτὴν μάχης; Τίς ὁ φύλαρχος τοῦ Μαντιθέου; Τί γνωρίζεις περὶ φυλῶν ἐν Ἀθήναις; Ποῖον στρατιωτικὸν σῶμα ἐθεωρεῖτο ἐν Ἀθήναις ἀσφαλέστερον καὶ διατὶ; Τί ἐξήταζον κατὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἰππέων; Τίνας κατετάσσοντο ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ ἰππικόν καὶ τίνας εἰς τὸ πεζικόν;].

ΚΑΛΛΙΛΟΓ.-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ὁ Μαντίθεος προκαλέσας τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν ἐξετάζει συντομώτατα τὸν στρατιωτικὸν βίον του, ἀναφέρων ὡς παράδειγμα τῆς ἀνδρείας καὶ φιλοπατρίας του τὸ τολμηρὸν διάβημα εἰς δεξιὰ προβῆ ἔν ἔτει 395 ὅτε προέειπε νὰ γίνῃ ἢ εἰς Ἀλίαςτον στρατεία τῶν Ἀθηναίων. Διὰ τοῦ τολμηματός του τούτου, ὑπὲρ οὗ ἐπικαλεῖται τὴν ἐπίσημον μαρτυρίαν τοῦ φυλάρχου του Ὁρθοβούλου, κινεῖ τὴν ἐκτίμησιν τῶν δικαστῶν.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ γενναιότης τοῦ Μαντιθέου; [Εἰπέ τὸ νόημα].

§ 14. Συνέχεια τοῦ στρατιωτικ. βίου τοῦ Μαντιθ. (γενναιοδωρία).

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *δημότης* = συνδημότης, πρβλ. καὶ *πολίτης* = συμπολίτης, πατριώτης = συμπατριώτης. *ἐξοδος* (ἐξέρχομαι = ἐκστρατεύω) = ἐκστρατεία. *χρηστός* = τίμιος, ἠθικός. *ἐφόδιον* (ἐπί-όδος) = ὁ μισθὸς τοῦ στρατιώτου (ἐν πορείᾳ). *ἀπορῶ τινος* = στεροῦμαι, δὲν ἔχω τι. *οἱ ἔχοντες* οὐσιαστικῶς = οἱ εὐποροὶ, οἱ πλούσιοι. *οἱ ἀπόρως διακείμενοι* = οἱ ἄποροι, οἱ πτωχοί. *συμβουλεύω τινι* = δίδω συμβουλήν εἰς τινά. *κτώμαι* = ἔχω.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. *Συλλεγέντων* = ἀφ' οὗ λοιπὸν συνελέγησαν οἱ συνημιόται μου. *εἰδώς (ἐγὼ) ἐνίους ὄντας μὲν... ἀπορῶντας δέ...* = ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι τινὲς ἦσαν μὲν... ἀλλ' ὅμως ἐστεροῦντο ἐξόδων. Τί μετοχαὶ εἶναι αὐταὶ (Σ. § 458 ζ'); *τοὺς ἔχοντας* ὑποκ. τοῦ *π α ρ ε χ ε ι ν*, ὅπερ πάλιν εἶναι ὑποκ. τοῦ *χ ρ ἦ* (Σ. § 449 β' καὶ 470) = ὅτι πρέπει οἱ εὐποροὶ νὰ παρέχουσι τὰ ἀναγκαῖον... *καὶ αὐτός* = καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. *δυσὶν ἀνδρῶν*. ἢ δοτ. εἶναι ἀντικ. τοῦ *ἔ δ ω κ α*. Τὸ δὲ *ἐ κ α τ ἔ ρ ω* ὡς παράθεσις εἰς τὸ *ἀ ν δ ρ ο ῖ ν* = πρὸς 2 ἀνδρας 30 δρχ. πρὸς ἑκάτερον. *Οὐχ ὡς κεντημένος* = οὐχὶ διότι εἶχον πολλὰ χρήματα (Σ § 460 β' β'). *τοῦτο* δηλ. ποῖον; *καὶ μοι ἀνάβητε* ἰδ. § 8. — [Συμπλήρωσα. *τὰς πρῶτ. Πότε εἶπον; διατὶ εἶπον; Τί καὶ τί εἰδώς; Τί εἶπον; Διατὶ ἔδωκα 30 δρχμ. ἑκατέρω; Πρὸς τίνα σκοπὸν ἔδωκα ταύτας;].*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντιθ. προτρέπει τοὺς πλουσίους νὰ βοηθήσωσι τοὺς πτωχοὺς στρατιώτας. Ὁ Μαν. δίδει ἀνά 30 δρχμ. εἰς δύο πτωχοὺς στρατιώτας. Ὁ Μαν. προσκαλεῖ μάρτυρας περὶ τῆς φιλάνθρωπίας καὶ γενναιοδωρίας του.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. Περί τούτου ιδέ § 8. Ὁ Ὀρθοβ. καλεῖται ὡς μάρτυς ἵνα βεβαιώσῃ τί; *Συλλεγέντων τῶν δημοτῶν.* Οἱ συνδημόται τοῦ Μαντιθέου ἦσαν οἱ τοῦ δήμου Θορικῶν (ἐξ οὗ καὶ αὐτὸς κατήγετο), τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. Οἱ στρατευόμενοι ὀπλιταὶ ἐκάστης φυλῆς συνηθροίζοντο κατὰ δήμους καὶ ἐπεθεωροῦντο ὑπὸ τῶν οἰκείων δημόρχων, οἵτινες καὶ κατέγραφον τοὺς ὑποχρεουμένους πρὸς στρατείαν ἐν καταλόγῳ, ὃν ἐφύλαττον αὐτοὶ (ὡς οἱ φυλαργοὶ τὸν τῶν ἰππέων)—*ἐξόδον.* Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς εἰς Κόρινθον (§ 15) ἐκστρατείας ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον τὸν Στειριέα. *ἐφοδίων.* Ἀπὸ τοῦ Περικλέους καὶ τῆ εἰσηγήσει αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἔδιδον μισθὸν εἰς τοὺς ἐκστρατεύοντας πολίτας καὶ σιτηρέσιον (cibarium) ἀνερχόμενα ἀμφοτέρω περιπόου εἰς δύο ὀβολοὺς καθ' ἐκάστην κατὰ στρατιώτην. Ἐπειδὴ δὲ τὰ χρήματα ταῦτα δὲν ἐπῆρουν πολλοὶ φιλοπάτριδες Ἀθηναῖοι ἔδιδον εἰς τοὺς ἀπόρους στρατιώτας χρηματικὰς τινὰς προκαταβολὰς (ἐπιφοράς) εἴτε πρὸς ὀπλισμὸν αὐτῶν εἴτε πρὸς διατροφήν κατὰ τὴν πορείαν (ἐφόδια, *v i a t i c a*, ἐπιτήδεια). Ἡ τοιαύτη τῶν πλουσίων Ἀθηναίων κράξις ἐκαλεῖτο *φιλανθρωπία*. *οὐοῖν ἀνδροῖν.* Οἱ δύο οὗτοι στρατιῶται ἦσαν βεβαίως συνδημόται τοῦ Μαντιθέου, αἱ δὲ 60 δραχμ. ἃς ἔλαβον θὰ ἐχρησίμευον μᾶλλον πρὸς ὀπλισμὸν αὐτῶν. *Ἀνάβητε-Μάρτυρες.* Οἱ κληθέντες οὗτοι μάρτυρες φαίνεται ὅτι ἦσαν οἱ δύο συνδημόται του, οἷς εἶχε δώσει χρήματα, οἵτινες βεβαίως ἐπεβεβαίωσαν τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα. [*Ἔρωτ.* Τίς κατέγραφε καὶ ἐκράτει τὸν κατάλογον τῶν ἰππέων καὶ τίς τὸν τῶν ὀπλιτῶν; Πῶς ἐγένετο ἡ στρατολογία ἐκάστης φυλῆς; Τί ἐδίδετο τοῖς ἐκστρατεύουσι καὶ τί ἐπραττοῦντο πολλάκις οἱ πλούσιοι; Τίνας ἐκάλεσεν ὁ Μαντιθεὸς μάρτυρας τῆς φιλανθρωπίας του;]

ΚΑΛΛΙΑ. ΕΞΕΤ. Ὁ Μαντιθ. ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ φιλόανθρωπος ἦτο ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν πρὸς τὴν Πατριδα καθηκόντων του ἀναφέρει ἐπιτήδες ὅτι καὶ αὐτὸς ἤσκησε φιλανθρωπίαν καὶ ἄλλους προέτρεψεν εἰς τοῦτο, ἵνα κινήσῃ τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν του. Τεχνήντως ἐπαίνει ἑαυτὸν ὁ Μαντιθεὸς ἀναφέρων συντομώτατα τὰς ἀξιολογωτέρας πράξεις του ἄνευ πολυλογίας καὶ περιττολογίας ἵνα εὐχαριστῇ τοὺς δικαστάς.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Μαντιθέου;

Εἰς τὸ νόημα τῆς §.

§ 15 καὶ 16. Συνέχεια τοῦ στρατ. βίου τοῦ Μαντ.

(15 ἀνδραγαθία Μαντιθέου, 16 ἐπιτήδεια Μαντιθέου).

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ.- Ἐξόδος=§ 14. ἐξόδο; γίνεται καθ. τοῦ ἐξόδου ποῖ-

(1) Ἡ Θορικὸς ἦτο μία τῶν παλαιῶν 12 πόλεων τῆς Ἀττικῆς, ἧς ἐρείπια σφύονται ἐν τῇ θέσει Θέρικα τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀττικῆς.

οὐ μ α ι (= ἐκστρατεύω). — *πρόοιδα* = ἐκ τῶν προτέρων γνωρίζω. *ἀναδύομαι* ἐπὶ φρυγάδων = ἀποφεύγω τὴν ἐκστρατείαν ἢ τὴν μάχην, ἀποσύρομαι τ. ἐφεύγω καὶ κρύπτομαι. *διαπράττομαι* = ἐνεργῶ, κατορθώνω. *τάσσομαι* (τέταγμαi) = παρατάσσομαι. *δυστυγχῶ* = ἠττώμαι. *ἐναποθνήσκω* = φρονεῖσθαι ἐν τινι μάχῃ. πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' α' 4. ἐ ν α π ὀ λ λ υ μ α ι. *ἀναχωρῶ* = ὑποχωρῶ, φεύγω. *σεμνός* (σέβω) = μεγαλόσχημος, σοβαρός (βαρῦς), ὑπερήφανος. *Στειριῶς* = Στειριέως (Γραμ. § 32 γ'). *ὄνειδίζω τινί δειλίαν* = ὑβρίζω τινά διὰ δειλίαν, ἀποτίδω εἰς τινά δειλίαν, θεωρῶ τινά δειλόν. *πάντες ἄνθρωποι* = ὄλος ὁ κόσμος. *χωρίον ἰσχυρόν* = θέσις ὄχυρά. *παρέρχομαι* (παριέναι) = διέρχομαι, διαβαίνω. *ἐμβάλλω* = εἰσβάλλω. *ψηφίζομαι* = ἀποφασίζω. *ἀποχωρίζω* = χωρίζω ἀπό τινος, ἀποσπῶ. *τάξις* = τάγμα. *βοηθῶ* (ἀμετ.) = ὑπάγω πρὸς βοήθειαν. *εἰκότως* = εὐλόγως. *ἀγαπητῶς* = μόλις (μετὰ δυσκολίας μετὰ κόπου). *σῶζομαι* = διασῶζομαι, γλυτώνω. *ἔναι* (εἶμι) = πορεύεσθαι, μεταβαίνειν. *ἀκληρωτί* = ἄνευ κληρώσεως.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ·ΕΡΜΗΝ. *γενομένης-προειδόντων* = ὅτε ἐγένετο ἐκστρατεία καὶ πάντες προεγνώριζον. *ὅτι δεήσει* = ὅτι μέλλουσι πάντως (κατ' ἀνάγκην) νὰ κινδυνεύωσιν = ὅτι ἀσφαλῶς θὰ ἐκτεθῆεν εἰς κινδύνους (οὐχὶ ὡς ἐν § 13 βοηθ. εἰς Ἀλίσαρτον). Τί πρότασις εἶναι αὕτη καὶ τί εἶναι εἰς τὸ προειδόντων (Σ. § 405); *ἀναδυομένων* = εἰ καὶ ἕτεροι ἀνεδύεντο = ἐν ᾧ ἄλλοι ἀπεσύροντο (ἀποφεύγοντες τὴν μάχην ἐζώνοντο εἰς τὸ βάθος καὶ ἐκρύπτοντο). Τί μετοχ. εἶναι; ὥστε μάχεσθαι (ἐγὼ) τεταγμένος τῆς πρώτης. Ἡ συμπερ. πρότασις ἐκ τοῦ διεπραξάμενην. Τί σημαίνει (Σ. § 415 β' 1); Ἡ γεν. τῆς πρώτης (ἐνν. τάξεως = σειρᾶς) εἶναι κατηγορηματ. (Σ. § 37) εἰς τὸ τεταγμένος = ὥστε εἶναι (= νὰ εἶμαι) τῆς πρώτης (σειρᾶς στρατιώτης) = ἐγὼ ἐνήργησα (οὐ μόνον δὲν ἀπέφυγον ἀλλὰ καὶ ἐπέζητησα) ὥστε νὰ μάχομαι κατὰ τῶν πολεμίων παρατεταγμένος ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ (τῆς παρατάξεως). καὶ μάλιστα συνδεδ. τῷ ἀνεχώρησα. *δυστυχησάσης-ἐναποθανόντων* = ἀφ' οὗ ἠττήθη καὶ πλείστοι στρατιῶται ἐν τῇ μάχῃ ἐφρονεύθησαν. Ἡ ἐν δηλοῖ τὸν τόπον ἐνθα ἐγένετο ὁ θάνατος. *ὑστερος τοῦ σεμνοῦ* = μετὰ τὸν σεμνόν Στ. Τὸ ὕστερος κατηγοροῦμι. ἡ δὲ γενικὴ συγκριτικὴ, διότι τὸ ὕστερος = ὑστερώτερα. *τοῦ ὄνειδικότος* = ὅστις ὄνειδίζε δειλίαν πᾶσιν ἀνθρώποις. Τί μετχ. εἶναι (Σ. § 454); Τὸ πᾶς ἀπάγγελον μετ' ἐμφάσεως (Σ. § 76). *οὐ πολλὰ*; (= ὀλίγαις), δοτικ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ ὕστερον, μετ' οὗ προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ μετὰ ταῦτα = Καὶ ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον μετὰ (ἀπὸ) τὰ εἰρημμένα γεγονότα. Ἐλέχθη πλεοναστικῶς ὡς καὶ τὸ ἐν § 4 πρὶν καταλεθεῖν πρότ. ὅ ἡμέραις. *κατελιημμένον* (ἐνν. ἡμῖν Σ. § 160 β') *ἐμβαλόντος*. αἰτιολ. μετοχαὶ ἢ δὲ ψηφισάμενον χρον., ἢ δὲ φοβοῦμένον ἐνδοτικῆ = ἐπειδὴ εἶχον καταληφθῆ ὑφ' ἡμῶν

όχηραι θέσεις ἐν Κορινθία ὁ δὲ (καὶ ἐπειδὴ ὁ) Ἄγησ. εἰσέβαλεν εἰς Βοιωτ-
 ἀφ' οὗ οἱ ἄρχοντες (οἱ στρατηγοὶ) ἀπεράσισαν νὰ ἀποσπᾶσιν... ἂν καὶ ἐφο-
 βούντο πάντες οἱ ἄλλοι ἐγὼ παρουσιασθεὶς εἰς τὸν ταξίαρχόν μου προέτει-
 νον νὰ ἀποστείλῃ... Διατί αἱ δύο πρῶται μετοχαὶ συνδέονται οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ἡ
 β' μετὰ τῆς γ' καὶ ἡ γ' μετὰ τῆς δ' (Σ. 465 καὶ 466 β'); ὥστε μὴ δύνασθαι
 παρῖεναι... ἐκ τοῦ κατελιγμένων (Σ. § 415) = ὥστε οἱ πολέμιοι (δηλ.
 οἱ Λακεδ.) νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβῶσιν. Ποῖον τὸ ὑποκ. τῶν ἀπαρεμφ. καὶ
 διατί (Σ. § 449 β'); αἰτινες βοηθήσουσι = ἵνα αὐταὶ μεταβῶσιν εἰς βοήθειαν
 (Σ. § 436). — εἰκότως-ἰέναι. Ἡ παρεμπιπτος αὕτη περίοδος τοῦ λόγου διακό-
 πτοῦσα τὴν συνέχειαν αὐτοῦ αἰτιολογεῖ τὸ φοβούμενων. Εἰς τὸ εἰκό-
 τως ἔνν. τὸ ἐφοβούντο. σεσωσμένους-ἰέναι ἔνν. ἡμᾶς = εὐλόγως δ' ἐφο-
 βούντο, ὃ βουλευταὶ, ἅπαντες, διότι ἦτο φοβερόν πρᾶγμα ἐν ᾧ ἴμολις καὶ
 μετὰ δυσκολίας πρὸ ὀλίγου εἴχομεν σωθῆ (γλυτώσει) νὰ μεταβαίνομεν (νὰ
 ἐκτεθῶμεν πάλιν) εἰς ἄλλον (νέον) κίνδυνον. τὸν ταξίαρχον = τὸν ἕμὸν ταξίαρ-
 χον. διὸ ἐτέθη τὸ ἄρθρον (Σ. § 70 σημ.). — [Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Πότε
 διεπραξάμην καὶ ἐν ᾧ συνέβαινε τί; Τί προσιδόντων πάντων; Διεπραξάμην ἂν
 καὶ συνέβαινε τί; Διεπραξάμην οὕτως ὥστε τί νὰ συμβαίη; ἀνεχώρησα ἀφ' οὗ
 συνέβη τί καὶ τί; Τίνος σεμινοῦ Στειριῶς; Διὰ τίνα καὶ τίνα λόγον ψηφισα-
 μένων τῶν ἀρχόντων; Χωρῶν κατελιγμένων οὕτως ὥστε τί νὰ συμβαίη;
 Πότε καὶ ἀφ' οὗ συνέβη τί ἐκέλευον ἐγὼ; Τῶν ἀρχόντων ψηφισαμένων ἀπο-
 χωρῆσαι τάξεις πρὸς τίνα σκοπόν; Ἐγὼ ἐκέλευον ἂν καὶ συνέβαινε τί; Διατί
 ἀπάντων φοβουμένων; Ἡμᾶς ἰέναι ἐφ' ἑτερον κίνδυνον ἐν ᾧ τί εἶχε συμβῆ; Τί
 ἐκέλευον ἐγὼ;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Κατόρθωμα τοῦ Μαντιθέου. (Πότε; τί;). Ὁ Μαντίθ. ὑπο-
 χωρεῖ τελευταῖος (τοῦ; πότε;). Πρότασις τοῦ Μαντιθέου πρὸς τὸν ταξίαρχόν
 του (πότε, πρὸς τί;) καὶ αἰτιολογία τοῦ φόβου τῶν στρατιωτῶν (διατί;).

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. Μετὰ ταῦτα. Μετὰ τὴν εἰρημένην κατὰ τὸ 395
 ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς Ἀλίαρτον, ἦτοι κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 394
 ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου. εἰς Κόρινθον. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς
 ὅλης χώρας τῆς Κορίνθου καὶ οὐχὶ περὶ τῆς πόλεως. ἐξόδοσ. Κατὰ τὸν Ἰού-
 λιον τοῦ 394 διαρκούντος τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου 600 ἰπτεῖς καὶ 6 χιλ.
 ὀπλίται Ἀθηναῖοι (ἐν οἷς καὶ ὁ Μαντίθεος) ἐστάλησαν εἰς Κορινθίαν ὑπὸ τὸν
 Θρασύβουλον ἵνα μετὰ τῶν συμμάχων τῶν Κορινθίων, Βοιωτῶν, Ἀργείων
 κλπ., πολεμήσωσι τοὺς Λακεδ. Πάντες οὗτοι οἱ σύμμαχοι συνηθροίσθησαν
 ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Νεμέας πρὸς Α. τῆς Φλιοῦντος, ἐκεῖθεν δὲ στραφέντες πρὸς
 τὰ ΒΔ. συνήντησαν τοὺς Λακεδαιμονίους, στρατηγουμένους ὑπὸ τοῦ Ἀριστο-
 δήμου, παρὰ τὴν κόμην Ἐλαικίαν μετὰ Σικυῶνος καὶ Κορίνθου, ἔνθα
 συνήψαν σπουδαίαν μάχην μετ' αὐτῶν (Ξενοφ. Ἐλλην. Δ' β' 14, 15, 17), καθ'

ἦν οἱ Ἀθηναῖοι ἔπαθον μεγάλην πανωλεθρίαν, ἡττηθεισῶν 6 φυλῶν (Ξενοφ. Ἑλλ. ην. Δ' β' 21). Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἠνδραγάθησεν ὁ Μαντίθεος ὡς ὀπλίτης. *δεήσει κινδυνεύειν*. οἱ Ἀθηναῖοι ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐκινδύνεον πολεμοῦντες κατὰ τῶν πολυαριθμοτέρων καὶ ἰσχυροτέρων κατὰ ξηρὰν Λακεδ. καὶ τῶν συμμάχων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Πελοποννήσῳ (ἐν Κορινθίᾳ). Ἦσαν δὲ περὶ τοῦτου βέβαιοι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν § 13 ἔ δ ε ι β ο η θ. ε ι ς Ἀ λ ῖ - α ρ τ ο ν, ἔνθα οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μετασχόντες δὲν ἐκινδύνευσαν. *ἀναδυομένων*. Ἔνεκα τοῦ εἰρημένου κινδύνου πολλοὶ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι δὲν ἐξετίθεντο εἰς κίνδυνον ἐν τῇ μάχῃ. Σκωπτικῶς μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ταύτην (εἰλημμένην ἐκ τῶν ἐνδυμάτων ὡς καὶ τὸ ἀ ν α β ἰ ἄ λ λ ο μ α ι) ὁ γενναῖος στρατιώτης Μαντίθεος ἵνα χαρακτηρίσῃ προσηκόντως τοὺς δειλοὺς στρατιώτας τοὺς μὴ ἐκτελοῦντας τὸ ὑπέρτατον πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον των, ἀλλὰ κρυπτομένους. *τῆς πρώτης* (τάξεως). στρατιωτικὸς ὅρος συνήθης παρ' ἀρχαίους, πρβλ. τὸ παρ' ἡμῖν «εἶναι πρώτης». *τῆς ἡμετ. φυλῆς*. Ἐν ἐκστρατείᾳ ἐκάστη φυλὴ τῶν Ἀθηναίων ἀπετέλει ἴδιον πεζικὸν τάγμα. Ὡστε τὸ φυ λ ῆ ἐνταῦθα = τάξις ἦτοι πεζικὸν σῶμα, ἐν ᾧ φυ λ ῆ = κυρίως τὸ ἱπικόν. Κατὰ τὴν εἰρημμένην μάχην τῆς Ἐπεικειᾶς ἡ φυλὴ (τὸ τάγμα) τοῦ Μαντιθεοῦ, ἦτοι ἡ Ἀκαμαντῆς, ἦτο ἀκ τῶν ἡττηθεισῶν 6 φυλῶν. Κατ' εὐφημισμὸν (Σ. § 509) λέγει δ υ σ τ υ χ η σ ἄ σ η ς ἀντὶ ἡ τ τ η θ ε ῖ σ η ς. *Τοῦ σεμνοῦ Στειριῶς* δηλ. τοῦ Θρασυβούλου (υἱοῦ τοῦ Λύκου) τοῦ καταγομένου ἐκ τοῦ δήμου Στειρίας τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Οὗτος ἦτο ὁ γνωστὸς γενναῖος τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ὁ καὶ ἐν Ἀργινοῦσαις διακριθεὶς καὶ ἐν ἄλλαις μάχαῖς ὁ μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηνῶν ἀπελθὼν ἐξόριστος εἰς Θήβας εἶτα δὲ καταλαβὼν τὴν Φυλὴν καὶ πολεμήσας καὶ ἐκδιώξας τῇ ἰδιαιτέρᾳ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Πausaniou, τοὺς 30 τυράννους καὶ ἀνιδρύσας τὴν δημοκρατίαν τῷ 403. Οὗτος καὶ ἐν τῷ Βοιωτικῷ καὶ Κορινθιακῷ πολέμῳ ἠγωνίσθη καὶ βραδύτερον τῷ 391 ἀποκατέστησεν ἐν Θάσῳ τὴν δημοκρατίαν. Ἀπέθανε δὲ δολοφονηθεὶς (ἔνεκα βιαιοπραγιῶν τῶν στρατιωτῶν του) ἐν Ἀσπένδῳ τῆς Παμφυλίας τῷ 389. Ὁ προκλητικὸς καὶ πρὸς ἔπαρσιν ἐπιρρηκτὴς τρόπος τοῦ ἀνδρὸς τούτου (δι' ὃν καὶ αὐτῆς καὶ ὑπερόπτης ἐκλήθη) συνετέλεσεν εἰς τὸ νᾶ ὀνομασθῆναι οὗτος καὶ ἐπὶ τοῦ ῥήτορος εἰρωνικῶς (Σ. § 508) ἐνταῦθα σ ε μ ν ὄ ς, δι' οὐ ἐπιθέτου ἐχαρακτηρίζοντο συνήθως οἱ προσποιούμενοι τὸν ἐπίσημον καὶ σοβαρὸν, οἱ ἀβρυνόμενοι. Διὰ δὲ τοῦ Σ τ ε ι ρ ι ῶ ς διεκρίνετο ἀπὸ τοῦ Θρασυβ. τοῦ Κολλυτέως καὶ τοῦ Ἐρχιέως. Ἔκειτο δ' ὁ δῆμος Σ τ ε ι ρ ι ᾶ εἰς τὸ ΒΔ. τοῦ λιμένος Π ὁ ρ τ ο - Ρ ἄ φ τ η τῶν ἀρχαίων Πρασιῶν (νῦν δήμου Κρωπίας), εἰς ὃν ἔφερε καὶ ὁδὸς καλουμένη Σ τ ε ι ρ ι α κ ῆ. *ὠνειδικότος*. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ λόγου τούτου ὁ Θρασίβουλος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου εἶχεν ὑβρίσει ὡς δειλοὺς πάντας! Διὰ τὴν ὑπεροπτικὴν συμπεριφορὰν του ταύτην

γνωσὴν τότε ἐν τῇ κοινωσίᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα εἰρωνεύεται αὐτὸν πρὸς χάριν καὶ τῶν δικαστῶν καὶ τοῦ ἀκροατηρίου ὄλου. *Μετὰ ταῦτα*. Κατὰ τὸ 394 διαρκούσης τῆς εἰς Κορινθίαν στρατείας τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον. *χωρίων...κατελιημμένων*. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ λοιποὶ σύμμαχοι μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἐπεικίαν ἦτταν αὐτῶν κατέλαβον ὄχυράς παρὰ τὸν Ἴσθμὸν θέσεις ἵνα ἐμποδίσωσι τὸν νικηφόρον στρατὸν τῶν Λακεδ. νὰ διαβῇ διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ καὶ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἐκ Μ. Ἀσίας μετακληθέντος καὶ εἰς Βοιωτίαν ἐμβαλόντος ἤδη Ἀγησιλάου. Καὶ ὄντως ἠμπόδισαν τοὺς Λακεδ. μόνον δὲ μία μόρα ἠδυνήθη διὰ θαλάσσης νὰ φθάσῃ εἰς Βοιωτίαν καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἀγησίλ. (Ξ. Ἑλλ. Δ' γ' 15).—*ἐμβαλόντος*. Ἡ εἰσβολὴ αὕτη τοῦ Ἀγησίλ. εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐγένετο ἐκ τῆς Φωκίδος κατὰ τὸ 394, ὅτε ἔγινε καὶ ἡ ἐν Κορωνεῖα μάχη μεθ' ἣν ὁ Ἀγησίλ. ἐρχόμενος εἰς Πελοπόν. ἔμελλε νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἐν Κορινθίᾳ Σπαρτιατικῶν στρατευμάτων. *ἀποχωρῆσαι-βοηθήσουσι*. Οἱ ἄρχοντες (στρατηγοὶ) τῶν ἐν Κορινθίᾳ (Ἴσθμῳ) κατεχόντων τὰς ὄχυράς θέσεις συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἐπειδὴ αἱ θέσεις τῶν ἦσαν ὄχυραὶ εὐκόλως ἠδύναντο νὰ ποστεῖλωσι τάγματα τινα εἰς Βοιωτίαν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκεῖ κατὰ τοῦ Ἀγησίλ. ἀγωνιζομένων συμμάχων τῶν. *εἰκότως*. ὁ γενναῖος Μαντίθεος σκόπτει βεβαίως διὰ τοῦτου τοὺς ὑπὸ τῆς τύχης μὴ εὐνοηθέντας ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἐπεικίαν μάχῃ συστρατιώτας του. *ὀλίγω πρότερον*. κατὰ τὴν γενομένην παρὰ τὴν Ἐπεικίαν μάχην. *τὸν ταξίαρχον*. ὁ ταξίαρχος ὡς κατώτερος ἀξιωματικὸς ὄφειλε μόνον νὰ ναγαγγίλῃ τοῖς στρατηγοῖς (ἄρχουσι) τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Μαντιθέου, ἐκεῖνοι δὲ θὰ ἀπεφάσιζον. Ἡ αἰτίσις τοῦ Μαντιθέου φαίνεται ὅτι δὲν ἐγένετο δεκτὴ, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι οὗτος δὲν μετέσχε τῆς ἐν Κορωνεῖα μάχης. *ἀκληρωτί*. Προέτεινε τοῦτο διότι ἐν καιρῷ κινδύνου διὰ κλήρου ὠρίζοντο αἱ φυλαὶ αἰτινες ἔπρεπε νὰ ἐκστρατεύωσιν. [*Ἐρωτ. Ποῦ καὶ ποῦ εἶχεν ἐκστρατεύσει ὁ Μαντίθεος; Τί γνωρίζεις περὶ τῆς εἰς Κόρινθον ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων καὶ τί περὶ τοῦ Θρασυβούλου τοῦ Στειριέως; Ἦτιο ἐπικίνδυνος ἡ ἐκστρατεία αὕτη; Τί ἐπαθον οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Κορινθίᾳ καὶ τί κατώρθωσαν μετὰ τῶν ἄλλων συμμάχων τῶν; Διατί οἱ Ἀθηναῖοι ἐφοβοῦντο τὴν εἰς Βοιωτίαν ἐκστρατείαν καὶ τί ἐπραξε τότε ὁ Μαντίθεος; Τίνας ἔστειλλον εἰς ἐκστρατείαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν καιρῷ κινδύνου;].*

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἀπὸ τῆς φιλάνθρωπίας ἐν πολέμῳ μεταπηδῶ ἤδη ὁ Μαντίθεος τεληθέντος εἰς ἄλλο πολέμικόν κατορθῶμα, τὴν ἐν Κορινθῷ ἀνδραγαθίαν του, ἦν συντόμως μὲν ἀλλὰ ζωηρῶς παριστᾷ διὰ τῆς πάνυ τεχνικῆς ἀναμειξέως τοῦ ὀνόματος τοῦ περιβοήτου Θρασυβούλου, δι' ἧς ἐξυψοῖ ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν. Μὴ ἀρκούμενος δ' εἰς τοῦτο συνεπάγεται καὶ ἕτερον ἐν Κορινθῷ τόλμημά του, ὅπερ παριστᾷ ὡς σπάνιον καὶ σπουδαῖον ἔνεκα τοῦ φόβου, ὕφ'

οὐ πάντες τότε κατείχοντο διὰ τοὺς ἐκτάκτους κινδύνους. Διὰ τῶν νέων τούτων σπουδαίων στρατιωτικῶν κατορθωμάτων του, ἅτινα ἐπίτηδες ἐν τέλει γοργῶς καὶ τεχνηέντως ἀναφέρει, ἐκπλήττει ὄντως τοὺς δικαστάς του. Διὸ εὐθύς μετὰ ταῦτα προβαίνει εἰς τὰ συμπεράσματα τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὅλου στρατιωτικοῦ βίου του.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῶν περὶ Μαντιθέου καὶ περὶ Θραυσοβούλου εἰρημένων; [Εἰπὲ τὸ νόημα τῶν § 15 καὶ 16].

§ 13-17 Ε' μεθοδ. ἐνότης : Στρατιωτικὸς εἴτε δημόσιος βίος τοῦ Μαντιθέου. [Ποιὸς τις ὑπῆρξεν ὁ Μαντίθεος ὡς στρατιώτης ἀπέναντι τῆς Πατρὸς του;]. Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς μεθοδ. ταύτης ἐνότητος.

§ 17. Κρίσεις Μαντιθ. περὶ τῆς στρατιωτικ. ἀρετῆς του

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ἀξιῶ=ἔχω ἀξιώσεις. πράττω τὰ τῆς πόλεως=διοικῶ, κυβερνῶ τὴν πόλιν (πρβλ. πολιτεύομαι § 18). ἀποδιδράσκω=δραπετεύω. κινδυνεύω=ἐκτίθεμαι εἰς κίνδυνον. δεινὸν=φοβερόν, ἐπικίνδυνον. καθίσταμαι εἰς κίνδυνον=φθάνω, καταστῶ εἰς κίνδυνον, κινδυνεύω. βελτίων=ἡθικιώτερός, καλύτερός. τυγχάνω=ἐπιτυγχάνω εὐρίσκω.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ὥστε...οὐκ ἂν ἔχουεν. Ἡ συμπερασμα. πρῶτ. εἶναι ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως εἰ τι νες ὀργίζονται (Σ. § 119). Τίνες ἔχουεν; τοῖς ἀξιοῦσι μὲν πράττειν...ἀποδιδράσκουσι δὲ ἐκ τῶν κινδύνων. Αἱ δοτικαὶ εἶναι ἀντικείμενα τοῦ ὀργίζονται="Ὡστε ἂν (παραδεχθῶμεν ὅτι) τινὲς ἐξ ὑμῶν ὀργίζονται κατὰ τῶν ἐχόντων μὲν ἀξιώσεις νὰ κυβερνώσι τὴν πόλιν, ἀποφειγόντων ὁμῶς τοὺς κινδύνους (ἐν ταῖς ἐκστρατείαις), δὲν δύναται νὰ ἔχωσι δικαίως (καὶ) περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην (ὅτι ἀξιῶ πράττειν τὰ τῆς πολ. καὶ ἀποδιδράσκω ἐκ τῶν κινδύνων). οὐ γὰρ (ἐγὼ) ἐπιούην μόνον...ἀλλὰ καὶ ἐτόλμων. Αἰτιολογεῖ ὅλην τὴν προηγουμένην πρότασιν=διότι δὲν ἐξετέλουν μόνον τὰς διαταγὰς...ἀλλὰ καὶ εἶχον τὴν τόλμην νὰ...τὰ προστατόμενα ἐνν. ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἦτοι δὲν περιωριζόμεν μόνον εἰς τὸ ποιεῖν τὰς προσταγὰς τῶν προϊσταμένων μου ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀνελάμβανον κινδύνους. οὐχ ὡς ἡγούμενος-ἀλλ' ἵνα τυγχάνοιμι. Συνάπτεται μετὰ αἰτιολ. λόγου τελικὸς=οὐχὶ διότι ἐνόμιζον...ἀλλ' ἵνα εὐρίσκω τὸ πλῆρες δίκαιόν μου (ἅπασαν τὴν νόμιμον προστασίαν).—οὐ δεινὸν εἶναι. ἐκ τοῦ ἡ γ ο ὑ μ ε ν ο ς=ὅτι δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον. μάχεσθαι=νὰ μάχωμαι. ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου οὐ δ ε ι ν ὄ ν ε ἵ ν α ι. εἴ ποτε...καθιστάιμην...=ὑπόθεσις τοῦ ἵνα τυγχάνοιμι=ἂν ποτε...ἤθελον (κινδυνεύσει) καταστήσει εἰς κίνδυνον. ἀδίκως. Τοῦτο ἔχει πολλὴν δύναμιν ἐνταῦθα. διὰ ταῦτα=διὰ τὰς (εἰρημένας) ὑπηρεσίας μου ταύτας θὰ ἐνομιζόμεν...βελτίων. ἐνν. παρὰ ἂν ἐξετέλουν οὐχὶ προθύμως (ἀλλὰ μόνον ἐξ ἀνάγκης) τὸ καθήκον μου. καὶ μοι...=ιδεὲ § 8.

[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί δύνανται νά συμπεράνωσιν οἱ δικασταὶ τοῦ Μαντιθ. ἐκ τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ πράξεων ; Ὑπὸ ποίαν προϋπόθεσιν δὲν δύνανται οἱ δικασταὶ τοῦ Μ. νά ὀργίζωνται κατ' αὐτοῦ ; Διατί οἱ δικασταὶ τοῦ Μ. δὲν δύνανται νά ὀργίζωνται κατ' αὐτοῦ ; Διατί ἐπόλουν ταῦτα καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ; Ὑπὸ ποίαν προϋπόθεσιν τυγχάνοιμι τῶν δικαίων καὶ διατί τυγχάνοιμι αὐτῶν ;*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Οἱ δικασταὶ δὲν δύνανται νά ἔχωσι κακὴν γνώμην περὶ τοῦ Μαντιθέου. Ὁ Μαν. οὐ μόνον τὰς διαταγὰς τῶν ἐρχόντων ἐξετέλει ἀλλὰ καὶ εἰς κινδύνους ἐξετίθετο. Ὁ Μ. ἔπραττε ταῦτα πρὸς ὠρισμένον σκοπὸν (τίνα) ; Ὁ Μ. προσκαλεῖ μάρτυρας περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων του.

ΠΡΟΣ - ΠΡΑΓΜ. *Τὰ τῆς πόλεως πράττειν.* Κατὰ τὴν δοκιμασίαν ἀπεκλείοντο ἐκ τῶν διαφόρων δημοσίων ἀξιοματίων καὶ ἐν γένει ἐκ τῆς διοικήσεως τῆς πόλεως οἱ ἄνδρες. *ἀξιοῦσι - ἀποδιδράσκουσι.* Διὰ τούτων φαίνεται ὅτι ὑπαινίσσεται ὁ Μαντιθεὸς τὸν Θρησύβουλον τὸν Στειριέα, ὅστις μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἐπεικίαν μάχην ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔμενεν ἄνευ ἀξιώματός τινος ἐν Ἀθήναις, εἰ καὶ ἐπεθύμει νά μετέχῃ τῆς κυβερνήσεως χωρὶς ὁμῶς νά μετέχῃ καὶ τῶν κινδύνων. *κινδυνεύειν ἐτόλμων.* Ὁ Μαντιθ. πολλάκις προσέβη εἰς παρακεκινδυνευμένα διαβήματα, οἷα καὶ τὰ ἐν § 13, 15 καὶ 16 μνημονευθέντα, χάριν τῆς πατρίδος του. *ἀδίκως τῶν δικαίων.* Δὲν ψέγει τὸ νάποδοκιμασθῆ δικαιῶς ἂν καὶ πολλὰ εὐηργέτησε τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸ νά ἀδικηθῆ τ. ἔ. δὲν θέλει νά ὠφελῆθῃ ἀδίκως ἐκ τῶν πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσιῶν του, ἀλλὰ θεωρεῖ δίκαιον νά ἐπιτυγχάνῃ πάντων τῶν δικαίων ἀφ' οὗ εἶναι χρηστὸς πολίτης, ἤτοι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει συγκεκριμένως νά ἐπιδοκιμασθῆ καὶ νά δοθῆ αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔπραξεν. *Ἀνάβητε ΜΑΡΤΥΡΕΣ.* Οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα θά ἐπιβεβαιώσωσι τὰ ἐν § 15 καὶ 16 εἰρημένα. πιθανὸν δὲ νά εἶναι μεταξὺ τῶν μαρτύρων τούτων καὶ ὁ μνημονευθεὶς ταξίαρχος τοῦ Μαντιθέου. [*Ἔρωτ. Τί ἐπάθαιον ἐν Ἀθήναις οἱ δειλοὶ καὶ φυγάδες ; Τί λέγεται περὶ τοῦ ἀλαζονικοῦ Θρασυβούλου ; Τίνα τὰ τολμήματα τοῦ Μαντιθ ; Τί ζητεῖ ἤδη ὁ Μαντιθ. ἀντὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσιῶν του ; Πρὸς τίνα σκοπὸν ἐπικαλεῖται τοὺς μάρτυρας ἐγκαθ' ὁ Μαντιθ ;*]

ΚΑΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Πρὶν ἢ ἀναπνεύσωσιν οἱ δικασταὶ ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῶν ἀλλεπαλλήλων στρατιωτικῶν κατορθωμάτων τοῦ Μαντιθέου, οὗτος συγκεφαλαίων ταῦτα ἐπιφέρει τὰς ἐπ' αὐτῶν κρίσεις του. Ἐν ταύταις παρατηρητέα ἢ τέχνη μεθ' ἧς ὁ ῥήτωρ συνδυάζει καὶ σχετίζει τὰ εἰρημένα κατορθώματά του μετὰ τῆς δίκης του. Ὅ,τι ἔπραξα, λέγει, δὲν τὸ ἔπραξα τυχαίως ἢ ἐκ νεανικῆς παραφορᾶς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κινδύνου διπτελών, ἀλλ' ἐν γνώσει ἐκινδύνευσά ἵνα δύναμαι μίαν ἡμέραν νά μεταχειρισθῶ τὰς θυσίας

μον ταύτας πρὸς ὠφέλειάν μου καὶ ἰδοὺ τώρα, ὅτε μάλιστα ἀδίκα ὡς κατ' ἡγοροῦμαι (καὶ τοῦτο τεχνικῶς ἀναφέρει. πρβλ. καὶ § 15) ἐπικαλοῦμαι ὑπὲρ ἐμοῦ τὰ κατορθώματά μου. Καὶ οἰονεὶ ἀνακράζει. «ἐξετάσατε τοὺς μάρτυρας, βεβαιώθητε περὶ τούτων, καὶ ἀπαλλάξατέ με, διότι δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ πράξητε ἄλλως μετὰ τοιαύτας θυσίας μου». Διὰ τούτων ἐπιβάλλεται καὶ οἰονεὶ ἐκβιάζει τοὺς δικαστάς. Ἐνταῦθα ἡ τέχνη τοῦ ῥήτορος εἶναι ὄντως ἀξιοθαύμαστος.

ΔΙΔΑΓΜ. Τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα καθῆκον τοῦ Μαντιθέου φαίνεται ὑπὸ ὄρους ἐκκληρούμενον ἐνταῦθα, διότι δὲν ὑπάρχει ἀκόμη τὸ χριστιανικὸν φῶς. Ὅπως δὴποτε ὁμως ἡ Πατρίς λαμβάνει ὑπ' ὄψει τῆς τᾶς θυσίας τῶν πολιτῶν τῆς πάντοτε. Ἡμεῖς πῶς πρέπει νὰ ἐκκληρώμεν τὰ πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκοντα ἡμῶν ;

[Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης]

§ 18 καὶ 19. Γενικὴ ἐπισκόπησις τοῦ δλου βίου τοῦ Μανε.

ΛΕΞ. - ΦΡΑΣ. - φρουρά = φρούρησις. ἀπολείπομαι τινος (μέσ.) = καθυστερῶ, μένω ὀπίσω τινός. πῶποτε = ποτὲ ἕως τώρα. ἐξοδὸν ποιῶμαι = ἐκστρατεύω. ἀναχωρῶ = ἐπιστρέφω, ὑποχωρῶ. κοσμίως = σεμνῶς, καλῶς, τιμίως, ἀμέμπτως. πολιτεύομαι ὡς καὶ παρ' ἡμῖν πρβλ. καὶ τὸ πρῶτον τὰ τῆς πόλεως § 17. Τὸ δὲ πολιτεύω = εἶμαι πολίτης. σκοπῶ = ἐξετάζω, κρίνω. κομ(ά)ω (κόμη) = ἔχω κόμην, καλλοπιζῶ τὴν κόμην μου. τὰ ἐπιτηδεύματα = τρόπος τοῦ ζῆν, συνήθεια. ὄψις = ὄ,τι τις ὄρῃ = τὸ ἐξωτερικόν (τοῦ ἀνθρώπου). φιλῶ = ἀγαπῶ. μικρὸν = ταπεινῇ τῇ φρονῇ (σιγᾷ) ἀντίθ. τοῦ μέγα = μεγαλοφρόνως. διαλέγομαι = ὁμιλῶ. ἀμπέχομαι κοσμίως = ἐνδύομαι εὐπρεπῶς, ἐπιμελῶς (ἀμφι-ἔχω ἡμπευχόμεν). ἐργάζομαι τινά τι = πρᾶττω (προξενῶ) τι εἰς τινα.

ΣΥΝΤΑΞ. - ΕΡΜ + Ν. τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν... = ἀντικ. τοῦ ἀπελείφθη = ἀπὸ οὐδεμιᾶς δὲ ἄλλης ἐκστρατείας καὶ φρουρῶν... Τὸ τοίνυν εἶναι μεταβατικόν = δέ. Τὸ δὲ ἄλλὰ διατετέλ. ἀντιτίθεται τῷ οὐδεμιᾶς... ποιούμενος ἰὰς ἐξόδους (= ἐξῶν) καὶ ἀναχωρῶν. ἐκ τῆς διατετέλεκα. Τί μετοχαί εἶναι (Σ. 458 γ'); = Ἄλλὰ καθ' ὄλον τὸν χρόνον διαρκῶς (ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους) μετὰ τῶν πρώτων μὲν ἔχω ἐκστρατεύσει, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἔχω ἐπανέλθει. καίτοι = καὶ βεβαιῶς, κατὰ ταῦτα λοιπόν. τοὺς πολιτενομένους ἀντικ. τοῦ σκοπεῖν, οὐ ὑποκ. ἐνν. τοὺς ἀνθρώπους ἢ τινά. Ποῖον τὸ ὑποκ. τοῦ χεῖρ (Σ. § 470); Ἄλλ' οὐκ... μισεῖν (ἐνν. ὑποκ. τοὺς ἀνθρώπους ἢ τινά) = καὶ οὐχί... νὰ μισῶσιν αὐτόν. διὰ τοῦτο. δηλ. τὸ κομᾶν. εἴ τις κομᾶ... οὐ χεῖρ... μισεῖν αὐτόν (Σ. 419 α'). τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδ. = αἱ τοιαῦται συνήθειαι (τοῦ κομᾶν κλπ.), τὸ κοινόν τῆς πόλεως = τὸ δημόσιον. βλέπτει =

βλάπτουσι (Σ. 31 β'). *ἐκ δὲν τῶν...* ἀντίθεοις πρὸς τὸ τὰ μέν... πρὸς τοὺς πολεμίους. Σύνδεσον τῶ κινδυνεύειν=ἀπέναντι τῶν πολεμίον. *"Ὡστε οὐκ ἄξιον (ἔστιν)... φιλεῖν... μισεῖν... σκοπεῖν.* Τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα ὅλης τῆς προηγουμένης περιόδου. (καὶ τοι χρὴ τοὺς φιλοτίμως...), ὅπερ ἔχει σχεδὸν μορφὴν γνωμικοῦ. Ὑποκ. τῶν ἀπαρρηφάτων ἐνν. τὸ ὕμῃς (ὡ βουλευταί). Ποῖον εἶναι τὸ ὑποκ. τοῦ οὐκ ἄξιόν ἐστιν; ἀπ' ὄψεως=ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πρβλ. καὶ τὸ τῆς ὀμιλουμένης «ἀπὸ τὴν ὄψι καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάποδῃ». *Πολλοὶ... γάρ.* Τί αἰτιολογεῖ ἡ ἀνεξαρτήτως τιθεμένη (Σ. § 395) αἰτιολ. πρότασι; *διαλεγόμενοι-ἀμπεχόμενοι-ἀμελοῦντες*=εἰ καὶ διαλέγονται, ἀμπέχονται-ἀμελοῦσι. Τί μετοχαί εἶναι (Σ. 430 ε'); *αἴτιοι... κακῶν* ἐνν. τῇ πόλει. *τῶν τοιούτων* δηλ. τοῦ μικρὸν διαλέγεσθαι, κοσμίως ἀμπέχεσθαι κλπ. *πολλὰ κάγαθὰ*=πολλὰς κάγαθὰς πράξεις ἢ ἐργασίας. Τί ἀντικ. εἶναι εἰς τὸ εἰργασμένοι εἰσὶν (Σ. § 138); "Ὁρα τὴν σύνταξιν τοῦ ἐργάζομαι.—[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί διατετέλεκα; Τί καὶ τί χρὴ; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐ χρὴ μισεῖν; Ἐκ τῶν ἐθελόντων τί; Ποῖον οὐκ ἔστιν ἄξιον; Πολλοὶ γεγόνασιν αἴτιοι... ἂν καὶ συμβάλῃ τί καὶ τί; Ἔτεροὶ εἰσιν ἐργασμένοι ἂν καὶ συμβάλῃ τί;*]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντίθεος ἀπὸ οὐδεμιᾶς ἐκστρατείας ἔλειψε, ἀλλὰ διαρκῶς ἐξεστράτεψε πρῶτος καὶ ἐπέστρεψε τελευταῖος. Τοὺς καλοὺς πολιτικούς πρέπει νὰ κρίνῃ τις ἐκ τῶν δημοσίων πράξεων των καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς περιβολῆς. Ὁ τρόπος τοῦ ζῆν οὐδένα βλάπτει, αἱ γενναῖαι ὅμως πράξεις τινὸς ὠφελοῦσι πάντας. Δὲν πρέπει νὰ γαπῶμεν ἢ νὰ μισῶμεν τινα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων του. Πολλοὶ εὐγενεῖς τοὺς τρόπους καὶ τὴν περιβολὴν ἔβλαψαν, ἄλλοι δὲ μὴ τοιοῦτοι ὠφέλησαν πολὺ.

ΠΡΟΣ.-ΠΡΑΓΜ. *τῶν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν.* Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 395 γενομένην εἰς Βοιωτίαν (§ 13) ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων, εἰς ἣν ὁ Μαντίθεος εἶχε λάβει μέρος. Μετὰ τὸ 395 μόνον μία ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ἀξία λόγου ἐγένετο εἰς Βοιωτίαν, ἢ τοῦ 394, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐν Κορωνεῖα μάχη· ἀλλὰ ταύτης ὁ Μαντίθεος δὲν μετέσχε (§16), ἔμεινε ὅμως ὡς φρουρὸς ἐν Κορίνθῳ, ὅπερ ταυτόν. Φ ρ ο υ ρ α ἰ δ' ἐνταῦθα δὲν εἶναι μόνον αἱ φυλακαὶ τῶν φρουρίων τῆς Ἀττικῆς (ὡς συνήθως ἐφύλαττον οἱ περὶ π ο λ ο ι νέοι 18-20 ἐτῶν), ἀλλὰ γενικῶς αἱ φυλακαὶ ἰσχυρῶν φρουρίων. *ἐκ τῶν τοιούτων.* Ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἔμπροσθεν περιγραφέντας γενναίους τρόπους τοῦ Μαντιθ. *κομᾶ.* Πολλοὶ πλούσιοι νέοι ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαγῆ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡσμένιζον νὰ τρέφωσι γένειον καὶ κόμην μακρὰν ὡς οἱ Λάκωνες, διὸ καὶ Λ α κ ω ν ι σ τ α ἰ ἐκαλοῦντο. Τοῦτο ἦτο ἀπλή· ἰδιοτροπία καὶ ἐσοῦπει τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἐπικρατήσεως ἡδυπαθείας καὶ τρυφηλότητος καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀφελούς καὶ αὐστηρᾶς Σπαρτιατικῆς.

δαιτίας. Οί νέοι οὔτοι κατηγοροῦντο διὰ τοῦτο ὡς Λακωνίζοντες, διότι συνέπιπτε νά εἶναι καί ἀριστοκρατικοί. Μεταξὺ τούτων τῶν ιδιοτρόπων νέων ἦτο καί ἡ Μαντίθεος, καθ' οὗ ἐπέρριψεν ἡ κατηγορία καί ταύτην τὴν μοιφήν σὺν τῇ τῷ σκαιοῦ τρόπου του (§ 14).—*τὰ ἐπιτηδεύματα.* Ἡ συνήθεια τῶν κομῶντων καί γενειῶντων ἀριστοκρατικῶν νέων ἐν Ἀθήναις καί ἀλλαχοῦ. *ἀπ' ὄψεως.* Πολὺ δικαίως ὁ Μαντίθεος λέγει τοῦτο. Οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά κρίνηται ἐκ τῆς περιβολῆς ἢ τῆς κομιώσεως ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων, εἰ καί πολλάκις ἡ ἐπιτηθευμένη κόμισις χαρακτηρίζει κακῶς τὸν ἔχοντα αὐτὴν καί μάλιστα ὅταν αὐτὴ εἶναι ἀντεθνικὴ ὡς ἐχαρακτηρίζετο ἡ τοῦ Μαντιθέου καί τῶν ἄλλων Λακωνιστῶν νέων Ἀθηναίων. *μικρὸν διαλεγόμενος.* Τὸ ἡρέμα βαδίζειν καί πρῶως διαλέγεσθαι (σιγὰ ὀμιλεῖν) ἐθεωροῦντο καί τότε καί τώρα ὡς εὐπρεπὲς καί εὐγενές, τὸ δὲ μεγαλοφῶνως φθέγγεσθαι ἦτο (ὡς καί σήμερον) σημεῖον ἐλλιποῦς ἀνατροφῆς. *κοσμίως ἀμπεχόμενοι.* Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Λακωνιστὰς (ιδεὲ κατωτέρω). Ἡ κοσμία καί σεμνὴ περιβολὴ τῶν νέων ἦτο καί τότε, ὡς καί τώρα, σημεῖον εὐγενείας καί εὐπρεπείας οὐχὶ ὅμως καί ἡ περισσῶς ἐπιτηθευμένη κόμιψυσις δι' ἧς πολλοὶ κτηνηροὶ κρύπτοντες τὴν ἐσωτερικὴν ἀκοσμίαν αὐτῶν ἐπιδεικνύουσι σωφροσύνην. Διὸ εὐλόγως λέγει ὁ Μαντ. ὅτι πολλοὶ τοιοῦτοι ὑποκρίται ὑπῆρξαν προδοταὶ τῆς πόλεως ἐν ᾧ ἄλλοι ἀφελεῖς καί ἀπέριττοι ὠφέλησαν αὐτήν. *ἀμελοῦντες.* Οἱ Λακωνισταὶ νέοι παρημέλουν τὴν ἐνδυμασίαν· εἰς τρίβων, ἐν ἐλαφρὸν ὑπόδημα (παντόφλαι) καί μίς βακτηρία ἦτο ἡ ὅλη ἐνδυμασία των, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κομιφεομένους νέους. Ἀλλὰ καί τὰ ἦθη αὐτῶν ἦσαν πῶς τραχέα, διότι κατεγίνοντο πολὺ εἰς τὴν γυμναστικὴν.—*[Ἐρωτ. Εἰς τίνας ἐστρατείας τῶν Ἀθηναίων ἔλαβε μέρος ὁ Μαντίθεος; Ἐτρεφον κόμην οἱ νέοι ἐν Ἀθήναις; Πόθεν κριτέος ὁ ἄνθρωπος; Πῶς ἐθεωρεῖτο τὸ κάλαι καί νῦν τὸ μεγαλοφῶνως ὀμιλεῖν καί τὸ ἀμελῶς ἐνδύεσθαι καί πῶς τὰ ἐναντία τούτων;]*

ΚΑΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤ. Ὁ Μαντίθεος μετὰ τὸ κορυφωμα, εἰς ὃ ἀνήλθεν ἐν τῇ διηγῆσει τῶν στρατιωτ. κατορθωμάτων του, ἀναπνεύσας ὀλίγον ἐκ τῆς ἐν τῷ μεταξύ γενομένης ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων καί δηλώσας ὅτι καί ἄλλοτε πάντοτε τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὡς στρατιώτης, προβαίνει οἰονεὶ εἰς συγκεκριαίωσιν γενικὴν ἐπισκοπῶν τὸν ὅλον βίον του καί καταλήγων εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ πολίτης πρέπει νά κρίνηται ἐκ τῶν πράξεών του (ιδιωτικῶν καί δημοσίων) καί οὐχὶ ἐκ τῆς δαιτίας, τῆς περιβολῆς ἢ τῶν ιδιοτροπιῶν του. Ἐν τῇ ἐξετάσει ταύτῃ δικαιολογεῖ ἑαυτὸν ἐπαρκῶς διατί τρέφει κόμην καί γένειον, ὅπερ παριστᾷ ὡς λίαν ἐπουσιῶδες καί οἰονεὶ ἐλέγχει τοὺς παρεξηγοῦντας τὴν τοιαύτην νεανικὴν ιδιοτροπίαν του ἀντὶ νάπολογῆται εἰς τὴν ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ μοιφήν. φαίνεται δηλ. ὁ Μαντιθ. ἐνταῦθα ἀφσλής καί κοσμοπολίτης, οὐχὶ δὲ

σεμνότυφος καὶ τυπικός. Ἴτην γενικὴν ταύτην ἐπισκόπησιν τοῦ ὄλου βίου του ὁ Μαντιῦ. καταλλήλως συνέδεσε πρὸς τὸν στρατιωτικὸν βίον του διὰ τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς § 18 εἰρημένων, διότι τοῦτο συνέφερον αὐτῷ. Τὸ τμήμα τοῦτο εἶναι ἐπίλογος (συγκεφαλαίωσις) τῆς ὅλης διηγήσεως τοῦ βίου του. (§ 10-18), ἣς ὁ πρόλογος εἶναι ἡ § 9 (Πρβλ. § 9). Ἐνταῦθα τελευτᾷ καὶ τὸ β' μέρος τῆς διηγήσεως, αἱ ἀποδείξεις τοῦ ψευδοῦς τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν ἀντιπάλων (πρβλ. Β' μεθοδ. ἐνότ) καὶ ἀκολουθεῖ ὁ ἐπίλογος τοῦ λόγου.

ΔΙΔΑΓΜ. Πόθεν κριτέος ὁ ἄνθρωπος; Ἡ ἀνδρεία ἔστω φιλόπατρις καὶ λογική.

[*Ἐπὶ τὸ νόημα τῶν § τούτων*]

§ 17-20. 5' μεθοδικὴ ἐνότης. Συγκεφαλαίωσις καὶ κρίσεις ἐπὶ τοῦ ὄλου βίου τοῦ Μαντιθέου ἀπὸ § 10-20.

Ἐπὶ τὸ νόημα τῆς μεθοδ. ταύτης ἐνότητος.

§ 20. Ὁ Μαντ. δὲν εἶνε ἀξιόμηκτος διότι ἐπολιτεύθη νέος.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. αἰσθάνομαι = ἐννοῶ, ἀντιλαμβάνομαι. παρατηρῶ. ἀχθομαί τι = ἀγανακτῶ, δυσαραστοῦμαι κατὰ τινος. ἐν τῷ δήμῳ λέγω = τῷ δήμῳ ὁμιλῶ = ὁμιλῶ εἰς τὸν δῆμον ἧτοι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ (τῆς Ἐκκλησίας). δοκῶ ἔμαυτῷ = φαίνομαι εἰς ἑμαυτὸν = φρονῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. διατίθεμαι = διατίθεμαι ψυχικῶς. ἐνθυμοῦμαι = ἀναμνησκόμεαι, ἐννοῶ. ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψει μου. πράττω τὰ τῆς πόλεως = πολιτεύομαι. πρβλ. καὶ § 17 καὶ 18. ἅμα μὲν-ἅμα δέ = συγχρόνως μὲν-συγχρόνως δέ, ἀφ' ἐνός μὲν-ἀφ' ἐτέρου δέ. ἐπαίρομαι = παρακινῶμαι.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. Ἡδη δέ = τῶρα δέ. (ὡς σᾶς εἶπω καὶ ἄλλο τι). Διὰ τούτου μεταβαίνει εἰς ἕξετασιν νέου τινός. τινῶν ἀντιπ. τοῦ ἡσθόμην ἀχθομένον μοι. κατηγ. μετοχή εἰς τὸ τινῶν. καὶ διὰ ταῦτα. Ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τῆς ἀκολούθου προτάσεως ὅτι ἐπεχείρησα. Τὸ καὶ διὰ ταῦτα ὅτι = διότι. νεώτερος ἐνν. τοῦ δέοντος, τοῦ συνήθους, τῆς νομίμου ἡλικίας = ἀνήλικος. ὄν. ἐναντιωμ. μετοχή = Τῶρα δέ, ὃ βουλευταί, ἐνόησα ὅτι τινὲς δυσαραστοῦνται κατ' ἐμοῦ πρὸς τούτους καὶ διὰ τὸ ἐξῆς, διότι δηλ. ἐγὼ ἂν καὶ εἶμαι νέος ἐτόλμησα (ἐπεχείρησα) νὰ ὁμιλῶ ἐνώπιον (τῆς ἐκκλησίας) τοῦ λαοῦ. ἐδὲ μὲν πρῶτον = κατ' ἀρχάς. μὲν. ἀντιτίθεται τῷ ἔπειτα μέντοι. ἡναγκάσθην ἐνν. ὑπὸ τῶν περιστάσεων. δημηγορῆσαι ἐκ τοῦ ἡναγκάσθην = νὰ ὁμιλήσω δημοσίᾳ, νὰ ἐμφανισθῶ εἰς δημόσιον βῆμα. ὑπὲρ τῶν... = χάριν τῶν ἰδίων (ἀτομικῶν) ὑποθέσεών μου. καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ. προσωπικὴ σύνταξις. Τὸ καὶ προσθετικόν, τὸ δέ ἑμαυτῷ δοκῶ διατεθ. εὐγενῆς ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ διετέθη ν = ἔπειτα

Ἐμῶς νομίζω (φαινομαι εἰς τὸν ἑαυτὸν μου) καὶ ἐγὼ ὅτι διετέθην φιλοτιμότερος τοῦ πρέποντος (μὲ περισσοτέραν φιλοτιμίαν ἀπὸ ὅτι ἦτο ἀνάγκη). Τί δοτ. εἶναι τὸ ἔμαυτῷ εἰς τὸ δοκῶ; Τί γενική εἶναι τοῦ δέοντος; *ἐνθυμούμενος τῶν προγόνων*...κατὰ πρόληψιν (Σ. § 23) ἀντὶ τοῦ ἐνθυμούμενος...ὅτι οἱ πρόγονοι οὐδὲν πέπαυνται=διότι ἐνθυμούμαι, ὅτι οἱ πρόγ. οὐδόλως ἔχουσι παύσει νὰ πολιτεύονται. *Ἡ εἰδικ. πρότασις ὅτι...πέπαυνται εἶναι ἀντικ. τοῦ ἐνθυμ. *Ἡ δὲ μετγ. πρῶτοντες κατηγορηματ. εἰς τὸ πέπαυνται (Σ. § 458 δ').—*ὄρων*=διότι βλέπω. *ὑμᾶς νομίζοντας* ἐκ τοῦ ὄρων=ὅτι σεῖς νομίζετε. *λέγειν* ὑποκ. τοῦ χρῆ. εἰς δὲ τὸ λέγειν ἐνν. ὑποκ. τὸ τινά. *τοὺς τοιοῦτους μόνους*. ὑποκ. τοῦ εἶναι τὸ δὲ ἀξίους κατηγορ. τινός; (ἐκ τοῦ ἀξίους) ἐξαιρεῖ τὴν ἔννοιαν (Σ. § 327 α'). Τίνος γένους εἶναι;=Ἄφ' ἐνός μὲν διότι ἐνθυμούμαι ὅτι οἱ πρόγονοί μου οὐδόλως εἶχον παύσει νὰ ἀναμειγνύωνται εἰς τὰ πολιτικά (=νὰ πολιτεύονται) ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι βλέπω ὅτι ὑμεῖς νομίζετε ὅτι μόνοι οἱ τοιοῦτοι (δηλ. οἱ πολιτευόμενοι) εἶναι ἄξιοι λόγου τινός (=σπουδαῖοι).—*ὥστε τίς οὐκ ἐπορθεῖη*=τίς οὐκ ἂν φιλοτιμότερον τοῦ δέοντος διαθεθεῖ; *Ἡ συμπερασμ. πρῶτ. σημαίνει τὸ συμπέρασμα τοῦ ὄρων ὑμᾶς νομίζοντας...ἀξίους μόνους...ἐκφέρεται δὲ δι' ἐρωτήσεως ἀρητικῶς ἵνα σημαῖν ζωηρότερον τὸ πρῶγμα (ἀντὶ τῆς καταφατικῆς πάντες ἐπαρθεῖσησαν) εἶναι δ' ἅμα καὶ ἀπόδοσις ὑποθέσεως, διότι τὸ ὄρων εἶναι ὑποθ.=εἰ ὀρήη τις. *ἔχοντας* κατηγορ. μετγ. ἐκ τοῦ ὄρων ν=ὥστε τίς βλέπων ὅτι ὑμεῖς ἔχετε τὴν γνώμην ταύτην (θεωρεῖτε δηλ. ἀξίους...μόνους τοὺς τὰ τῆς πόλεως πράττοντας) δὲν ἤθελε παρακινήθῃ=πᾶς βλέπων (ἂν ἤθελε βλέπει) ὅτι ὑμεῖς ἔχετε τὴν γνώμην ταύτην βεβαίως ἤθελε παρακινήθῃ νὰ πράττη καὶ νὰ ὀμιλῇ ὑπὲρ τῆς πόλεως (δηλ. νὰ πολιτευῆται), ἦτοι πᾶς τις ἐκ τῆς τοιαύτης γνώμης ὑμῶν ὀδεῖται εἰς τὴν πολιτικὴν. *ἔτι δὲ*=ἐκτός τούτων (τῶν εἰρημένων δικαιολογιῶν μου).—*Τί αἰτιατ. τῆς αἰτίας*=διατί. *τοῖς τοιοῦτοις* δηλ. τοῖς ἐπιχειροῦσι λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. τ. ἔ. τοῖς πολιτευομένοις. Διὰ τοῦ ἔτι δὲ προσθέτει εἰς τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα (τῖς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖη) καὶ ἕτερον τοιοῦτον. Διὰ τῶν ἐρωτήσεων ἐκφράζει ζωηρότερον τὰς ἐννοίας.=Προσέτι δὲ διατί (πῶς) δύνασθε νὰ ὀργίζησθε κατὰ τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων; (=δὲν δύνασθε δικαίως νὰ ὀργίζησθε κατ' αὐτῶν) διότι δὲν εἶναι ἄλλοι κριταὶ περὶ αὐτῶν ἀλλ' ὑμεῖς=ὑμεῖς εἶσθε καὶ αἰτιοὶ τοῦ κακοῦ καὶ κριταὶ αὐτοῦ.—[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί ἡσθόμην*; **Ἐπιχείρησα λέγειν ἂν καὶ συνέβαινε τί*; *Τί ἡγογκάσθη καὶ τί δοκῶ*; *Διατί δοκῶ*; *Τί ἐνθυμούμενος*; *Τί οὐ πέπαυνται*; *Διατί ἄλλο δοκῶ*; *Τί ὄρων ὑμᾶς*; **Ὄρων ὑμᾶς νομίζοντας...ἀξίους μόνους...οὕτως ὥστε τί ἤθελε γίνε*; **Ἐπὶ τίνα προϋπόθεσιν οὐκ ἂν ἐπαρθεῖη τις*; *Τί ὄρων ὑμᾶς*; *Τίς ὁ λόγος δι' ὃν δὲν δύνασθε νὰ ὀργίζησθε κατὰ τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων*];

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντίθεος αισθάνεται τὴν κατ' αὐτοῦ δυσαρέσκειάν των διότι ἐπολιτεύθη νέος. Ὁ Μαντ. ἠναγκάσθη νὰ πολιτευθῆ νέος διὰ πολλοὺς λόγους (Τίνας ;). Οὐδείς λόγος νὰ λυτηθῶσιν οἱ δικασταὶ (βουλευταὶ) τοῦ Μαντιθέου, διότι οὗτος ἐπολιτεύθη νέος, καὶ αὐτοὶ οἱ κρινόντες νῦν αὐτὸν ἐπολιτεύθησαν νέοι.

ΠΡΟΣ.-ΠΡΑΓΜ. *ἤδη δέ-ἐγὼ δέ.* ὁ Μαντίθεος παρατηρήσας, ὡς φαίνεται, ὅτι τινὲς ἐμέμφοντο αὐτὸν καὶ διότι ἐπολιτεύθη νέος ἀνασκευάζει καὶ ταύτην τὴν μίσην τάνυ θαρραλέως, *νεώτερος ὢν.* Οἱ νέοι ἐν Ἀθήναις σπανίως ἀνήρχοντο εἰς τὸ βῆμα τῆς Ἐκκλησίας ἢ τοῦ δικαστηρίου πρὸ τοῦ εικοστοῦ ἔτους. Οἱ δὲ καλῶς ἀνατεθραμμένοι νέοι καὶ ὑπερβαίνοντες τὸ εἰκοστὸν ἔτος ἀπέφευγον ἐπὶ πολὺ ἔτι τὸ βῆμα τοῦτο ἐνίοτε δὲ τὸ πρῶτον προσερχόμενοι ἐξήτειον συγγνώμην. Ἡ τάσις τοῦ νὰ πολιτεύωνται οἱ νέοι οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὴν νόμιμον ἡλικίαν παρατηρεῖται καὶ σήμερον δυστυχῶς. Διὸ πολλάκις καὶ σήμερον οἱ τοιοῦτοι ἀποβάλλονται ἐκ τῆς βουλῆς, ἀκυρουμένης τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν. Τὸ ἄτοπον τοῦτο γίνεται ἐφ' ὅσον δὲν τηρεῖται ἢ τῶν ἀρχαίων ἀρχὴ «οἱ μὲν νέοι στρατεῖονται οἱ δὲ ἄνδρες βουλευόμενοι». Διὸ βουλευταὶ ἐξελέγοντο τότε οἱ συμπληρώσαντες τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των. *ἠναγκάσθη ὑπὲρ τῶν ἐμαντοῦ.* Διὰ τίνα λόγον ἠναγκάσθη νὰ δημηγορήσῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων του ὁ Μαντίθεος δὲν λέγεται ἐνταῦθα. Ἐὰν ὁμως συνδυάσωμεν τὸ ὑπ ἐρ τῶν ἐμαντοῦ πραγμάτων καὶ τὸ ἐν § 10 διὰ τὰς συμφορὰς τοῦ πατρὸς, δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ὅτι αἱ συμφοραὶ τοῦ πατρὸς του ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ δημηγορήσῃ νέος ὢν ὑπὲρ τῆς περιουσίας του, διότι ἠπειλήθη ἴσως δήμευσις κατ' αὐτῆς. δὲν δηλοῦται δὲ ἂν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν τῇ Ἡλικίᾳ ἐδημηγόρησε, διότι καὶ αὕτη δῆμος ἦτο καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ δήμου. *φιλιτιμότερον διατεθῆναι-τῶν προγόνων-πράττοντες.* Ὁ Μαντίθεος καταγόμενος ἐκ πολιτευόμενης οἰκογενείας εἶχε τάσιν εἰς τὸ πολιτεύεσθαι καὶ διὰ τοῦτο κυρίως ἐπολιτεύθη πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας. Εἰς τοῦτο ὁμως συνετέλεσε καὶ ἡ σύμπτωσης ὅτι εἶχε πρότερον δημηγορήσει διότι ἐκινδύνευεν ἡ περιουσία του. Παριστᾶ δ' ἐαυτὸν ἐνταῦθα σφόδρα φιλότιμον καὶ ἐπιζητούντα τὸν ἔπαινον τοῦ δήμου ἐν τε τοῖς πολέμοις καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ. *δρῶν ὑμᾶς νομιζόντες-ἐπαρθεῖν.* Ἴνα κάλλιον δικαιολογηθῆ ὁ Μ. διότι ἐπολιτεύθη νέος ἐπικαλεῖται τὴν παρὰ τοῖς βουλευταῖς ἐπικρατοῦσαν τότε γνώμην ὅτι οἱ καλῶς καὶ εὐτόλμως διοικούντες τὴν ἐαυτῶν περιουσίαν καὶ νέοι πολιτευόμενοι θεωροῦνται ἄξιοι ἀρχῶν καὶ ἀξιομάτων καὶ ἐπαινοῦνται καὶ ἐκτιμῶνται. Τοιαύτη ἰδέα ὑπάρχει καὶ σήμερον. Ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης ἐνθαρρυνόμενος ὁ Μαντ. ἐπολιτεύθη νέος καὶ ὑπερηφανεύεται μάλιστα διὰ τοῦτο; *Τὰ γὰρ ἀληθῆ...* Μετὰ παρησίας ὁ Μαντ. σπεύδει νὰ εἴπῃ ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν ἵνα προλάβῃ

τὴν δυσαρέσκειαν τῶν δικαστῶν, διότι ἡ ἀλήθεια θὰ εἶναι πικρὰ ἐνταῦθα ἀκουομένη. ἐν τῇ Ρητορικῇ τοῦτο λέγεται πα ρ ρ η σ ί α. Διὰ τούτου ὁ Μαντ. ἐπιτηδείως κολακεύει τοὺς βουλευτάς (ἐν ᾧ φαίνεται ὅτι ψέγει αὐτοὺς) διότι τιμῶσι μόνον τοὺς περὶ τὰ πολιτικά ἀσχολουμένους. λέγει δὲ τοῖς δικασταῖς σχεδὸν τὸ τοῦ Ἰσοκράτους IB' 10 «οἱ μὴ τυχόντες τόλμης ἀτιμότεροι περιέρχονται (=θεωροῦνται) πρὸς τὸ δοκεῖν ἄξιοι τινες εἶναι (=ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν) τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ» ἤτοι οἶονεὶ λέγει «Ἐπιτιμάτε τοὺς τολμηροὺς μόνον τοὺς δὲ ἀτόλμους καὶ δειλοὺς θεωρεῖτε κατωτέρους καὶ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου! Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ (ἀφ' οὗ μάλιστα κατάγομαι καὶ ἀπὸ πολιτευομένης οἰκογενείας) ἐπολιτεύθην νέος καὶ τὴν εὐθύνην ἔχετε σεις». Τοῦτο ἦτο ἀληθὲς ἀλλ' ἡ ἀλήθεια αὕτη ἦτο πικρὰ διὰ τοὺς δικαστάς, **τοὺς τοιοῦτους**, δηλ. τοὺς δραστηρίους νέους. "Ὅπως καὶ νῦν οὕτω καὶ τότε οἱ δραστήριοι νέοι ἐθεωροῦντο ἱκανοὶ νὰ διαχειρισθῶσι καὶ τὰ δημόσια. **Τί ἄχθοισθε ὑμεῖς**. Ἐμεῖς αὐτοὶ διὰ τὴν εἰρημένην γνώμην σας εἴσθε αἴτιοι τῆς τοιαύτης τάσεως τῶν νέων νὰ πολιτεύωνται προώρως. Ὅθεν δὲν δύνασθε δικαίως νὰ κατακρίνητε τούτους ἀφ' οὗ ὑμεῖς εἴσθε δικασταὶ καὶ αἴτιοι τῆς τοιαύτης παραβάσεως. Τοῦτο θὰ ἐγίνετο ἂν ἄλλοι (καὶ οὐχὶ ὑμεῖς) ἐδίκαζον περὶ τούτου. Δὲν δύνασθε λοιπὸν νὰ με καταδικάσητε διὰ τοιοῦτον λόγον δι' ὃν καὶ σεις εὐθύνησθε. Ἀλλὰ καὶ οὐδὲν κακὸν ἐκ τούτου γεννᾶται, διότι ἐξ ὑμῶν ἐξαρτᾶται ἢτε ἐπιδοκιμασία καὶ ἀποδοκιμασία τῶν πολιτευομένων. Ἡ δικαιολογία ὁμως αὕτη δὲν εἶναι ἀποκρῶσα, διότι δὲν πρέπει νὰ δικαιολογῇ τις τὰ κακῶς ἔχοντα διὰ τῶν κακῶς ἐχόντων. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι καὶ αὕτη ἐλήφθη ὑπ' ὄψει καὶ ὁ Μ. ἠθωώθη.—[**Ἔρωτ.** Ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἐπολιτεύοντο οἱ νέοι ἐν Ἀθήναις; Διατί ὁ Μαντ. ἐπολιτεύθη προώρως; Τίς ἰδέα ἐπεκράτει ἐν Ἀθήναις τὸ πάλαι περὶ τῶν δραστηρίων καὶ τολμηρῶν νέων; Δύναται δικαίως νὰ δικάσωσι τὸν Μαντίθεον οἱ δικασταὶ τοῦ διότι ἐπολιτεύθη νέος; Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης;]

ΚΑΛΛΙΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ § αὕτη εἶναι ὁ ἐπίλογος τοῦ ὅλου λόγου. Ἄντι δ' ὁμως ἐν αὐτῷ νὰ συγκεφαλαιώσῃ ὁ ρήτωρ τὸν λόγον του καὶ νὰ παρακαλέσῃ τοὺς δικαστάς του, ὡς συνήθως συμβαίνει, νὰ εἶναι ἐπιεικεῖς, δικαιολογεῖται διὰ νέαν μομφήν, ἣν ἀπέδωκαν αὐτῷ, διατί δηλ. ἐπολιτεύθη νέος. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δικαιολογίᾳ ταύτῃ μεταχειρίζεται τρόπον ἀσυνήθην, ἀλαζονικῶς ἀναφέρων τὰ παραδείγματα τῶν προγόνων του καὶ τὴν πολιτικὴν κρίσιν τοῦ δήμου, εἰς ἃ στηρίζει τὴν πρόωρον πολιτικὴν του. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐθαδῶς πως φέρεται ὁ Μαντίθ. ἐν τῷ ἐπιλόγῳ, εἰρωνευόμενος τοὺς δικαστάς καὶ σχεδὸν ἀπειλῶν αὐτοὺς ὅτι δὲν δύνανται νὰ καταδικάσωσιν αὐτὸν διὰ τὴν μομφὴν ταύτην, διότι καὶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἄξιοι τοιαύτης μομφῆς ὡς πολιτευθέντες προώρως. Ὡστε δυνατόν εἶπεν ἔτι ἡ § αὕτη εἶναι μᾶλλον

προσθήκη νέου επιχειρήματος τεχνηέντως ἐν τέλει ἐπιφερομένου πρὸς κατά-
πληξιν τῶν δικαστῶν ἢ ἐπιλογος. Διὰ τοῦ ἐπιλόγου τούτου ὁ ῥήτωρ δηλοῦ-
τεχνηέντως ὅτι τὸ μόνον ἔγκλημα ὅπερ δύναται νὰ ἀποδοθῇ αὐτῷ εἶναι ἡ
μεγάλῃ πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι ἐπιθυμία του· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο πάλιν δὲν
πταίει αὐτὸς ἀλλ' ὁ δῆμος ὁ οὕτω κείνων τοὺς πολιτευομένους. Ἐκτὸς τῆς
ἀλαξονίας καὶ τοῦ θρασύους τοῦ Μαντιθέου ἐν τῷ ἐπιλόγῳ παρατηρεῖται καὶ
ἡ παρηγορία αὐτοῦ, ἣτις εἶναι ῥητορικὸν τέχνασμα.

ΔΙΔΑΓΜ.· Εἶναι ὀρθὸν νὰ στηρίξῃ τις τὰς πράξεις του εἰς οἵανδήποτε
κοινὴν γνώμην; Ποῦ κυρίως πρέσει νὰ στηρίζωμεν τὰς πράξεις ἡμῶν;

§ 20. Ζ' μεθοδὸς καὶ ἐνότης.· Ὁ **ΕΠΙΛΟΓΟΣ** τοῦ λόγου.
· Ὁ Μαντίθεος ἀνήκει εἰς πολιτευομένην οἰκογένειαν.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΟΛΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.· Ὁ Μαντίθεος ἀποδεικνύει ψευδῆ τὸν ἰσχυρισμὸν
τῶν κατηγορῶν ὅτι ἡ πηρὸ ἐτ ἔσεν ὡς ἱππεὺς τοὺς τριά-
κοντα, διότι 1) αὐτὸς ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μόνον 5 ἡμέρας
πρὸ τῆς καταλήψεως τοῦ Πειραιῶς 2) τὸ ὄνομά του δὲν εὐρίσκετο ἐν
τῷ κῦρος ἔχοντι καταλόγῳ τῶν φυλάρχων 3) ὁ βίος του καὶ ὡς ἰδιώ-
του καὶ ὡς στρατιώτου δὲν συνῆδε πρὸς τὴν κατηγορίαν. Διὰ τὸ ὅτι δὲ
εἶχε μεγάλην πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι κλίσιν δὲν πταίει αὐτὸς ἀλλ' ὁ
δῆμος μὴ ἔχων καλὴν βᾶσιν ἐν τῇ ἐκτιμῇσει τῶν πολιτευομένων.

ΚΡΙΣΙΣΙΣ. 1. Ἡ ἀπολογία τοῦ Μαντιθέου εἶναι ἀρκούντως πειστικὴ. Ἡ
σαφὴς διήγησις τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ ὡς πολίτου καὶ ὡς στρατιώτου ἀπο-
δεικνύει ὅτι οὐδόλως δύναται νὰποδοθῇ αὐτῷ ὑπόνοια κακοῦ φρονήματος
ἀλλὰ τοῦναντίον ὅτι οὗτος διὰ τὰς πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίας αὐτοῦ ἐδικαιοῦτο
νὰ ἀξιωθῇ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Μαντ. εἶναι ἐξαί-
ρετος τὸ δ' ὄνομα αὐτοῦ μόνον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ λόγου κεῖται.

2. Ὁ λόγος εἶναι βραχύς καὶ ἄνευ σπουδαίων ῥητορικῶν σχημάτων, γνω-
μικῶν καὶ Ἀττικῆς χάριτος· ἔτι δὲ εἶναι τραχύς, ἀλαξονικὸς καὶ σχεδὸν προ-
κλητικὸς, διότι καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀπαγγέλλοντος αὐτὸν ἦτο ἀρχαιότροπος
καὶ στρατιωτικὸς. Τοιοῦτον ὕφος ἤρριμοζεν ἐν τῷ στόματι νέου ἀριστοκρατικοῦ,
τολμηροῦ καὶ ἀτρομήτου στρατιώτου συνειδότης τὴν τε ἀτομικὴν ἀξίαν καὶ
τὰς οἰκογενειακάς αὐτοῦ παραδόσεις καὶ καταφρονοῦντος τὴν κομψότητα καὶ
τοὺς λεπτοὺς τρόπους τῶν ἐκτεθηρῶν συνηλικιωτῶν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο
καὶ τὸ τέλος τοῦ λόγου εἶναι ταχύ, ἀτότομον ἀτέριττον καὶ ἀληθῶς στρατιω-

τικόν, ὡς ὁ πᾶς λόγος, ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ ἦθος τοῦ ῥήτορος. Αἱ δ' ἀρεταὶ τοῦ λόγου εἶναι ἡ συντομία, ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ ἠθοποιία, δι' ἣν μάλιστα ἐθεωρήθη ὡς εἰς τῶν πρώτων λόγων τοῦ Λυσίου.

3. Ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκονομία (τεχνικὴ μορφή) τοῦ λόγου εἶναι ἀτεχνος. Εἰς τὸ θρασὺ καὶ παράδοξον προοίμιον (§ 1 καὶ 2) καὶ τὴν ἐγωϊστικὴν πρότασιν (§ 3) ἐπακολουθεῖ ὁ βραχὺς διισχυρισμὸς τῶν ἐναντίων (§ 4-9), ἡ ἀπόδειξις ὅτι καὶ ὁ ἰδιωτικὸς καὶ ὁ δημόσιος βίος τοῦ δοκιμαζομένου δὲν καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνάξιον τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος (§ 9-20) καὶ τέλος ἀντὶ ἐπιλόγου ἡ ἐκθεσις τῶν παραδειγμάτων τῶν προγόνων του καὶ τῆς ἐπικρατούσης ιδέας περὶ πολιτικῆς, ἐφ' ὧν ὁ ἀπολογούμενος ἐστήριξε τὴν πρόωρον εἰς τὰ πολιτικὰ ἀνάμειξίν του.

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ 1. Ἐνωσον πάσας τὰς μεθοδικὰς ἐνότητας τοῦ λόγου καὶ διηγήθητι συντόμως ὅλον τὸν λόγον.

2. Διάκρινον τὸ προοίμιον, τὴν διήγησιν, καὶ τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου καὶ χαρακτηρίσον αὐτά.

3. Διαίρεσον τὴν διήγησιν εἰς τὰ μέρη αὐτῆς.

4. Εἰπὲ τί παρατηρεῖς ὡς πρὸς τὸν ὅλον λόγον καὶ ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ.

5. Εἰπὲ τὰ σπουδαιότερα πραγματικὰ γεγονότα, τὰ ἀξιολογώτερα ἡθροικὰ τεχνάσματα καὶ τὰ ὑψηλότερα διδάγματα τοῦ λόγου τούτου.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ. Ποῦ, πότε καὶ διατὶ κατηγορήθη ὁ Μαντιθεός; Τί ἀπέδειξεν ἀπολογούμενος ὁ Μαντιθεός καὶ διὰ τίνων ἐπιχειρημάτων; Πότε ἐγένετο ἡ ἀπολογία αὐτοῦ Μαντιθεοῦ, ὑπὸ τίνος ἐγράφη καὶ ὑπὸ τίνος ἀπηγγέλθη; Τί ἀπολογία εἶναι αὐτῆ, τί λόγος εἶναι οὗτος καὶ τίς ἡ οἰκονομία αὐτῆς.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ. Καὶ παρ' ἀρχαίοις ἐγίνοντο, ὡς καὶ νῦν, ἐνστάσεις πρὸς τὸν κύριον ἐκλογῆς βουλευτοῦ, ἃς ἐξεδίκαζεν ἡ βουλή. Αἱ συμπάθειαι καὶ ἀντιπάθειαι τῶν πολιτευομένων δὲν ἔλειπον καὶ τότε, πολλάκις δὲ καὶ αὐταὶ καὶ ἡ προσωπικότης τῶν βουλευτῶν ἐλαμβάνοντο, ὑπ' ὅψιν ὡς καὶ σήμερον συμβαίνει, παραβλεπομένων τῶν τύπων. Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα καὶ ἡ κληρονομικὴ πολιτικὴ καὶ ὁ πλοῦτος ἐθεωροῦντο καὶ τότε, ὡς καὶ νῦν, πολιτικὰ κεφάλαια χωρὶς ὅμως νάτοκλειώνται τῆς πολιτικῆς καὶ νέοι δραστήριοι καὶ ἱκανοί. Τὰ στρατιωτικὰ ἀνδραγαθήματα καὶ αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκογενειακαὶ ἀρεταὶ ὡσαύτως ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὅψιν καὶ τότε ὡς καὶ νῦν καὶ ἐν γένει ὁ πολιτικὸς, κοινωνικὸς, οἰκογενειακὸς κλπ. βίος τῶν ἀρχαίων ἐν πᾶσι σχεδὸν ἦτο ὁμοίος τῷ νῦν τοιοῦτῳ βίῳ ἡμῶν.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ. Διηγήθητι γραπτῶς ἢ προφορικῶς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου τούτου ἐν λεπτομερείᾳ ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν εἰρημένων.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

§ 1. Ἡ δὴθεν περὶ τὸ λέγειν ἀπειρία τοῦ ὀμιλοῦντος.

ΛΕΞΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ. ἄξιός τινός εἰμι = ἔχω ἀξίαν τινά, ἀξίζω κάτι τι. λέγω = ὀμιλῶ, δημηγορῶ. τοσοῦτον δέω = χρειάζομαι (ἀπέχω, μοί λείπει) τόσον νὰ... ὥστε. — Τὰ προσήκοντα = τὰ πρέποντα. ἱκανός εἰμι = ἔχω τὴν ἱκανότητα, δύναμαι. ἀδύνατός εἰμι = δὲν ἔχω τὴν ἱκανότητα, ἀδυνατῶ. τὰ δέοντα = τὰ ἀναγκαῖα. Τὰ πεπραγμένα τινὶ = αἱ πράξεις τινός. σκοποῦμαι = σκέπτομαι, ἐξετάζω. διαδικασία = ἡ μετὰ τινος δίκη περὶ ἀντιποιήσεως περιουσίας.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. Ἴσως-δύνασθαι. Σύνταξον ὧδε: Ἴσως τινὲς ἠγοῦνται με διὰ τὸ βούλεσθαι εἶναι ἀξιόν τινος δύνασθαι ἂν καὶ εἰπεῖν μᾶλλον ἐτέρου=Ἴσως τινὲς... νομίζουσιν ὅτι ἐγὼ ἐπειδὴ θέλω νὰ ἔχω ἀξίαν τινά θὰ ἠδυνάμην (διὰ τοῦτο) καὶ νὰ ὀμιλήσω καλύτερον ἄλλου τινός. Τὸ με εἶναι ὑποκ. τῶν ἀπαρεμφ. πάντων ἰδ. Σ. § 449 β'(1), τὸ δὲ διὰ τὸ βούλεσθαι σημαίνει αἰτίαν. με δύνασθαι ἂν=ὅτι ἐγὼ δυναίμην ἂν (Σ. § 447). Τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἡ γ ο ὕ ν τ α ι, τὸ δὲ εἰ π ε ἰ ν ἐκ τοῦ δ ὕ ν α σ θ α ι καὶ τὸ ε ἰ ν α ι ἐκ τοῦ β ο ὕ λ ε σ θ α ι. Τί εἶναι τὸ δι κ α σ τ α ἰ εἰς τὸ ἄνδρες (Σ. § 55);—καὶ εἰπεῖν τὸ κ α ἰ ἐπιδοτικόν=...ἀκόμη καὶ νὰ εἴπω. ἐτέρου' τί γενική (Σ. § 91);—ἐγὼ δέ...=ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω εἶναι ἱκανός λέγειν περὶ τῶν μὴ προσηκόντων=ἀλλ' ἐγὼ τόσον πολὺ ἀπέχω ἀπὸ τοῦ νὰ δύναμαι νὰ ὀμιλῶ περὶ τῶν μὴ πρεπόντων ὥστε...Τὸ δὲ ὧδε ἀποπροσωπικῶς (Σ. § 472). Πόθεν ἐξαρτᾶται τὸ ε ἰ ν α ι (ἰ κ α ν ὶ ο ς) πόθεν τὸ λ ἔ γ ε ι ν; Τί ὄρος εἶναι τὸ ἰ κ α ν ὶ ο ς; ὥστε δέδοικα μὴ ὦ ἀδύνατος εἰπεῖν τὰ...=ὥστε φοβοῦμαι μήπως δὲν ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ εἴπω τὰ πρέποντα (ἀκόμη) καὶ περὶ ὅσων μοι εἶναι (ἀπολύτως) ἀναγκαῖον νὰ ὀμιλῶ. Περὶ τῆς συμπερ. προτ. ἰδ. Σ. § 415 α', περὶ δὲ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐξαρτωμένης πλαγ. ἐρωτημ. μ ἡ ὦ... Σ. § 410.—Τὸ λ ἔ γ ε ι ν ὑποκ. τοῦ ἀ ν α γ κ α ἰ ὶ ο ν ἔ σ τ ι (Σ. § 470).—οὖν δηλοῖ τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα τῶν ἠγουμένων, τὸ δὲ με ἐν εἶναι βεβαιωτικόν=Νομίζω λοιπὸν (τούτων οὕτως ἔχόντων) βεβαίως. ἂν διηγῆσθαι ἢ ὑπόθεσις τοῦ ο ἶ ο μ α ι ὕ μ ᾱ ς ε ὑ ρ ῆ σ ε ι ν=ἂν διηγῆθῶ.... νομίζω ὅτι σεῖς θὰ εὔρητε.... Πόθεν ἐξαρτᾶται τὸ ε ὑ ρ ῆ σ ε ι ν καὶ διατί ἐτέθη κατὰ μέλλοντα (Σ. § 446 β' σημ. α');—

(1) Καὶ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ αἱ συντακτικαὶ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὸ μόνον ἐγκυκλιζόμενον τοῦ Κράτους συντακτικὸν Κατεβαλῆ (1910).

τὰ πεπραγμένα ἡμῶν=πάντα τὰ ὑφ' ἡμῶν (ἐμοῦ καὶ τοῦ πατρός μου) πεπραγμένα=πάσας τὰς πράξεις μας. Τί εἶναι ἡ δοτ. ἡ μ ἰ ν εἰς τὸ π ε π ρ ο σ γ μ ἔ ν α (Σ. § 160 β');—*ἐκεῖνου* δηλ. τοῦ Ἐρώτωνος. Εἶπεν ἐ κ ε ἰ ν ο υ διότι εἶχεν ἀποθάνει ἤδη ὁ Ἐρώτων. *ἐξ αὐτῶν* δηλ. τίνων; *ἃ προσήκει*. Ἡ ἀναφορ. πρότασις εἶναι ἀντικ. τοῦ ε ὑ ρ ῆ σ ε ι ν=ἐκεῖνα τὰ ὅποια πρέπει (ἢ καὶ ὡς πλαγ. ἐρωτηματ.=τίνα πρέπει) νὰ ἐξετάσῃτε προκειμένου περὶ τῆς διαδικασίας (δίκης) ταύτης. Τὸ μὲν σ κ ἔ ψ α σ θ α ι εἶναι ὑποκ. τοῦ π ρ ο σ ῆ κ ε ι (Σ. § 470), τοῦ δὲ σ κ ἔ ψ α σ θ α ι ὑποκ. ἐνν. τὸ ὑ μ ἄ ς.—*οὖν* τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα τοῦ ο ἶ ο μ α ι ὑ μ ἄ ς ε ὑ ρ ῆ σ ε ι ν...

[*Συμπλήρωσον τὰς κυρίας προτάσεις διὰ τῶν δευτερευουσῶν ὡςδε· Διατί ἡγοῦνται τινες; Τί βούλεσθαί με; Τί ἡγοῦνται τινες; Τί δύνασθαι ἄν με; Τί δέω τοσοῦτου; Τησοῦτου δέω ἱκανὸς εἶναι λέγειν ὥστε ποῖον εἶναι τὸ ἀποτελεσμα; Τί δέδοικα; Ἄδύνατος ὦ τί; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὔμαι ὑμᾶς εὐρῆσειν; Τί εὐρήσεις ὑμᾶς;*]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ὁμιλῶν εἰκάζει τὴν περὶ ἑαυτοῦ γνώμην τινῶν—Δηλοῖ ὅτι δὲν ἔχει ῥητορικὴν ἱκανότητα—Ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ διηγηθῇ τὴν ὑπόθεσιν τῆς διαδικασίας ὅλης ἐξ ἀρχῆς καὶ προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν εἰς τοῦτο.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. *Δικασταί.* Οἱ δικασταὶ ἐνταῦθα εἶναι Ἡ λ ι α σ τ α ἰ, συμπαρακάθηται ὅμως μετ' αὐτῶν καὶ οἱ σ ὦ ν δ ι κ ο ι, διότι ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ πρόκειται περὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας ἰδιώτου ὑπὸ τοῦ δημοσίου (Πρβλ. Εἰσαγ. Θ').—*ἄξιον εἶναι.* Ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα μετὰ μετριοφροσύνης ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ θέσεώς του, ἥτις, ὡς φαίνεται, εἶναι ἀρκετὰ σπουδαία ἔνεκα τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως δαπανῶν του. Οὗτος ἐνταῦθα ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ συστάσεως λέγων ὅτι ἔργω μὲν εἶναι ἀγαθὸς πολίτης λόγῳ δὲ οὐδὲ διὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἶναι ἐπιτήδειος. *δύνασθαι καὶ εἰπεῖν.* Ὁ ὁμιλῶν ἐπιτήδης λέγει ὅτι παρ' ὄλην τὴν ἄλλην ἀξίαν του δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ λέγειν. Τίς εἶναι ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα θέλει φανῆ εὐθὺς κατωτέρω ἐν § 2. Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι οὐδεμίᾳ σχεδὸν διαφορᾷ ὑπάρχει μετὰ τῆς βουλήσεως (βούλεσθαι) καὶ τῆς δυνάμεως (δύνασθαι).—*τῶν μὴ προσήκόντων.* Τὰ μὴ προσήκοντα ἀναφέρονται εἰς τὸ μ ἄ λ λ ο ν ἔ τ ἔ ρ ο υ καὶ εἶναι τὰ ἀνάριστα εἰς φιλαλήθη καὶ εἰλικρινῆ ἄνθρωπον, ἥτοι τὰ ῥητορικὰ τεχνάσματα, δι' ὧν πολλάκις οἱ ἐπιτήδαιοι ῥήτορες διαστρέφουσι τὴν ἀλήθειαν εἰς βάρος τοῦ ἀντιπάλου των. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα ὑποκρίνεται τὸν ἄπειρον ἐπιτήδης ἵνα δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐπιτηδείων καὶ σχεδὸν λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ νομίσωσιν οἱ δικασταὶ ὅτι αὐτὸς ἀγωνίζεται ὡς εὐγλωττός τις νὰ λάβῃ τὰ τοῦ δημοσίου πράγματα παριστάνων αὐτὰ ὡς ἰδικά του. *περὶ ὧν ἀναγκαῖον.* Ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα ἐν τινι δίκῃ, ἐν ἀντι-

θέσει πρὸς τὰ μὴ προσήκοντα, εἶναι τὰ σπουδαιότερα πραγματικὰ γεγονότα τῆς ὑποθέσεως, ἄνευ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ζημιωθῇ ὁ διάδικος. Ὁ ἄπειρος καὶ ἄτεγος διάδικος καὶ ἐκ τούτων πικραλεῖται πολλά, ἐν ᾧ ὁ ἔμπειρος καὶ εὐγλωττος ῥήτωρ δημιουργεῖ πολλάκις καὶ ἴδια πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πελάτου του, **δέω-δέοντα**. Παιγνίδιον μεταξὺ λέξεων, αἵτινες ὁμως τὰ μέγιστα διαφέρουσι κατὰ σημασίαν ἐνταῦθα. **πάντα τὰ πεπραγμένα**. Ὁ ὁμιλῶν νομίζει ὅτι πρέπει νὰ διηγηθῇ ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀρχικοῦ ἀντιδίκου του Ἐράτωνος (§ 2) δίκης, ἵνα ἐκ ταύτης κρινῶσιν αὐτοὶ οἱ δικασταὶ ἀφ' οὗ αὐτὸς στερεῖται τῆς ῥητορικῆς τέχνης. **καὶ τοὺς παῖδας**. Ἀναφέρει καὶ τούτους, διότι οὗτοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς των Ἐράτωνος διαδέχονται καὶ ἀντικαθιστῶσιν αὐτόν. ἂ προσήκει. Διὰ τούτου ζητεῖ ὁ ὁμιλῶν νὰ μὴ ἀδικήσωσιν αὐτὸν οἱ δικασταὶ. **τῆς διαδικασίας**. Τῆς μεταξὺ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τοῦ δημοσίου δίκης ταύτης. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ ἐν § 10 τὸ **διαδίκασμα** φαίνεται ὅτι ἡ παρούσα δίκη εἶναι διαδικασία μεταξὺ ἰδιώτου ὡς τρίτου ἀπαιτητοῦ καὶ τοῦ δημοσίου. Διὸ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ λόγου δύναται νὰ γίνῃ «περὶ δημοσίου διαδικάσματος».

ΚΑΛΛΙΛΟΓ· ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ § αὕτη εἶναι τὸ **π ρ ο ο ἰ μ ι ο ν** τοῦ λόγου μεθ' ἱκανῆς δὲ τέχνης προσημαίεται ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ. Ἡ τεχνηέντως γενομένη ὑποτίμησις τῆς ἀξίας του, ὁ διὰ τοῦ ἴσως δισταγμὸς αὐτοῦ, ἡ παραδοχὴ τῆς ἰδέας ὅτι στερεῖται ῥητορικῆς ἱκανότητος καὶ ἡ ἀφελὴς γνώμη ὅτι πρέπει νὰ διηγηθῇ τὴν ὑπόθεσιν ὅλην λεπτομερῶς ὡς τις ἄπειρος, εἶναι τεχνάσματα, δι' ὧν προκαλεῖ τὴν εὐμενῆ ἀκρόασιν τῶν δικαστῶν. Ἄλλ' ἡ μεγαλύτερα τέχνη ἔγκειται ἐν τῷ «**τῶν μὴ π ρ ο σ η κ ὄ ν τ ω ν**,» δι' οὗ ὑποβάλλει τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν γυμνήν, διότι δῆθεν δὲν γνωρίζει τὴν ῥητορικὴν τέχνην. Διὰ τούτων προδιαθέσας ἀρκούντως τοὺς δικαστὰς προβαίνει εὐθύς εἰς τὴν **διήγησιν** τῆς ὑποθέσεως. Τὸ προοίμιον εἶναι ἀφελὲς καὶ βραχὺ ἀλλὰ πολὺ τεχνικόν. Παρατήρησον ἐνταῦθα καὶ παιγνιδιόν τι τῶν λέξεων **δέω-δέογτα-δέομαι**.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Ἔσο πάντοτε εὐλικερῆς. [*Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης*].

§ 1 Α' μ ε θ ο δ ι κ ῆ ἑ ν ὄ τ η ς. **Τὸ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ** τοῦ λόγου.
Προδιάθεσις τῶν δικαστῶν.

§ 2. Τὸ δάνειον τοῦ ἀρχικοῦ ὑφειλέτου.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. **δανείζομαι**=λαμβάνω χρήματα ἐπὶ τόκῳ (δανει(α)κά), τὸ δὲ **δανείζω**=δίδω χρήμ., ἐπὶ τόκῳ (τοκίζω). **τἀργύριον**=τὰ χρήματα. **ἐναντίον**=ἐνώπιον. **παρέχομαι μάρτυρας**=προσάγω (φέρω) μάρτ. ὑπὲρ ἑμαυτοῦ (Σ. § 110).—**παραγίνομαι τινι**=παρευρισκομαι, εἶμαι παρὸν εἰς τι. **μαρτυρ(ε)ῶ**=γίνομαι (χρησιμεύω ὡς) μάρτυς. **καλῶ μάρτυρας**=προσκαιῶ μάρτυρας.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. *ἐδανείσατο* = ἔλαβεν, ἐδανείσθη. *ὅτι ἔλαβε-ὡς ἐδεήθη* εἰδίζ. προτάσ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ παρῆξομαι ἀρτ. = (ἴνα μαρτυρήσωσιν) ὅτι παρέλαβεν (ὁ Ἐράτων)...καὶ ὅτι...*ἐδεήθη δανείσασθαι* = ἔλαβεν ἀνάγκην (ὁ Ἐράτ.) νὰ δανεισθῆ. ὡν' γεν. συντακτ. τοῦ ἐναντίον = τούτους ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἐδόθησαν τὰ χρήματα θὰ προσαγάγω εἰς σᾶς ὡς μάρτυρας. Τὸ μὲν μάρτυρας κατηγορ. τὸ δὲ ὑμῖν καὶ τὸ ἐνν. τοῦτο ὑς ἀντικείμενα (Σ. § 128). — *ἂ ἐχρήσατο ὅσα ὠφελήθη* πλαγ. ἐρωτ. προτ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ διηγῆσονταί καὶ μαρτυρήσουσιν = τίνα χρῆσιν ἔκαμιν αὐτοῦ ὁ Ἐρ. = πῶς μετεχειρίσθη αὐτὸ (τὸ ἀργύριον) καὶ πόσα ὠφελήθη ἐξ αὐτοῦ. Τὸ ἂ = ἄτινα (Σ. § 407 σημ.) εἶναι σύστοιχον ἀντικείμ. τοῦ ἐχρήσατο (Σ. § 133 σημ.). Πῶς συντάσσεται τὸ χρῶμαί; *οἱ εἰδότες τε καὶ παραγ.* = οἱ γνωρίζοντες κάλλιον ἐμοῦ καὶ παρόντες (οἱ εἶχον παρευρεθῆ). — *οἷς* = τούτοις ἂ ἔπραττεν = εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος (ὁ Ἐρ.) ἔπραττεν, ἦτοι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἃς ἐνήργει διὰ τῶν δανει(α)κῶν χρημάτων. *ἐμοῦ* β' ὄρος τῆς συγκρίσ. *καὶ μοι...* (δοτ. χαριστ.) = καί, παρακαλῶ, προσκίλει μάρτυρας. πρβλ. καὶ Μαντιθ. §. 8. — [*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. ὡδε. Παρέξομαι μάρτυρας μαρτυρήσοντας τί; Τί διηγῆσμαι καὶ μαρτυρήσουσιν οἱ εἰδότες καὶ παραγ. (=οἱ μάρτυρες);*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Τὸ ἀρχικὸν δάνειον. Ὑπόδειξις μαρτύρων περὶ τοῦ δανείου. Μάρτυρες αὐτόπισι θὰ βεβαιώσωσι τὴν χρῆσιν τοῦ δανείου. Πρόσκλησις μαρτύρων.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *ἐδανείσατο παρὰ τοῦ πάππου.* Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα εἶναι ὁ κληρονόμος καὶ ἔγγονος τοῦ ἀρχικοῦ δανειστοῦ καὶ ὡς τοιοῦτος εἶναι ἐνάγων (διώκων) ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ ἐν ἡ πρόκειται περὶ παλαιοῦ τινος δανείου. Ἐναγόμενος δ' εἶναι οὐχὶ ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης Ἐράτων, ὅστις εἶχεν ἀποθάνει ἤδη, ἀλλ' ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρασιφῶν. Δὲν ἐνάγει δ' ὁ ἐνάγων ἤδη τὸν ὀφειλέτην ἀλλὰ τὸ δημόσιον ζητοῦν νὰ ἐκποιήσῃ ἤδη ὄλην τὴν περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου τοῦ Ἐράτωνος, ὡς φανήσεται κατωτέρω. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπιγραφή αὕτη τοῦ λόγου, διότι ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποίησης περιουσίας τινὸς διεκδικουμένης καὶ ὑπὸ ἄλλου ἦτο δημόσιον ἀδίκημα. Τὸ δάνειον ἐγένετο τότε σχεδὸν ὅπως καὶ σήμερον, ἐνώπιον μαρτύρων καὶ ἐπὶ ἀσφαλείᾳ δι' ἀποδείξεως (ἰδιωτικῆς ἢ ἐμμεαρτύρου τ. ἔ. συμβολαιογραφικῆς), δι' ἐνεχύρου κινήτων πραγμάτων ἢ δούλων καὶ δι' ὑποθήκης ἀκινήτων κτημάτων. Ἀλλὰ καὶ καλῇ τῇ πίστει ἐδίδοτο δάνεια. Τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα δάνειον εἶχε γίνεαι διὰ συμβολαίου (§ 3). Ὁ δὲ τόκος τότε ἦτο συνήθως $12 \frac{0}{10} - 16 \frac{0}{10}$, ἐνίοτε δὲ ἀνήρχετο καὶ μέχρι $33 \frac{1}{2}$ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. — **Ἐρασιφῶντος.** Ἐκ τῶν 3 υἱῶν (§ 3) τοῦ ἀποθανόντος ἀρχικοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος ἀναφέρει ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ μόνον τὸν Ἐρασι-

φῶντα, διότι οὗτος ἦτο ὁ πρεσβύτερος καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἶχε δημεύσει τὸ δημόσιον (§ 5).—*τάλαντον*. Τοῦτο ἐν ἧτο νόμισμα ἀλλ' ὀνομασία χρηματικού ποσοῦ 6 χιλ. δραχμῶν. *παρέξομαι μάρτυρας*. Ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐν ταῖς πολιτικαῖς δίκαις ἐπετρέπετο καὶ τότε καὶ ἐγένετο ἕπως καὶ νῦν ἐνόρκως κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως ἐπιλαμβανομένου τοῦ ὕδατος τῆς κλειψύδρας. Προσεκαλοῦντο δὲ οἱ μάρτυρες ὑπὸ τῶν διαδίκων διὰ π ρ ο σ κ λ ἦ σ ε ω ς καὶ ἐτιμωροῦντο ἂν δὲν προσήρχοντο ὡς λιπομάρτυρες. *ὡς ἐχρήσατο ὄσα ὠφελήθη*. Ἦτο ἀνάγκη νῦποδειχθῆ ὄχι μόνον ὅτι ἐδανείσθη τὰ χρήματα ὁ ὀφειλέτης ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν καὶ ὅτι ἐκέρδισεν ἐξ αὐτῶν, διότι τοῦτο διέθετεν εὐμενέστερον τοὺς δικαστὰς ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιζομένου διαδίκου. *οἱ εἰδότες καὶ παραγεγε*. Τοιοῦτοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἵτινες εἶτε ὡς μάρτυρες, εἶτε ὡς γείτονες, εἶτε ὡς φίλοι, εἶτε ὡς συνεργάται τοῦ Ἐράτωνος ἐγνώριζον βεβαίως κάλλιον τοῦ ἐγγόνου δανειστοῦ (ἔνεκα τῆς ἡλικίας του) καὶ τὰ τοῦ δανείου καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ Ἐράτ. καὶ τὰ κέρδη αὐτοῦ *ἔπραττε*. Πρόκειται κυρίως περὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐνταῦθα. *διηγῆσονται*. Δὲν σημαίνει τοῦτο ὅτι θὰ διηγηθῶσι διὰ στόματος, διότι πάντα ἦσαν γεγραμμένα ἵνα μὴ μάτην παρέρρηται χρόνος, οἱ δὲ μάρτυρες ἐπεβεβαίουν αὐτὰ ἀναγινωσκόμενα ὑπὸ τοῦ γραμματέως. Φαίνεται δ' ὅτι ἐνταῦθα αἱ μαρτυρίαι ἦσαν βραχυτάται καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ κλειψύδρας, ὡς ἀλλαγῆ διὰ τῆς φράσεως «*ναί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ*». Ἰαῶς δὲ ἐγένετο μὲν τοῦτο ἀλλὰ δὲν ἀνεγράφη ὡς γνωστόν. *κάλει μάρτυρας*. Τοὺς μάρτυρας ἐν τῷ δικαστηρίῳ προσεκάλει ἵνα προσέλθωσιν εἰς τὸ προεδρεῖον ὁ ὑπὸ ἡρέτης (νῦν κλητήρ) τοῦ δικαστηρίου. Καὶ ἂν μὲν τὸ πρῶτον ἐξητάζετο ἤδη ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ὁ μάρτυς ἐξητάζετο προφορικῶς ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ π ο δ ί ο υ (Μαντ. § 8), ἂν δὲ εἶχεν ἐξετασθῆ καὶ ἐν προανακρίσει, ἡ μαρτυρία του ἐκεῖνη, ἐπὶ γραμματίου γεγραμμένη, προσεκομίζετο εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ γραμματέως, τοῦ μάρτυρος ἐπιβεβαιουῦντος αὐτὴν ἐκ τοῦ προεδρείου ἢ διὰ λόγου ἢ διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς. Ὁ χρόνος τῆς ἀναγνώσεως τῆς μαρτυρίας ἢ ἄλλου ἐγγράφου δὲν προσμετρεῖτο τῷ ἀγορεύοντι. Διὸ ἐπιλαμβάνετο τότε τὸ ὕδωρ τῆς κλειψύδρας. **ΜΑΡΤΥΡΙΑ**. Ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες θὰ μαρτυρήσωσι περὶ τε τοῦ δανείου καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας τοῦ Ἐράτ. (δηλ. τὰ ἐν § 2).—Γ' Ἐρωτ. *Περὶ τίνος πρόκειται ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ; Πῶς ἐγένετο τὸ δάνειον παρ' Ἀθηναίους καὶ ἐπὶ πόσῳ τόκῳ; Τί ἦτο τὸ τάλαντον; Πῶς ἐγένετο παρ' ἀρχαίοις ἢ πρόσκλησις καὶ ἐξετασις τῶν μαρτύρων; Τί θὰ μαρτυρήσωσιν οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα;*].

ΚΑΛΛΙΑΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ διήγησις τοῦ λόγου. Ἡ ἀπλῆ, σαφὴς καὶ γοργή, ὡς ἐπεσχέθη ἐν τῷ προοιμίῳ, διατύπωσις τῶν νοη-

μάτων ὀφείλεται καὶ εἰς τὰ πράγματα αὐτὰ ὄντα ἀπλᾶ ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Λυσίαν. [ἔγένετο τὸ δάνειον; πόσον ἦτο; ποῖα χρῆσις αὐτοῦ ἐγένετο;].

ΔΙΔΑΓΜ. Ἐπιτρέπεται ἡ τοκογλυφία; [*Εἰς τὸ νόημα τῆς §*].

§ 3. Δικαστικοὶ ἀγῶνες δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ἀπολαμβάνω=λαμβάνω τι (ὀφειλόμενον) ὀπίσω. τὰ συγ-
κείμενα.= τὰ συμπεφωνημένα. τὰ δίκαια ποιῶ τι—ἀποδίδω εἰς τινα πᾶν
ὅ,τι εἶναι δίκαιον. δυνατός εἰμι=δύναμαι. § 1—πράττομαί τινά (ἢ παρὰ
τινός) τι=εἰσπράττω τι παρὰ τινος. ἀστικὸς (οὐχὶ ἀστυκὸς)=ὁ τῶν ἀστικῶν
εἴτε πολιτῶν. συμβολαίου λαχεῖν τι=ἐνάγειν εἴτε καλεῖν τινα εἰς τὸ δικασ-
τήριον ἕνεκα συμβολαίου, κάμνειν κλησιν εἰς τινα δυνάμει συμβολαίου.
ἐπιδημ(έ)ω=εἶμαι ἐν τῇ πατρίδι μου. Ὡσαύτως καὶ ἐνδημῶ. Τοῦναντίον
δὲ ἀποδημῶ=εἶμαι εἰς τὰ ξένα. καταδικάζομαι τινος (μέσ. περιποιητ.
διάμεσον)=καταδικάζω τινά ἐν τῷ δικαστηρίῳ (πρὸς ὀφειλείαν μου διὰ τῶν
δικαστῶν).

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ἕως ἔξῃ=ἐν ὅσῳ ἔξῃ ἐλαμβάνομεν τοὺς τ. καὶ ὅ,τι
ἄλλο εἴχομεν συμφωνήσει ἐν τῷ συμβολαίῳ. ἐπειδὴ δέ...=ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀπέ-
θανεν ἀφήσας (ὡς κληρονόμους). Τὰ κύρια ὀνόματα εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ τρεῖς-
οὔτοι δηλ. τίνες; οὐδὲν (ἐκ) τῶν δικαίων=οὐδὲν δίκαιον (καμμίαν ὑποχρέ-
ωσιν) ἀπέδιδον κλέον εἰς ἡμᾶς (ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου). ἐν τῷ πολέμῳ.=
κατὰ τὸν πόλεμον. (ἐν ὅσῳ διήρκει ὁ πόλ.). Τί σημαίνει ὁ προσδιορισμ. (Σ. §
149 γ'); διότι οὐκ ἦσαν δίκαια=ἐπειδὴ δὲν ἐγίνοντο δίκαια (διακοπεῖσθαι ἕνεκα
τοῦ πολέμου). ἐπειδὴ ἐγένετο=ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐγένετο εἰρήνη (ἔπαυσεν ὁ πόλε-
μος.—ὅτε περ πρώτον=καὶ ἀκριβῶς (εὐθύς) ὅτε πρώτην φορὰν (μετὰ
τὸν πόλεμον) ἐγίνοντο (ἐπανελαμβάνοντο) αἱ δίκαια τῶν ἀστικῶν (τῶν κατοίκων
τῆς πόλεως). Ἡ χρον. αὐτῆ πρότασις προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὴν προη-
γουμένην ἐπειδὴ ἐγένετο. λαχῶν τῷ Ἐρασιστράτῳ...τοῦ συμβολαίου=
καλέσας (ἐναγαγὼν) ὁ πατήρ μου τὸν Ἐρασιστράτον εἰς τὸ δικαστήριον δυ-
νάμει τοῦ (δανειστικοῦ) συμβολαίου (των) δι' ὅλον τὸ ὀφειλόμενον ποσόν. Ἡ
γενικ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνν. διέκην, τὸ δὲ παντὸς ἀντιτίθεται τῷ Ἐρα-
σιστράτῳ, ὅστις εἶναι εἷς. ὅσπερ ἐνν. Ἐρασιστράτος. τῶν ἀδελφῶν=ἐκ τῶν
3 ὀφειλετῶν ἀδελφῶν, Ἐρασιφῶντος, Ἐράτωνος καὶ Ἐρασιστράτου. κατεδι-
κάσατο ἐνν. αὐτοῦ=κατεδίκασεν αὐτὸν ἵτοι ἐκέρδισε τὴν δίκην πείσας τοὺς
δικαστὰς περὶ τοῦ δικαίου του. ἐπὶ Σ. ἀρχοντο;=ὅτε ἦτο ἄρχων ἐπώνυμος
ὁ Ξεν. Τί σημαίνει ἡ γενικὴ (Σ. § 149 γ'); τούτων=περὶ τούτων δηλ. τῶν ἐν
τῇ § 3 εἰρημένων. Καί μοι κάλει. ἰδ. § 2—[Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Ἐως
πότε ἀπελαμβάνομεν; Πότε οὔτοι οὐδὲν...εἵποιν; Γιατί οὐκ ἔμεν δυνατοί;

Κατὰ τίνα χρόνον, πότε ἀκριβῶς καὶ ἀφ' οὗ ἔγινε τί, κατεδικάσατο ὁ πατήρ; Τίτι Ἐραοιστράτῳ λαχῶν ὁ πατήρ;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Πληρωμὴ τῶν τόκων τῷ δανειστῇ ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου. Κατακράτησις τῶν τόκων ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ ὀφειλέτου. Οὐδεμία δικαστικὴ πρᾶξις ἐγένετο κατὰ τὸν πόλεμον. Μετὰ τὸν πόλεμον ὁ πιστωτὴς καταδικάζει τὸν ἕνα κληρονόμον τοῦ ὀφειλέτου δι' ὄλον τὸ χρέος. Ὑπόδειξις καὶ πρόσκλησις μαρτύρων.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. τὰ *συγκείμενα*. Αἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ περιλαμβανόμεναι συμφωνίαι, οἷον νὰ δίδῃ ὁ ὀφειλέτης σὺν τῷ τόκῳ καὶ μέρος τοῦ κεφαλαίου ἢ ἄγρου ἐπικαρτίαν ἢ ἄλλα πράγματα εἴτε ὡς τόκον εἴτε ὡς κεφάλαιον κλπ. Ταῦτα κατωτέρω καλεῖ τὰ *δικαία*. Ἐράτων. Παρ' ἀρχαίοις ὁ υἱὸς ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς συνήθως· παρ' ἡμῖν ζῶντος τοῦ πατρὸς σπανιώτατα γίνεται τοῦτο καὶ διὴ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι, μόνον δὲ ἂν ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς ὑπάρχῃ υἱὸς ἀβάπτιστος λαμβάνει πάντοτε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του. Ὡσαύτως παρ' ἀρχαίοις κατ' ἔθος ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ὁ πρῶτος υἱὸς ἐλάμβανε τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου. *τῶν δικαίων*. Πᾶν ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἐδίδε τῷ δανειστῇ ἦτο δίκαιον, διότι ἐδίδετο ἔνεκα χρητῆς συμφωνίας, διὸ ἢ καθυστέρησις αὐτοῦ ἐτιμωρεῖτο. Οἱ υἱοὶ τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος ἀσεβοῦντες πρὸς τὸν ἀποθανόντα πατέρα αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς νόμους ἔπαυσαν νὰ πληρῶνωσι τὸν τόκον καὶ τὰς ἄλλας συμφωνίας τοῦ πατρὸς των πρὸς τὸν δανειστήν. *ἐν τῷ πολέμῳ*. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὸν Πελοπονν. πόλεμον 431—404 π. Χ. μάλιστα δὲ τὸν Δεκελεικὸν καὶ τὴν ἔπειτα ἀρχὴν τῶν 30 καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον (412—403). *οὐκ ἦσαν δίκαι*. Ἐν καιρῷ σπουδαίου πολέμου οἷος ὁ Πελοπονν. πᾶσαι αἱ δίκαι διεκόπτοντο καὶ τότε ὅπως καὶ σήμερον, ἦτοι ἐκηρύσσεται τὸ λεγόμενον *δικαιοστάσιον*, ὅπερ ἔληγεν ἅμα τῇ λήξει τοῦ πολέμου. *ὅτε περ πρῶτον*. Τοῦτο δηλοῖ ὅτι ὁ πατήρ τοῦ διαδίκου ἐπωφελήθη τὴν πρώτην ἐπιστάσαν εὐκαιρίαν ἵνα διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά του. *αἱ ἀστικάι δίκαι*. Αἱ μεταξὺ ἀστῶν δίκαι ἐδικάζοντο πάντοτε ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν θεσμοθετῶν. *λαχῶν*. Ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως ὠρίζετο διὰ κλήρου. Ὡσαύτως διὰ κλήρου ὠρίζετο καὶ ἡ σειρά τῆς ἐκδικάσεως ὑποθέσεώς τινος καὶ οἱ δικάσοντες *δικασταί*. ὁ *πατήρ*. Τὴν πρώτην ἀγωγὴν περὶ τοῦ δανείου ἔκαμεν οὐχὶ ὁ νῦν ἐνάγων ἀλλ' ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὅστις ἐνταῦθα δὲν παρίσταται εἴτε διότι ἀπέθανεν, εἴτε διότι εἶχε πληρεξούσιον τὸν υἱόν του. *πατὴρ τοῦ συμβολαίου*. Ὁ πατήρ τοῦ ἐνάγοντος ἐνήγαγεν εἰς κρίκην μόνον τὸν ἕνα ἐκ τῶν 3 κληρονόμων τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου, ἀπόντων τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐζήτησε διὰ τῆς ἀγωγῆς του ὄλην τὴν ἀπαίτησιν, ἦτοι ἐζήτησε νὰ καταδικασθῇ ὁ ἀντίδικος ἀλληλεγγύως, ὡς λέγεται σήμερον. **Κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεν.** Ὁ Ξεναίετος διετέλεσεν ἐπώνυμος

ἄρχων ἐν Ἀθήναις τῷ 401 π. Χ. Τότε λοιπὸν ὁ πατήρ τοῦ ἐνάγοντος ἐκέρ-
 δισεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὴν δίκην, ὅτε ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης Ἐράτων εἶχεν
 ἀποθάνει. **μάρτυρας**. Οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα θὰ βεβαιώσωσι πάντα τὰ ἐν § 3
 εἰρημένα (δηλ. τίνα;)—[**Ἐρωτ.** *Τί γνωρίζεις περὶ δανείου καὶ ἀποδόσεως τῶν
 τόκων; Τί περὶ δικαιοσασίου καὶ τί περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς σειρᾶς τῆς
 δίκης; Τίς εἶναι ὁ ἐνάγων ἐνταῦθα, τίς ὁ ἐναγόμενος καὶ ποῖον τὸ ζητηθὲν
 ποσόν; Πότε ἐγένεν ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων δίκη; Ἐξῆς ἤδη ὁ Ἐράτων; Τί
 βεβαιούσιν ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες;*]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Μετὰ γοργότητος ἀλλὰ καὶ σαφηνείας ὁ ἐνάγων
 διηγεῖται ἐν τῇ § ταύτῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ δανείου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς μετὰ
 τὸν θάνατον τοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος καταδίκης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐρασιστρά-
 του ἐν ἔτει 401 π. Χ. Τὰ γεγονότα εἶναι πεισιτικά.

ΔΙΔΑΓΜ. Κληρονομῶν περιουσίαν ἀναλάμβανε καὶ τὰ χρῆα αὐτῆς.

[*Εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.*]

§ 2 καὶ 3 B' μεθοῦ. ἐνότης. Ἱστορία τοῦ δανείου.

**§ 4. Κακῶς ἐδημεύθη ἡ περιουσία τοῦ Ἐράτωνος ἀνήκουσα τῷ
 δανειστῇ διαδίκῳ.**

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. *δημεύω* = ἀποστερῶ τὴν περιουσίαν τινὸς ὑπὲρ τοῦ δημοσίου
 λόγῳ ποινῆς, ἐκποῶ (πωλῶ) αὐτήν. *ἀπογραφή* = καταγραφή (μετ' ἐκτιμῆσεως)
 τῆς περιουσίας τινὸς πρὸς δήμευσιν. *ἀπογράφω* = καταγράφω καὶ ἐκτιμῶ
 τὴν περιουσίαν τινὸς πρὸς δήμευσιν. *εὐγνωστος* = ὁ εὐκόλως δυνάμενος νὰ
 γνωσθῆ (κατά)δηλος, φανερός· *εὐγνωστόν* ἐστὶ τινι = εὐκόλως
 δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ. *οἶόν τέ ἐστιν* = δυνατόν ἐστιν (Σ. § 303 σημ. α). —
κέκτημαι = ἔχω (εἰς τὴν κατοχὴν μου).

ΣΥΝΤΑΞ-ΕΡΜΗΝ. *Τὰ Ἐράτωνος* (ἐνν. κτήματα) *εἶη*. Τί σύνταξις εἶναι
 (Σ. § 31 β'); — "*Οτι εἶη-ὅτι δεδήμευται* ἀντικείμενα τοῦ *εἰ δέ ναι* (ὕμ ας
 ἢ τινά), ὅπερ εἶναι ὑποκ. τοῦ κυρίου ῥήματος ὁ ἴδιόν (ἐστίν) = ὅτι τὰ
 μὲν κτήματα τοῦ (ἀρχικοῦ ὀφειλέτου) Ἐράτωνος δικαίως δύναται νὰ ἀνή-
 κωσιν εἰς ἐμὲ ἐκ τούτων (τῶν εἰρημένων ἐν § 3) εἶναι εὐκόλον νὰ ἐννοήσητε
 (μάθητε), ὅτι δὲ πάντα (τὰ κτήμ. αὐτὰ τοῦ Ἐρατ.) ἔχουσι δημευθῆ ὑπὸ τοῦ
 δημοσίου (εἶναι εὐκόλον νὰ μάθητε) ἔξ αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν (τῶν ἐπὶ τῶν
 κτημ. τούτων). = *ἀπογεγράφασι* ἐνν. ὑποκ. οἱ ἀπογραφεῖς ἰδ. Σ. § 22 α'. —
ἐκαστα = ἕκαστον τῶν κτημάτων χωριστά (κατ' εἶδη ἢ κατὰ κτηματικὰς πε-
 ριφερείας. Τοῦτο σημαίνει ὁ πληθυντ.) — *εὐγνωστον* ἐνν. ἐστίν. *ὅτι οὐκ*

ἀν... ἀπέγραφον (1) Ἡ εἰδικ. πρότ. εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ τοῦτο, ἡ δὲ σύνταξις ἴδε : ὅτι εἰ οἶόν τε ἦν δημεύειν ἄλλο τι τῶν Ἐράτωνος, οὐκ ἂν παραλιπόντες (αὐτὸ) ἀπέγραφον καὶ ἃ ἐγὼ πολ. ἤδη χρ. κέκτημαι, ἵνα π. τὰ Ἐρ. ἀπέγραφον. — Καὶ ἀληθῶς τοῦτο τοῦλάχιστον εἰς πάντα εἶναι κατάδηλον ὅτι δηλ. οἱ ἀπογραφεῖς, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ δημεύουσιν ἄλλο τι (κτῆμα) τοῦ Ἐράτωνος δὲν θὰ ἀπέγραφον, παραλείψαντες (αὐτὸ τὸ ἄλλο τι), καὶ ἐκείνα τὰ ὅποια ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἔχω εἰς τὴν κατοχὴν μου, ἵνα οὕτω ἀπέγραφον πάντα τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτωνος (= ἀλλὰ θὰ ἀπέγραφον καὶ ἐκεῖνο ἀφ' οὗ ἀπέγραφον καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ κατεχόμενα ἤδη). Ἄρα κατέγραφον καὶ ἃ ἐγὼ κατείχον, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο, ἵνα οὕτω ἀπογράψωσι πᾶσαν ἀνεξαιρέτως τὴν περιουσίαν τοῦ Ἐράτωνος. Τὸ εἰ οἶόν τε ἦν δημεύειν... εἶναι ἡ ὑπόθεσις τὸ δὲ οὐκ ἀν... ἀπέγραφον ἢ ἀπόδοσις (Σ. § 422). — Ἡ μτχ. παραλιπόντες (= ἀφ' οὗ παραλείψωσι) προσδιορίζει χρονικῶς τὸ οὐκ ἀν ἀπέγραφον καὶ ἔχει ἀντικείμε. τὸ ἐννοούμενον δημεύειν ἄλλο τι. Ἡ δὲ τελικὴ πρότ. ἵνα πάντα... ἀπέγραφον δηλοῖ σκοπὸν μάταιον (ἀνεκκλήρωτον) διότι προηγείται ὑπόθεσις ἀπραγματοποιήτου (Σ. § 414). — Διὰ τούτων θέλει νάποδείξῃ ὅτι ὅλη ἡ περιουσία τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος ἔχει δημευθῆ ἤδη ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ ὅτι ὁ δανειστὴς οὕτως μὴ ἔχων πόθεν ἄλλοθεν νὰ λάβῃ τὰ χρήματά του ἀδικεῖται. Διὸ ἐν τοῖς κατωτέρω ζητεῖ νάπαλλαγῇ τῆς δημεύσεως ἢ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένη ἤδη περιουσία τοῦ ὀφειλέτου του. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι ἐφθαρμένον πολλαχῶς διορθωθέν. ἡ μὲν οἶόν τε (ἐστίν) = ὅτι μὲν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν εἰς ἡμᾶς (= ἐμὲ) οὐδὲ ἄλλοθεν νὰ εἰσπρέξωμεν (τὰ χρήματά μας). — ταῦτα = δηλ. τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ. ἃ νῦν ἡμεῖς (ἐγὼ) κεκτῆμεθα. *δοκεῖ μοι εἶναι εὐγνωστον* = νομίζω ὅτι εἶναι κατάδηλον (ἀποδειχθὲν ἤδη ἐκ τῶν εἰρημένων ἐν τῇ § ταύτῃ) τὸ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς νὰ εἰσπρέξωμεν... Ὑποκ. τοῦ δοκεῖ εἶναι τὸ εἶναι εὐγνωστον (= ὅτι εὐγνωστόν ἐστι) ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπρόσωπον σύνταξιν καὶ ἔχει ὑποκ. τὴν εἰδικ. πρότ. ὡς οἶόν τε ἐστίν, διότι μετὰ τὰς ἀπροσώπους ἐκφράσεις δὴ ὅν ἐστι, φανερόν ἐστι, εὐγνωστόν ἐστι, τίθεται ὡς ὑποκ. εἰδικὴ πρότ. καὶ οὐχὶ ἀπαρέμφατον (Ἰδ. Σ. Κατεβαίνῃ παλαιὸν § 53). Τὸ δὲ εἰσπράξασθαι εἶναι ὑποκ. τοῦ οἶόν τε ἦν (Σ. § 470). — *ἂν δημεύητε* = ἂν σεῖς ἀποφασίσσητε νὰ ἐκποιήσητε... [*Συμπλήρ. τὰς προτάσ. Τί καὶ τί ἐστὶ ῥῆδιον εἰδέναι; Διατί ἐστὶ ῥῆδιον εἰδέναι ταῦτα; Τί ἐστὶ παντὶ εὐγνωστον; Πότε οὐκ ἂν ἀπέγραφον καὶ ἃ ἐγὼ κέκτημαι; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν;*

(1). Ἐν τῷ κειμένῳ ἐκ παραδρομῆς παρελείφθη ἡ λέξις ἀπέγραφον τεθείσα ἄπαξ ἀντὶ νὰ τεθῇ δις ἀπέγραφον, ἀπέγραφον.

Πρὸς τίνα σκοπὸν ; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐχ οἷόν τε ἐστὶν ἡμῖν εἰσπράξασθαι ;

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Φανερόν ὅτι τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ. ἀνήκουσι τῷ ἐνάγοντι (δανειστῇ), ἀλλ' ὅτι ἔχουσι δημευθῆ πάντα, διότι τρεῖς καὶ τετράκις τὸ δημόσιον ἔχει ἀπογράψει αὐτά. Εὐνόητον ὅτι τὸ δημόσιον ἀπέγραψε πάντα τὰ κτήματα τοῦ Ἐρ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ κατεχομένων. Ὅθεν ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ἄλλοθεν νὰ λάβῃ τὰ χρήματά του καὶ θὰ ἀδικηθῆ ἂν τὰ ἀπογραφέντα ταῦτα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐμποιηθῶσιν.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *Τὰ Ἐράτωνος.* Ἔννοεῖ πᾶσαν τὴν περιουσίαν τοῦ ἀρχικοῦ ὑφειλέτου Ἐράτωνος. *δικαίως.* Λέγει τοῦτο διότι ὁ Ἐρασίστρατος ἠττήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐνάγοντος δικαζόμενος περὶ τοῦ ὄλου χρέους (§ 3. πρβλ. καὶ § 5)—*πάντα δεδημευται.* Ἐπίτηδες λέγει τοῦτο ἐν ἀντιθέσει. πρὸς τὸ (π ἄ ν τ α) ἡ μ ἔ τ ε ρ α ε ἴ η (τοῦ π ἄ ν τ α μετ' ἐμφάσεως ἀπαγγελλομένου) ἵνα δείξῃ ὅτι πάντων δεδημευμένων αὐτοὶ οὔτε τόκους οὔτε κεφάλαια δύνανται νὰ λάβωσιν. *ἀπογραφῶν.* Ἀπογραφαὶ ἐνταῦθα εἶναι αἱ ὑπὸ τῶν ἀπογραφέων γενόμεναι καταγραφαὶ (ἐκθέσεις περὶ) τῶν κτημάτων, αἵτινες ἦσαν ἐπίσημα ἔγγραφα, ὅπως σήμερον αἱ ἐκθέσεις κατασχέσεων, αἱ περιλήψεις, αἱ προσημειώσεις κλπ. ἐν τοῖς δημοσίαις βιβλίαις τῶν ὑποθηκοφυλακείων κλπ.—*τρεῖς-τετράκις.* Πρῶτον εἰς ἀπογραφεὺς (εἰδικὸς ἐπὶ τῆς ἀπογραφῆς ὑπἄλληλος) ἐποιήσατο πλήρη ἀπογραφὴν, εἶτα δὲ ἄλλος ὡσαύτως καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοιαυτὴ τις ματαία σπουδὴ τοῦ δημοσίου πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἑαυτοῦ δικαιωμάτων παρατηρεῖται καὶ σήμερον πολλὰκις ἄνευ λόγου. *καίτοι τούτῳ γε —κέκτημαι.* Ἡ ἔννοια τούτων εἶναι : Πᾶς τις ἔννοεῖ ὅτι οἱ ἀπογραφεῖς οὐδὲν κτήμα τοῦ Ἐράτωνος παρέλιπον νὰ ἀπογράψωσι, διότι θὰ ἦτο ἀνόητον καὶ καταγράψωσι μὲν ὅσα ἐγὼ ἐν γνώσει αὐτῶν πρὸ πολλοῦ εἶχον εἰς τὴν κατοχὴν μου, ἵνα λάβωσι τὸν πλήρη ἀριθμὸν τῶν κτημάτων τοῦ Ἐράτωνος, ἄλλα δὲ κτήματα αὐτοῦ μὴ ἀμφισβητούμενα ὑπὸ τίνος νὰ μὴ καταγράψωσιν. Ὅστε δὲν δύναται τις, λέγει ὁ ὁμιλῶν, νὰ μοὶ εἴπῃ· «ναὶ μὲν ἐδήμευσε τὸ δημόσιον τὰ ὑπὸ σοῦ κατεχόμενα κτήματα τοῦ Ἐράτωνος, ἀλλ' ἀρῆκεν ὅμως ἄλλα κτήματα αὐτοῦ καὶ προσπάθει νὰ λάβῃς ἐκεῖνα σὺ πρὸς ἀποζημίωσίν σου», Διὰ τοῦ ὀραίου τούτου συλλογισμοῦ ἀποδεικνύει ὁ διάδικος σαφῶς ὅτι ἀδικεῖται. Τὸ νόημα τοῦτο συμπληροῦται κάλλιον ἐκ τῶν εὐθύς κατωτέρω ὡς μὲν ο ὕ ν ἡ μ ἰ ν-ε ὕ γ ν ω σ τ ὄ ν μ ο ι δ ο ζ ε ἴ ε ἴ ν α ι, ἅτινα εἶναι ἡ περιλήψις (ἐπανάληψις καὶ συμπέρασμα) τούτων, ὡς δεικνύει καὶ τὸ δεύτερον ε ὕ γ ν ω σ τ ο ν, ὅπερ εἶναι ἐπανάληψις τοῦ πρώτου ε ὕ γ ν ω σ τ ο ν καὶ λέγεται περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. *πολὸν ἤδη χρόνον.* Ἐπὶ Ζετίαν ἤδη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 401 ὅτε, ἐπὶ Ξεναίνετου ἄρχοντος, παρέλαβε τὰ κτήματα ταῦτα κερδίσας τὴν δίκην (§ 3).—[¹Ἐρωτ. *Τί γνωρίζεις περὶ ἀπογραφῶν καὶ ἀπογραφέων ; Τίν;*

ἀνήκεν ἤδη ὅλη ἡ περιουσία τοῦ Ἐράτωνος καὶ διατί; Τί ἔπραξε τὸ δημόσιον καὶ τί ἀποδεικνύει ὁ ὄμιλῶν διάδικος;].

ΚΑΛΛΙΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Μετὰ τέχνης ἀποδεικνύει ὁ ὄμιλῶν ὅτι τὸ δημόσιον δημεύσαν τὴν αὐτῷ ἀνήκουσαν περιουσίαν τοῦ Ἐράτωνος ἠδίκησεν αὐτόν. Ἡ τέχνη ἔγκειται ἐν τοῖς δικαίως, ἡμέτερα εἶη, πάντα δεδήμευτα, τρις-τετράκις, εὔγνωστον-εὔγνωστον.

ΔΙΔΑΓΜ. Μηδένα ἀδίκει ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἂν εἴσαι.

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης

§ 5. Ὁ δανειστῆς ἐνήργησε πᾶσαν νόμιμον διαδικασίαν.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ποιῶμαι ἀμφισβήτησιν=ἀμφισβητῶ, διεδικῶ, ἔχω ἀξίωσιν. οἱ οἰκείοι=οἱ συγγενεῖς. ἀμφισβητι(έ)ῶ τινί τινος=διαδικάζομαι (=ἔχω δίκην) πρὸς τινα περὶ τινος. ἀντιδικ(έ)ῶ=ἐγείρω ἢ ἔχω δίκην πρὸς τινα ὡς ἀντίδικος αὐτοῦ. ἠτῶμαι (ἐν δικαστηρίῳ)=καταδικάζομαι (χάνα τὴν δίκην). μισθ(ό)ῶ=δίδωμι ἐπὶ μισθῷ (ἐνοικίῳ), ἐνοικιάζω εἰς τινα. τὸ δὲ μέσ. μισθ(ό)ῶμαι=λαμβάνω ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω ἐγὼ παρὰ τινος. δικάζομαι τινί τινος=ἔχω δίκην πρὸς τινα περὶ τινος. διαγράφω δίκην (ἐπὶ τοῦ προέδρου)=διαγράφω (σβένω) ἐκ τοῦ πινακίου=ἀναβάλλω ἢ ἀκυρῶ τὴν δίκην. τὸ δὲ διαγράφομαι δίκην (ἐπὶ τῶν ἀντιδίκων)=ζητῶ τὴν ἀναβολὴν (ἢ ἀκύρωσιν) τῆς δίχης. φάσκω=δισχυρίζομαι, προφασίζομαι. λαγχάνω=ἐνάγω τινὰ εἰς δίκην, ὀρίζω τὴν δίκην. ἐδικάζω=φέρω τὴν δίκην εἰς τέλος, ἀποφασίζω περὶ αὐτῆς ὀριστικῶς (ἐπὶ τῶν δικαστῶν).

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ὡς ἐποησάμην. εἰδιζ. πρὸτ. ἀντιζείμ. τοῦ ἀκούσατε=ὅτι δὲ καὶ πρὸς ὑμᾶς διεξεδίκησα (τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ.) καὶ πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἀκούσατε προσέτι. ἕως μὲν γάρ...=ἐν ὅσῳ μὲν δηλαδὴ οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἐρασ. διεδικάζοντο (εἶχον δίκας=ἦσαν εἰς τὸ δικαστήριον) μετὰ ἡμᾶς περὶ τούτων τῶν κτημάτων. ὑπὲρ ἄπαντος=περὶ ὀλοκλήρου τοῦ ὀφειλομένου χρέους. πρὸς τὸν πατέρα ἐνν. ἐμοῦ. τὰ Σφηττοῖ (τοπικὸν ἐπίρρημα ἐκ τοῦ Σφηττός)=τὰ ἐν τῷ Σφηττῷ κτήματα. μεμίσθωκα=ἔχω δώσει ἐπὶ μισθῷ ὡς ἰδιοκτήτης (ἄρα τὰ ἔχω εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητά μου) πρὸ 3 ἡδὴ ἐτῶν. τὸ ἦ δ ἡ 3 ἔτη=τὸ τέταρτον ἔτος τουτί. Κικύννοι (τοπικὸν ἐπίρρ. ἐκ τοῦ Κίκλιννα)=περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Κικύννῃ κτημάτων καὶ περὶ τῆς (ἐνεῖ) οἰκίας (τῶν ὀφειλετῶν) εἶχον δίκην (ἤμην εἰς τὸ δικαστήριον) μετὰ τῶν κατεχόντων (τῶν συγγενῶν τοῦ Ἐρασ.).—διεγράψαντό μου=μοῦ ἠκύρωσαν ἐνν. οἱ ἀντίδικοι συγγενεῖς τοῦ Ἐρασφ.—νυγὶ λαχόντος ἐνν. ἐμοῦ τὴν δίκην αὐτοῖς=ἐσχάτως δὲ (ἐφέτος) ἀφ' οὗ ἐγὼ ἐνήγαγον πάλιν εἰς δίκην τοὺς ἀντιδίκους, ἤτοι προσδιώρισα ἐκ νέου τὴν δίκην, οἱ ναυτοδίκαι δὲν ἠδυνήθησαν

νά διαπεράνωσι τὴν δίκην (νά ἐκδώσωσιν ὀριστικὴν ἀπόφασιν).—[*Συμπλήρ. τὰς προτ. Τί ἀκούσατε; Πότε ἐγὼ ἤξιουν; Τί ἤξιουν; Διὰ τί ἤξιουν πάντα ἐμὰ εἶναι; Διὰ τί διεγράψαγγο τὰς δίκας; Πότε οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν;*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ἐνάγων διεξεδίκησε νομίμως τὰ κτήματα τῶν ὀφειλετῶν του. Ὁ ἐνάγων ἤξιου (τότε) νά λάβῃ ὅλα τὰ κτήματα τῶν ἐναγομένων καὶ ἄλλα μὲν ἔλαβεν εἰς τὴν κατοχὴν του, περὶ ἄλλων δὲ ἐξηκολούθει ἡ δίκη. Οἱ ἐναγόμενοι ἀνεβαλον τὴν δίκην. Οἱ ναυτοδίκαι ἐν ἐξέδωκαν ὀριστικὴν ἀπόφασιν.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. *πρὸς ὕμᾱς.* Διὰ τούτου δηλοῖ τὴν πόλιν (τὸ δημόσιον), ἣς οἱ δικασταὶ εἶναι ἀντιπρόσωποι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδιώτας, δι' ὧν ἐννοεῖ τοὺς ὀφειλέτας του καὶ δι' τὴν Ἐρασιφῶντα. Πρβλ. καὶ τὰ ἐν § 7 καὶ 9 *σχετικά. οἱ Ἐρασιφ. οἰκεῖοι.* Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τοῦ Ἐρασιφῶντος, διότι οὗτος ὡς πρεσβύτερος τῶν 3 υἱῶν τοῦ Ἐράτωνος ἦτο καὶ διαχειριστὴς τῆς περιουσίας ἐγείνου, ἣν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἶχε διμεύσει τὸ δημόσιον· αὐτὸν δὲ ἐννοεῖ καὶ διὰ τοῦ ἰδιώτας· *τούτων τῶν χρημάτων*, δηλ. τῶν κτημάτων τοῦ Ἐρασιφῶντος διαχειριζομένου ἤδη τὴν τοῦ Ἐράτωνος ὄλην περιουσίαν, δεδημευμένην ἤδη ἐπ' ὀνόματι του. *ἅπαντα—ὑπὲρ ἅπαντος.* Ἐννοεῖ ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου (πατρὸς) Ἐράτωνος, ἣν ἅπασαν ἐξεδίκει ἐν ὄσῳ διεδικάζετο πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἐρασιφῶντος καὶ ἐν τέλει ἐκέρδισεν ἅπασαν (§ 3 παντὸς τοῦ συμβολαίου... κατεδικάσατο). Ἀφ' οὗ ὅμως τὸ δημόσιον εἶχε λόγον νά διμεύσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἐρασιφῶντος παραιτεῖται ὁ δανειστὴς τῶν 2 μεριδίων, τοῦ Ἐρασιφῶντος καὶ τοῦ (ὑπ' αὐτοῦ ἀντιπροσωπευομένου) Ἐράτωνος, καὶ περιορίζεται εἰς τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου, καθ' οὗ εἶχεν ἐκδῶσει ὀριστικὴν ἀπόφασιν πρὸ 3 ἐτῶν (§ 3).—*ἠτήθη.* τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ ἐν § 3 λαχὼν-κατεδικάσατο. **Σφηττοῖ.** Ὁ Σφηττός ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων τῇ Ἀκαμαντίδι φυλῇ, πρὸς ὃν ἔφερον ὁδὸς ἐξ Ἀθηνῶν διὰ μέσου Βριλησσοῦ καὶ Ὑμηττοῦ διερχομένη καὶ **Σφηττία** καλουμένη. Οἱ Σφηττοὶ ἦσαν διαβόητοι διὰ τὴν κακολογίαν αὐτῶν. Ὁ δῆμος οὗτος κατὰ τὰς πιθανωτέρας εἰκασίας περιελάμβανε τὰ περὶ τὸ νῦν χωρίον Μαρκόπευλον ἢ Κορωπι μέρη μᾶλλον ἢ τὰ περὶ τὸ χωρίον Σπάτα (ὁτινες οὐχὶ ὀρθῶς θεωροῦσι παραφθορὰν τοῦ Σφηττός).—*ἠδη 3 ἔτη.* Ἀφ' ὅτου δηλ. ἀπὸ τοῦ 401 (ἐπὶ Ξεναιέτου) κατέλαβεν αὐτὰ· πρβλ. καὶ § 4 καὶ 3. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἡ δίκη αὕτη ἐγένετο (καὶ ὁ λόγος οὗτος ἐξεφωνήθη) κατὰ τὸ 397 π. Χ.—*μεμισθῶκα.* Τοῦτο δηλοῖ ὅτι εἶχε λάβει αὐτὰ εἰς τὴν πλήρη κατοχὴν καὶ κυριότητά του καὶ εἶχε δώσει ἐπὶ μισθῷ (τὰ εἶχεν ἐνοικιάσει).—**Κικυννοῖ.** Ἡ Κικυννα ἢ Κικύ(ν)να-ης ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων τῇ Ἀκαμαντίδι φυλῇ καὶ κείμενος παρὰ τὸν Ὑμηττόν. Ὁ κάτοικος

ἐλέγετο Κικυνεύς, *καὶ τῆς οἰκίας*. Ἐν Κικύννῃ ὑπῆρχον καὶ ἀγροὶ καὶ οἰκία τοῦ Ἑρασιφῶντος, περὶ ὧν πάντων ὁμοῦ ὁ δανειστής διεδικάζετο πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἑρασιφῶντος, ἐν Σφητῶ δὲ ὑπῆρχον μόνον ἀγροί. *τοῖς ἔχουσιν*. Οὗτοι εἶναι οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἑρασιφῶντος, οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ κατέχωσι τὰ Κικυννοῖ κτήματα καὶ τὴν οἰκίαν ἰσχυρίζομενοι ὅτι ὁ Ἑρασιφῶν δὲν εἶχε καταδικασθῆ. *διεγράψ. τὰς δίκας*. Ἐννοεῖ μόνον τὰς ἀφορώσας εἰς τὰ Κικυννοῖ κτήματα, διότι τὰ Σφηττοῖ εἶχεν ἤδη εἰς τὴν κατοχὴν του. *ἔμποροι φάσκοντες*. Ἐπειδὴ οἱ ἔμποροι δὲν ἐδικάζοντο ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ναυτοδικῶν, οἵτινες εἰσήγον τὰς ἐμπορικὰς υποθέσεις, οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἑρασιφ. προφασισθέντες ὅτι ἦσαν ἔμποροι κατώρθωσαν νὰ ἀποφύγῃσι πέρυσιν (ἐν ἔτος πρὸ τῆς δίκης) τὴν παρὰ τοῖς θεσμοθεταῖς κρίσιν. Καὶ σήμερον οἱ ἔμποροι ὑπάγονται εἰς ἰδιαίτερας τινὰς νομικὰς διατυπώσεις. *Γαμηλιῶν*. Ὁ Γαμηλιῶν μὴν ὀνομάσθη οὕτως ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν συνήθως τελουμένων γάμων παρ' ἀρχαίοις· ἦτο δὲ ὁ 7ος Ἀττικὸς μὴν ἀντιστοιχῶν παρ' ἡμῖν πρὸς τὸ β' ἡμῖς τοῦ Ἰανουαρίου καὶ τὸ α' ἡμῖς τοῦ Φεβρουαρίου. *οὐκ ἐξεδίκασαν*. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι (τῷ τῆς δίκης) ἔπει δὲν ἠδυνήθησαν οἱ ναυτοδίκαι νὰ διαπεράνωσι τὴν δίκην, ἦν ὁ δανειστής ἤγειρε κατὰ τῶν ὀφειλετῶν του παρ' αὐτοῖς, διότι φαίνεται ὅτι οἱ ὀφειλέται μετεχειρίσθησαν πάλιν ἄλλην πρόφασιν καὶ ἐπέτυχον. [*Ἐρωτ.* Πρὸς ποίους διεδικάσθη ὁ ὁμιλῶν δανειστής; Διατὶ ἀναφέρει μόνον τὸν Ἑρασιφῶντα; Πόσα μόνον καὶ τίνα κτήματα ἐκέρδισεν ὁ διάδικος δανειστής, τίνα ἦσαν ἀκόμη ἐπίδικα καὶ διατὶ; Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Σφηττοῦ καὶ περὶ τῆς Κικύννης; Ποῦ ἐδικάζοντο οἱ ἔμποροι; Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Γαμηλιῶνος;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἀπλῶ ἀλλὰ καὶ πειστικὰ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ δανειστοῦ ὅτι νομίμως μέχρι τοῦδε ἐνήργησεν. Ἡ ξηρὰ αὐτῶν ἀφήγησις πιστουμένη ὑπὸ τῶν πραγμάτων εἶναι εὐγλωττος συνηγορία τοῦ ἀφελοῦς ἀγορητοῦ. Μετὰ τέχνης ἰδίᾳ λέγει τὸ «*φάσκοντες ἔμποροι εἶναι*» καὶ τὸ «*οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν*», δι' ὧν ἐπιτηδεῖως παραπονεῖται. κατὰ τῆς κακῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαίου.

ΔΙΔΑΓΜ. Ἡ στρεψοδικία εἶναι πάντοτε κακόν. [*Εἰπέ τὸ νόημα*]

§ 4 καὶ 5. Γ' μεθοδικῆ ἐνότης. Ἱστορία τῆς διαδικασίας μεταξὺ δανειστοῦ καὶ δημοσίου.

§ 6 καὶ 7. Ἡ νῦν ἀξίωσις τοῦ δανειστοῦ διαδίκου.

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. *δημεύω* = § 4.—τὰ δύο μέρη = τὰ 2)β. *ψηφίζεται τί τινα* (παθ.) = κρίνεται εἴτε δίδεται τι εἷς τινι δι' ἀποφάσεως· πρβλ. καὶ § 10.—

γινώσκω = ἀποφασίζω (Σ. § 458 ζ' σημ. δ'). — *δρίζομαι* = δρίζω τι ἐμαυτῷ κατὰ τὸν νόμον. *τὸ τρίτον μέρος* = τὸ 1)β. — *οὐσία* = περιουσία. *ἐπισκοποῦμαι* = ἐξετάζω, παρατηρῶ προσεκτικῶς. *τὴν ἀκριβ. ἐπισκοπ.* = ἐξετάζων τι δρίζω αὐτὸ ἀκριβῶς ἢ λεπτομερῶς. *ὑπολείπω* = ἀφίνω (ὡς ὑπόλοιπον). *τὸ τίμημα* = ἡ ἐκτιμηθεῖσα ἀξία κτήματός τινος ἢ τὸ ποσὸν τῆς ἐκτιμήσεως. *ἐπιγράφω* = ἐκτιμῶν κτήματι δρίζω ἢ δίδω τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. συνώνυμον ἐνταῦθα τῷ *τιμῶμαι* (μεσ.) = ἐκτιμῶ πράγματι (προσδιορίζω τὴν ἀξίαν του). *χρήματα* = κτήματα. *ἀμφισβητῶ* = διεκδικῶ § 5. — *ἀποκηρύττω* = πωλῶ δημοσίᾳ (ἐν δημοπρασίᾳ) διὰ κήρυκος. *τὸ περιττὸν* = τὸ περισσεῦον, τὸ περιττοσευμα.

ΣΥΝΤΑΞΙ-ΕΡΜΗΝ. Ἐπει.. ἔδοξεν ὑμῖν = Ἀφ' οὗ ὁμοῦ σεις (ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου) ἀπεφασίσατε νὰ ἐκποιήσῃτε (ὑπὲρ τοῦ δημοσίου) τὰ κτήματα τοῦ Ἐρ. ἐγὼ ζητῶ (ἔχω τὴν ἀξίωσιν ἤδη παρ' ὑμῶν) ἀφ' οὗ πρῶτον ἀφίσω ὑπὲρ τῆς πόλεως (τοῦ δημοσίου) τὰ 2)β (τῆς ὅλης περιουσίας) νὰ μοι δοθῶσι τὰ τὰ κτήματα (ἢ μερὶς) τοῦ Ἐραμιστράτου. *γε* = τοῦλάχιστον (περὶ τῶν ἄλλων εἶναι ἴσως φιλονικία ἀλλὰ περὶ τούτων τοῦλάχιστον οὐχί) = *ἐγνώκατε* = κεκρίκατε. = ἔχετε ἐκδώσει ἀπόφασιν ὅτι εἶναι ἰδικὰ μου. Πόθεν ἐξαρτάται τὸ εἶναι ; *ἐμαυτῷ*. Ἡ δοτ. αὕτη πλεονάζει, διότι τὸ ὄρισάμην = ὄρισα ἐμαυτῷ (Σ. § 110 σημ.). — *ἐκείνων* δηλ. τῶν 3 ὀφειλετῶν μου ὁμοῦ. *οὐκ ἐπισκευράμενος - ἀλλ' ὑπολιπῶν* = χωρὶς ἐξετάσας νὰ ὀρίσω ἀκριβῶς (χωρὶς νὰ προσέξω εἰς λεπτομερείας)... ἀλλ' ἀφίσας εἰς.... Τὸ π ο λ λ ῶ δοτ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ π λ ε ο ν = πολὺ περισσότερα τῶν 2)β (β' ὄρος τῆς συγκρίσεως). *ῥᾶδιον (ἐνν. ἐστι) γινῶναι* (ἐνν. ὑποκ. ὑ μ ἄ ς) = εὐκόλον δ' εἶναι νὰ ἐννοήσῃτε τοῦτο (ὅτι δηλ. πλέον τῶν 2)β ὑπέλιπον τῷ δημοσίῳ) ἐκ τῆς ἀξίας, ἣτις ἔχει δοθῆ εἰς τὰ κτήματα (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν). — *τετίμηνται* μέσης διαθέσεως. ὑποκ. ἐνν. οἱ ἀπογραφεῖς, τὸ δὲ ἅπαντα, ἀντικείμε. αὐτοῦ. *πλείονος* ἰδ. Σ. § 142. — *ἡ ταλάντου*. β' ὄρος συγκρίσ. (Σ. § 93 α') = διότι ὅλα ὁμοῦ τὰ κτήματα ἔχουσιν ἐκτιμήσει οἱ ἀπογραφεῖς ἀντὶ χρηματικοῦ ποσοῦ μεγαλυτέρου τοῦ ἐνὸς ταλάντου. *ὡν ἀμφισβητῶ* ἐνν. τῷ δημοσίῳ. Ἡ γενικὴ εἶναι ἀντικ. τοῦ ἀμφισβ. καὶ γεν. διαιρετ. εἰς τὸ τῷ μὲν τῷ δέ. Ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν κτημάτων (τοῦ ἀντιδικίου) τὰ ὅποια ἐγὼ διεκδικῶ (πρὸς τὸ δημοσίον) διὰ τὸ ἐν μὲν ὄρισα ἀξίαν πέντε μνᾶς διὰ τὸ ἄλλο δὲ γιλ. δραχμᾶς, ἦτοι τὸ μὲν ἐν ἐκ τῶν ἀμφισβητουμένων κτημάτων ἐξετίμησα ἀντὶ 5 μνῶν τὸ δὲ ἄλλο ἀντὶ γιλ. δραχμῶν. τὸ τετίμηνται γὰρ καὶ ἐπεγραψάμην (γὰρ) εἶναι οἱ δύο λόγοι, δι' οὓς ῥᾶδιόν ἐστι γινῶναι..... Τὸ γὰρ ἐνταῦθα δύναται νὰ ληθῆ καὶ ὡς διασφαρτικόν. *Καὶ εἰ*... — προσέτι δὲ ἂν (τὰ δύο αὐτὰ κτήματα) ἀξίωσι περισσότερο τοῦ ποσοῦ τούτου (τῶν 1500 δραχμ.) τὸ περισσευμα θὰ λάβῃ ἢ πόλις (τὸ δημοσίον). Περὶ τῆς

ὑποδέσεως ιδ. Σ. § 419—*ἀποκηρυθέντων* ἔνν. τῶν κτημάτων=ὅταν πωληθῶσιν ἐν τῇ δημοκρασίᾳ (πάντα) τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ.—ὅταν γίνῃ ἡ δημοκρασία—[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Μετὰ ποίαν πρᾶξιν, πότε καὶ διατί ἀξιῶ ψηφισθῆναι μοι...; Πῶς ὄρισάμην ἐμαντῶ τὸ 1)3; Ῥαδίον ἐστι γρῶναι τί; Διὰ τίνας λόγους ῥαδίον ἐστι γρῶναι τοῦτο ἐκ τοῦ τιμήματος; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν καὶ πότε ἢ πόλις λήγεται τὸ περιττόν;].*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀξίωσις τοῦ ἐνάγοντος νὰ λάβῃ τὴν μερίδα τοῦ Ἐρασιστράτου. Ὁ ἐνάγων ὥρισεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ 1)3 τῆς ὅλης (ἐνυποθήκου) περιουσίας. Εὐδιάγνωστος ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος ἐκ τῆς ἐκτιμηθείσης ἀξίας τῶν κτημάτων. Ἡ ὅλη περιουσία τῶν ὀφειλετῶν ἐξετιμήθη περισσότερον τοῦ ταλάντου, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἀμφισβητούμενα κτήματα ἀντὶ 1500 δραχμῶν μόνον. Τὴν τυχὸν ἐπὶ πλεόν ἀξίαν αὐτῶν ἄς λάβῃ τὸ δημόσιον.

ΠΡΟΣΩΠ. - ΠΡΑΓΜ. τὰ Ἐρασιφῶντος *δημεύειν*. Τὸ δημόσιον εἶχε δημεύσει τὴν περιουσίαν ὅλην τοῦ ἀποθανόντος ἤδη Ἐράτωνος ἐπ' ὀνόματι τοῦ διαχειριζομένου αὐτὴν πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Ἐρασιφῶντος καὶ οὐχὶ μόνον τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιφῶντος (Πρβλ. καὶ § 5). *Τὰ δύο μέρη*. Τὰ δύο τρίτα τῆς ὅλης περιουσίας (τῶν 3 ἀδελφῶν) εἶναι τὰ δύο μερίδια, ἴτοι τὸ τοῦ Ἐρασιφῶντος καὶ τὸ τοῦ Ἐράτωνος, ἅτινα ἀφίνει τῷ δημοσίῳ, καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ μόνον τὸ ἐν τρίτον, ἴτοι τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου, διότι ἐπ' αὐτοῦ εἶχεν ἤδη λάβει καὶ κατοχὴν πρὸ πολλοῦ (§ 5).—*ἀξιῶ* ἔνν. νῦν δηλ. ἐν τῇ μετὰ τοῦ δημοσίου διαδικασίᾳ ταύτῃ. Ὁ δανειστής ζητεῖ ἤδη συμβιβασμὸν μετὰ τοῦ δημοσίου δι' εὐτελεῆς ποσὸν τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενος, ὡς φαίνεται. Πρβλ. καὶ § 9.—*καὶ πρότερον*. Ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν § 3 ἐπὶ Ξεναινέτου καταδίκην τοῦ Ἐρασιστράτου. *τὴν ἀκριβείαν*. Ὁ διάδικος λέγει ὅτι δὲν ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς νὰ ὀρίσῃ τὸ 1)3 ἀκριβῶς, διότι θέλει νὰποδείξῃ ὅτι δὲν ἔννοεῖ νάντιστρατευθῇ εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου ἐξ ιδιοτελείας, ἀλλ' ὅτι ἀρκεῖται εἰς τὰ ὀλίγα χάριν τοῦ δημοσίου, εἰ καὶ δικαιουῖται νὰ λάβῃ πολλὰ (Πρβλ. τὰ ἐν § 1 σχετικά). *τοῦ ἐπιγεγραμμένου τοῦς χρήμασι*. Πρόκειται περὶ τῶν πάντων κτημάτων τοῦ Ἐράτωνος τῶν δημευθέντων ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρεσβυτέρου Ἐρασιφῶντος, ὧν ἡ μὲν γενικὴ ἐκτίμησις (τ ε τ ἰ μ η ν τ α ἰ) ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἀπογραφέων (§ 4), ἐκτιμησάντων πάντα ἀντὶ ποσοῦ μεγαλυτέρου τῶν 6 χιλ. δραχμ. ἡ δὲ τῶν Σφηττοῖ (ὦ ν ἄ μ φ ι σ β η τ. - ἐ π ε γ ρ α ψ ἄ μ η ν) κτημάτων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ διαδίκου ἐκτιμησάντος αὐτὰ ἀντὶ 1500 δραχμῶν (Πρβλ. καὶ § 9).—*τῶ μὲν - τῶ δέ*. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ δύο κτημάτων εὐρισκομένων ἐν Σφηττῶ ἀλλὰ κερωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων. *μνᾶς*. Ἡ μνᾶ δὲν εἶναι νόμισμα (ὡς καὶ τὸ τάλαντον § 2) ἀλλ' ὀνομασία χρηματικοῦ ποσοῦ 100 δραχμῶν Ἀττικῶν. *χιλίας δραχμάς*. τοῦτο χάριν ποιικιλίας εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀντὶ νὰ εἴπῃ δ ἔ κ α μ ν ᾶ ς.

Ἄμφοτερα τὰ δύο ταῦτα ἐν τῷ Σφητῶ κτήματα ἐξετίμησεν ὁ διαδίκος ἀντί 1500 δραχμῶν. **Ἀποκηρυχθέντων** τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγεται ἐπὶ δημοπρασίας καὶ δημοπρατῶν κτημάτων. Πρόκειται δὲ περὶ τῆς ἐπιχειμένης ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιήσεως τῶν κτημάτων τοῦ Ἐράτωνος, τῶν δημευθέντων (κατασχεθέντων) ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἐρασιφώντος, καὶ ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ διαδίκου κατεχόμενα ἀπὸ τριετίας ἤδη δύο ἐν Σφητῶ κτήματα. **λήφεται**. Αὐτὸς ἐκτιμᾷ τοσοῦτου τὰ δύο αὐτὰ κτήματα, ἂν δὲ ἀγοραστὴς τις προσφέρῃ κατὰ τὴν δημοπρασίαν πλεῖον τίμημα τῶν 1500 δραχμῶν τοῦτο θὰ λάβῃ ἢ πόλις. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης δηλώσεως συμπληροῖ τὸ ἀνωτέρω «οὐ τὴν ἀκρίβειαν ἐπισκεψάμενος» καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὄντως δὲν ἐλεπτολόγησεν ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου τοῦ προκειμένου ἤδη περὶ τοῦ δημοσίου. [**Ἔρωτ.** Τί ἐδικαιοῦτο ἀρχικῶς νὰ λάβῃ ὁ δανειστὴς καὶ εἰς τί περιορίζεται νῦν; Ποῖον μερίδιον θεωρεῖ ἑαυτῷ ἀνήκον καὶ διατί; Ποῖός τις φαίνεται ὁ δανειστὴς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου ἤδη καὶ διατί; Πόσαι καὶ τίνες ἀπογραφαὶ τῆς περιουσίας εἶχον γίνοι; Πόσα κτήματα ὑπῆρχον ἐν Σφητῶ; Περὶ τῆς δημοπρασίας τίνων κτημάτων πρόκειται νῦν; Τίνα νέαν ὑποχώρησιν ποιεῖται ὁ δανειστὴς κατὰ τὴν δημοπρασίαν;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Μετὰ τέχνης ῥητορικῆς λέγει ἐνταῦθα τὸ «ἀφρεῖς τῇ πόλει» καὶ τὸ «οὐ τὴν ἀκρίβειαν», ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι κήδεται πρὸ παντὸς τοῦ συμφέροντος τοῦ δημοσίου καὶ διαθέσῃ οὕτω εὐμενῶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοὺς δικαστάς. Διὰ τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς § 6 γίνεται τὸ πρῶτον ἤδη κατάδηλον ὅτι ἡ παρούσα δίκη γίνεται μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ πιστωτοῦ ἰδιώτου καὶ ὅτι πρόκειται περὶ δημοσίου ἀδικήματος (πρβλ. καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου). Καὶ τὴν νέαν ταύτην δὴλωσιν (τὸ περιττὸν ἢ πόλις λήφεται) τεχνηέντως καὶ σκοπίμως ποιεῖται πρὸς εὐμενῆ διάθεσιν τῶν δικαστῶν. Παρατήρησον τὸ παιγνίδιον μεταξὺ τῶν συνωνύμων **τιμῆματα** - **ἐπιγεγραμμένου** - **τετίμηνται** - **ἐπεγραψάμεν** καὶ τὴν ποιηλίαν τῶν **μνᾶς** - **δραχμάς**.

ΔΙΔΑΓΜ. Προκειμένου περὶ τοῦ δημοσίου ἔσο πάντοτε γενναιόδωρος καὶ ὑποχωρητικὸς. (Διατί;)—[Εἰπέ τὸ νόημα τῶν §§ τούτων].

§ 6. καὶ 7. **Δ' μεθοδικῆ ἐνότης.** Ἀξιώσεις τοῦ διαδίκου παρὰ τοῦ δημοσίου.

§ 8 καὶ 9. **Μαρτυρικαὶ καὶ ἐγγραφοὶ ἀποδείξεις ταῦ διαδίκου.**

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. **παρέχομαι μάρτυρας.** § 2.—**μισθοῦμαι.** § 5.—**Τὸ χωρίον** = τὸ κτήμα, ὁ ἀγρὸς (χωράφι).—**ἀμφισβητῶ** § 5.—**ἄρχω** = εἶμαι, διατελώ.

ἄρχων. *λαγχάνεται ἡ δίκη πρὸς τινα* = γίνεται ἡ δίκη ἐκδικασίμως παρὰ τινι (ἄρχοντι) πρβλ. καὶ § 5. — *ἀπογραφὴ* = ἡ ἐκθεσις τῆς καταγραφῆς τῶν κτημάτων εἴτε τὰ δημόσια βιβλία (τῶν ὑποθηκῶν νῦν) πρβλ. καὶ § 4. — *κτῆματα* = κτήματα § 7. — *ἀμφισβητῶ τινί τινος* § 5.

ΣΥΝΤΑΞ-ΕΡΜΗΝ. *ἵνα εἰδῆτε* = ἵνα δὲ μάθητε. Ἡ τελικὴ πρὸτ. προσδιορίζει τὸ κύριον ῥῆμα *παρ ἐξ ὀμοι*. Ἰδὲ τὴν σύνταξιν τοῦ ῥήματος *ταῦτά ἐστι*. Τί σύνταξις εἶναι; *τοὺς μεμισθωμένους*. = ἐκείνους οἵτινες ἔχουσι μισθώσει (ἐνοικιάσει) παρ' ἐμοῦ τὸ ἐν Σφηττῷ κτῆμα (= ἀγρούς). — *ἔπειτα...* Ἡ σειρὰ εἶναι ἔπειτα παρέξομαι (μάρτ.) τοὺς γείτονας τοῦ Κικυννοῖ (χωρίου). — *ἡμᾶς (= ἐμὲ) ἀμφισβητοῦντας* = ὅτι ἡμεῖς διεκδικοῦμεν τὸ ἐν Κικυννῇ χωρίον. Τί μετοχ. εἶναι ἢ ἐκ τοῦ ἴσασιν (οἶδα) ἐξαρτωμένη ἀμφισβητοῦντας (Σ. § 458 ε'); Τί σημαίνει ἢ αἰτ. *τρία ἔτη* (Σ. § 157 γ); — *ἔτι δὲ ἐν. παρέξομαι μάρτυρας. τοὺς ἄρξαντας* = τοὺς ἄρχοντας (= δικαστὰς) ἐνώπιον τῶν ὁποίων εἰσήχθησαν πρὸς συζήτησιν (ἐγένοντο ἐκδικασίμοι διὰ κλήρου) αἱ δίκαι. *ἀναγνωσθήσονται* ἐνν. ὑπὸ τοῦ γραμματέως. *μάλιστα* = κυρίως (κάλλιστα) θὰ μάθητε.... *Οὔτε νεωστί, ἀξιῶμεν* = ὅτι οὔτε πρὸ ὀλίγου χρόνου διατεινόμεθα ὅτι τὰ κτήματα αὐτὰ (τοῦ Ἐρασιστράτου) εἶναι ἰδικά μας (= μου) οὔτε διαδικαζόμεθα πρὸς τὸ δημόσιον περὶ περισσοτέρων κτημάτων τώρα παρὰ (περὶ ὅσον διεδικαζόμεθα) πρὸς τοὺς ἰδιώτας κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον (= πρότερον). Ἡ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ νῦν ἰ (τώρα δὰ δηλ. ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ) καὶ τοῦ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ (= πρότερον), ἀλλ' ἐν ταῦτῳ ὑπάρχει καὶ διαφορὰ τῶν προσώπων (τὸ δημόσιον—οἱ ἰδιῶται). Τὸ δὲ ἀμφισβητοῦμεν ἐνταῦθα εἶναι σχεδὸν συνώνυμον τοῦ ἀξιῶμεν πρβλ. καὶ τὸ ἐν § 6 ἀξιῶ. **Καὶ μοι κάλει** ἰδ § 2. — [*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Πρὸς τίνα σκοπὸν παρέξομαι ὑμῖν μάρτυρας; Τίνας γείτονας παρέξομαι; Τίνας ἄρξαντας παρέξομαι; Τί γνώσεσθε ἐκ τούτων*];

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ἐνάγων δηλοῖ ὅτι θὰ προσαγάγῃ μάρτυρας πολλοὺς καὶ ὅτι θὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἀπογραφὰς τῆς ἐνυποθήκου περιουσίας δηλ. ὅτι θὰ προσαγάγῃ μαρτυρικὰς καὶ ἐγγράφους ἀποδείξεις. Ἐκ τῶν ἀποδείξεων τούτων θὰ βεβαιωθῶσιν οἱ δικασταὶ ὅτι ὁ ἐνάγων δικαίως ζητεῖ τὴν ἀπαίτησίν του. Πρόσκλησις μαρτύρων.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *ταῦτα* = τὰ περὶ ἀπογραφῆς καὶ ἐκτιμήσεως τῆς ἐνυποθήκου καὶ δεδημευμένης περιουσίας τοῦ Ἐρασιφώντος εἰρημένα ἐν § § 6 καὶ 7. *τοὺς μεμισθωμένους*. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἷς κατὰ τὰ ἐν § 5 ἐπὶ τριετίαν (ἢδη 3 ἔτη) μεμισθώκε τὰ Σφηττοῖ δύο κτήματα. *τὸ Σφηττοῖ χωρίον τοῦ Κικυννοῖ*. Ἐνταῦθα περιληπτικῶς ὀνόμασε τὰ κτήματα *χωρίον*, ἐν τῷ § 5 τὰ αὐτὰ ὀνομάζει ἀναλελυμένως *τὰ Σφηττοῖ* (κτήματα) καὶ τῶν *Κικυννοῖ* (κτημάτων). — *Ἡδη 3 ἔτη*. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἅμα πα-

βαλαβῶν ὁ πατήρ τοῦ διαδίκου ἢ ὁ διάδικος αὐτὸς τὰ Σφηττοῖ κτήματα ἐπε-
 χείρησε νὰ καταλάβῃ καὶ τὰ Κιζυνοῖ. *τοὺς πέρουσιν ἄρξαντας*. Οὗτοι εἶναι
 οἱ θεσμοθέται ἐνώπιον τῶν ὁπείων ὁ διάδικος ἔλαχε τὴν δίκην του. Ὀνομά-
 ζονται δὲ ἄρχοντες καὶ ὄχι δικασταί, εἰδίτι ἦσαν καὶ ἄρχοντες καὶ δικασταί
 ἀναλόγως τῶν ποικίλων καθηκόντων ἃ εἶχον οὕτω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἄλλα-
 χοῦ ὀνομάζονται ἄρχοντες κ.λ.π. *τοὺς νῦν*. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πέρουσιν
 ἄρξαντας. *αἱ ἀπογραφαί*. Ἐννοεῖ οὐ μόνον τὴν ὑπὸ τῶν ἀπογραφῶν γενο-
 μένην ἀπογραφὴν τῆς δεδημευμένης περιουσίας (§ 7 καὶ 4) ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπὸ
 τοῦ δανειστοῦ διαδίκου γενομένην. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀπογραφῶν εἶναι ἡ
 ἔγγραφος ἀποδείξις τοῦ διαδίκου προστιθεμένη εἰς τὰς προηγουμένας μαρ-
 τυρικὰς ἀποδείξεις (ἦτοι α' τοὺς μεμισθωμένους, β' τοὺς γείτονας, γ' τοὺς
 ἄρξαντας, δ' τοὺς ναυτοδίκας καὶ ε' τὰς ἀπογραφάς), Ἀγεγιγνώσκοντο δ' αἱ
 ἀπογραφαὶ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ διαδίκου ὑπὸ τοῦ γραμματέως, ὡς καὶ οἱ
 νόμοι καὶ ἔγγραφοι μαρτυροῦν κ.λ.π. ἐπιλαμβανομένου τοῦ ὕδατος τῆς κλε-
 ψύδρας κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. *ἐκ τούτων*. Ἀναφέρεται οὐχὶ μόνον εἰς τὰς
 ἀπογραφὰς ἀλλ' εἰς πάντα τὰ προηγούμενα (ἀπὸ § 4—9). Καὶ τὰ μὲν «οὕτε
 νεωστί... εἶναι» θὰ μάθωσιν οἱ δικασταὶ παρὰ τῶν μεμισθωμένων, τῶν
 γειτόνων, τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ναυτοδικῶν, τὰ δὲ «οὕτε νυνί... τοῖς
 ἰδιώταις» ἐκ τῶν ἀπογραφῶν, εἰς ἃς ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐν § 7 εἰρη-
 μένα *σχετικά. πλειόνων*. Παρὰ τοῦ Ἑρασιφώντος διεξεδίκει ὁ διάδικος
 ἅπασαν τὴν περιουσίαν (§ 5), παρὰ δὲ τοῦ δημοσίου μόνον τὸ 1/3, ἦτοι τὸ
 μερίδιον τοῦ Ἑρασιστράτου (§ 6). Ὅθεν ἐνταῦθα μετὰ λιτότητος λέγει ὅτι
 δὲν ζητεῖ πλειόνα παρὰ τοῦ δημοσίου ἀντὶ νὰ εἴπῃ ὅτι ζητεῖ ὀλι-
 γώτερα ὡς καὶ πρότερον ὅτι δηλ. δὲν μετέβαλε τακτικὴν ἐξ ἀπληστίας ἀλλ'
 ἐμμένει εἰς τὰ δικαιώματά του (πρβλ. § 6... τὴν ἀκρίβειαν).—*καλεῖ
 μάρτυρας* ἰδ. § 2. Οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα τίνες εἶναι καὶ τί θὰ μαρτυρήσω-
 σιν; *Καλεῖ-ἀνάγνωθι*. Ταῦτα λέγει διότι αὐτόκλητος ὁ γραμματεὺς δὲν ἠδύ-
 νατο οὔτε μάρτυρας νὰ καλέσῃ οὔτε ἀπογραφὰς ἢ ἄλλο τι γράμμα νάνα-
 γνώσῃ. Πρβλ. καὶ τὰ ἐν § 2 *σχετικά*. [*Ἔρωτ. Πόσων εἰδῶν ἀποδεικτικά μέσα
 μεταχειρίζεται ὁ διάδικος; Τίνας μάρτυρας καὶ τίνα ἔγγραφα. Τί θὰ μαρτυρή-
 σωσιν οἱ μάρτυρες καὶ τί θὰ ἀποδείξωσι τὰ ἔγγραφα;*]

ΚΑΛΛ' Ἄ Γ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐπίτηδες συσσωρεύει πολλοὺς μάρτυρας, ἐπι-
 προσθέτει δὲ καὶ ἐπισήμους ἔγγραφους ἀποδείξεις ἵνα παραστήσῃ μείζον τὸ
 δίκαιόν του καὶ ἐκπλήξῃ τοὺς δικαστάς. Τεχνηέντως δ' ἐν τέλει μεταχειρίζε-
 ται διὰ τοῦ «οὕτε πλειόνων» τὴν λιτότητα ἢ ἀντεναντίωσιν δι' ἧς τὸ
 μέγα ἐκφράζει μικρότερον τοῦ πραγματικοῦ ἵνα ἐμποιήσῃ καλὴν ὑπερ ἑαυ-
 τοῦ τὴν ἐντύπωσιν. Διὰ τῶν πραγματικῶν τούτων ἀποδείξεων καταφαίνεται

τὸ δίκαιον τοῦ διαδίκου. Διὸ φαίνεται ὅτι ἐκέρδισεν ἐν τῇ δίκῃ τὸ αἰτηθὲν 1]β τῆς δεδημευμένης περιουσίας.

* Ἐνταῦθα τελευτᾷ ἡ ΔΙΗΓΗΣΙΣ τοῦ λόγου καὶ ἔπεται εἶτα ὁ **ΕΠΙΛΟΓΟΣ**.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῶν εἰρημένων ἐνταῦθα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν τὸ δίκαιόν μας;

Εἰπέ τὸ νόημα τῶν § § 8 καὶ 9.

§ **8 καὶ 9. Ε' μεθοδικῆ ἐνότης.** Ἀποδείξεις τοῦ διαδίκου περὶ τοῦ δικαίου τῶν ἀξιώσεών του.

§ 10 Τὸ δίκαιον τοῦ διαδίκου εἶναι φανερόν.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *ψηφίζομαι τινί τι* (μέσ) = δι' ἀποφάσεως κρίνω τι ὑπέρ τινος ἢ δίδω εἰς τινά τι (ἐπὶ τῶν δικαζόντων). — τὸ *διαδίκασμα* = τὸ ἀντικείμενον τῆς διαδικασίας, ἤτοι τῆς μετὰ τοῦ δημοσίου ταύτης δίκης ἐπὶ ἀντιποίησι. πρβλ. καὶ § 1. — *ἀποδίδωμι* = δίδω τι ὀπίσω, ἐπιστρέφω τι. *δέμαί τινος* = παρακαλῶ τινά. *ἐναντίον τινος* = ἐνώπιόν τινος.

ΣΥΝΤ.-ΕΡΜΗΝ. *ὅτι ἀξιῶ... ἀλλ' (ὅτι) ἀξιῶ.* Αἱ εἰδικαὶ προτ. εἶναι ἀντικείμενα τοῦ κυρίου ῥήματος ἀ π ο δ ἔ δ ε ι κ τ α ι... ὧ δικασταὶ ἰδ. § 1. — *οὐ παρὰ τὸ δίκαιον ἀξιῶ* = κατὰ τὸ δίκαιον (δικαίως) ἀξιῶ. Τί σημαίνει ὁ ἐμπρόθ. προσδιορισμός; *ψηφίσασθαι.* ἀντικ. τοῦ ἀ ξ ι ῶ. (ὡς καὶ τὸ κατωτέρω ἀ π ο δ ο θ ῆ ν α ι). τοῦ δὲ ψ η φ ῖ σ α σ θ α ι ὑποκ. ἐνν. τὸ ὑ μ ᾶ ς τὰ δὲ μ ο ι καὶ δ ι α δ ῖ κ α σ μ α εἶναι ἀντικείμεν. αὐτοῦ, διότι εἶνε μέσον = ὅτι οὐχὶ ἀδίκως ἀξιῶ νὰ μοι δώσητε (νὰ κρίνητε ὑπὲρ ἐμοῦ) διὰ τῆς ἀποφάσεώς σας τὴν ἀπαιτησίν μου, ἤτοι τὸ ἀντικείμενον τῆς παρούσης δίκης δηλ. τὰς 1500 δραχμ. (§ 7). — *ἀλλ'... ἀξιῶ* ἐνν. πάλιν τὸ ὅ τ ι. *τῇ πόλει* = ὑπὲρ τῆς πόλεως. *τῶν ἑμανιού.* Ἐκ τῶν εἰς ἐμὲ ἀνηκόντων. Τί γενικὴ εἶναι; *ἀφεί.* = ἀφ' οὗ ἀφῆκα. *τοῦτο* (δηλ. τὸ διαδίκασμα) ἀντικ. τοῦ ἀ π ο δ ο θ ῆ ν α ι = ἀλλ' ἀξιῶ (ἀπαιτῶ) νὰ μοι (ἀπο) δοθῇ τοῦτο. *ἀποδέδεικται* = ἔχει ἀποδειχθῆ ἤδη ἐκ τῶν εἰρημένων. *δοκεῖ μοι.* Τούτου ὑποκ. εἶναι τὸ δ ε η θ ῆ ν α (Διατί; Σ. § 470), ἀντικείμεν. δὲ τὸ ε ἶ ν α ι = νομίζω ὅτι δίκαιον εἶνε νὰ παρακαλέσω. ὁ κ α ἰ ἐπιδοτικός = ἐκτός τῶν ἄλλων (τῶν ἀποδείξεων ἄς ἔφερον περὶ τοῦ δικαίου μου κλπ.) καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω. *ὑμῶν τε καὶ τῶν συνδίκων.* ἀντικείμενον τοῦ δ ε η θ ῆ ν α ι (διατί κατὰ γενικὴν;) = οὐ μόνον νὰ παρακαλέσω ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς συνδίκους (νὰ παρακαλέσω) ἐνώπιόν σας (ἐνν. ὑπὲρ τῆς ἀδικτήσεώς μου).

[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ.* Τί καὶ τί ἀποδέδεικται; Τί καὶ τί ἀξιῶ; Πότι ἀξιῶ ἀποδοθῆναι μοι τοῦτο; Ποῖον δοκεῖ μοι καὶ τί δοκεῖ μοι;]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ἐνάγων ἀπέδειξε διὰ τῆς ἀγορεύσεώς του ὅτι δικαίου

ται νά ζητηῇ τὴν ἀπαιτήσιν του. Ὁ ἐνάγων θεωρεῖ καλὸν νά παρακαλέσῃ ἐν τέλει καὶ τοὺς δικαστάς του ὑπὲρ τῆς ἀπαιτήσεώς του.

ΠΡΟΣΩΠ. ΠΡΑΓΜΑΤΑ. οὐ παρὰ τὸ δίκαιον. Τοῦτο λέγει διότι ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπίσημον ἀπόφασιν τῶν δικαστῶν (§ 3 κατεδικάσατο καὶ § 6 ἐγνώκατε). Ἄλλως τονίζει διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἐπίτηδες ἐν ἀρχῇ τεθείσης (ἀντὶ τῆς μετριωτέρας δικαίως ἢ κατὰ τὸ δίκαιον) καὶ ἐξαιρεῖ τεχνήντως τὸ δίκαιόν του. *ψηφίσασθαι*. Τοῦτο εἶναι ἐμφαντικώτερον τοῦ ἐν § 6 ψηφισθῆναι, λέγεται δηλ. ὑπὸ τοῦ διαδίκου μετὰ μείζονος δυνάμεως, διότι ὁ διάδικος ἤδη ἀποδείξας ὅτι προβάλλει νόμιμον καὶ δικαίαν ἀξίωσιν ἔχει μείζον θάρρος καὶ οἰοεὶ ἐπιβάλλει τοῖς δικασταῖς νά ἐκδώσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν τὸν οὐχὶ κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ καθήκον. Διὸ καὶ ἐπιφέρει εὐθύς κατωτέρω τὸ ἀξιῶ μοι ἀποδοθῆναι, δι' οὗ δηλοῦται ὅτι ὁ διάδικος εἶχε τὸ κτήμα τοῦτο, ἀδίκως δ' ἡ πόλις ἐστέρησεν αὐτὸν τοῦτο, καὶ οἰοεὶ ὅτι δὲν θὰ χαρισθῇ εἰς αὐτὸν ἡ πόλις νῦν ἀλλ' αὐτὸς χαρίζεται εἰς τὴν πόλιν. Τοῦτο σημαίνουσι καὶ αἱ παρατεθεῖσαι ἀνωνομίαι αὐτὸς καὶ ἐμαυτοῦ. *Τὸ διαδίκασμα*. Τοῦτο εἶναι τὸ ἐν § 6 εἰρημένον «τὰ Ἐρασιστράτου» ἦτοι τὸ 1/3 τῆς ὅλης περιουσίας δηλ. τὸ Σφηττοῖ χωρίον (§ 8) τὸ ἐκτιμηθὲν ἀντὶ 1500 δραχμῶν. Καὶ ἐκ τούτου ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐν § 1 διαδικασίας φαίνεται ὅτι ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ πρόκειται περὶ δημοσίων διαδικάσματος. *τῶν ἔμαντοῦ*. Τοῦτο λέγει ἀντὶ νά εἴπῃ τὸ «πάντων τῶν τοῦ πατρὸς Ἐράτωνος» διότι ὑπὲρ πάντων ἀγωνισθεῖς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὁ πατήρ του ἐνίκησε τὸν Ἐρασιστράτον (§ 3 παντὸς τοῦ οὐμβολαίου-κατεδικάσατο καὶ § 5 ὑπὲρ ἀπαντος-ἡττήθη).—Ἐπίτηδες δ' ὀνομάζει ἐαυτοῦ τὰ κτήματα ταῦτα ἵνα δείξῃ τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποίθησιν. *ἀποδέδεικται*. Ἐκ τῆς ὅλης διηγήσεως τοῦ λόγου ἔχει ἀποδειχθῆ κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ ὀμιλοῦντος ὅτι δικαίως ἀξιοῖ οὗτος τὸ 1/3 καὶ ὅτι χαρίζεται μάλιστα εἰς τὴν πόλιν ἀφείς αὐτῇ τὰ 2/3 τῆς αὐτῷ ἀνηκούσης ἐπιδίκου περιουσίας τοῦ Ἐράτωνος. *καὶ δεηθῆναι*. Διὰ τούτου δηλοῖ ὅτι περιττὴν σχεδὸν θεωρεῖ τὴν παράκλησιν καὶ ὅτι ὑποβάλλει αὐτὴν μόνον κατὰ τυπικὴν ὑποχρέωσιν. Καὶ διὰ τούτου δεικνύει τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποίθησιν. *ἐναντίον ὑμῶν*. Ἐνώπιόν σας, λέγει ὁ διάδικος, πρέπει νά παρακαλέσω τοὺς συνδίκους καὶ οὐχὶ ἰδίᾳ καὶ κρύφα, ὅπερ θὰ παρεῖχε τὴν ὑπόνοιαν δεκασιμοῦ. Καὶ τοῦτο τεχνήντως λέγει ἵνα δείξῃ ἀπάθειαν, εἰλικρίνειαν καὶ πεποίθησιν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον. *τῶν συνδίκων*. Περὶ τούτων ἰδὲ Εἰσαγ. Θ' καὶ ὑπὲρ Μαντιθέου § 7. Οὗτοι εἶχον μεγάλην δύναμιν ἐν Ἀθήναις ἢ δ' ἀρχὴ αὐτῶν διετηρήθη ἐπὶ πολὺ μετὰ τοὺς 30. Σήμερον σὺν δικοῖ λέγονται οἱ ἐπίτροποι ὀφραρικῶν περιουσιῶν.—[Ἐρωτ. Μετὰ ποίου θάρρους ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ διά-

δικος καὶ διατί ; Τί ζητεῖ νῦν οὗτος ; Τί ἔχει ἀποδείξει ἤδη καὶ πῶς υποβάλλει τὴν παράκλησίν του ; Τίνας καὶ τίνας παρακαλεῖ ; Τί ἦσαν οἱ σύνδικοι τότε καὶ τίνες ὀνομάζονται οὕτω νῦν ;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ § αὕτη εἶναι ὁ τοῦ λόγου *ἐπιλόγος*, δι' οὗ ὁ ῥήτωρ συγκεκριαλοῖ τὰ εἰρημμένα καὶ παρακαλεῖ τοὺς δικαστὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Τὴν μὲν συγκεκριαλοῖσιν τονίζει διὰ τοῦ ἀποδέδεικται, τὴν δὲ παράκλησιν υποβάλλει τεχνηέντως πρὸς τε τοὺς ἡλιαστὰς καὶ πρὸς τοὺς συμπαρακαθημένους συνδίκους. Καὶ δι' ὅλου τοῦ ἐπιλόγου ἄλλ' ἰδίᾳ διὰ τοῦ ἀξιῶ ψηφίσασθαι καὶ ἀξιῶ ἀποδοθῆναι μοι, διὰ τοῦ αὐτόσ καὶ ἔμαυτοῦ, διὰ τοῦ ἀποδέδεικται καὶ τοῦ οὐ παρὰ τὸ δίκαιον, διὰ τοῦ καὶ δεηθῆναι καὶ τοῦ ἐναντίον ὑμῶν, ἅτινα πάντα τεχνηέντως λέγει, δεικνύει τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποιθήσιν, ὅπερ διαθέτει τοὺς δικαστὰς ὑπὲρ τοῦ διαδίκου. Ὁ ἐπιλόγος εἶνε βραχὺς ἀλλὰ τεχνικώτατος.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Πῶς πρέπει νὰ ζητῶμεν τὸ δίκαιον ἡμῶν πάντοτε ;

Εἰπέ τὸ νόημα τοῦ ἐπιλόγου.

§ 10. ς' μεθοδικὴ ἐνότῃς. Ὁ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ. Συγκεκριαλοῖσιν καὶ παράκλησιν.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΟΛΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Ὁ ὀμιλῶν διδίκος ἀποδείξας ὅτι ὡς κληρονόμος τοῦ ἀποβιώσαντος πάππου του δικαιούται νὰ λάβῃ παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Ἐράτωνος, ἀρχικοῦ ὀφειλέτου τοῦ πάππου, του 2 τάλαντα ζητεῖ ἤδη ἐν τῇ γινομένη μετὰ τοῦ δημοσίου διαδικασίᾳ ταύτῃ ἵνα τὸ δημόσιον ἄρῃ τὴν δήμευσιν ἀπὸ τῆς ἐνυποθήκευ περιουσίας τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου, ὃ νομίμως ἀπὸ τριετίας ἤδη κατέχει, καὶ παραιτεῖται ὑπὲρ τοῦ δημοσίου τῆς ὑπολοίπου ἀπαιτήσεώς του. Τὸ δίκαιον τοῦ ὀμιλοῦντος διαδίκου εἶναι προφανές, ἀποδεικνύεται δ' ἅμα καὶ ἐκ σπουδαίων καὶ ἐπισήμων μαρτυρικῶν ἀποδείξεων, ἔτι δὲ καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ ἐνάγων ἐνταῦθα ἐκέρδισε τὴν δίκην ὑποχρεωθέντος τοῦ δημοσίου νὰ ἀφήσῃ αὐτῷ τὰ ἀντὶ 1500 δραχμῶν ἐκτιμηθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν Σφητιῶν δύο κτήματα. Κατὰ ταῦτα ὁ ἀγὼν ἐν-

ταῦθα εἶναι δημόσιος, διότι ὁ ῥήτωρ ἀγωνίζεται πρὸς τὸ δημόσιον κυ-
ριως. Ὁ λόγος ἀπηγγέλθη ἐν τῇ Ἑλικίᾳ ἐνώπιον τῶν ἡγεμόνων
αὐτῆς συνδίκων ἐν ἔτει 397 π. Χ. ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐν § 5 εἰρη-
μένων ἡ δ η τ ρ ί α ἔ τ η μ ε μ ί σ θ ω κ α ἐν σχέσει καὶ πρὸς τὰ
ἐν § 3 κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναινέτου.

ΚΡΙΣΕΙΣ. 1. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ῥήτορος εἶναι ἀρκούντως πειστικά καὶ
αἱ ἀποδείξεις ἀναμιφισβήτητοι. Μεγίστην δὲ δύναμιν ἔχουσιν ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ ἰδίως αἱ τρεῖς μαρτυριαὶ αἵτινες ἐπικυροῦσι τελείως τὰ λεγόμενα.

2. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι καθόλου εἰπεῖν ἀπλοῦς, ἀφελῆς καὶ σύντομος, ἀνευ
πολλῶν ῥητορικῶν σχημάτων. Μόνον δὲ σχεδὸν αἱ καλούμεναι ἄτεχνοι
πίστεις (!) ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ, ἐν αἷς παρατηρεῖται ἡ σαφήνεια καὶ ἡ
συντομία τοῦ Λυσίου. Διὰ τῆς ἀπλότητος δὲ καὶ συντομίας ταύτης ὁ ῥήτωρ
θέλει νάποδείξῃ τὴν μεγάλην εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποιθῆσιν.

3. Ἡ δὲ οἰκονομία τοῦ λόγου εἶναι ἀρκούντως τεχνική. Εἰς τὸ σύντομον
ἀλλὰ τεχνικώτατον προοίμιον ἐπακολουθεῖ ἡ ἀφελῆς, ἀπλή καὶ σύντομος
ἀλλ' ἐκφραστικὴ διήγησις τῶν πραγμάτων μετὰ τῶν ἐπισήμων ἐν τέλει μαρ-
τυριῶν, τέλος δὲ ὁ συντομώτατος, ἀξιοπρεπέστατος καὶ τεχνικώτατος ἐπίλογος.

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ. 1. Ἐνωσον πάσας τὰς μεθοδικὰς ἐνότητες
τοῦ λόγου καὶ διηγήθητι συντόμως ὅλην τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

2. Διάκρινον τὸ προοίμιον, τὴν διήγησιν καὶ τὸν ἐπίλογον τοῦ
λόγου καὶ χαρακτηρίσον αὐτά.

3. Ἀνάπτυξον ἰδίᾳ τὴν διήγησιν τοῦ λόγου ἐπὶ τῇ βίβσει τῶν
ἐπιγραφῶν.

4. Εἰπέ τί παρατηρεῖς ὡς πρὸς τὸν ὅλον λόγον καὶ ὡς πρὸς τὴν
οἰκονομίαν αὐτοῦ.

5. Εἰπέ τὰ σπουδαιότερα πραγματικὰ γεγονότα, τὰ ἀξιολογώτερα
ῥητορικὰ τεχνάσματα καὶ τὰ ὑψηλότερα διδάγματα τοῦ λόγου τούτου.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ. Ποῦ πότε καὶ μεταξύ τίνων ἐγένετο ἡ περὶ ἧς ἐναθθα
πρόκειται δίκη; Διατί ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τοῦ λόγου καὶ τίς ἄλλη εἰδικωτέρα δύνα-
ται γὰρ τεθῆ; Πῶς ἀπέδειξεν ὁ ἐνάγων ὅτι ὠφείλοντο αὐτῷ χρήματα, πόσα καὶ
παρὰ τίνων ὠφείλοντο; Τί ἐπραξε τὸ δημόσιον καὶ τί ζητεῖ ἤδη παρ' αὐτοῦ ὁ

(1) Ἄτεχνοι πίστεις εἶναι αἱ ἀποδείξεις ἐκείναι, ἃς δὲν κατα-
σκευάζει ὁ ῥήτωρ ἀλλ' αἵτινες ὑπάρχουσιν ἤδη ἐξωτερικαί· οἷον μαρτυριαί, νό-
μοι, ἔγγραφα κλπ.

διάδικος; Τίνας καὶ ποίον εἶδος μαρτυρίας προσάγει; Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαδικασίας ταύτης καὶ τί λόγος εἶναι οὗτος ἐν γένει;

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ. Καὶ παρ' ἀρχαίους ἐγίνοντο ὡς καὶ πασ' ἡμῖν, 1) διάφορα ἔντοκα δάνεια, ἐνυπόθηκα ἢ μὴ μετὰ διαφόρων ὄρων 2) κατάσχεσις καὶ ὑπόθηκη οὐ μόνον πρώτη ἀλλὰ καὶ δευτέρα καὶ τρίτη καὶ τετάρτη κλπ. 3) συμβόλαια δανειστικά καὶ παραβάσεις τῶν ὄρων αὐτῶν, καθυστερήσεις τόκων κλπ. 4) δίκαι δυνάμει συμβολαίων μεταξὺ ιδιωτῶν πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς τὸ δημόσιον 5) δημεύσεις ἤτοι κατασχέςεις περιουσιῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου, πλειστηριασμοὶ κλπ. 6) ἀναβολαὶ καὶ ἀκυρώσεις δικῶν, ἐρημοδικαίαι, ἐνστάσεις, ἐφέσεις κλπ. ἔνδικα μέσα 7) ἀποδείξεις μαρτυρικαὶ ἢ ἐγγραφοὶ κλπ., ἐν γένει δὲ ὁ πολιτικός, κοινωνικός, οἰκογενειακὸς κλπ. βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο σχεδὸν οἶος καὶ ὁ νῦν τοιοῦτος βίος ἡμῶν.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ. Δηγηθήτη λεπτομερῶς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου γραπτῶς ἢ προφορικῶς ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν εἰρημένων.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ.	εσ'	στίχ.	6	ἀντὶ ὅτε γράφον ἕτε.
»	23	»	18	ἀντὶ ἀπέγραφον... γράφον = ἀπέγραφον, ἀπέγραφον καὶ ἡ ἐγώ...
»	25	στίχ.	12	ἀντὶ βεβαιωμένα γράφον βεβιωμένα.
»	26	»	6	γράφον Ἰδ. Σ. § 160.
»	29	»	36	ἀντὶ τίνας γράφον τίνα.
»	31	»	16	ἀντὶ οἱ 80 γράφον οἱ 30.
»	31	»	18	ἀντὶ διάκειντο γράφον διέκειντο.
»	31	»	20	ἀντὶ Μοῖον » Ποῖον.
»	32	»	13	ἀντὶ δικαστὰς » δικαστὰς.
»	34	»	32	ἀντὶ ἦν γράφον ἦν
»	36	»	11	» ὁμοφρόνων » ὁμοφρόνων.
»	37	»	2	» λογοριάζω » λογοριάζω.
»	37	»	10	» ὁμολογούντων γράφον ὁμολογούντων.
»	37	»	23	» ελεγχος » ἔλεγχος.
»	47	»	1	» προοιμίω » προοιμίω.
»	49	»	31	» ἀκόλαστος » ἀκόλαστος.
»	50	»	12	γράφον (Σ. § 434 β').
»	50	»	14	» νεωτέρων.
»	50	»	30	» ἐγώ.
»	51	»	8	ἀντὶ καὶ γράφον τούς.
»	51	»	30	» ἦτοι γράφον ἦτο.
»	53	»	27	» ρεκάλεσα γράφον παρεκάλεσα.
»	55	»	30	» ἑκατέρω » ἑκατέρω.
»	56	»	7	» ἐξόδον » ἐξόδον.
»	57	»	18	» Ἀλίαρτον » Ἀλίαρτον. κλ.
»	58	»	11	» σεσωσμένος » σεσωσμένος
»	59	»	18	» ἀκ » ἐκ
»	64	»	1	» δέν » δέ.
»	65	»	3	» ἦ » δ
»	»	»	27	» ΚΑΛΙΑ. » ΚΑΛΛΙΑ.
»	62	»	14	» ὅτι » ὅτι.
»	62	»	31	» ἐγ » ἐγ.
»	62	»	32	» ΚΑΛΙΑ. » ΚΑΛΛΙΑ.
»	66	»	3	» τῆς » τῆς.
»	»	»	12	» ἐνότης » ἐνότης.
»	70	»	6	» ἀλαζονίας » ἀλαζονείας.

u. l. o. u. l. o.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1 RUDOLF RAUCHENSTEIN, Ausgewählte Reden des Lysias, elfte auflage, resorgt von KARL FUHR, Berlin 1899.

2 HERMANN FRÖHBERGER (Gustav Gebauer), zweite auflage, Leipsig 1882.

3 GUSTAV GIELBERT-ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ, Περί τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐν Ἀθήναις 1899.

4 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΖΑΚΑ, Λυσίου λόγοι καὶ ἀποσπάσματα, ἐν Ἀθήναις 1910.

5 ΠΕΡΙΚΑ. ΓΑΣΕΜΙΔΟΥ, Λυσίου λόγοι κατ' ἐκλογήν (κατὰ Rauchenstein καὶ Fröhberger), ἐν Ἀθήναις 1894.

6 ΕΜΜ. ΓΑΛΑΝΗ, Λυσίου οἱ ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκόμενοι λόγοι (κατὰ Fröhberger), ἐν Ἀθήναις 1895.

7 ΓΕΩΡΓ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ, Ἑλληνικὴ Γραμματολογία, ἐν Ἀθήναις 1897.

8 Ἴσοκράτης, Δημοσθένης, Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ καὶ ποιήματα ἄλλα βοηθήματα, μάλιστα δὲ τὸ Λεξικὸν τῶν ἀρχαιοτήτων κ.λ.π.

Τὰ βοηθήματα, παραλειφθέντα ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ κατὰ λάθος, ἐτέθησαν ἐνταῦθα.

δ	«	νέο	«	1
ΔΙΜΛΑΧ	«	ΚΙΜΛΑΧ	«	8
170	«	170	«	72
				41
				18
				28
				8
				21
				0

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000016684

λ. μ.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

1. Χριστιανική Ἠθική, διὰ τὴν Γ' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.
2. Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλ. Γ' μετὰ ποικίλων βοηθημάτων, διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Προσεχῶς ἐκδίδονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον

1. Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, βιβλ. Α' καὶ Β', διὰ τὴν Γ' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου.
2. Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλ. Δ', διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.
3. Λυτίου ὁ ἤπερ ἀδυνάτου, ὁ κατὰ σιτοπωλῶν κ.λ.π. διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.
4. Ἡροδότου τεμάχια κατ' ἐκλογὴν, διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Πωλοῦνται

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τοῖς κ. κ. Ἴω. Σιδέρη, Ἡλ. Δικαίῳ, Μ. Σαλιβέρῳ, Ν. Τζάκα, Ἴω. Κολλάρῳ Ἐλευθερουδάκη-Μπάρτ κ.λ.π. καὶ παρὰ τῆς συγγραφεῖ.

Τιμᾶται δρχ. 1.50